ספר

צאינה וראינה

עם

נופת צופים

חלק שני

ווילנא

ЦЕЕНА УРЕЕНА,

Переводъ Пятикнижія на жаргонъ.

Съ прибавленіемъ „Науфетъ Цуфимъ“.

Съ Виленскаго изданія 1883 г.

Два тома въ трехъ частяхъ. Ч. II.

Дозволено цензурою 9 ноября 1888 года Вильна.

ВИЛЬНА.
Въ типографіи С. І. Финна, А. Г. Розенкранца
и М. Шрифтзетцера.
На Лидскомъ переулкѣ домъ № 2598/12
1889.

ספר

צאינה וראינה

על

חמשה חומשי תורה

עם

הפטרות וחמש מגילות ותרגום למגילות

בלשון אשכנז' עברי טייטש.

עשהו האלוף היקר החסיד כמהו' יעקב במהו' יצחק סק"ק יאנאווא

נַם הָאבִּין מִיר איצְט גִידְרוּקְט נָאךְ יֶעדֶער סְדְרָה דֶעם הֵיילִיגִן סֵפֶר

נופת צופים

וָואס עֶר אִיז אַרוֹיס גִיקְלִיבִּין פוּן זוהר הקדוש מֵהַתַּנָא הַקָדוֹשׁ רשב"י אלהי

אִין דִיזֶער הַדְפָּסָה אִיז צוּ גִיקוּמֶען זֵייעֶר פִיל נַייעֶס וָואס וֶוערִין

אוֹיס גִירֶעכִינְט אִין דֶער הַקְדָמָה אוֹיף דֶעם צְווייטִין זַייט.

ווילנא

בדפוס של ר' ש"י פין. ור' א"צ ראזענקראנץ. ור' מ"מ שריפטזעטצער.

שנת תרמ"ט לפ"ק

אַקורצע הַקְדָמָה.

דיזער ספר **צאינה וראינה** אדער **טייטש חומש** איז זייער באוואוסט, אונ ער איז זייער פיל מאל גידרוקט גיווארין, דאך איז אזא איין צאינה וראינה נאך ביז איצט ניט גיוועזן, אין דיזען מאל איז פאר מערט אונ פאר בעסערט גיווארין מיט זייער פיל נייע זייער נייטיגע:

א) מיר האבין נאך יעדער סדרה גישטעלט דעם ספר **נופת צופים** וואס ביז דיא צייט זיינען זייא גיוועזן צווייא באזונדערע ספרים, אין פערשידענע בענדער, אונ איצט האבין מיר גידרוקט אלץ צו זאמען אין איין באנד צו פאר בעסערין אונ פאר גרינגערין דעם נוץ.

ב) אַלע פסוקים פון תנ״ך, אונ גמרות, אונ זוהר הקדוש, אונ ראש גלייכין אלע לשון הקודש ווערטער, וואס ווערין גיבראכט סייא אין טייטש חומש אונ סייא אין נופת צופים, האבין מיר אלץ גידרוקט מיט נקודות.

ג) גם האבין מיר בייא יעדין חודש גידרוקט איין לוח אויף פופציג יאהר, מען זאל ווישין ווען עש גיפאלט דער מולד, אונ וועלכער טאג איז ראש חודש, אונ ווען עש גיפאלט יום טוב, חנוכה, פורים, תעניתים, חמשה עשר, ל״ג בעומר, אונ ארבע פרשיות, גם וועלכע סדרות לייענט מען צוא זאמען, אונ ווען באזונדער, אונ אלם דייטליך אויף עברי טייטש.

ד) מיר האבין גידרוקט אלע ציורים, וואס זיינען גידרוקט גיוועזן פון אלע מאל.

ה) גם דיא הדפסה בכלל איז זייער שיין, מיר האבין יעדער עמוד גידרוקט אין צווייא שפאלטין, אין שמאלע שורות, כדי עש זאל זיין לייכט צוא לייענען, אונ גוטין פאפיר. מיר האפין אז דער צאינה וראינה וועט אלעמען גיפעלין זיין.

המדפיסים.

ויקרא

אל משה גאט האט גירופין צו משה דר בחיי
שרייבט עש שטייט אין משלי עקב ענוה יראת יי
עושר וכבוד וחיים שלמה המלך לאזט אונז וויסין
אין דעם פסוק דאש די בעסטע מדה צווישן
אלע מדות איז ענוה דאש דר מענטש זאל
זיך נידעריג האלטין · אונ ווייל דאש איז די
בעסטע מדה דרום איז משה אין דר תורה
נאר ווארין גילויבט מיט דער מדה פון ענוה
אזו וויא אין פסוק שטייט והאיש משה עניו מאוד
משה האט זיך זייער נידעריג גיהאלטין אונ
מען לויבט אים ניט מיט איין אנדערע גוטע
מדה חאטשע ער האט פיל גוטע מדות
גיהאט דאש איז ווייל ענוה איז די בעסטע
מדה · אונ ווייל משה האט זיך נידעריג
גיהאלטין דרום האט ער ניט גיוואלט אריין
גיין אין אהל מועד ווייל ער איז ווארין
באדעקט מיט איין וואלקין אונ דיא שכינה
איז אין אים גיוועזן · חאטשע גאט האט שוין
לאנג גיזאגט צוא משה איך וועל מיט דיר
ריידין אין אהל מועד פון דעסט וועגן האט
ער ניט גיוואלט קומען אין אהל מועד תפלה
צוא טאן · אדער נבואה צוא באקומען ·
אדער קרבנות צוא ברייננען · ביז גאט האט
אים גירופין ער זאל קומן אין אהל מועד ·
אזוא וויא דא אין פסוק שטייט ויקרא אל משה
גאט האט גירופין צוא משה · רבי אוסריל
שרייבט דיא אלף פון ויקרא איז קליין
גישריבין אין דר תורה גלייך וויא עס וואלט
גישטאנין אן איין אלף ויקר דאש איז טייטש
קאלט כלומר דיא דעה פון משה איז גיקילט
אונ גישטילט גיווארין פון דעם וואש ער
איז פריער צארינדיג גיוועזן ווייל ער איז ניט
קיין כהן · אבער וויא באלד גאט האט מיט
אים גירעט איין גוט לשון ויקרא וואש מלאכים
ריידין דער מיט אזוא וויא אין פסוק שטייט
וקרא זה אל זה אזו איז דיא דעה פון משה גיקילט
גיווארין דען ער האט גיזאגט חאטשע איך
וועל ניט דינען אין בית המקדש אויף דר
ערד · וועל איך דינען אין בית המקדש אין
הימיל אזו וויא איין מלאך ווייל גאט האט
מיט מיר גירעט דאש לשון פון איין מלאך
ויקרא ניט אזו וויא צו אנדערע רעט ער מיט
דעם לשון ויקר ער האט זיך גיטראפין איין
מאל צוא ריידין אזו וויא מיר גיפינען בייא
בלעם שטייט ויקר אלהים אל בלעם גאט האט זיך
גיטראפין צו בלעם · דר בעל הטורים שרייבט
גאט האט גיהייסין משה זאל אן שרייבין אין
דער תורה ויקרא מיט איין אלף אזוא וויא
מלאכים ריידין האט משה זיך גיטראכט אז
איך וועל אן שרייבין ויקרא מיט איין אלף
וועלין ישראל זאגין איך בין איין בעל גאוה
דאש איך שרייב אויף מיר אן איין חשוב
לשון פון דיא מלאכים זאל איך אן שרייבין
אן איין אלף וועל איך עובר זיין דאש
גיבאט פון גאט וואש ער האט מיר גיהייסן
מיט איין אלף שרייבין · דרום האט
משה איין קליינע אלף אן גישריבן איז גלייך
וויא אן איין אלף אונ האט גאטש גיבאט
גיהאלטין דען ער האט איין אלף אן גישריבן
חאטשע זיא איז קליין : מאהל מועד דאש קול
איז גיוועזן אין אוהל מועד אונ עש איז ניט
ווארין גיהערט חוץ פון דעם אוהל מועד
האטשע דאש קול פון גאט איז זייער
שטארק פון דעסט וועגין קען גאט מאכין
דאש אפילו דער מענטש וואש שטייט
נאהענט ביי דעם קול זאל עס ניט הערין ·
אזו וויא מיר גיפינען בייא שמואל הנביא
דאש ער איז גיוועזן איין יונג ביי עלי הכהן ·
אונ גאט האט גירופין צוא שמואל ביי נאכט
אין שלאף האט ער גימיינט דאש זיין האר
עלי רופט אים איז ער גיקומן צוא אים זאגט

עלי איך האב דיך ניט גירופן · האט שמואל זיך ווידר גילייגט קומט ווידער איין קול אונ רופט שמואל איז ער ווידער גיקומן צו עלי · האט עלי אים ווידער גיזאגט איך האב דיך ניט גירופן גייא לייג דיך שלאפין · דען עלי האט זיך גיטראכט דאש ערשטע מאל מעג זיין איין טעות עס האט זיך אים פון דעם שלאף גידאכט דאש מען רופט אים · אבער ווען ער איז גיקומען דאש אנדערע מאל האט עלי פאר שטאנען דאש מוז עפעס זיין דאש מען רופט אים דרום האט עלי צו שמואל גיזאגט גייא שלאפין אונ עלי איז אויף גישטאנען אין דער פינצטער אונ האט גיוואלט הערן ווער עס רופט אים · אונ האט זיך גיטראכט וועל איך הערין ווער עס רופט אים איז דאש גיוויש איין מענטש · וועל איך ניט הערין איז דאש גיווים דאש קול פון גאט אונ אז שמואל איז גיקומען דאש דריטע מאל צוא עלי אונ זאגט מען האט אים גירופין האט עלי שוין גיוואוסט אז דאש איז איין קול פון גאט · אונ אזו ווי מיר גפינען דאש גאט קאן מאכין אז דר מענטש איז גאנץ נאהנט צום קול אונ הערט עס דאך ניט אזו אויך ביי דעם זעהן קען גאט מאכין דאש צווייא מענטשין זאלין שטיין בייא אנאנדער זאל איינער זעהען איין מלאך אונ דער אנדערער ניט אזו וויא מיר גיפינן ביי דניאל דאש ער האט גיזעהען מלאכים אונ וואונדר אונ די מענטשן וואס זיינן ביי אים גישטאנן האבן ניט גיזעהן : אדם כי יקריב רש"י שרייבט דרום שטייט אדם אונ ניט איש צו ווייזין אזו וויא אדם הראשון איז גיוועזן אליין אויף דר וועלט אונ אלץ איז גוועזן זיינע ער האט ביי קיינם ניט גיגזלת אזו אויך זאל זיין איין קרבן פון דש זיינע ניט פון גזל דען גאט האט פיינט איין קרבן פון גזילה אדער פון ריבית : מן הבהמה גאט האט גיהייסן בריינגן קרבנות פון בהמות וואש זייא זיינען שטיל אונ טייטן ניט קיין לייט אונ ניט קיין אנדרע

בהמות אונ מען זאל ניט בריינגען פון דיא חיות וואש אין וואלד וויל זיי טייטן לייט אונ אנדערע חיות · אונ גאט האט ליב די וואש לאזין זיך נאך יאגין אונ האלטין זיך נידערג אונ האט פיינט די וואש יאגין נאך אנדערע אונ טייטין זיי · אונ דרום האט ער קיין עופות ניט גיהייסין בריינגן נאר טויבין אונ טורקיל טויבין וואש זיי זיינן זייער שטיל · אונ פון די בהמות איז זייער שטיל איין שאף אונ איין רינד דרום האט ער פון זיי גיהייסן בריינגן קרבנות אונ איין בהמה וואש מען האט צו איר גידינט אדער זיא האט מענטשין גיטייט זאל מען איר ניט מקריב זיין אויף דעם מזבח דען זיא איז מיאוס : אם עולה קרבנו אויב איין מענטש וועט בריינגען איין קרבן עולה · אונ דרום שטייט איין קרבן עולה פריער וויל דאש קומט אויף דעם וואש איין מענטש זינדיגט מיט דער מחשבה וואש זיא איז פריער ביא איטליכער עבירה· דרום איז איין קרבן עולה ביי איין עושר איין אקס דאש איז וויל איין עושר האט איין הויכע דעת אונ טוט מער זינדיגין מיט זיין מחשבה אונ איין מיטיל מעסיגער מענטש וואש האט ניט אזו איין הויכע דעה בריינגט איין שאף אונ איין עני וואש האלט זיך נידעריג אין דער דעה דער בריינגט איין טורקיל טויב : ושחט ער זאל שעכטין · אונ עס שטייט ניט ושחטו דאש איז טייטש אהרן מיט זיינע קינדער זאלן שעכטין דאש ווייזט דאש שעכטן מעג ווער עס וויל אפילו איין לוי אדר איין ישראל אונ אויך אפ שינדין מעג ווער עס וויל · ונתנו בני אהרן הכהן אש די קינדער פון אהרן זאלין געבין פייער אויף דעם מזבח די גמרא זאגט אין יומא דאש נדב ואביהוא זיינן דרום גישטארבין וויל זייא האבין גיפסקית איין הלכה פאר זייער רבי משה · זייא האבין גיזאגט האטשע עס קומט איין פייער פון דעם הימיל מוז מען דאך בריינגן פייער פון דער ערד · דער רבינו בחיה שרייבט נדב

ואביהוא

נאביהוא האבן ניט רעכט פר שטאנן וואש משה האט גיזאגט ונתנו דען משה האט גימיינט מען זאל ברייננן פייאר פון מענטשין אבער דאש האלץ וועט אן צינדין דאש פייאר פון דעם הימיל אונ זיי האבין גמיינט מען זאל מיט דעם פייאר פון מענטשן דאש האלץ אן צינדין דרום זיינען זיי גישטארבין פון דאנען לערנן מיר אפ דאש איין מענטש זאל גיווארינט זיין צוא הערין רעכט אונ צו פר שטיין וואש זיין רבי זאגט דען וואלטין נדב ואביהוא גפרעגט צוא משה זייער רבי וואש איז טייטש ונתנו וואלטין זייא גיבליבין לעבין · אונ איין מענטש זאל זיך ניט הויך האלטין ניט צוא פרעגין דעם רבי פון זיין שטאט דער בחיי שרייבט דרום האט גאט גיהייסין ברייננען קרבנות ווייל איין מענטש אן עבירות איז גלייך וויא איין מלאך אונ אז ער טוט עבירות האט אים גאט גיהייסן ברייננען קרבנות צו האבן אכפרה ער זאל ווידער גלייך זיין וויא איין מלאך · דרום זאל ער מתודה זיין אויף דעם קרבן זיינע עבירות וואש ער האט גיטאן מיט זיין גוף אונ מיט זיין נשמה · אונ מיט דריי ערלייא טוט איין מענטש זינדיגין · מיט דער מחשבה · אונ מיט דעם ריידין · אונ מיט דער מעשה וואש ער טוט דיא עבירה דרום מוז דער מענטש איין קרבן ברייננען · אונ מוז זיינע הענט אויף דעם קרבן לייגין אי מען שעכט אים צוא מכפר זיין אויף דער מעשה וואש ער האט גיטאן די עבירה מיט זיינע הענט · אונ דער נאך זאל ער זיינע עבירות מתודה זיין מיט זיינע רייד צו מכפר זיין אויף דעם וואש ער האט איין עבירה גיטאן מיט דעם ריידין אונ דר נאך פאר ברענט מען די נירין וואש ברייננן די מחשבה אונ עצות צוא מכפר זיין אויף דעם וואש ער האט גיזינדיגט מיט דער מחשבה · אונ דער נאך שפריינגט מען דאש בלוט צו מכפר זיין אויף דעם בלוט פון דעם מענטשן וואס

מען האט אים גידארפט פאר גיסין פון וועגן דר עבירה · אונ דר מענטש זאל טראכטין ער איז חייב פיר מיתות · סקילה · שריפה · הרג · וחנק · אונ דאש איז אלין דער קרבן מכפר · ווען מען ווארפט דעם קרבן צוא שעכטין איז דאש גלייך וויא סקילה וואש מען האט דעם מענטשין וואש מען האט אים גידארפט פאר שטיינען אראפ גיווארפן פון איין הויכין מויער · אונ דער נאך האבן כל ישראל אויף אים שטיינער גיווארפין · דרום זאל דער מענטש דער ביי שטיין וויא מען ווארפט דעם קרבן צוא דער ערד צוא שעכטן אונ זאל טראכטן דאש אזו האט מען גזאלט טאן צו מיר פון מיין עבירה וועגן אונ אז מען וויל דעם קרבן שעכטין נעמט מען אים שטארק אן ביי דעם האלז גלייך ווי מען ווערגט אים דאש איז אנטקעגין חנק דאש איז טייטש ווערגין אונ ווען מען שעכט דעם קרבן דאש איז גלייך וויא הרג וואש מען הרגת מיט איין שווערד · אונ ווען מען פר ברענט די גלידער פון דעם קרבן אויף דעם מזבח איז גלייך וויא שריפה · דאש אלץ זאל דער מענטש טראכטין גלייך וויא ער איז חייב דיא פיר מיתות · אונ זאל חרטה האבין אויף זיינע עבירות: מן התורים או מן בני היונה גאט האט גיהייסין פון טויבין אונ פון טורקיל טויבין ברייננען איין קרבן ווייל זיי באהעפטין זיך נאר צו זייער נקבה אזו זיינען ישראל זיי באהעפטין זיך ניט צו קיין אנדערין גאט נאר צו הקב״ה והסיר את מוראתו מען זאל דעם קראפ אוועק ווארפין פון דיא עופות ביי דעם קרבן ווייל טויבין פליגען אין אלע שייערין אונ עסין פון גזילה דרום וויל גאט ניט האבין אויף דעם מזבח דאש אבר וואש מען האט דער מיט גיגזלת דאש איז דער קראפ · אונ עש האט ניט גיהאלפין אים אויש צוא וואשין נאר מען האט אים גימוזט אין גאנצן אוועק ווארפין אבער איין בהמה עסט ביא איר האר אונ גזלת ניט

דרום האט מען פון דער בהמה ניט אוועק געווארפן די אברים וואש דאש עסן ליגט דריגען פון דאנען זאל מען אפ לערנען וויא גאט האט פיינט גזילה אפילו פון איין עוף וואש האט קיין שכל ניט האט גאט ניט געהייסן ברייגען דעם אבר אויף דעם מזבח דרום זאל דער מענטש געווארינט זיין מיט גזל אדער ריבית כדי ער זאל אויך ניט פר שטויסן ווערן פון דעם גן עדן וואו צדיקים זיצין אונ וועט ניט קענען קומען צו דעם כסא הכבוד וואש זיין נשמה דארף צו קומן ווען זיא גייט ארויש פון דעם גוף כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליי קיין זויער טייג אונ קיין האניק זאלט איר ניט ברייגען פר איין קרבן ווייל עס איז געוועזן איין מנהג ביי די עובדי כוכבים דאש זיי האבין אין אלע זייערע קרבנות געבראכט זויער טייג אונ האניק דרום האט עש אונז די תורה פאר באטין וכל קרבן מנחתך במלח תמלח אונ איטליכן קרבן זאלסטו זאלצין מיט זאלץ דען עס איז ניט רעכט דאש איין עסן שפייז זאל זיין אן זאלץ · אונ דער רמב"ן שרייבט ווייל דיא עובדי כוכבים פלעגין ניט נעמען קיין זאלץ צו איין קרבן דרום האט די תורה געהייסין ברייגען זאלץ ביי איטליכין קרבן אונ דער מדרש שרייבט דרום ברייגט מען זאלץ ווייל די וואשער וואש אויף דער ערד הייסן מים בוכים דען אז גאט האט געטיילט די וואשער האלב אויף דעם הימל אונ האלב אויף דער ערד האבין זיי געוויינט ווארום זאלין מיר אונטן זיין ווייט פון אונזער באשעפער אונ האבין געוואלט מיט געוואלד ארויף גיין אונ האבין פיל מויערין צו בראכין · האט גאט אין זייאן געשריען אונ זיי האבן געמוזט אויף דער ערד בלייבין · האט גאט געזאגט ווייל איר האט דאש געטאן פון מיין כבוד וועגין דרום זאלין די אויבערשטע וואשר קיין שירה ניט זאגין ביז זיי ווערין נעמען רשות פון די אונטערשטע וואשר אונ מען זאל צו איטליכן

קרבן נעמען זאלץ וואש עש קומט ארויש פון דער וואשער וואש אויף דער ערד · נאך איין פשט זאגט דער מדרש · דר ים האט געזאגט פאר גאט רבונו של עולם די וועלט איז געטיילט אויף דריי חלקים איין חלק איז מדבר · אונ איין חלק איז ערד וואו מענטשן וואונען · אונ איין חלק איז ים · אין חלק מדבר האשטו געגעבין די תורה · אונ אין חלק וואו לייט וואונען האשטו געבויט דאש בית המקדש וואש מען איז דארטין מקריב קרבנות אונ מען טוט דארטין תפלה אונ אין חלק ים האשטו גאר ניט געגעבין · ניט קיין תורה אונ ניט קיין תפלה · האט גאט געזאגט מען זאל קיין קרבן ניט מקריב זיין ביז מען וועט דרויף געבין זאלץ וואש דאש איז פון דר וואסער · נפש כי תחטא ווען איין מענטש וועט זינדיגין · דר בחיי שרייבט דר גוף מיט דר נשמה מיט אנאנדער הייסין נפש דען זיי מיט אנאנדער טוען זינדיגין · די נשמה אן דעם גוף אדער דער גוף אן דער נשמה איז גאר ניט · דר בחיי ברייגט איין מדרש · עס איז געוועזן אין ירושלים צוויי פאלשע נביאים איינער האט געהייסין אחאב בן קוליה · אונ דר אנדערר האט געהייסן צדקיה בן מעשיה אונ אז ירושלים איז חרוב געווארין זיינן די נביאים פר טריבן געווארן קיין בבל אונ זייא האבין געזינדיגט זיי פלעגין פאלשע נביאות זאגין אונ זנות טרייבן · אחאב פלעגט גיין אונ האט געזאגט איך בין איין נביא גאט האט מיך געשיקט צו ריידין מיט דיין ווייב · זאגט דר שר גיי צו איר · איז ער געגאנגן צו איר אונ האט געזאגט גאט האט געהייסין צדקיה זאל ביי דיר ליגן וועסטו האבן קינדר נביאים האט זיא געגלויבט אונ צדקיה איז געקומען אונ האט מיט איר שלעכטש געטאן · אונ צדקיה איז אויך אזו געגאנגען אונ האט אן גירעט איין אנדערע חשובי אשה אונ אחאב האט מיט איר שלעכטש געטאן · אונ דיא צוויי נביאים האבן זיך געמאכט איין גרויש

שם אין בבל ווען איין אשה האט גיטראגין האבן זיי איר גיזאגט וואש פר איין קינד זיא ווערט האבין איין זון אדער איין טאכטר ער האט צו איר גיזאגט דו ווערסט האבן איין זון אונ איז גיגאנגן צום שכן וואש זיצט נאהינט ביי דר אשה אונ זאגט די אשה ווערט האבין איין טאכטר אונ ווען די אשה האט גיוואונן איין זון האט זיא גיזאגט דר נביא האט אמת גיזאגט · האט זיא גיוואונן איין טאכטר איז גיקומן דעם שכינש ווייב אונ זאגט דר נביא האט אונז גיזאגט דו ווערסט האבין איין טאכטער נאר ער האט דיך ניט גיוואלט מצער זיין אזו איז דער נביא אלין גירעכט גיבליבן · לסוף איז גיקומן צדקיה צום ווייב פון נבוכדנצר אונ זאגט גאט האט גיהייסין דו זאלשט צוא הערן אחאב וועשטו האבין קינדער נביאים האט זיא גיענטפערט איך וועל פריער פרעגן דעם מלך נבוכדנצר האט זיא דאש אים דער ציילט האט נבוכדנצר באלד גישיקט נאך צדקיה אונ נאך אחאב זיינען זיי גיקומן אונ זאגן צום מלך גאט וויל אויף שטעלין נביאים פון דיין ווייב ענטפרט דער מלך איך ווייש וואול דאש אייער גאט האט פיינט זנות עש זיינן פיר אונ צוואנציג טויזינט גיטייט גיווארין פון ישראל אין דער מדבר אין איין שעה פון וועגין זנות וואש זמרי האט מזנה גיוועזן מיט דר מדינית אונ איר זאגט מיר דאש אייער גאט וויל האבין זנות איך ווייש ניט · אויב איר זייט אמתי נביאים אדער פאלשע נביאים איך האב גפרובט חנניה מישאל ועזריה אין איין קאלך אויבין וואש ער איז גיהייצט גיווארין זיבין טעג אונ זיי זייגען לעבעדיג ארויש אונ איך וועל אייך נאר איין טאג איין קאלך אויבין אויש הייצין ווערט איר לעבעדיג ארויש וועל איך טאן דאש וואש איר ווערט מיר הייסין · האבין זיי גיזאגט צו נבוכדנצר זיא זייגען גיוועזן דריי צדיקים ביא אנאנדר דרום זיינן זיי לעבעדיג ארויש גיגאנגען · אבער מיר זיינען נאר צוויא נביאים דען דורך דריא טוט גאט גיכער איין נס וויא דורך צוויא זאגט נבוכדנצר קלייבט אייך אויש נאך איין צדיק וואש איך זאל אים מיט אייך ארייןווארפין האבין זיי אויש גיקליבין יהושע בן יהוצדק כהן גדול זייא האבין גימיינט דורך זיין זכות וועלן זיי ניצול ווערן האט מען אלע דריי אין קאלך אויבין אריין גיווארפן זיינן די ביידע פאר ברענט גיווארין אונ יהושע איז לעבעדיג ארויש גיגאנגן · אם הכהן המשיח יחטא

אויב איין כהן גדול ווערט זינדיגין זאל ער ברייגגען איין קרבן · די תורה האט פריער אן גישריבין דעם קרבן פון איין כהן גדול וואש ער בריינגט אויף זיין עבירה ווייל ער איז דער בעסטר אונ דר חשובר פון ישראל אונ אז ער בריינגט איין קרבן אויף זיין עבירה נעמט גאט אן דעם קרבן · מכל שכן דאש ער נעמט אן דעם קרבן פון אונז פראסטע לייט דען ווען דר מענטש איז חשוב שטראפט אים גאט פיל מער אפילו אויף איין קליינע עבירה לאשמת העם דאש איז טייטש אפילו דיא עבירות וואש דער מענטש איז גיוואונט צו טאן זאל ער זיך אויך ניט שעמן צו טאן תשובה דען גאט ווערט אים מוחל זיין אפילו די עבירות וואש ער איז גיוואנט צו טאן אשר נשיא יחטא אז איין נשיא ווערט זינדיגן די תורה האט ביי איין נשיא אן גישריבין דאש ווארט אשר דאש איז טייטש גיווים ווייל איין נשיא איז חשוב אונ זיין הארץ איז האפרדיג דרום טוט ער באלד זינדיגין אונ ביא דעם כהן גדול שטייט אם יחטא אויב ער ווערט זינדיגין ווייל ער איז גיווארינט אונ טוט ניט באלד זינדיגן ווייל די שכינה רועט אויף אים · אונ אויך ביא די סנהדרין שטייט אם ישגו אויב זיי וועלין זינדיגין ווייל די שכינה רועט ביי זיי דרום זייגען זיי פרום אונ טוען אויך ניט באלד זינדיגין · אונ דער מדרש זאגט אשר נשיא יחטא וואול דעם דור וואש דר נשיא אונ דר חשובר טאן טוט תשובה אונ

ברײנגט אײן קרבן אויף זײנע עבירות װאש ער האט אום גערין גיטאן מכל שכן דאש ער װעט תשובה טאן אויף זײנע עבירות װאש ער האט במזיד גטאן · אונזערע חכמים זאגין װען אײן קהל זינדיגט שטראפט גאט דעם נשיא אונ דעם ראש הקהל װײל ער האט זײ ניט גװערט ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה װען אמענטש װעט זינדיגן אונ װעט פאלש שװערין · דר מדרש זאגט גאט האט בשאפן הימיל אונ ערד אונ מלאכים אונ מענטשין אונ אלין װאש אויף דער ערד איז דאש אלין האט ער בשאפין מיט אײן האלבן שם י"ה אונ דרום האט גאט זײ ניט בשאפין מיט דעם גאנצין שם װײל ער האט ניט גיװאלט דר מאנן דעם גאנצין שם · פון דאנן לערנן מיר אפ װיא גרויש איז די עבירה פון דעם װאש דר מאנט דעם נאמן פון גאט אום זיסט אונזערע חכמים זאגין אײן מענטש זאל ניט דר מאנען גאטש נאמען צו שװערין אפילו אמת · עש איז גיװען אײן מעשה אין לאנד בר המלך עש איז דרינען גיװען צװײ טויזנט שטעט אונ זײנן חרוב גיװארן װײל זײ האבן אפט גישװארין אויף אמת כלומר האטשע זײ האבין אמת גישװארין זײנען זײ דאך חרוב גיװארין װײל זײא האבין בײא גאטש נאמען גיטאן שװערין אום זיסט · והוא עד װען אײן מענטש װײשט עדות צו זאגין דעם חבר · אונ דאש בית דין רופט אים ער זאל עדות זאגין אונ ער װיל ניט זאגין האט ער אײן גרױשע עבירה · אבער אן אײן בית דין איז דיא עבירה ניט גרויש · דר בחיי שרײבט והוא עד גאט איז אײן עדות אונ װײשט װער עש װײשט עדות זאגין אונ װיל ניט זאגין אונ װעט אים שטראפין · די תורה האט אן גישריבין דאש װארט לוא מיט אײן איבעריגין וא"ו צו װײזין װער עש װיל ניט עדות זאגין לײקנט אין גאט װאש האט באשאפין די װעלט אין זעקס טעג : על חטאתו אשר חטא אונזערע חכמים לערנן פון דאנן אפ

װען אײן מענטש האט אײן עבירה גטאן אז ער איז גװען אײן עושר אונ איז חייב גיװארן אײן שאף פר אײן קרבן אונ איז ארום גיװארן דאש ער פר מאגט ניט צו ברײנגן אײן שאף זאל ער ברײנגן אײן טירקיל טויב · אונ אז ער פר מאגט קײן טירקיל טויב אויך ניט צוא ברײנגן זאל ער ברײנגען אײן צעהנטל מאס זעמיל מעל · אונ אויך װען ער האט גטאן די עבירה אז ער איז גװען אײן עני אונ איז חייב גיװארין אײן צענטיל מאש זעמיל מעל אונ איז גיװארין אײן עושר זאל ער ברײנגן אײן שאף : נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה' דער בחיי שרײבט װען מען האט הנאה פון הקדש האט די תורה פריער גישטעלט דאס װארט מעילה װאש דאש איז טײטש פעלשין במזיד אונ דר נאך דאש װארט חטא דאס איז טײטש אײן עבירה בשוגג · צוא װײזין דאס גאט רעכינט אים גלײך װי ער האט בשוגג גטאן האטשע ער האט במזיד גטאן · אונ װען ער גזלת בײ זײן חבר שטײט פריער חטא אונ דר נאך מעילה צו װײזין װען ער גזלת זײן חבר אפילו אום גערין איז אים גירעכינט גלײך װי ער האט גיגזלת במזיד דען גאט שטראפט מער װען מען גזלת בײ אײן מענטשן װיא מען גזלת בײ גאט והשיב את הגזלה אשר גזל ער זאל אום קערן די גזלה װאש ער האט גיגזלט די גמרא זאגט אין בבא קמא װען אײן מענטש גזלת אײן באלקין אונ בויט אים אײן אין זײן הויז איז ער חייב צו צו װארפין זײן הויז אונ צו אום קערין דעם באלקין אונ ניט צו צאלין געלט פר אים נאר הלל האט גימאכט אײן תקנה מען זאל געלט צאלן פר דעם באלקין כדי מען זאל קענן גרינג תשובה טאן דען ער װעט זאגן איך װאלט גערן תשובה גטאן נאר עש איז מיר שװער צו צו װארפין דאס הויז דרום זאל מען נעמן פון אים געלט · עס איז גװאוקסט דאש עש איז פר האנדן צװײ ערלײ עבירות · אײנש װאש אײן מענטש זינדיגט צו גאט דאש טוט ער זיך אלײן צוא זײן נשמת

דאש אנדרע איז ווען איין מענטש זינדיגט צו זיין חבר וואש ער איז אים מבייש· אדער ער שלאגט אים· אבר דר וואש גזילת זיין חבר דר זינדיגט אנטקעגין גאט אויך דרום איז די עבירה הארבר אונ דר מבול איז נאר גיקומען פון גזילה וועגן אונ אז יחזקאל האט גישטראפט די ישראל רעכינט ער פיל עבירות אונ צום הינטערשטין רעכינט ער גזילה אונ זאגט דרום וועל איך אייך שלאגין איז משמע פון גזילה וועגן וועט גאט זיי שלאגן ואת אשמו יביא לי׳ דר מענטש תאטשע ער האט אום געקערט די גזילה זאל ער דאך איין קרבן בריינגן ווייל די עבירה איז זייער גרויש· אונ דאש האט איוב גשטראפט זיינע חברים אם און בידך הרחיקהו ווען דוא האשט איין גזילה אין דיין האנט אויפן באר זאלשטו באלד איר אפ געבין ואל תשכן באהליך עולה ווען דו האשט איין גזילה פר בארגין אין דיין הויז זאלשטו איר ניט לאזן רוען ביי דיר נאר זאלשט איר אויף באלד אפ געבין· כי אז תשא פניך דען דענסט מאל וועשטו קענן אויף הויבן דיין פנים פר לייטן ווען דו וועסט איטליכן אפ געבן זיין גזילה· אונ דאס האט דוד גיזאגט לך לבדך חטאתי צו דיר גאט אליין האב איך גיטאן זינדיגין אונ ניט צוא קיין מענטשין דען איך האב ביי קיינם ניט גיגזלת דרום האט ער זוכה גיוועזן צו עולם הבא אזו זאלין מיר אויך זוכה זיין אמן:

הפטרת ויקרא

עם זו יצרתי לי זאגט גאט דאש פאלק ישראל האב איך באשאפין צו מיין דינשט זיי זאלין דר ציילין מיין לויב אונ דו יעקב האסט מיך ניט נירופין דען דו האשט דיך גיקערט צו עבודת כוכבים אונ בישט מיד גיווארין אין מיין דינשט די גמרא זאגט אין יומא רבי אליעזר בן חסמא זאגט ווען איין מענטש זאגט קריאת שמע אדר תפלה אונ ווינקט מיט זיינע אויגין אדער ער ווייזט מיט זיינע פינגער אדר ער פאר קרימט מיט זיין מויל צו שאפין עפעס ווייל מען טאר ניט ריידין אין קריאת שמע אדר תפלה· זאגט גאט דו טושט מיך ניט רופן כלומר אייער תפלה איז ניט גיאכט· פון דאנען זאל מען אפ לערנן צו זיין גיווארינט ניט צו ריידין אין דער תפלה אפילו לשון הקודש דר מדרש זאגט אין איכה רבתי גאט זאגט ישראל דינען עבודת כוכבים וואלטין זייא לכל הפחות מיך אויך גידינט וואלט רעכט גיוועזן· אונ זיי טוען ניט אזו זיי האלטין מיך אפילו ניט וויא איין צו גאב וואש מען גיט ביי דר סעודה אונ האבין מיך פר געסין אונ רופין מיך גאר ניט· עש איז איין משל איין שר פון דעם מלך מאכט איין גרוישע סעודה אונ רופט אלע שרים אויף דר סעודה· אונ דעם מלך רופט ער ניט· זאגט דר מלך וואלט ער מיר לכל הפחות אזוא ערליך גיהאלטין וויא איין אנדערין שר אונ וואלט מיר אויך גירופין אויף דר סעודה· אזו אויך זאגט גאט לא הבאת לי שה עולותיך דוא האשט מיר ניט גיבראכט דאש שעפילע פון דיינע עולות נאר צו דער עבודת כוכבים האשטו עש גיבראכט· אונ מיט דיינע זבחים האשטו מיך ניט ערליך גיהאלטין איך האב דיך ניט איבער גיארבעט מיט מיין מנחה כלומר איך האב דיר ניט גיהייסין בריינגען איין גרוישע מנחה נאר איין הייפיל מעל· אונ אפילו דאש האב איך אויך ניט גיזאגט בתורת חיוב איך האב דיר ניט מיד גימאכט מיט ווייראך דען איך האב ניט גיהייסין בריינגן פיל ווייראך לא קנית לי בכסף קנה דו האשט ניט גידארפט קויפן פאר געלט קיין צימרונג צו קטורת ווארום עש איז פיל אין אייער לאנד דאש אפילו ציגין עסין עש אונ מיט דעם חלב פון דיינע זבחים האשטו מיך ניט אן גיזעט נייערט דו האשט מיך גימאכט דינען דורך דיינע זינד צו די עובדי כוכבים· אזו וויא יחזקאל האט גיזעהן בנבואה דאש די מרכבה פון דר שכינה קומט אן פון בבל וואש וויא איז אהין גיגאנגען איין צו נעמן די גאנצע וועלט אונטער נבוכדנצר דר מלך פון בבל כדי צו דר הויבין זיי מען זאל נים זאגין אין דיא הענט פון איין אומה שפלה האט גאט איבער גיענטפערט זיינע קינדר אונ דו האשט מיך מיד גימאכט מיט דיינע זינד אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך איך גאט וואש איך האב לאנג אפ גימעקט דיינע זינד וועל איך היינט אויך אפ מעקין דיינע זינד פון מיינט וועגין אונ ניט פון דיין זכות וועגן אונ ניט פון וועגין דעם זכות פון דיינע עלטערן אונ וועל ניט גידיינקען דיינע זינד הזכירני דר

מאו

מאן מיך ישראל וואש פאר איין גמול דארף איך דיר צו טאן אונ צו דיינע עלטערין · לאמיר זיך באווערן מיט אנאנדר · דר צייל דו פריער דיינע טענות כדי דו זאלשט גירעכט בלייבין · דען דר סדר איז ווען איינער דר ציילט זיינע טענות פריער מיינט מען ער איז גירעכט אבר וואש קאנשטו טענן צו גירעכט בלייבין אביך הראשון חטא דיין ערשטער פאטר אברהם האט אנטקעגין מיר גיזינדיגט מיט דעם וואש ער האט גיזאגט במה אדע מיט וואש וועל איך וויסן דאש איך וועל ירשנן ארץ ישראל אונ האט ניט גיגלויבט אין מיר · אונ אלע דיינע מליצים וואש דו בישט דיך סומך אויף זיי · איז ניט דא איינר אן זינד · דען יצחק האט אויך גיזינדיגט וואש ער האט ליב גיהאט עשו מיין פיינט · אונ וויא קאנט איר גירעכט בלייבין אנטקעגין מיר · ואחלל שרי קודש איך וועל פאר שוועכין די הייליגע הארין פון וועגין אייערע זינד · אונ וועל געבין יעקב צו וויסטונג אונ ישראל צו איין ביוש דאש דר פיינט וועט זיי מבייש זיין ועתה שמע יעקב אונ היינט הער צו מיין קנעכט יעקב צו אום קערין זיך צו מיין תורה · אונ ישראל וואש איך האב אין אים אויש דער וויילט זאל דאש הערין כה אמר יי אזו האט גאט גיזאגט וואש ער האט דיך באשאפין · אונ זינגט דו בישט ארויש גיגאנגען פון דיין מוטערש בויך טוט ער דיר העלפין · דען גאט האט גיזאגט דו זאלשט קיין מורא ניט האבין מיין קנעכט יעקב אונ ישראל וואש איך האב אויש דר וויילט אין אים כי אצק מים על צמא אזו ווי איך גאט גים וואשר אויף איין דארשטיגע לאנד · אונ רינעדיגע וואשר אויף דר טריקענש אזו וועל איך גיסין מיין רוח הקודש אויף דיינע קינדר אונ מיין ברכה אויף דיינע קינדש קינדר וצמחו בבין חציר אונ דיינע קינדר וועלן שפראצן צווישין גראז · דאש מיינט מען עמלק וואש אויף אים איז גיזאגט גיווארין דאש אין דיין וואונונג וועט וואקסין גראז · דארטין וועלין זיי שפראצן אזו וויא ווערבים ביי די טייכן וואשר כלומר עש וועט זיך צו זיי באהעפטן פיל גרים · זה יאמר ליי אני דר וועט זאגין איך בין צו גאט · דאש זיינן די צדיקים אונ דר וועט זיך אפ רופין מיט דעם נאמן פון יעקב · דאש זיינן די קליינע קינדר פון די רשעים · אונ דר וועט אן שרייבן זיין נאמן צו גאט · דאש זיינן די בעלי תשובה

אונ דער וועט זיך אן רופין מיט דעם נאמען פון ישראל · דאש זיינן די גרים · כה אמר יי אזו האט גאט גיזאגט דר מלך פון ישראל אונ זיין אויש לייזער גאט דר האר איבר אלע חילות איך בין דר ערשטער אונ דר הינטערשטער אונ חוץ מיר איז ניט דא קיין גאט ומי כמוני אונ ווער איז אזו איין גאט וויא איך · דאש איך קען זאגין וואש עש וועט זיין דען דער בית המקדש איז נאך ניט חרוב גיווארין · אונ איר זייט נאך ניט פאר טריבין גיווארין · אונ כורש איז נאך ניט גיבארין גיווארין אונ איך בין אייך מבשר דאש דער בית המקדש וועט חרוב ווערין אונ איר וועט פאר טריבין ווערין אונ דר בית המקדש וועט דורך כורש ווידער גיבויט ווערין · אל תפחדו איר ישראל זאלט קיין מורא ניט האבין צו מאכין וויסן מיין נאמן צווישין דיא אומות דען פון דענשט מאל אן וואש דוא בישט גישטאנען אויף דעם בארג סיני האב איך דיך גימאכט הערין אונ האב גיזאגט דאש עש איז ניט פאר האנדין קיין גאט חוץ מיר · אונ איר ישראל זייט מיינע עדות אויב עש איז פאר האנדין איין גאט חוץ מיר דען איך האב אייך גיעפינט אלע זיבין הימלען אונ האב אייך גיוויזין דאש עש איז ניט דא קיין גאט חוץ מיר אונ עש איז ניט דא קיין שטארקער דאש איך זאל ניט וויסין אונ זאל אים געבין דאש שטארקייט · זכר אלה יעקב גידיינק דאש יעקב דאש דו זאלשט ניט ווערין איבר גירעט צוא דר עבודת כוכבים דען דו בישט מיין קנעכט איך האב דיך דרויף באשאפין דו זאלשט זיין מיין קנעכט דרום זאלשטו ניט פאר געסין מיין מורא מחיתי כעב פשעיך איך גאט האב לאנג אפ גימעקט וויא איין וואלקן דיינע זינד דרום היינט אויך קער זיך צו מיר וועל איך דיך אויש לייזין רנו שמים זינגט איר הימלען דען גאט האט גטאן איין אויש לייזונג צו זיין פאלק ישראל אונ טוט שאלין איר אונטערשטע ערדין עפינט איר בערג איין גיזאנג דר וואלד אונ אלע בוימער זאלין עפענען איין גיזאנג דען גאט האט אויש גילייזט די קינדער פון יעקב אונ ער טוט זיך בארימען מיט ישראל אין דיא טעג פון משיח אונ גאט וועט גרויש כבוד האבין פון די אלע אומות זייא וועלין זאגין גאט האט גיטאן נסים מיט ישראל אמן :

ויקרא אל משה רבי חייא זאגט עס שטייט באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי וגו׳ אכלו רעים וגו׳ איז דאך קשה ער זאגט פריער אכלתי איך האב גיגעסין אונ דער נאך זאגט ער אכלו רעים עסט איר ליב האבר איז דען אזו דער סדר אז איינער רופט מענטשין אויף איין סעודה זאל ער פריער עסין דר נאך זאל ער זיי געבין עסין · נאר וואול צו די ישראל וואש הקב״ה האט גוואלט זיי מזכה ומטהר זיין אונ ווייל ער האט גוואלט אין זיי דרום וויל ער זייא אויף ברייגגען פון אלע מקטריגים פון דר וועלט · קום אונ זעה דעם טאג וואש מען האט אויף גשטעלט דעם משכן למטה האט מען דעם משכן למעלה אויך אויף גשטעלט דרום שטייט סתם הוקם המשכן מיינט מען דעם משכן של מעלה אונ אין דעם טאג איז גיוועזן אגרוישע שמחה פר הקב״ה אונ אז מען האט מתקן גוועזן די ביידע משכנות שטייט ולא יכול משה לבא אל אהל מועד אונ הקב״ה האט דאש גיזעהן האט ער גיזאגט דר משכן איז דאך אויף גשטעלט גווארין דורך משה זאל ער אליין שטיין אין דרויסין מיד תיכף ויקרא אל משה האט ער אים אריין גירופן אונ האט אים גזאגט דר חינוך המשכן דארף זיין מיט איין סעודה דרום שטייט אדם כי יקריב מכם וגו׳ ווייטער איז ער מגלה גרוישע סודות אויף דעם פסוק באתי לגני :

רבי שמעון איז גיגאנגען אין וועג קיין טבריה האט אים בגעגינט אליהו זאגט ער צו רבי שמעון שלום זאל זיין צו דעם הערין זאגט רבי שמעון אין וואש איז איצונד די שכינה עוסק אין הימל זאגט ער אין דער פרשה פון קרבנות אונ זאגט פון דיינט וועגין חידושים וואש דו האסט מחדש גיוועזן אין דר תורה וואול צו דיר דרום בין איך גיקומן צו דיר · איך זאל דיר מקדים זיין שלום אונ דיך פרעגין איין זאך וואש עס איז גפרעגט גיווארין במתיבתא דרקיעא אונ דאש איז די שאלה מען האט גיפרעגט עס שטייט באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי וגו׳ דאש הייסט הקב״ה זאגט איך בין גקומן צו מיינע כנסת ישראל וואס הייסן כלה האב איך גיגעסין וויא גישיקט זיך דאש בעולם הבא האט ער גיגעסן אמער דארטין איז דאך ניט פר האנדן קיין אכילה ושתיה נאך וואס שטייט אכלתי דאש איז נפרעגט גיווארן בישיבה של מעלה זאגט רבי שמעון וואש האט הקב״ה דרויף געענטפערט זאגט אליהו הקב״ה האט גזאגט עש איז דאך פר האנדן רבי שמעון בן יוחאי לאז ער ענטפערין דרום בין איך גיקומען צו דיר דו זאלשט דרויף ענטפערין זאגט רבי שמעון וויא גרויש איז דאש ליבשאפט וואש הקב״ה האט ליב די כנסת ישראל חאטשע בייא אים גשיקט זיך ניט קיין אכילה ושתיה נאר מחמת גרויש ליבשאפט האט ער משנה גיוועזן זיין רצון צו טאן איר רצון וואַרום דער סדר איז אזו צווישין חתן וכלה · אויך לערנען מיר אזעלכש אפ פון דוד המלך ער האט גיזאגט צו הקב״ה כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו ער האט גידארפט זאגין ולויך ירננו וואַרום די שירה האבין דאך די לוים גיזאגט וואַרום שטייט וחסידיך נאר בשעת ער האט גזאגט וחסידיך האט אים הקב״ה גיזאגט דוד מיין סדר איז ניט אזו האט דוד גיזאגט בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך ווייל איך האב דיך צו מיר אן גבעטין דארפשטו מיר טאן מיין רצון וואַרום דר דרך ארץ איז אז איינר בעט דעם אנדערן צו זיך אויף איין סעודה טוט דר אורח זיין רצון חאטשע זיין סדר איז ניט אזו ענטפערט אים הקב״ה אז דו האשט מיך שוין אן גיבעטין וועל איך טאן דיין ווילין · דעסט גלייכין גיפינען מיר בייא די מלאכים וואש זיינען גיקומן צו אברהם חאטשע אויף דעם הימיל איז דאך ניט פאר האנדין קיין אכילה ושתיה נאר אים צו ליב האבין זיי גיגעסין אונ גיטרונקען · אזו אויך הקב״ה מחמת גרויש אהבה וואש ער האט ליב די כנסת ישראל זאגט ער אכלתי וגו׳ זאגט אליהו צו רבי שמעון רבי דא שווער איך בייא דיין לעבין אז הקב״ה בעצמו האט גוואלט דעם תירוץ זאגין נאר ער האט זיך ניט גיוואלט מחזיק טובה זיין פאר דיא כנסת ישראל דרום האט ער מיר גיהייסין דיך פרעגין כדי דו זאלשט ענטפערן וואול צו דיר וואול דיין חלק דאש הקב״ה טוט זיך בארימען מיט דיר למעלה אויף דיר זאגט דער פסוק צדיק מושל ביראת אלהים :

אדם כי יקריב מכם קרבן ווער עס איז אגאנצער מענטש דר קען מקרב זיין אלע מדריגות עליונים אונ צו מאכין איין יחוד שלם אבער ווער עס האט ניט קיין אשה דר הייסט ניט קיין אדם שלם זיין קרבן איז ניט ווערט אונ די ברכות גיפינן זיך ניט בייא אים לא למעלה ולא למטה ווען די שכינה רועט ניט אויף אים ווייל ער הייסט ניט קיין

קיין אדם ער איז איין בעל מום אונ ווער עס איז איין פגום ווערט ער נדחה פון אלסדינג אונ דרום נדב ואביהוא ווייל זיי האבן קיין נשים ניט גיהאט אז זיי האבין גינעהענט צו דער עבודה זיינען זיי גשטראפט גיווארין אזו וויא עס שטייט ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם דרום שטייט אדם כי יקריב מכם קרבן דאש איז זכר עם נקבה אזו וויא עש שטייט זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם רבי אחא איז גיגאנגען אין וועג אונ רבי יהודה איז אויך מיט אים גיוועזן זאגט רבי יהודה מיר האבן גילערינט אז א בתולה ווערט גיבענטשט מיט זיבין ברכות דאש איז אנטקעגן די כנסת ישראל וואש זיא הייסט בתולה אזו וויא עש שטייט ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל דאש גייט אויף די כנסת ישראל איז דאך קשה עס שטייט נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל איז משמע אז זיא וועט חס ושלום קיין תקומה ניט האבין אויף צו שטיין אונ אליך וואש די חכמים האבין גיזאגט אין דעם וואלט רעכט גיוועזן אז די פרשה זאל שטיין בדרך נחמה עש שטייט דאך אבער דר בייא קינה הייסט קלאג זאגט ער בוודאי איז אזו אונ מיר איז דאש אויך קשה גיוועזן זיינען מיר גיקומען מיט איין פינצטער פנים צו רבי שמעון אים פרעגין זאגט ער אין דיין פנים ווערט דר קענט דיין הארץ זאג איך בוודאי איז אזו זאגט ער צו מיר זאג דיינע רייד האב איך אים גזאגט עש שטייט נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל ווער עש איז ברוגז אויף זיין אשה אונ האט זיא אוועק גיטריבן פון זיך זאל ער זיא שוין אייביג גאר ניט אום קערין צו זיך אויב עס איז חלילה אזו איז דאך וויא צו די ישראל וואש זיינען פר טריבן גיווארין האט ער מיר גיזאגט האשטו דען ניט גיהערט דעם תירוץ וואש די חכמים האבן אויף דעם גיזאגט זאג איך צו אים איך האב גיהערט גאר עש איז מיר נאך ניט רעכט זאגט ער צו מיר אליך וואש די חכמים זאגן איז בוודאי רעכט אבער וויי צו דעם דור וואש זייערע פאסטעכר דאש הייסן די צדיקים זיינען ניט פאר האנדין צווישין זייא דען גיוועהן די שאף אליין אונ ווייסן ניט וואו אהין זייא זאלין זיך קערין מען מוז מגלה זיין דעם פסוק צו פאר שטיין קום אונ זעה אלע מאל וואש די ישראל זיינען פר טריבין גיווארין האט הקב"ה גימאכט איין זמן ווען זיי וועלין ארויש גיין אונ אז עש איז גיקומען דער זמן האבין זיך דיא ישראל תיכף אום גיקערט אונ אין דעם גלות האחרון וועלין זיי שוין אליין ניט אום קערין אזו וויא פריער אונ דר פסוק ווייזט אויך אויש אזו ווארום ווען עש וואלט שטיין אין פסוק נפלה ולא אוסיף להקימה בתולת ישראל וואלט די טייטש גיוועזן זיא איז גיפאלין אונ איך וועל זיא שוין ניט אום קערין חס ושלום אבר היינט אז עש שטייט ולא תוסיף קום איז טייטש זיא וועט שוין אליין ניט אויף שטיין אזו וויא פריער נייערט הקב"ה אליין וועט זיא אויף שטעלין זיא זאל גיין אויף איר ארט עס איז איין משל צו איין רייכין מאן וואש איז ברוגז גיוועזן אויף זיין ווייב האט ער זיא ארויש גיטריבן אויף איין צייט זיא זאל צו אים ניט קומען אבער אז די צייט גייט אויש גייט זיא אליין צו ריק אזו איז גיוועזן צוויי דריי מאל ער האט אלץ גמאכט איין זמן אבער אז דער זמן גייט אויש גייט זיא אליין צו ריק אויף איר ארט אמאל האט זיא דער רייכר מאן פאר טריבין אן איין צייט אונ איז זייער ווייט גיוועזן פון פאלעץ זאגט דער רייכר מאן איצונד איז ניט אזו וויא פריער דען פריער פלעגט זיא אליין קומען אבר היינט וועל איך אליין גיין מיט מיינע בני היכלא צו ברייננגן זיא · אונ אז דר רייכער מאן קומט צו איר אזו זעהט ער וויא זיא ליגט אויף דר ערד מיט גרויש שפלות ווער זעהט די צייט וויא דר רייכר מאן הייבט זיא אויף אונ בעט זיא איבער אונ ברייננגט זיא ווידר אריין אין זיין פאלץ אונ טוט איר אן גרויש כבוד ווער האט אזו איין זכיה צו זעהען דעם גרוישין כבוד אונ ער שווערט איר אז ער וועט זיא שוין קיין מאל ניט מרחיק זיין פון זיך אזו איז אויך הקב"ה כמה מאל אז ער האט פאר טריבין די ישראל האט ער זייא פאר טריבין אויף איין זמן אונ אז דער זמן איז אויש גיגאנגען האט זיא זיך ווידער אליין אום גיקערט פאר דעם מלך אויף איר ארט אבער אין דעם הינטערשטין גלות וועט ניט זיין אזו אלא הקב"ה אליין וועט זיא אן נעמן אין איר'ע הענט אונ וועט זיא אום קערין צו זיין היכל אונ דרום שטייט ולא תוסיף קום זיא וועט שוין אליין ניט אויף שטיין אונ דרום שטייט ביום ההוא אקים את סוכת דויד הנופלת איך וועל זיא אליין אויף שטעלין ווער איז סוכת דויד דאש איז בתולת ישראל הנופלת וואש זיא פאלט אזו וויא עש

שטייט נפלה דען זיא איז אראפ געפאלין פון איר הויכע מדריגה אין גלות אונ דער פסוק ווייזט אויף דעם כבוד ושבח פון כנסת ישראל אונ די זאך האב איך גילערינט פון רבי שמעון באותו שעה זאגט רבי יהודה דער מיט איז מיר פאר ענטפערט גיווארין וואש איז מיר קשה גיוועזן אונ דאש איז בוודאי דער לויטערר פשט אונ דאש איז גלייך צו דעם וואש מיר האבין גילערינט רבי יוסי זאגט הקב"ה איז אן גיברייט אויש צו רופין אויף די כנסת ישראל התנערי מעפר קומי שבי ירושלים גלייך וויא איינער נעמט אן זיין חבר ביא זיין האנט אונ זאגט צו אים שטייא אויף פון דער ערד אונ שאקיל זיך אפ פון דער ערד זאגט רבי אחא אזו אויך אלע בני היכלא פון דעם מלך וועלין אויך זאגין קומי אורי שטייא אויף מיין ליכט כי בא אורך דען דיין ליכט דאש מיינט מען הקב"ה אליין איז גיקומען צו דיר דענסט מאל וועט זיין איין שמחה אויף אלע אז ער וועט זיא איבער בעטין אזו וויא עש שטייט ותבא בת שבע אל המלך החדרה דאש איז איין רמז אויף כנסת ישראל אונ פאר וואש הייסט זיא בת שבע ווייל זיא ווערט גיבענטשט מיט זיבן ברכות זיא איז גיקומען אין חדר פון דעם מלך צום מלך אזו איז גיוועזן עטליכע מאל אזו וויא עש שטייט ותבא לפני המלך ותעמוד לפני המלך אבר לעתיד וועט דער מלך צו איר קומען אונ וועט זיא מפייס זיין אזו וויא עש שטייט הנה מלכך יבא לך ער וועט צו דיר קומען ניט דו צו אים יבא לך ער וועט קומען צו דיר דיך מפייס זיין אונ דיך אויף צו ריכטין אונ צו ברייגגען דיך אין זיין היכל אונ צו באהעפטין זיך אין דיר ביז אייביג אזו וויא דער פסוק זאגט וארשתיך לי לעולם וגו' באמונה אזו וויא זייא גייען באגעגינען זייא צו רבי אבא ער גייט זייא אנטקעגין זאגין זיי דא גייט דער שר החכמה מיר וועלין מקבל זיין פני השכינה וויא זיי האבין גינעהענט צו אים האט רבי אבא אראפ גינידערט פון זיין אייזיל מקבל צו זיין זייער פנים אונ זייא האבין גיזאגט גרוישע סודות :

אם עלה קרבנו מן הבקר וגו' זאגט רבי יוסי פר וואש איז איין מענטש ערגער פון דעם אנדערין דען איינער ברייגגט איין קרבן עולה פון אריגד אונ דער ברייגגט פון איין שאף אונ דער פון איין עוף אלא דר וואש פר מאגט בדארף ער ברייגגן פון איין רינד אונ דר וואש איז ארימר ברייגגט ער פון איין שאף אונ דער וואש איז גאר ארום ברייגגט ער פון איין עוף דען הקב"ה האט ניט מטריח גיוועזן אויף דעם מענטשן מער וויא ער פאר מאגט אזו וויא דער פסוק זאגט ואם דל הוא ואין ידו משגת רבי אלעזר זאגט דאש איז וועדליג דעם חטא דען איין עושר מחמת זיין עשירות אונ גאוה זינדיגט ער גיבער פאר הקב"ה דרום ברייגגט ער איין רינד איין מיטיל מעסיגער איז ניט אזו בגאוה דרום ברייגגט ער נאר אשאף · איין ארימאן ער איז תמיד איין שפל רוח ברייגגט ער נאר איין עוף דען הקב"ה איז איטליכין דן מיט רעכטין משפט וויא ער זינדיגט אזו איין קרבן זאל ער ברייגגן · רבי אלעזר האט גיפרעגט צו זיין פאטר רבי שמעון מיר האבין גילערינט אז איבער דרייא עבירות קומט איין הונגער אויף דער וועלט אמער די דרייא עבירות זיינען דאך גאר ביא די עשירים אונ אז עש קומט אהונגער שטארבין דאך אויש די ארימע לייט אונ די עשירים בלייבין וועלין זיי איצונד נאך מער זינדיגן זאגט רבי שמעון דו האשט גוט גיפרעגט נאר די חכמים האבין עש שוין מפורש גיוועזן ווען הקב"ה וויל צו דיא רשעים בצאלין דעם שכר פון זייערע מצות אונ זייא מאבין פאר לירין פון עולם הבא אזו גיט ער זיי שלוה אונ איז זיי משלים מיט אלערליי גוטין קום אונ זעה אלע לייט זיינען ניט אזו נאהענט צו הקב"ה אזו וויא די עניים דען זיי זיינען די כלים פון הקב"ה וואש ער ניצט מיט זיי ווער זיינן זיי לב נשבר ונדכה ואת דכא ושפל רוח דאש זיינן די כלים פון הקב"ה אונ אז עס קומט איין רעב אויף דער וועלט דען ווייגען זיי פאר הקב"ה אונ הקב"ה הערט זיי צו אונ צו זיי איז ער נעהענטער פון אלע אזו וויא עש שטייט כי לא בזה ולא שקץ ענות עני דרום איז הקב"ה גוזר אויף דר וועלט מיתה אדער הונגער · ווייא צו די רשעים וואש זייגען דאש גורם ווארום אז הקב"ה איז זיך מתעורר משגיח צו זיין אויף דר וועלט דען איז ער משגיח אויף דעם קול פון די עניים אזו וויא עס שטייט כי שמוע אשמע צעקתו עש שטייט צווייא מאל שמוע אשמע איינש ווייזט מיר צו הערין זייער קול אויף וואש זיי שרייען אונ איינש איז צו באצאלין צו די וואש האבין גורם גיוועזן צו דעם גישרייא אונ וייטר

שטייט

שמיים ושמעתי כי חנון אני · בתמנא ליצלן מעונש חוה
דרום אז עס איז איין הונגער אויף דער וועלט
איז וויא צו די רשעים עשירים וואס זיי האבן
גורם געוועזן צו דעם געשריי פון די ארימע לייט
קום אונ זעה דער קרבן פון איין עני איז גרינגער
פון אלע ווייל זיין הארץ איז אים צו בראכין
חאטשע ער האט איין מחשבה צו זינדיגין פון
רעסט וועגין מחמת זיין גרוישן צער אונ דר צער
פון זיין הויז גיזינד טוט ער עס ניט מיט זיין
גאנצין הארצין דרום איז זיין קרבן גרינגר דרום
איז איטליכער קרבן געווען געצייכינט פאר דעם
כהן · עס איז אמאל געווען איין מעשה איין עושר
האט געבראכט צוויי טויבן פאר אקרבן צו דעם
כהן האט דער כהן צו אים געזאגט דר קרבן איז
ניט דיינער איז ער אוועק געגאנגען אהיים אונ
איז געוועזן טרויעריג פרעגט מען אים וואס
בישטו אזו טרויעריג זאגט ער דער כהן האט
ניט געוואלט מקריב זיין מיין קרבן זאגין זייא
וואס פאר איין קרבן האשטו געבראכט זאגט
ער צווייא טויבין זאגין זייא דאס איז דאך ניט
דיין קרבן דען דר פסוק זאגט ואם דל הוא ואין ידו
משגת אז ער איז ארום אונ פאר מאגט ניט זאל
ער ברייננן צווייא טויבין פאר אקרבן זאגט ער
וואס דען איז מיין קרבן זאגין זייא איין רינדר
זאגט ער אזו איז הארב איין מחשבה פון איין
עבירה איך נעם אויף מיר איין נדר אז עס זאל
ניט אויף גיין אויף מיין מחשבה קיין הרהור
חטא פון דעם טאג אן פלעגט ער בייא טאג
האנדלין אונ בייא נאכט פלעגט ער נאר אביסל
שלאפין אונ דער נאך פלעגט ער רופין זיינע
ברידער זיי זאלין מיט אים לערנן ביז טאג אונ
ער איז געווארן איין תלמיד חכם מען האט אים
גירופין יהודה אחרא אמאל האט זיך צו אים
גיטראפין רבי ייסא סבא האט ער פאר אים צו
טיילט גאר זיין גוטש איין האלב האט ער
אוועק גיגעבין צו עניים אונ די אנדערע האלבע
האט ער אוועק גיגעבין צו סוחרים זייא זאלין
פון זיינט וועגין האנדלען אונ ער האט זיך
גיזעצט לערנען תורה :

פתח דער יהודה אחרא האט אן גיהויבין עס
שטייט ויאמר שאול אל הקיני ווער איז דער
קיני דאס זיינען די קינדר פון יתרו דר שווער
פון משה אונ קיני איז טייטש נעסט דען זייא
האבין זיך גימאכט איין נעסט אין דער מדבר
צו לערנען דארטין תורה אזו וויא דער פויגיל
וואס הייסט דרור אזו וויא עס שטייט ודרור קן
לה דרום האבן זיי אוועק גצויגן פון יריחו אין דר
מדבר אזו וויא עס שטייט ובני קני חותן משה נסעו
מעיר התמרים דאס מיינט מען יריחו ואתה עשית
חסד עם כל ישראל וואס פאר איין חסד האט יתרו
געטאן מיט די ישראל נאר ווייל ער האט מהנה
געוועזן צו משה אריין נעמן אים אין הויז אריין ·
אונ ווידער האבין מיר געלערנט ווייל ער האט
גימערט איין פרשה אין דר תורה ואתה תחזה וגו'
נאר עס איז דאך קשה וויא קומט דאס אהער
מען שמועסט דאך דא וויא שאול המלך האט
מלחמה געהאלטין מיט עמלק נאך וואס דער
ציילט ער דעם שבח פון יתרו · נאר דר תירוץ
איז אזו שאול המלך האט געזאגט בשעת די
ישראל זיינען ארויש געגאנגען פון מצרים האט
זיך קיינער אנטקעגין זיי ניט געשטעלט מלחמה
האלטין נאר עמלק איז געווען דער ערשטר אונ
דו יתרו האשט געטאן מיט די ישראל חסד אונ
האשט מיט זיי געהאט שלום איז ניט גלייך דו
זאלשט זיין צווישין זייא · אונ ניט דאס אליין
האט יתרו געטאן עס שטייט נאך ויקח יתרו חותן
משה עולה וזבחים לאלהים לערנען דיא חכמים
פון דאנען אפ אז איינר איז מקדיש איין קרבן
מיט דעם גאנצין הארצין איז זיך הקב"ה מזמין
צו אים אונ יתרו האט דאך מקריב געווען קרבנות
מיט זיין גאנצן הארצן אונ האט זיך מגייר געוועזן
דרום איז זיין קרבן זייער חשוב געווען פר הקב"ה
דרום שטייט לפני האלהים קום אונ זעה אז איין
עני ברייננט איין קרבן איז זייער חשוב פאר
הקב"ה ווייל ער איז מקריב צוויי קרבנות איינש
דעם חלב ודם פון זיין נפש וגוף אונ דש אנדרע
דעם קרבן וואורום ער האט דאך אליין ניט צו
עסין טוט ער פאסטין אונ פאר דעם געלט
ברייננט ער איין קרבן שני תורים או שני בני יונה
אדער איין צעהנטיל זעמיל מעל דרום איז אים
הקב"ה תיכף מוחל זיינע זינד · אונ באותו שעת
רופט הקב"ה אויש כי לא בזה ולא שקץ ענות עני
זאגט דר יהודה אחרא דרום ווייל דר קרבן עני
איז ביי הקב"ה חשובר פון אלע דאש האט מיר
גורם געווען איך זאל זיין אין דעם חלק פון הקב"ה
אונ דרום האב איך צו טיילט מיינע נכסים צו די
עניים ווייל זיי האבין מיר דאש גורם געווען אונ
אזו וויא עס דר היצט זיך אין זיין גוף דער חלב
ודם

ודם אזו דר היצט זיך זיין מנחה אויף דעם מחבת ומרחשת · מיר האבין גלערינט אזו וויא דר יצר הרע האט אים דר היצט מיט זיין תאוה זיין חלב ודם מיט אלע אברים אזו האט ער גידארפט ברייגגען דעם קרבן מיט זיין רצון נפשו ורוחו ווארום דער עיקר איז דאש באווילונג פון דעם הארץ וואול צו די צדיקים דען זיי ברייגגן אלע טאג איין קרבן צו הקב״ה דר מיט וואש ער איז זיך מוסר נפש פר אים פון דעסט וועגן איז איין קרבן פארט בעסר ווארום דורך דעם קרבן ווערין גבענטשט אלע עולמות אונ זאגט ווייטר גרוישע סודות · זאגט רבי ייסא צו אים ישר חלקך וואול דיין חלק וואש דו האשט דער צו זוכה גיוועזן וואול צו די וואש זיינן עוסק בתורה ווארום דער מיט זיינן זייא דבוק בהקב״ה אזו וויא עש שטייט ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כולכם היום :

נפש כי תחטא רבי יוסי זאגט עש שטייט עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה וויא אזו דארף איין מענטש נזהר זיין ער זאל ניט זינדיגין פר הקב״ה דען אלע טאג גייט ארויש איין כרוז ער רופט אויש דער וועקט אייך אייערע הערצער איר בני עולם של המלך הקדוש דער וועקט אייער נשמה הקדושה וואס זיא איז אייך גיגעבין גיווארין ממקום קדוש העליון דען מיר האבין גלערינט בשעת הקב״ה מאכט אראפ נידערין די נשמה זיא זאל גיין אויף דער וועלט איז ער זיא מזהיר זיא זאל היטין תורה ומצות אונ ניט דאש אליין נאר מען פירט זיא דורך טויזינט מיט אכציג וועלטין זיך משתעשע זיין מיט איר אונ איר ווייזין דעם כבוד פון די וואש זייגען עוסק בתורה אונ דערנאך מאל שטייט זיא פאר הקב״ה מיט איין לבוש חשוב וואש זיא איז אן גיגרייט צו זיין אויף דר וועלט אונ אז דיא צייט קומט זיא זאל שוין נידערין אויף דער וועלט וואונט זיא דרייסיג טאג אין גן עדן התחתון צו זעהען דעם כבוד פון די צדיקים דר נאך גייט זיא ווידר ארויף אויף איר ארט למעלה דער נאך גייט זיא אראפ אויף דר וועלט אין דער פינצטערנעש אונ איז עוסק מיט פינצטערע זאכן אונ זינדיגט · אזו פר וואונדרט זיך די תורה אויף איר אונ זאגט אזו וויא דו האשט גיזעהן דעם כבוד וואש הקב״ה האט דיר גיגעבין אונ דאש גאנצקייט וואש הקב״ה האט דיך גאנץ גימאכט · היינט זאלשטו זינדיגן אונ זאגט איר אזו נפש דו נפש כי תחטא דו זאלשט זינדיגין בתמיה · זאגט רבי יוסי דער פסוק ונסו הצללים גיט איין עצה צו דעם נפש כי תחטא דאש ער זאל נזהר זיין פון צו זינדיגין אונ זאל זיך האלטין בקדושה ובטהרה איידער דר טאג פון דער וועלט וועט אוועק גיבלאזין ווערין אונ דר שטארקר טאג וועט קומען וואש מען וועט דיך תובע זיין לדין אוועק גיין פון דער וועלט ונסו הצללים איידער די שאטין פון דער וועלט וועט אנטלויפין זאגט רבי אלעזר איטליכער מענטש האט פר זיך צוויי ערלייא מיני שאטין אגרושין אונ איין קליינם אונ ווען זיי זיינן ביידע בנאנד האט דר מענטש איין קיום אונ איין שטאנד אונ אז ער דארף שטארבין גייען פון אים אוועק די שאטין דרום שטייט עד שיפוח היום דען אז עם קומט דר יום המיתה ונסו הצללים גייען זיי אוועק פון אים דרום זאל איטליכער מענטש זעהען מתקן זיין זיינע מעשים פאר הקב״ה אונ מתודה זיין אויף זיי דען הקב״ה איז איין רחום וחנון ער פר נעמט די תשובה וואש מענטשין טוען פאר אים אונ דאש זאל זיין עד שיפוח היום איידר די צייט קומט וואש די צללים אנטלויפין אבר דר טאג וואס די צללים גייען שוין אוועק איז גלייך וויא איינר זיצט אין איין תפיסה אונ קייטין אויף דעם האלז אונ גיבונדין מיט שטריקי עש איז פארט גרעכינט פאר תשובה נאר עש איז ניט גלייך וויא איינר שטייט נאך אין זיין כח אונ טוט תשובה דרום שטייט עד שיפוח היום איידר דער יום הדין הגדול קומט אן זאל דר מענטש רעכט מתקן זיין זיינע מעשים ווארום אז די צייט קומט אז דר מענטש זאל שטארבין פאר וואונדערט זיך הקב״ה אונ זאגט נפש כי תחטא פאר וואש זאלשטו זינדיגין אמער ושמעה קול אלה דו האשט דאך גשווארין בשבועה פאר מיין נאמען אז דו זאלשט ניט פעלשין אן מיר אונ איך האב דיר התראת גיטאן דו זאלשט ניט זינדיגין והוא עד אונ איך אליין האב דיר אן גיזאגט דו זאלשט היטין מיינע מצות דרום איידער דר מענטש קומט תשובת טאן פר הקב״ה שטייט או ראה או ידע די עבירות וואש ער ווייסט זיי וואול אונ זעהט זיי קלאר פאר זיך אם לא יגיד ווען ער וועט אויף זיי ניט מתודה זיין פר הקב״ה שטייט אז ער גייט אוועק פון דר וועלט ונשא עונו מוז ער אליין לײדין :

צו את אהרן שלמה המלך זאגט אין משלי הוקר
רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך דער פסוק
לערינט אונז חאטשע איין מענטש דארף
האבן גוטע פריינט דאך זאל ער ניט אפט גיין
צו זיי אין הויז נאר צו ציטין כדי ער זאל זיי
ניט נמאס ווערין אונ עש איז גיוואוסט דער
וואש וויל צו זיך איין זאמלען אונ בהעפטין
פריינט דר מוז האבן אין זיך צווייא גוטע מדות
איינש איז ער מוז זיין נידעריג אונ ניט קיין
בעל גאוה דען דעם בעל גאוה האבין אלע
פיינט אונ שיידן זיך פון אים אפ דאש אנדרע
איז ער זאל פר קיין מענטשין קיין מורא ניט
האבן אונ זאל זיי ניט חנפן אונ עש איז גוט
צו האבן פיל גוטע חברים דאך זאל מען ניט
אפט גיין אין זייער הויז מען זאל זיי ניט נמאס
ווערין אזו וויא האניק איז זייער זים אבר ווען
מען עסט צו פיל איז עס אום גיזונט דען אלע
זאכן אין דר וועלט איז צו פיל ניט גוט אפילו
דר רעגין וואש ער איז דאש לעבין פון דער
וועלט דען די גאנצע וועלט היינגט אום רעגן
דאך אז ער גייט צו פיל איז ניט גוט אונ ער
טוט פיל שאדן אונ דער פסוק זאגט מבית רעך
אפילו צווא דיין בעסטין חבר זאלסטו
ניט אפט קומען מכל שכן ביי מיטל מעסיגן
חבר זאלשטו ניט אפט גיין דען עס איז דא
עטליכע שעה אין טאג וואס מען זאל ניט גיין
אין זיין חברש הויז ווען ער עסט אונ טרינקט
אדר ער שלאפט אדר ער ארבעט אדער ער
האנדילט · דר מדרש זאגט הוקר רגלך מיינט
מען ניט גייא פיל אין בית המקדש אריין
חאטשע עס שטייט אין פסוק אבוא ביתך בעולות
איך וועל אפט קומן אין בית המקדש צו ברייגן
עולות דאש ווייל איין עולה קומט אויף דער
מחשבה וואש איין מענטש האט במחשבה
גיזינדיגט וואס פון דעם קען מען זיך ניט אפ
היטן דרום איז גוט צו ברייגן אפט עולות אונ
דאש וואש שטייט מען זאל ניט אפט קומן אין
בית המקדש מיינט מען מען זאל ניט טאן קיין
עבירה במעשה אונ צו ברייגן איין קרבן חטאת ·

דען גאט וויל ניט דו זאלשט טאן איין עבירת
את זאלשט ברייגן דרויף איין קרבן חטאת אונ
עס איז גיוויש דאש דר עיקר מחשבה איז ביי
נאכט דרום האט די תורה גיזאגט · צו את אהרן
ואת בניו לאמר וגו' היא העולה על מוקדה על המזבח כל
הלילה כלומר מען זאל דעם קרבן עולה אויף
ברייגן איין גאנצע נאכט ווייל זיא קומט אויף
דר מחשבה וואש איין מענטש זינדיגט ביי נאכט
אונ עש איז גיוואוסט דאש איין עולה איז
חשובר פון אלע קרבנות דרום האט מען דעם
כהן גאר ניט גיגעבין פון איר אזו וויא פון
אנדרע קרבנות · נאר מען האט זיא גאר פר
ברענט · דאש איז ווייל איין עולה קומט איבר
איין עבירה וואש מען האט גיזינדיגט במחשבה
אן דעם גוף דרום זאל קיין גוף קיין הנאה ניט
האבן פון דעם קרבן · דר מענטש געהערט זיך
נידעריג האלטן צו דינן גאט מיט תפלה אדר
מיט אנדרע מצות · אונ זאל זיין כבוד אוועק
לייגין פון וועגין דם כבוד פון גאט · אזו וויא
דר כהן האט אן גיטאן די גוטע קליידר וואש
ער האט גטאן צו איין חשובר עבודה · האט
ער זיי אויך אן גטאן צו אראפ נעמן דאש אש
פון דעם מזבח · דאש לערינט אונז ווען איין
מענטש טוט תפלה אדר מצות זאל ער זיך אין
שיינע קליידר אן טאן אונ זאל זיך ריין האלטן
אונזרע חכמים זאגן ווער עש טוט כבוד צו
גאט דר ווערט פיל כבוד האבן אבר דר וואש
מאכט קליין גאטש כבוד דר ווערט גשטראפט
אזו וויא עש איז גוועזן איין מעשה מיט ישׂשכר
בן ברקאי כהן גדול וואש האט זיין כבוד
זייער אפ גהיט אונ האט די עבודה גטאן אין
זיידנע הענט שיך אויף זיינע הענט אונ מען
טאר אזו ניט דען די עבודה דארף מען טאן מיט
בלויזע הענט אזו האט אים גאט גשטראפט
דאש איין מאל האט זיך גקריגט דר מלך מיט
דר מלכה דר מלך האט גיזאגט איין ציקלע
איז בעסר צו עסין אונ די מלכה האט גזאגט
איין שאף איז בעסר צו עסין האבן זיי גזאגט
ווער וועט אונז ווייזן וועלכס בעסר איז דאש

קען ווייזן דער כהן גדול וואש ברייננט פיל קרבנות האבן זיי גישיקט נאך יששכר אונ האבן אים גפרענט וועלכם בעשר איז האט ער אויף גהויבן די הענט אונ זאגט וועלכן אין ציקלע איז בעסר ווארום ברייננט מען עס ניט פאר איין קרבן תמיד אין דר פריא אונ פאר נאכט נאר מען ברייננט איין שאף אלע טאג אין דר פריא אונ פאר נאכט זאגט דר מלך דו ביסט גרעכט נאר וויל דו האשט אויף גיהויבן די הענט אנטקעגן מיר אונ האסט מיך פאר גישט גיהאלטן אונ פאר איין מלך אדר פאר שרים מוז מען שטיין מיט מורא דרום האט דר מלך גהייסן מען זאל אים אפ האקן די רעכטע האנט האט יששכר ברקאי גיגעבין שוחד האט מען אים אפ גיהאקט די לינקע האנט איז דר מלך גיוואר גיווארין אונ האט גיהייסן מען זאל אים די רעכטע האנט אויך אפ האקן האט רב יוסף גיזאגט גילויבט איז גאט וואש ער האט גישטראפט יששכר אויף דר וועלט אונ ניט לעולם הבא· פון דאנן זאל מען אפ לערנן מען זאל גווארינט זיין צו ערליך האלטן גאט ווען מען טוט איין מצוה פון גאט· דאש דריטע לערנן מיר אפ פון דעם קרבן עולה איין גרויסן נס דען דר מזבח איז גיוועזן פון האלץ אונ איז נאר גיוועזן באדעקט מיט קופער דין וויא איין גאלד גילדן אונ דאש פייער איז אייבג דרויף גיוועזן אונ עש האט ניט פאר ברענט דאש האלץ פון דעם מזבח· דרום זאגט דר פסוק צוויי מאל לא תכבה צו ווייזן אויף דעם נס דאש דאש פייער האט תמיד גיברענט אונ עס איז ניט ווארין פאר לאשן אונ האט ניט פאר ברענט דעם מזבח· דאש פערטע לערנן מיר אפ פון דעם קרבן עולה דאש גאט וועט שטראפין די רשעים אין גיהנם· דרום זאגט דר פסוק אש תמיד תוקד על המזבח דאש איז טייטש איין פייער וועט תמיד ברענן די רשעים אין גיהנם ווייל זיי האבין ניט גיוואלט ברייננען קרבנות צו האבן איין כפרה דורך דעם מזבח היא העולה דר וואש האלט זיך הויך אונ איז

איין בעל גאוה· דר ווערט פאר ברענט אין פייער· אזו וויא דאש דור המבול האבין זיך הויך גיהאלטין זיינן זיי פאר לארין גיווארין· אונ די לייט פון סדום האבין זיך אויך הויך גיהאלטין זיינן זיי פאר ברענט גיווארין אין פייער אזו אויך פרעה אונ סנחרב זיינן פאר לארן גיווארן ווייל זיי האבן זיך הויך גהאלטן צו את אהרן ואת בניו דרום האט די תורה אן גישריבין פריער אהרן אונ דר נאך די קינדר אונ אין ויקרא שטייט פריער די קינדר אונ דר נאך אהרן אונ פיל מאל אין ויקרא איז אהרן גאר ניט גידאכט דאש איז ווייל אהרן האט גימאכט דאש עגל· האט משה רבינו גיזאגט צו גאט רבונו של עולם די קינדר האסטו ליב אונ דר פאטר זאל ניט גיליבט זיין פאר דיר דרום האט גאט דא פריער גיזאגט אהרן פאר די קינדר: זאת תורת העולה דאס מיינט מען די נשמה פון דעם מענטשן קומט גאנץ הויך אין הימיל ווען ער לערינט תורה· על מוקדה דאש מיינט מען די נשמה קומט העכער פון אלע גלגלים אונ מלאכים דרום האבין די חכמים גזאגט די צדיקים זיינן העכר פון די מלאכים דען דורך דר תורה קומן זיי העכער פון די מלאכים וכל מנחת כהן אונ איין מנחה פון איין כהן זאל מען גאר פר ברענן· די חכמים זאגן דאש איז נאר ווען איין מאן איין כהן ברייננט איין מנחה אבר ניט ווען איין אשה איין טאכטר פון כהנים ברייננט איין מנחה· אזו וויא די חכמים זאגין בני אהרן די זין פון אהרן אבר ניט די טעכטער פון אהרן דען עש איז איין גרויסר חילוק צווישין איין מאנזביל אדר איין אשה פון די כהנים ווייל די ווייבר האבן גבראכט די מיתה אויף דר וועלט דרום טארן די ווייבר פון כהנים פון פיל קרבנות ניט עסין· אויך איין כהן טאר ניט נעמן איין גרושה· אונ איין אשה פון כהנים מעג נעמן איין מאן וואש ער האט נט גיגעבין זיין ווייב: במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת דר פסוק לערינט אונז מען זאל קיינעם ניט מבייש זיין· דען איין עולה

קומט

קומט אויף עבירות וואש איין מענטש טוט מיט
דר מחשבה וואש עס איז ניט מיגליך זיך אפ
צו היטין דר פון אזו איז די חרפה ניט גרויש
אונ אחטאת קומט אויף עבירות וואש מען
טוט במעשה וואש מען קאן זיך אפ היטן דר
פון אזו איז דאש איין גרוישע חרפה דרום האט
גאט גיהייסן מען זאל שעכטן דעם קרבן חטאת
אין דעם ארט וואו מען שעכט די עולה כדי
מען זאל ניט ווישין צו מען שעכט איין עולה
וואש עס קומט אויף דר מחשבה צו מען שעכט
איין חטאת וואש עש קומט אויף דר מעשה
אזו ועט דר מענטש ניט מבויש ווערין הכהן
המחטא דר כהן וואש איז ריין דר ועט עסן דעם
חטאת אונ ניט דר וואש איז טמא ואשר יזה מדמה
ווען עש ועט שפריצן דש בלוט פון דעם חטאת
אויף איין קלייד זאל מען דאש קלייד אויש
וואשן אין דעם הויף פון מקדש ווען מען האט
דעם חטאת גקאכט אין איין ערדנע כלי האט
מען זיא צו בראכן אין הויף פון דעם מקדש
אונ עש איז גיוועזן איין נס דאס די ערד האט
איין גישלונגען אלע שארבן עש זאל ניט זיין
צו פיל שארבן אין הויף אונ ווען מען האט דעם
חטאת גקאכט אין איין קופרנע כלי האט מען
זיא אויס גריבין אונ גבשירת אין הייסע וואשר
ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם אין טאג
וואש גאט האט גיבאטן די קינדר ישראל זיי
זאלן מקריב זיין זייערע קרבנות אונ ווארום
האט דר נביא גזאגט דאש גאט זאגט איך האב
ניט גיבאטן אייערע עלטרין צו ברייגן קרבנות
דר תירוץ איז גאט האט יוא גבאטן צו ברייגן
קרבנות דען עס איז ניט דא קיין מענטש וואס
זאל ניט טאן קיין עבירות אפילו דר גרעסטר
צדיק דרום האט גאט איין חסד גטאן דאש ער
איז מוחל די עבירות דורך איין קרבן כדי דר
מענטש זאל ניט פאר לארן ווערן דורך זיינע
עבירות אונ דאס וואש דר נביא האט גזאגט
גאט האט ניט גבאטן צו ברייגן קרבנות דאש
מיינט ער מען זאל ברייגן קרבנות אונ מען
זאל ניט צו הערן גאטש רייד דאס באגרט גאט

ניט דאש האט דוד המלך גזאגט זבח ומנחה לא
חפצת גאט וויל ניט קיין קרבנות ווען מען הערט
ניט זיינע רייד דען הערן גאטש רייד איז בעסר
פון איין קרבן ותקהל העדה אל פתח אוהל מועד עס
איז גוועזן איין גרוישר נס דאש כל ישראל וואש
זיינן גיוועזן זעקס הונדרט טויזנט זיינן אלע
גשטאנן פר דר טיר פון דעם משכן וואש די טיר
איז גאר ניט גרויש גוועזן דרום האט זיך משה פר
וואונדרט אונ זאגט צו גאט וויא איז עש מיגליך
דאש כל ישראל זאלן קענן שטיין פר איין טיר
וואס זיינן זעכציג מאל צעהן טויזנט אונ וואס
זיינן נאך ניט אלט קיין צוואנציג יאר וואש מען
האט זיי נאך ניט גיצילט זיינן אויך זייער פיל
האט גאט אים געאנטפערט עש איז ביי מיר קיין
וואונדר ניט איך האב דעם גאנצן הימיל פון
איין פאדים אויש גיצויגן אויך אויף דעם בארג
סיני זיינן גוועזן פיל טויזנט מאל טויזנט מלאכים
אונ פיל טויזנט פון ישראל אונ וויא האבן זיי
זיך גקענט שטעלן אויף דעם בארג נאר גאט
האט דעם בארג ווייט אויס גיצויגן אזו אויך ביי
דר טיר פון דעם משכן האט גאט גיזאגט טוא
דיך דר ווייטרן אונ זיי מקבל כל ישראל אונ אויך
אז משיח ועט קומן אונ אלע מתים וועלין
לעבעדיג ווערן וואש זיינן גישטארבן פון אדם
הראשון אן אונ אלע וועלן גיין קיין ירושלים אזו
ועט גאט מאכן איין דר ווייטערונג אונ ועט די
שטאט ברייט מאכן דאש זיא זאל קענן אלע
מקבל זיין ונזל בהן ידו הימנית מען האט גשפריינגט
דש בלוט פון דעם קרבן אויף דעם גראבן פינגר
פון דר רעכטר האנט דען דר מענטש איז גלייך
צו דריי עולמות צום ערשטן איז דר קאפ וואש
דרינן איז שכל אונ חכמה דאש איז אנטקעגן
דעם עולם ווש מלאכים זיינן דרינן וואש זיי זיינן
לוטר שכל דרום האט מען דש בלוט גשפריינגט
אויף דעם לעפיל פון דעם אויער וואש אין קאפ
איז דש אנדרע איז דש הארץ דאש איז אנטקגן
עולם הגלגלים וואס זיי גייען אלע צייט אונ רוען
ניט אזו אויך דש הארץ פון דעם מענטשן רועט
ניט אונ קלאפט אלע צייט דען עש זאל אויך

הערין

הערין צו קלאפין וואלט דר מענטש באלד גשטארבן · אזו אויך ווען די מזלות זאלן אויף הערין צו גיין וואלט דיא וועלט באלד חרוב גיווארין · דרום האט מען גישפריינגט דאש בלוט אויף דעם גראבין פינגר פון דר האנט וואש זיא איז אנטקעגן דעם הארצן · דאש דריטע זיינן די פיס וואש זיינן נדעריג אין גוף דאס איז אנטקעגן דר וועלט וואש זיא איז נדעריג דרום האט מען דאש בלוט גשפריינגט אויף דעם גראבן פינגר פון דעם רעכטן פוס · דאש לערינט אונז דאש דר מענטש זאל זיך היטין פון עבירות ער זאל זעהן וויא ער איז חשוב ער איז ווארין בשאפין אנטקעגין דריי עולמות · דאש אלץ האט מען אים ביי דעם קרבן גיוויזין ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים די זיבין טעג וואש איר וועט די עבודה טאן זאלט איר גיווארינט זיין ניט ארויש צו גיין בשעת עבודה · אבר מען זאל ניט מיינן דאש גאט האט גיהיישן זיי זאלן אלע זיבן טעג נאר ניט ארויש גיין דאש איז ניט מיגליך דען איין מענטש מוז עסין אונ צורך טאן · דער מדרש שרייבט די זיבין טעג האט גאט גיהיישן אבילות האלטן אויף דעם וואש נדב ואביהוא וועלן שטארבן אזו וויא ער האט גטאן אין דור המבול דאש ער האט גיהיישן פריער אבילות טאן איי ער האט דעם מבול גבראכט ווייל די גאנצע וועלט וועט פאר לארן ווערין דער בהיי פרעגט וויא גישיקט זיך אבילות האלטן איי איין מענטש איז גישטארבן · דר תירוץ איז איין מענטש ווייסט ניט ווען איין מת וועט זיין דרום מוז ער ווארטן ביז איין מת איז דא אבער גאט ווייש ווען איין מת וועט זיין דרום האט גאט גיהייסן אבילות האלטין איידר נדב ואביהוא זיינן גישטארבן אונ די פרשה איז ווארין גיזאגט דרייא אונ צוואנציג טעג אין אדר וואש מען האט דאש משכן אויף גישטעלט · אונ זיבין טאג האט משה די עבודה גיטאן · אונ דעם אכטן טאג איז גיוועזן ראש חודש ניסן · איז ניקומען די שכינה אונ האט גרועט אויף דעם משכן אונ מען האט גיבראכט איין קרבן חטאת צוא פאר געבין אויף דעם מזבח אונ צוא היילגין אים אונ דר נאך האט מען גבראכט איין קרבן עולה צוא באווילגין אויף דיא כהנים זייא זאלין קענען דיא עבודה טאן אונ מען האט אויף גיבראכט שלמים צוא לויבין גאט ׃

הפטרת צו

כה אמר יי׳ צבאות אזו האט גיזאגט גאט דר האר איבר אלע חילות איך באגער ניט פון אייך איר זאלט מיר ברייגן קרבנות אונ אייערע עולות מערט בעסער אויף אייערע שלמים אונ עסט פלייש דען איין עולה פאר ברענט מען שלמים עסט מען · דרום ווארום זאלט איר הייק האבין צו ברייגגען עולות אונ איך וויל זיי ניט · בעסר ברייגגט שלמים וועט איר עסין פלייש · דען איך האב אייערע עלטערן ניט גיבאטן זיי זאלין ברייגגן קרבנות נאר זיי זאלין צו הערין אין מיין קול כדי עש זאל זיי גוט זיין · ולא שמעו אונ זייא האבין ניט צו גיהערט אונ האבין ניט גינייגט זייערע אויערן צו מיינע רייד אונ זיי זיינן גיגאנגן אין זייערע עצות · אונ אין דעם קיקונג פון זייער שלעכט הארץ · אונ זיי זיינען גיגאנגען אין מיין דינגשט הינטר זיך אונ ניט פר זיך כלומר זיי האבן אום גיקערט דעם אקין צו מיר פון דעם טאג וואס איך האב אויש גיצויגין אייערע עלטערין פון מצרים ביז אין היינטיגין טאג האב איך אלץ גישיקט צו אייך מיינע קנעכט די נביאים · אלע טאג האב איך גיפעדרט אונ גישיקט · אונ זייא האבין ניט צו גיהערט צו מיר אונ האבין ניט גינייגט זייערע אויערין צו הערין מיינע רייד · זיי האבן גיהארט זייער אקין אונ האבין שלעכץ גיטאן מער פון זייערע עלטערין · זאגט גאט צו ירמיה איך ווייס ודברת אליהם דאש דוא וועסט ריידין צו זיי די דאזיגע רייד אונ זיי וועלין דיך ניט צו הערין דו וועסט זיי רופין אונ זיי וועלין דיר ניט ענטפערין · אזו זאלשטו זאגן צו זיי דאש איז דאש פאלק דאש זיי האבין ניט צו גיהערט

אין דעם קול פון גאט זיין גאט אונ האבין זיך נים
גינומין קיין שטראף די אמונה איז ווארין פר
לארין פון זיי · אונ איז ווארין פר שניטן פון זייער
מויל · דאש זיי ריידין ניט קיין אמת נאר שקר ·
עבור דרום רייס אויש דיינע האר אדר דיין קרוין
אונ ווארף אוועק · אונ הייב אויף איין קלאג אויף
די הויכע בערג · ווארום גאט האט ממאס גיוועזן
אונ האט פאר לאזט דעם דור וואש האט עובר
גיווען אויף דיינע רייד · דען די בני יהודה האבין
גיטאן וואש בייז איז אין מיינע אויגין אזו זאגט
גאט · זיי האבין גיטאן זייער אום ווירדיקייט אין
דעם הויז וואש מיין נאמן ווערט גירופן אויף אים
כדי זיי זאלין אים מטמא זיין · ובנו במות התופת
אונ זיי האבין גיבויט במות פון דר אפ גאט וואש
היישט תופת דאש איז די אפ גאט מולך · וואש
זיא איז גישטאנן אין טאל בן הנום · צו פר ברענגן
זייערע זין אונ זייערע טעכטר אין פייער דען די
אפ גאט מולך איז ווארין גימאכט פון קופער אונ
האט גיהאלטן אויש גישטרעקט די הענט · אונ
ווען אימר האט גיוואלט זיין זון מקריב זיין האט
מען אויש גיהייצט אונטר דר אפ גאט אונ מען
האט דאש קינד גיגעבן אויף די הענט פון דר אפ
גאט איז עש היכף פר ברענט גיווארין · אונ ער
פלעגט בשעת מעשה זייער שרייען פלעגט מען
פויקן אבי דר פאטר זאל ניט הערין דאש קול פון
זיין קינד אונ ווערט זיך דר בארימען איבר אים ·
דרום הייסט די אפ גאט תופת דאש איז טייטש
פויקן אונ דער טאל הייסט בן הנום דאש איז
טייטש דר זון ברומט אשר לא צויתי וואש איך האב
דאש ניט גיבאטן זיי זאלין זייערע קינדר מקריב
זיין צו מיר אונ עש איז ניט אויף גיגאנגין אויף
מיין הארץ דען תאמשע איך האב גיבאטין צו
אברהם ער זאל קוילין זיין זון יצחק פר מיר דש
האב איך נאר גיטאן צו ווייזן זיין צדקות · לכן
הנה ימים באים דרום ווערין קומן טעג זאגט גאט
וואש עש ווערט שוין ניט גיזאגט אונ גרופן ווערין
דאש ארט תופת אונ גיא בן הנום נייערט מען
ווערט עש רופין דר טאל וואש פיל לייט זיינען
דרינן גיהרגת גיווארן · אונ מען ווערט זיי בגראבן
ביי דער אפ גאט תופת ווייל עש ווערט ניט זיין
קיין אנדערר ארט צו באגראבן זיי ווייל זיי ווערין
פיל זיין · אונ די טויטע גופים פון דעם דאזיגן
פאלק ווערט זיין צו איין עסין צו די פויגיל וואש
זיינן אונטר דעם הימל אונ צו די בהמות כלומר
צו די חיות וואש זיינן אויף דר ערד אונ עש ווערט
ניט זיין קיין מענטש וואש זאל די פויגיל דער
שרעקין אונ אוועק טרייבין פון די טויטע גופים ·
והשבתי מערי יהודה אונ איך וועל פר שטערין פון
די שטעט פון שבט יהודה · אונ פון די מארקין
פון ירושלים איין קול פון פרייד אונ איין קול פון
שמחה · איין קול פון איין חתן אונ איין קול פון
כלה דען צו איין פאר ווישטונג ווערט זיין דאש
לאנד · בעת ההיא נאום יי אין דר דאזיגר צייט זאגט
גאט ווערין די כשדים אויש ציהען די ביינר פון די
מלכי יהודה אונ פון זייערע הארין אונ די ביינר
פון די כהנים אונ פון זייערע פאלשע נביאים אונ
פון די זיצר פון ירושלים ווערין זיי אלץ אויש ציהן
פון זייערע קברים וואש זיי זיינן דארטין בגראבן
אונ די כשדים ווערין אליין זיצן אין די קברים צו
באלעגערן אויף ירושלים דען זייערע קברים זיינן
אזו שיין גיוועזן וויא פאלאצין אונ מען ווערט די
ביינר פר שפרייטן אנטקעגן דר זון אונ אנטקעגן
דר לבנה אונ אנטקעגן אלע חיילות פון דעם
הימל וואש זיי האבין גידינט צו זיי · די ביינער
ווערין ניט ווערין איין גיזאמילט אונ ווערין ניט
ווערין באגראבין נייערט זיי ווערין זיין צו מיסט
אויף דר ערד · אונ תאמשע די מתים ווערין ליגן
בבזיון · פון דעסט וועגין ונבחר מות מחיים ווערין
זיי אויש דר וויילן דעם טויט מער וויא דאש
לעבין דיא ישראל וואש ווערין ווערין פאר
שטויסין אין אלע לענדער אזו שלעכט ווערט
זייא זיין אזו זאגט גאט · כה אמר יי אזוא זאגט
גאט עש זאל זיך ניט בארימען איין חכם
מיט זיין חכמה אונ איין גבור מיט זיין גבורה
אונ איין עושר מיט זיין עשירות · נאר מיט
דעם זאל זיך לויבין דער וואש וויל זיך
לויבין וואש ער איז קלוג אונ ווייסט מיך
דען איך בין דער גאט וואש טוט חסד אונ
משפט אונ צדקה אויף דער ערד כי באלה חפצתי
דען אין דיא דרייא זאכין באגער איך כלומר
איך גיבאט ווער עש זאל זיין איין חכם אדר
איין גבור אדער איין עושר אזו וויא דר פסוק
זאגט לי הכסף ולי הזהב נאום יי צו מיר גאט איז
דאש זילבער אונ גאלד אונ איך גיב וועמן
איך וויל ׃

וידבר יי׳ אל משה לאמר · צו וגו׳ לאמר זאת תורת העולה היא העולה וגו׳ על המזבח העולה מיינט מען די שלעכטע מחשבה וואס קומט צו דעם מענטשן ער זאל חלילה זינדיגן אונ אפ קערן פון דעם רעכטין וועג היא העולה דיא דאזיגע מחשבה וואס גייט אויף צו אים זאל ער זיא פאר ברענן אין פייער דורך ווען מען קען ער זיא פאר ברענן דורך דער שכינה וואס זיא הייסט אש אוכלה צו פאר ברענען פון זיך די טומאה אונ זיך מטהר זיין דורך דר שכינה אזו וויא אויף דעם הימיל אז מען איז מעביר איין שר איז מען אים מעביר דורך דעם נהר דינור איין טייך פון פייער אזו אויך דר קרבן האט מבער געווען דעם רוח הטומאה וואס האט זיך בהעפט אין דעם מענטשין דורך זיינע שלעכטע גידאנקען אונ די טומאה ווערט אונטער טעניג אונ די קדושה איז עולה למעלה אונ ווערט גיקריינט דרום שטייט היא העולה דען דורך דעם קרבן גייט די קדושה ארויף אונ די טומאה ווערט אפ גישייד פון אים · רבי אחא וחייבת אן עס שטייט והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר נאך וואס שטייט ובער עליה הכהן אלא מיר האבן גלערינט אז א מענטש קומט זינדיגן פאר זיין הערן אזו ציגט ער אן אין זיך איין פלאם פון דעם יצר הרע אונ ער איז דאך מצד הטומאה אזו רוט אויף אים דר רוח הטומאה אונ ווערט ניט בטל פון אים נאר דורך דעם פייער פון דעם מזבח דען דאש פייער איז מבער אלע שלעכטע מינים פון דר וועלט אונ אז דער כהן האט אן גיריכט דעם אש המזבח מיט דעם האלץ האט ער דאך מכוין גיוועז, צו פר ברענען דאש אש פון דעם יצר הרע וואש איז מצד הטומאה דרום שטייט לא תכבה דאש פייער פון מזבח טאר קיין מאל ניט פאר לאשין ווערין כדי דר כח הטומאה זאל זיך ניט מתגבר זיין דרום האבין מיר גילערינט דר אש המזבח איז אזו א פייער וואש דאש פר ברענט אנדר פייער דען דאש אש המזבח האט פאר ברענט דעם אש הטומאה אונ דער כהן האט דאש מסדר גיוועזן אלע טאג · זאגט משה רבינו אש תמיד תוקד על המזבח מיינט מען די תורה דען ביי איר שטייט הלא כה דברי כאש נאם יי׳ · לא תכבה אז מען זינדיגט טוט די עבירה ניט פאר לעשין דעם זכות פון דר תורה אבר אזכות פון א מצוה פאר לעשט זיא יוא דרום איז גיגליכן די תורה צו איין גרויסין פלאם אונ איין מצוה נאר צו איין ליכט אזו וויא עש שטייט כי נר מצוה ותורה אור אזו וויא א ליכט פאר לעשט זיך אזו ווערט א מצוה אויך פאר לאשין דורך איין עבירה אונ ווער עש פר לעשט מיט איין עבירה איין מצוה וואש זיא הייסט נר אזו ווערט זיין נשמה אויך פר לאשין וואש זיא הייסט אויך נר יי׳ נשמת אדם אזו בלייבט דר גוף אין דר פינצטער אזו אויך דר וואס איז גורם אז די שכינה זאל אפ גיטאן ווערין פון דר וועלט דורך זיינע עבירות איז ער גורם איין פר לעשונג אונ איין פינצטערנש צו גאר דר וועלט אונ אויף דעם ארט וואו די שכינה איז גיוועזן רוט די קליפה אזו וויא עש שטייט ושפחה כי תירש גבירתה אונ דאש פאר לעשונג פון דר מצוה איז נאר ביא די עמי הארץ ביי זיי ווערט פר לאשין די מצוה ביי זיי ווערט מקוים ורשעים בחושך ידמו אבער צו די תלמידי חכמים איז קיין פר לעשונג קיין מאל ניט פר האנדין זיי דר לייכטין וויא מיט בכח רזי תורה מיט די סודות פון דער תורה אונ קבלה זיי דר לייכטן די שכינה זיי זיינן מקיים די תורה אונ דורך דעם רויך וואש גייט אויף פון זייער עסין פון דעם מויל דאש איז עשן המערכה גליך וויא עס איז ארויש גיגאנגן פון דעם מזבח דר רויך פון דר מערכה אונ ברייגגען אויף די שכינה אונ זיינען מקשר ומיחד אלע עולמות ·

נייטר שטייען גרויסע סודות:

אין זוהר פרשה בראשית שטייט רבי שמעון זאגט עש שטייט ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל קום אונ זעה דעם גרויסין כח פון דר תורה דען דר וואש איז עוסק בתורה האט ער קיין מורא ניט פר קיין שום בשעפעניש פון דר וועלט אונ ניט פאר עליונים ותחתונים אונ ניט פר קיין שום חלאים רעים דען ער איז אן גהאלטן אין דעם עץ החיים ער לערינט תורה אלע טאג וואש זיא איז אין עץ חיים זיא גיט איין עצה צו גיין אין רעכטן וועג אונ וויא אזו ער זאל תשובה טאן פאר הקב״ה מבטל צו זיין אלע שלעכטע גזירות וואש איז אויף אים נגזר גיווארן אונ אפילו אז עש איז נגזר גיווארן אז די גזירה זאל שוין ניט בטל ווערין פון דעסט וועגין לאזט די תורה ניט זיא זאל אויף אים קומן דרום זאל א מענטש לערנען די תורה יום ולילה אונ זאל מקיים זיין והגית בו יומם ולילה אונ זאל זיך ניט אפ שיידן פון איר דען דר וואש שייד זיך אפ פון איר שייד ער זיך אפ

פון

פון דעם עץ החיים · קום אונ זעה איין עצה צו דעם מענטשן אז ער גייט זיך לייגן שלאפן אויף דר נאכט זאל ער פריער אויף זיך מקבל זיין עול מלכות שמים מיט דעם גאנצין הארצן אונ זאל איבער ענטפערין זיין נשמה צו הקב"ה דרום זאגט מען בידך אפקיד רוחי וגו' אונ דורך דעם ווערט ער ניצול פון אלע בייזע מקטריגים אונ רוחות רעות אונ אין דער פריא אז ער שטייט אויף זאל ער לויבין זיין הערין וואש ער האט אים דיין פקדון צו ריק אפ גיגעבן אונ דר נאך זאל ער גיין אין שול אונ זיך בוקין פאר דעם היכל מיט גרויש יראה אונ דער נאך זאל ער מתפלל זיין זיין תפלה אונ זאל נעמן איין עצה פון די אבות הקדושים וואש זיי האבין מתקן גיוועזן די תפלות פר הקב"ה אונ זאל זאגין דעם פסוק ואני ברוב חסדך אבא ביתך מכוין צוא זיין אנטקעגין דעם זכות פון אברהם אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך אנטקעגין דעם זכות פון יצחק דר נאך זאל ער זאגין מה טובו אוהליך יעקב אונ מיט דעם זאל ער אריין קומן אין שול אונ אז ער איז אזו מכוין טוט זיך הקב"ה מיט אים באריהמן אונ זאגט דו בישט מיין קנעכט וואש איך טוא מיך מיט דיר באריהמען :

בתוספתא בזוהר בשלח זאגט ער אזו עם שטייט תבאמו ותטעמו וגו' דאש איז איין מצוה מען זאל בויען איין מקדש למטה אזו וויא עס איז דא אמקדש למעלה אזו וויא דר פסוק זאגט מכון לשבתך פעלת יי' מען זאל בויען איין מקדש למטה מען זאל דרינן מתפלל זיין אלע טאג צו דינען דר מיט צו הקב"ה דען די תפלה וואש מען איז מתפלל אין שול דאש איז איין עבודה וואש איז גיוועזן אין בית המקדש אונ די שול זאל מען בויען זייער שיין אונ מתקן צו זיין מיט אלע תקונים דען דאש בית הכנסת של מטה שטייט אנטקעגין דעם בית הכנסת של מעלה אונ דאש בית המקדש של מטה שטייט אנטקעגן דעם בית המקדש של מעלה אזו אויך דר משכן וואש משה האט גמאכט אין דר מדבר איז גוועזן בדמות של מעלה מיט אלע תקונים וואש אזו איז למעלה דרום גיהער מען מאכין דאש בית הכנסת בתכלית היופי אונ מיט דר תפלה זאל מען מתקן זיין די תקונים של מעלה אזו אויך מוז דרינען זיין פענצטער אזו וויא עש שטייט וכוין פתיחן ליה אזו ווי למעלה שטייט פשגיח מן החלונות

מציץ מן החרכים אז דו ווערסט זאגין אז מען איז מתפלל אין מיטן פעלד איז ליכטיגר עש איז ניט אזו דען עש מוז זיין איין בית אזו וויא עש איז למעלה אונ ווידר די תפלה אונ דער רוח מוזין ארויש גיין דורך איין אייגג ארט אזו וויא דורך איין פענצטער צו גיין בדרך הישר קיין ירושלים אויף דעם שטייט מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה דער מענטש בדארף זיין רוח מיט זיין תפלה וואש גייען ארויש פון זיין מויל שיקין דורך איין אייגג ארט ווי זאלן זיך ניט גייגן לימין ושמאל אבער אין פעלד איז ניט אזו · אזו אויך ביים איין שופר גייט ארויש דאש קול פון איין אייגג ארט צו שפאלטין די הימלן אונ דר וועקין דעם רוח למעלה · אויב דו וועשט פרעגן אמער ביי יצחק שטייט דאך ויצא יצחק לשוח בשדה איז ער דאך גיגאנגען אין פעלד אריין תפלה טאן נאר יצחק איז גיוועזן אנאנדר מענטש וואש עם איז ניט גיוועזן אויף דר גאנצר וועלט זיין גלייכין · אונ ווידר מען מיינט ניט ער האט מתפלל גיוועזן בשדה נאר שדה גייט אויף דער שכינה זיא הייסט שדה אשר ברכו יי' אזו וויא מען האט שוין מפורש גיוועזן · אין זוהר בלק שטייט רבי אבא הייבט אן עש שטייט תפלה לעני כי יעטוף וגו' מיר גיפינען נאר ביא דריי וואש עש שטייט ביי זיי תפלה תפלה למשה איש האלהים · תפלה לדוד · תפלה לעני אויב דו וועסט פרעגין עש שטייט דאך תפלה לחבקוק איז דאך שוין פיר אלא די תפלה איז נאר וואש ער האט מודה ומשבח גיוועזן צו השי"ת וואש ער האט אים אזעלכע נסים גיטאן דען ער איז גיוועזן דער זון פון שונמית וואש אלישע הנביא האט אים לעבעדיג גימאכט אבר ביא די דרייא תפלה למשה איש האלהים דאש זיין גלייכין איז ניט גיוועזן ביא קיין שום מענטשין תפלה לדוד זיין גלייכין איז ניט גיוועזן ביא קיין שום מלך אונ תפלה לעני דאש איז מער חשוב ביא הקב"ה פון תפלה למשה ותפלה לדוד דען זיין תפלה גייט אריין פאר הקב"ה פריער פון אלע תפלות פון דר וועלט וייל דר עני האט איין צו בראכין הארץ אונ עש שטייט קרוב יי' לנשברי לב דער עני קריגט זיך אלע מאל מיט הקב"ה אונ הקב"ה הערט אים צו אונ איז מקבל זיינע רייד אונ אז ער לאזט אויש זיין תפלה אזו עפינט הקב"ה אויף אלע פענצטער פון דעם הימל אונ אלע תפלות איז דר עני דוחה מיט זיין צו בראכן

הארץ עס וואלט שטיין כי יתפף וואלט די טייטש גיוועזן ער טוט זיך איין וויקלען עש שטייט דאך אבר כי יעטוף איז טייטש ער טוט אנדערע ארום וויקלען דען ער וויקילט ארום אלע תפלות אונ לאזט זייא ניט ארויף גיין ביז זיין תפלה גייט פריער ארויף אונ הקב״ה זאגט אלע תפלות זאלין זיך זאמן ביז זיין תפלה וועט ארויף גיין פאר מיר ווייל דער עני איז מתרעם אונ מאכט אכריג אנטקעגין מיר דרום בגער איך ניט אז איין בית דין זאל אונז משפטין נייערט איך אליין וועל אים צו הערן דרום שטייט ולפני ה׳ ישפוך שיחו אלע חיילות השמים פרעגין איינר דעם אנדערן וואש טוט הקב״ה מיט וואש איז ער עוסק זאגין זייא הקב״ה איז עוסק אין זיין לוסט אונ מיט זיינע כלים דאש איז דר עני וואש ער איז מתפלל מיט טרערין אונ איז מתרעם פאר וואש עש גייט אים ניט גוט דר צו האט הקב״ה זיין חשק אונ זיין תפלה איז איבר אלע תפלות דען משה האט מתפלל גיוועזן אונ זיי זיינען אויף גיהאלטן גיווארן כמה ימים׳ דוד האט גיזעהען אז אלע פענצטר אונ טירין פון דעם הימיל איז אן גיבערייט אז זייא זאלין זיך אלע עפענען פאר דעם עני אונ עש איז ניט פאר האנדין קיין שום תפלה וואש הקב״ה זאל זיא גיך צו הערין וויא די תפלה פון דעם עני דרום האט ער זיך אויך גימאכט פאר איין עני אונ האט אויש גיטאן די לבושי מלכות אונ האט זיך אנידער גיזעצט אויף דער ערד אזו וויא איין עני אונ האט גיזאגט תפלה לדוד הטה וגו׳ כי עני ואביון אנכי איז טייטש נייג צו מיר דיינע אויערין אונ ענטפער מיר ווארום איך בין איין עני האט אים הקב״ה גיזאגט דוד דו ביסט דאך איין מלך אונ האשט צו שאפין איבער מלכים תקיפים אונ לסוף מאכשטו זיך פאר איין עני ואביון מיד תיכף האט ער אום גיקערט זיין תפלה אין אנאנדער אופן אונ זאגט שמרה נפשי כי חסיד אני דארפין מיר פאר שטיין אז דוד האמשע ער איז גיוועזן איין מלך האט ער פון דעסט וועגין זיך גימאכט פאר איין עני מכח זיין נשמה ווייל ער האט קיין חיים ניט גהאט נאר וואש דיא אבות אונ אדם האבין אים גיגעבין פון זייערע יארין זיבעציג יאר אזו וויא אויבין שטייט וויא אזו דארף שוין איטליכר מענטש וואש איז מתפלל זיך מאכין פאר איין עני

ואביון צו שטיין בלב נשבר ונדכה כדי זיין תפלה זאל אריין גיין אין כלל פון אנדערע תפלות דען אלע וואש היטין דיא שערי תפלה קענען ניט פאר האלטין די תפלה פון דעם עני זיא גייט ארויף אן רשות אונ אז אמענטש איז מתפלל דארף ער צו ברעכין זיין הארץ אזו וויא איין עני וועט זיין תפלה גלייך ארויף גיין אונ באגעגינט זיך מיט אנדערע תפלות פון דיא עניים אונ באהעפט זיך מיט זיי קומט זיא ארין פאר הקב״ה אין כלל פון אלע תפלות גאר וואש האט זיך דוד פריער גימאכט פאר איין עני דער נאך פאר איין חסיד ווארום איין מענטש מאר זיך ניט מאכין פאר איין רשע אונ אויב דו וועסט פרעגין ווערליג אז עס איז אזו גיהער זיך דער מענטש ווידער ניט ארויש רידין זיין עבירה ווארום ער מאכט זיך דער מיט פאר איין רשע עש איז ניט אזו דען ווען ער איז מפורש זיינע זינד אונ איז אויף זייא מתודה הייסט ער איין חסיד ווארום ער ציהט פון זיך אראפ דעם צד הטומאה וואש ער איז בהעפט גיווארין אונ קומט זיך צו בהעפטין אין דער רעכטע האנט פון הקב״ה וואש איז אויש גישטרעקט מקבל זיין די תשובה פון מענטשן אזו שטייט וימינך פשוטה לקבל שבים דרום גיהער אמענטש מתודה זיין אויף זיינע חטאים וועסטו מיינען הקב״ה איז אים ניט מקבל בתשובה ביז ער מוז ארויש רידין זיינע חטאים אבער אזעלכע עבירות וואש עש איז פון דעם מענטשן פאר הוילין איז הקב״ה ניט מוחל מחמת ער האט זייא ניט ארויש גיזאגט עש איז ניט אזו נייערט ער דארף נאר מתודה זיין די עבירות וואש ער גידיינקט אונ ווען ער טוט דעם רצון פון הקב״ה אזו שלעפין זיך שוין נאך אפילו די עבירות וואש עס איז פון אים פאר הוילין אזו וויא מיר האבין גילערינט ביא הלכות בעור חמץ דאש איז איין רמז אויף דעם יצר הרע וואש הייסט חמץ אז מען איז בודק חמץ אין איין שטוב דארף מען ניט בודק זיין אין אזעלכע ערטער וואש עש איז זייער הויך אדער גאר נידעריג וואש קיין האנט קען אהין ניט גרייכין אזו אויך ביא נגעים אז דער כהן איז גיקומען צו דעם מצורע שטייט לכל מראה עיני הכהן וויא אזו ער קען די נגע גלייך אן קוקין ער דארף זיך ניט אראפ בייגין אדער זיין קאפ ארויף הייבין

הייבין נייערט דיא נגע וואש גלייך אנטקעגין זיינע אויגין אזו אויך דער חוטא דארף נאר מתודה זיין וואש ער ווייסט אונ די אנדערע זיינען שוין נכלל אין די דאזיגע דרום האט זיך דוד גירעכינט צווישין דיא חסידים ער זאל ארויש רייד[י]ן זיינע זינד אונ האט זיך ווידער גימאכט אזו וויא איין קנעכט עש שטייט הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם ווידער שטייט הושע עבדך אתה אלהי אונ האט זיך ווידער גירעכינט צווישין דיא וואש זיינען זיך מוסר נפש אויף קידוש השם אזו האט ער גיזאגט שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא זאגט רבי אלעזר עש איז דאך ניט רעכט אויף הייבין די הענט נאר בתפלה ובתחנונים דרום הייב איך אויף מיינע הענט בתפלה אונ זאג וועלכער מענטש וואש שטעלט זיך מתפלל זיין פאר הקב"ה מיט דיא פיר מדריגות וואש אויבין איז גישטאנען מיט זיין גאנצין ווילין אזו וויא עס דארף צוא זיין אזו וועט זיין תפלה בוודאי נתקבל אונ קערט זיך ניט אום ליידיג פון הקב"ה נאר ער בעט זיך אויש וואש ער דארף · אין ערשטין זאל ער זיך שטעלין אזו וויא איין עבד מסדר זיין דעם שבח פון הקב"ה מיט זמירות ושירות וואש מיר זאגין פאר שמונה עשרה דער נאך זאל ער שטיין אזו וויא איין עבד שטייט פאר זיין הארין מיט דער תפלת שמונה עשרה אונ נאך אלע תפלות זאל ער אוועק גיין אזו וויא איין עבד גייט אוועק פון זיין הער דרום האט דוד גיזאגט דרייא מאל עבד הושע עבדך · שמח נפש עבדך · תנה עוזך לעבדך · אנטקעגין די דרייא מאל וואש דער מענטש דארף זיך מאכין פאר איין עבד צוא הקב"ה אויך מוז ער זיך רעכענען צווישין דיא וואש זיינען זיך מוסר נפש פון וועגין קידוש השם היינו מיט דעם יחוד פון שמע ישראל ווער עש איז זיך דעם מאל מכוין אונ איז זיך מוסר נפש בשעת מעשה אויף קידוש השם אין דער מחשבה איז גלייך וויא ער וואלט זיך בפועל ממש מוסר נפש גיוועזן אויף קידוש השם דער נאך זאל ער זיך מאכין פאר איין עני בשעת ער זאגט אמת ויציב אונ איז סומך גאולה לתפלה ער זאל שטיין בשעת שמונה עשרה מיט איין צוא בראכין הארץ וויא איין עני אונ

זאל כולל זיין זיין מחשבה מיט עניים וואש שטייען מיט איין צו בראכין הארץ דער נאך זאל ער זיך מאכין פאר איין חסיד בשעת ער זאגט שומע תפלה אונ זאל דארטין ארויש ריידין אלע זיינע זינד דען איין יחיד דארף דארטין מתודה זיין כדי ער זאל זיך באהעפטין בימינו של הקב"ה הפשוטה לקבל שבים דען אזו הייסט ער איין חסיד · אין דער צייט איז דער מענטש אין אלע פיר מדריגות וויא עס גיהער צו זיין אונ אלע דרייא מדריגות זיינען נכלל אין דער מדריגה פון עבד עש שטייט דרייא מאל עבד אויף דרייא ערטער אונ זיינען אלין איינס אויף וויא זאגט דער פסוק הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם צום ערשטין מיט דיא שירות וזמירות וואש ער הייסט איין עבד דער נאך אז ער איז זיך מוסר נפש אויף קידוש השם בשעת קריאת שמע אונ איז איין עני פאר שמונה עשרה דאש איז צווישין דעם ערשטין עבד אונ צווישין דעם אנדערין אונ איז איין חסיד בשעת שומע תפלה אונ דער דריטער עבד בשעת ער האט שוין אלין מסדר גיוועזן אזו וויא מיר האבין אויבין גיזאגט · אין דער צייט אז דער מענטש טוט אזו וויא דער סדר מיט דעם גאנצין הארצין איז דאש ביא הקב"ה זייער לרצון שפרייט ער אויף זיין רעכטע האנט אויף אים בשעת ער מאכט זיך נאך שמונה עשרה דאש דריטע מאל פאר איין עבד אונ הקב"ה זאגט אויף אים עבדי אתה דוא ביסט מיין קנעכט אזו וויא דער פסוק זאגט ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר אונ זיין תפלה קערט זיך בוודאי ניט צוא ריק ליידיג פון דאנען קענען מיר אפ לערנען די גרוישע מעלה פון דער תפלה אזו וויא דיא אנשי כנסת הגדולה האבין אלין מתקן גיוועזן וועדליג די מעלה פון די עולמות עליונים דאש זיינען גרוישע סודות דרום זאל מען ניט משנה זיין דעם סדר אזו וויא עש שטייט אין דיא תפלות וועדליג זייער מדריגה למעלה מען זאל ניט זאגין דאש פריערדיגע שפעטער אונ די שפעטערדיגע פריער נאר אזו וויא עש איז מסודר בסדר:

ויהי ביום השמיני שלמה המלך זאגט אין משלי חכמות נשים בנתה ביתה דאש לערינט אונז דאש די תורה איז גיגליכן צוא איין קלוגע אשה · אונ דרום רופט זיא דר פסוק חכמות ווייל אין דר תורה זיינען פיל חכמות · אונ זיא איז גיגליכן צו איין קלוגע אשה וואש בויט איר הויז אויף גוטע זיילין אונ פר היט איר הויז גאנץ גוט דאש זיא ברייננט אלין אריין אין הויז אונ קאכט גוטע שפייז אונ מאכט גוטע גיטראנק אונ גרייט אליין דעם טיש אונ טוט רופן איר גוטע חברותה · אזו איז אויך די תורה זיא איז אן גיברייט מיט פיל חכמות אזו וויא איין טיש איז גיגרייט מיט גוטע שפייז · אונ זיא טוט רופן צוא לייטין אונ זאגט ווער עס איז איין נאר אונ האט קיין שכל ניט דר לאז קומען צו מיר וועל איך אים לערנן שכל אזו וויא דר פסוק זאגט לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי דיא תורה זאגט צוא לייט גייט עסין מיין ברויט אונ טרינקט מיין וויין אונ װארפט אוועק אייער וועג אונ נעמט אן חכמות וועט איר לאנג לעבין · אונ דיא היידין גלייכט ער צו איין נארישע אשה וואש מאכט זינדגין לייט מיט איר שלעכטין אזוא וויא אין פסוק שטייט אשת כסילות הומיה פתיות ובל ידעה מה וישבה לפתח ביתה די נארעשע אשה איז איין ברומערין זיא טוט אלין ריידין אונ ווייסט ניט וואש זיא רעט זיא זיצט אלין אויף דער טיר פון איר הויז אויף דר גאס אונ גרייט גאר ניט אן אין הויז אונ לסוף טוט זיא ניט גיפינען וואש צו עסן אזו איז אויך די היידין זיי גייען ארויש פון דעם שאטין פון גאט אונ זיצען ניט אונטער זיין רשות · דער מדרש זאגט אויף דעם פסוק חצבה עמודיה שבעה די חכמות פון דר תורה זיינן גיקומן פון זיבן הימלן איז דר מענטש זוכה וועט ער ירשנן די וועלט וואש זיא איז אויף זיבין חלקים דאש איז זיבין מינקלען וואש זיינען אין דר וועלט אונ דרוקא אויף זיבין זיילין שטייט די תורה דען דר חשבון זיבין ווייזט אויף זיבין הימלן · אונ ביי פיל מצות איז דער חשבון זיבין · אזו וויא שבת איז נאך זיבין טעג · אונ שמיטה איז נאך זיבין יאר · אונ יובל איז נאך זיבין שמיטות · אונ פסח איז זיבין טעג · אונ סוכות איז אויך זיבין טעג · אונ ביי דעם אתרוג איז דרא זיבן זאכין · דר אתרוג איז איינש · דר לולב איז צווייא · אונ דריי צווייגין הדס איז פינף · אונ צוויי צווייגן ערבות איז זיבן · אונ אפילות איז זיבן טעג · אונ שמחה פון איין חתן איז אויך זיבין טעג · אונ דאש איז אן גיוויזן דא אין דר פרשה · דען זיבן טעג האט משה מקריב גיוועזן קרבנות אונ האט מיט זיי ביי גייאט דעם מזבח · אונ אין אכטין טאג דאש איז גיוועזן ראש חודש ניסן האט אהרן מיט זיינע קינדר מקריב גיוועזן קרבנות אונ צעהן ערליי כבוד איז וואורין גיטאן צו ישראל אין דעם טאג דר מדרש שרייבט אין תהלים אמרתי להוללים אל תהולו איך טוא זאגן צו די וואס פרייען זיך דאש זיי זאלין זיך ניט זייער פרייען דען זיי ווייסן ניט וואש דר נאך קען קומן זעהט ביי מעשה בראשית שטייט גישריבן ישמח ה' במעשיו גאט האט זיך גיפרייט מיט זיינע באשעפעניש אונ דר נאך שטייט ויתעצב אל לבו גאט האט גיטרויערט אונ האט חרטה גיהאט וואש ער האט די וועלט באשאפן ווייל דיא מענטשין זיינן שלעכט · אונ ווען גאט האט ניט לאנג שמחה גיהאט מכל שכן איין מענטש ווייסט בוודאי ניט וויא לאנג זיין שמחת וועט גיווערין · אויך אברהם האט גיהאט שמחה ווייל ער איז גיוועזן זייער חשוב אונ האט גיהרגת פינף מלכים אונ גאט האט אים גיגעבן איין זון צו הונדערט יאר · אונ דר נאך האט זיך זיין שמחה באלד אויש גילאזט דען גאט האט אים גיהייסן שעכטן זיין זון · אונ אז ער איז גיקומן אהיים האט ער גיפונען דאש זיין ווייב שרה איז גישטארבן אונ האט ניט גיהאט קיין ארט צו באגראבן זיא ביז ער האט גיקויפט פר פיר הונדערט שקלים אין

פעלד

שעלד צוא בגראבין זיא · אויך יצחק האט
גרויש שמחה גיהאט דאש ער איז גיוועז אין
עושר · אונ דר מלך מיט די שרים האבן צו
אים גיזאגט מיר האבין גיזעהען פיל וואונדר
ביא דיין פאטר אונ ביי דיר · אונ האבן אים
זייער חשוב גיהאלטין · אונ ער איז ניצול
גיווארין פון די לייט פון גרר וואש האבן מיט
אים גיקריגט · אונ צום סוף איז ער בלינד
גיווארין אויף דער עלטער אונ האט דער פון
גיהאט גרויש צער · אונ ווען צו אזוא אין
פרומען יצחק איז אזוא גישעהען וואש קען
צו אנדערע מענטשין גישעהען נאך זייער
שמחה · אויך יעקב האט גיהאט גרויש
שמחה דאש גאט האט אים גיוויזן אין לייטר
שטייט ביי די פיס אונ גרייכט ביז אין הימל
אונ די מלאכים פון גאט גייען ארויף אויף
דעם הימיל אונ אראפ פון דעם הימל דורך
דעם לייטר אונ גאט האט אים גיזאגט איך
וועל מיט דיר זיין · אונ צום סוף האט ער פיל
צרות גיהאט פון עשו אונ פון לבן · אונ פון
דינה · אונ יוסף איז ווארן פון אים פר לארן
פיל יארין · אונ ווען דאש איז צוא יעקב
גישעהען וואש קען אין אנדערין מענטשין
גישעהען נאך זיין שמחה · אונ אויך יהושע
האט גיהאט גרויש שמחה · דאש ער האט
גימאכט ארבין צו ישראל דאש לאנד · אונ
האט דר שלאגן איין אונ דרייסיג מלכים ·
אונ איבר דעם האבין אים כל ישראל זייער
חשוב גיהאלטן · אונ האבן גיזאגט ווער עס
וועט ריידין איין ווארט אנטקעגן יהושע דר
זאל ווערין גיטייט · אונ צום סוף איז ער
גישטארבין אן זכרים וואש דאש איז אצער
צו אזו איין חשיבין מענטשן דרום זאל מען
איין שמחה פר נישט האלטין · אונ אויך עלי
הכהן האט גיהאט גרויש שמחה דאש ער
איז גיוועזן איין מלך · אונ איין כהן גדול ·
אונ איין אב בית דין · אונ צום סוף אז דיא
פלשתים האבין אוועק גינומן דעם ארון · איז
ער ווארין זייער דר שראקין אונ איז גיפאלן
פון דר שטול הינטר זיך אונ האט זיך צוא
בראכין זיין האלז · אונ זיינע צווייא קינדער
זיינן ווארין גיטייט אין דר מלחמה אונ ווען
צוא עלי איז אזו גישעהען וואש קען אין
אנדערין מענטשין גישעהן נאך זיין שמחה
אונ אויך דאש ווייב פון אהרן אלישבע דיא
טאכטר פון עמינדב האט גיהאט גרויש שמחת
דאש איר מאן איז גיוועזן אין כהן גדול · אונ
איר שוואגער משה איז גוועזן אין מלך אונ
אין נביא · אונ אירע צווייא זין נדב ואביהוא
זיינן גיוועזן די העכשטע כהנים נאך אהרן ·
אונ איר ברודר נחשון בן עמינדב איז גוועזן
דר העכשטער נשיא צווישין ישראל אונ צום
סוף האט זיך איר שמחה אויש גילאזט
דאש אירע צוויי זין זיינן ווארן פר ברענט
אין משכן ביי די קרבנות · דרום זאל זיך
איטליכער מענטש דר מאנן אין זיין שמחה
צו טאן גוטש דהיינו ווען ער איז רייך זאל
ער זעהן געבין צדקה איי דר עני מוט אים
אן · קרא משה לאהרן ולבניו משה האט גיזאגט צו
אהרן גינעהן צום מזבח גאט וויל דיך פר אין
כהן גדול האט אהרן גיענטפערט דו האסט
דיך לאנג גיטאן מיען מיט דעם משכן בויען
אונ איך זאל זיין אין כהן גדול אונ דו ניט ·
האט משה גיענטפערט ווען דו בישט אין
כהן גדול האב איך שמחה גלייך וויא איך
וואלט גיוועזן אין כהן גדול · אזו וויא דענשט
מאל אז גאט האט מיך גיוואלט שיקן צוא
פרעה האב איך גיזאגט אהרן איז עלטר לאז
ער גיין אין דעם שליחות האט גאט מיר
גענטפערט אהרן וועט שמחה האבן דר פון
וואש דו וועשט אזו אין כבוד האבין אונ
אזו וויא דו האשט דיך גיטאן פרייען מיט
מיין כבוד אזוא וועל איך זיך פרייען מיט
דיין כבוד וואש דו בישט אין כהן גדול אונ
גאט האט גיזאגט צו משה דו זאלשט ניט
מיינן ווייל דו האסט זיבין טעג מקריב גיוועזן
קרבנות וועשטו זיין אין כהן גדול גייערט דו
זאלשט רופן צו אהרן ער וועט זיין אין כהן

גדול אונ זאלסט רופן די זקנים זיי זאלן עדות
זאגין דאש איך האב גמאכט אהרן פר איין
כהן גדול אונ ניט אהרן האט זיך אליין
גימאכט פר איין כהן גדול אונ אהרן זאל
ברייגגען איין קאלב פר איין קרבן דאס גאט
זאל אים מוחל זיין די עבירה פון דעם עגל ·
דער מדרש זאגט דיא ישראל האבין דרום
גיבראכט איין ציקעלע פאר איין קרבן צוא
מכפר זיין אויף דר עבירה וואש זייא האבין
גקוילעט איין ציקלע אונ האבין איין גטונקט
דאש העמד פון יוסף אין בלוט אונ האבין
זייער פאטר יעקב דער מיט צער אן גיטאן
אונ ווייל זיי האבן גזינדגט צום עגל זאלין זיי
איין קאלב אויך ברייגגן אונ ווייל אהרן האט
נאר גזינדיגט במעשה דאש ער האט גמאכט
דאש עגל אבר זיין מחשבה איז ניט גיוועזן
דר ביי נאר צו גאט דרום האט ער זיין קאלב
גיבראכט פר איין חטאת וואש דאש קומט
ווען מען זינדיגט במעשה אבר דיא ישראל
האבין גיזינדיגט במחשבה דאש זיי האבין
איין שלעכטע מחשבה גיהאט צו דינן דאש
עגל דרום האבין זיי דאש קאלב גיבראכט
פר איין קרבן עולה וואש דאש קומט ווען
מען זינדיגט במחשבה קרב אל המזבח דר מדרש
זאגט עש האט זיך אהרן אויש גיוויזן איין
גישטאלט פון איין אקס דרום האט ער זיך
גיפארכטן צו צו גיין הט משה צו אים גזאגט
פארכט דיך ניט גיי צו דעם מזבח · דר רמב"ן
שרייבט מען זאל ניט מיינן דאש דר מזבח
האט זיך צו אהרן אויש גיוויזן אין גישטאלט
פון איין אקס נייערט עש איז אזוא גימיינט
אהרן איז גיוועזן איין גרוישר צדיק אונ האט
אלע צייט אין זיין מחשבה גהאט די עבירה
פון דעם עגל האט משה צו אים גיזאגט גיי
צו צו דעם מזבח אונ פארכט דיך ניט דען
גאט האט דיר מוחל גיוועזן דיא עבירה פון
דעם עגל וכפר בעדך ובעד העם דו זאלסט פריער
מכפר זיין אויף דיינע עבירות אונ דער נאך
אויף די עבירות פון דעם פאלק אונ אזו אויך

זאל איטליכער מענטש זיך פריער גירעכט
מאכין אונ דר נאך זאל ער שטראפן דאש
פאלק דריי ערלייא זאכין האט מען מקריב
גיוועזן פון דעם קרבן דאש ערשטע דעם
חלב ווייל דער חלב פון דעם מענטשין ווען
דר מענטש איז פעט מאכט דאש ער האט
גאוה אונ טוט עבירות דער נאך האט מען
מקריב גיוועזן די גידין ווייל דר מענטש טוט
די עבירה מיט דר עצה וואש קומט פון די
גידין אונ דר נאך האט מען מקריב גיוועזן
דאש רויט פלייש וואש דרינגן איז דאש
בלוט פון דעם מענטשין וואש דאש ברייגגט
דעם מענטשין צו עבירות וישא אהרן את ידיו אל
העם ויברכם אהרן האט אויף גיהויבין זיינע
הענט אנטקעגין דעם פאלק אונ האט זייא
גיבענטשט מיט ברכת כהנים ויבא משה ואהרן
אל אהל מועד משה איז מיט אהרן גיגאנגן אין
אוהל מועד צוא לערנען צוא אהרן וויא צוא
ברייגגן קטורת אונ אטייל זאגין אהרן האט
שוין פריער גיבראכט קטורת נאר ווייל דאש
פייער פון דעם הימל איז נאך ניט גיקומען
האט אהרן גיזאגט צוא משה דאש איז פון
מיין עבירה וועגין דאש איך האב גימאכט
דאש עגל אונ דו האסט מיך גיבראכט צוא
איין חרפה אזו באלד איז משה מיט אהרן
אריין גיגאנגן אין אהל מועד אונ האבן תפלה
גטאן האט די שכינה זיך באוויזן צו ישראל
אונ משה מיט אהרן זיינן ארויס גיגאנגן אונ
האבין גיבעטין דאש גאט זאל מאכין רוען
זיין שכינה אויף ישראל אבר די גאנצע זיבן
טעג וואש משה האט מקריב גיוועזן קרבנות
האט דיא שכינה זיך ניט באוויזן צו ישראל
האבין זיך די ישראל גישעמט אונ האבין
גיזאגט צו משה מיר האבין זיך זייער גימיעט
דאש די שכינה זאל זיך צו אונז באווייזן כדי
מיר זאלן וויסן אז גאט האט אונז מוחל גיוועזן
די עבירה פון דעם עגל אונ היינט באווייזט
זיא זיך ניט האט משה זיי גיענטפערט מיין
ברודר אהרן איז ראוי דאש די שכינה וועט

זיך

ך דורך אים בוויזן דר קיני וועט איר וויסן דאש גאט האט אים אויש ־ ר ווילט פר איין כהן גדול אזו האט זיך די שכינה באוויזן אונ עש איז גיקומן איין פייער פון דעם הימיל אונ האט פר ברענט די קרבנות האבן די ישראל גיזעהען אונ האבן גילויבט גאט אונ זיינען גיפאלין אויף זייער פנים פאר גרויש מורא · דר בחיי שרייבט דאש פייער וואש איז גיקומן פון דעם הימל צו פר ברענען די קרבנות איז גיבליבן אויף דעם מזבח אונ איז נים ווארין פר לאשן די גאנצע צייט ביז דר בית המקדש פון שלמה איז גישטאנען אונ מיר גיפינען דאש צוועלף מאל איז גיקומען איין פייער פון דעם הימל · זעקס מאל צוא פר ברענן די קרבנות אונ זעקס מאל צו ביין צו שטראפין די לייט · דאש ערשטר פייער איז גיוועזן ביי דעם משכן · דאש אנדערער פייער איז גיקומן אין די טעג פון גדעון דאס ער האט באגערט אין איין צייכין פון גאט אונ האט גישעכט איין ציקעלע איז גיקומען איין פייער פון איין שטיין אונ האט פר ברענט דאש ציקעלע · דאש דריטער מאל אין די טעג פון מנוח וואש דר מלאך איז גיקומן צו זאגין אים דאש ער וועט האבין איין זון האט מנוח גישעכט איין ציקעלע איז גיקומן איין פייער פון איין שטיין ביז אין הימל · דאש פערטר מאל איז גיוועזן אין די טעג פון דוד דאש עש איז גיקומן איין דבר אויף ישראל האט דוד גיקויפט איין שייער אונ האט דארטין מקריב גיוועזן קרבנות איז גיקומען איין פייער פון דעם הימל אונ האט פר ברענט די קרבנות · דאש פינפטר מאל איז גיקומען איין פייער אין דיא טעג פון שלמה אז ער האט אויש גיבויט דאש בית המקדש אונ האט פיל קרבנות דרינן מקריב גיוועזן · אונ דער קופערנער מזבח פון משה וואש דאש פייער איז אויף אים גיוועזן האט נים גיקענט פר נעמן אלע קרבנות אויף זיך · דרום האט שלמה גימוזט היילגין דעם הויף צו מקריב

בית

זיין אין אים קרבנות אונ דאש פייער פון דעם מזבח האט מען נים גיטארט ארויש טראגין אונ קיין פרעמדע פייער האט מען אויך נים גיטארט נעמען דרום איז גיקומן איין פייער פון דעם הימיל אונ האט פאר ברענט די קרבנות · דאש זעקסטער פייער איז גיקומען פון דעם הימיל אין די טעג פון אליהו דאש ער האט גיוויזן צו די פאלשע נביאים וויא ער האט פיל וואשער גיגאסין אויף דעם מזבח מיט די קרבנות אונ האט גיבעטין גאט איז גיקומן איין פייער פון דעם הימיל אונ האט פר ברענט די קרבנות מיט די וואשר · אונ דיא זעקס ערליי פייער וואש זיינן גיקומן צו ביין · דאש ערשטר פייער איז גיקומן אונ האט פר ברענט נדב ואביהוא דאש אנדערר פייער איז גיוועזן אז ישראל האבין גיקריגט אויף משה אונ אהרן אין דר מדבר איז גיקומן איין פייער פון גאט אונ האט פר ברענט דיא חשובי הארין · דאש דריטע פייער איז גיוועזן ביי קרח וואש ער האט גיקריגט מיט משה איז גיקומן איין פייער פון דעם הימיל אונ האט פר ברענט צוויי הונדערט אונ פופציג מאן דאס פערטר פייער איז גיקומן אין די טעג פון איוב אונ האט פר ברענט זיינע הייזר · דאש פינפטר אונ דאש זעקסטער פייער איז גיקומן דורך אליהו אונ האט פר ברענט זיינע פיינט ויתנו כהן אש די עבירה פון נדב ואביהוא איז גוועזן דאש זייא האבין גיבראכט פרעמדע פייער נים פון דעם מזבח אונ האבין גוואלט מקטיר קטורת זיין · דען זייא האבין גימיינט דאש פייער פון דעם מזבח דארף מען האבין צו דיא קרבנות אונ דאש האבין זייא נים רעכט גיטאן דען זייא וואלטין גידארפט טראכטין אויב מען וועט דארפין פייער אויף דעם מזבח קאן גאט געבין נאך פייער אונ דר מדרש זאגט זיי האבן זיך אן גיטרונקן מיט וויין אונ האבין גיוואלט דיא עבודה טאן דרום זיינן זיי גישטארבין אונ דרום איז

באר״ד

באלד נאך זייער מיתה געווארין פר באטין מען זאל קיין ווין ניט טרינקן ווען מען וויל די עבודה טאן · גאט האט גיזאגט צוא נדב ואביהוא איך וועל איך מער מכבד זיין ווי איר האט מיך מכבד גיוועזן דען איר האט פר מיר גיבראכט אום היליג פייער אונ איך וועל אויף איך ברייננגען היליג פייער פון דעם הימיל · אזו באלד האט גאט אויף זיי גיבראכט צוויי פיירדיגע פעדים פון דעם הימיל אונ איטליכר פאדים האט זיך גטיילט אויף צוויי פעדים · צוויי זיינען אריין אין די נעזליכר פון נדב אונ צוויי זיינן אריין אין די נעזליכר פון אביהוא אונ זיינן גישטארבין · דען זייער נשמה האט זיך אפ גישייד פון זייער גוף · אונ ווייל זיי זיינען גיוועזן גרוישע צדיקים איז זייער נשמה ניט פאר ברענט געווארין · אונ ווייל זיי האבין גיזינדיגט מיט פייער דרום זיינן זיי געווארין גישטראפט מיט פייער: אונזערע חכמים זאגין משה האט גזאגט צו אהרן איך האב גמיינט דאש עש וועט עפעם ביין גישעהן מיר אדר דיר דאש הויז זאל דורך אונז גיהייליגט ווערן · היינט זעה איך דאש זיי זיינע בעסר פון מיר אונ פון דיר דאש דוקא דורך זיי איז דאש הויז גיהייליגט געווארן דען גאט האט גיזאגט דורך מיינע חשובי וועל איך גיהייליגט ווערן דאס כל ישראל וועלין זיך פארכטין פר מיר ווען איך טוא איין משפט אין די חשובי לייט מכל שכן דאש איך וועל איין משפט טאן אין די פראסטע לייט · אונ ווייל זייא זיינען חשוב גיוועזן דרום דר מאנן מיר זייער מיתה אום יום כפור ווייל דיא מיתה פון צדיקים איז מכפר אויף ישראל אונ זייער גוף איז ניט געווארן פר ברענט דען עש שטייט אין פסוק דאש מען האט נדב ואביהוא נאך זייער טויט ארויש גיטראגין פון דעם משכן אין זייערע העמדר אזו איז זייער גוף פשיטא ניט פאר ברענט געווארין · פון דאנן האבין אונזערע חכמים אפ גילערינט ווען איין מענטש איז חייב מען זאל אים פר ברענן טוט מען אים אויך אזו דאש דער גוף זאל פארבלייבן אונ מען צו שמעלצט בלייא אונ מען גיסט אים אין האלז אריין ווערט זיין קנה אונ ווישט פאר ברענט אונ ער ווערט גיטייט אונ דער גוף פארבלייבט גאנץ אונ מיט דר מיתה איז אויך גיטייט געווארין דאש פאלק פון סנחריב וואס האבין באלעגערט אויף ירושלים האט גאט גישיקט איין מלאך אונ האט איטליכין איין פיירדיגן פאדים איז נאז אריין גיבלאזן זיינן זיי געווארין גיטייט · אונ דרום האט דאש פאלק פון סנחריב זוכה גיוועזן דאש זייער גוף אונ קליידר זיינן גאנץ גיבליבן · ווייל זיי זיינן גיוועזן די קינדר פון יפת דר זון פון נח · אונ אז נח איז גילעגין אין זיין גיצעלט אויף גידעקט האבין אים שם מיט יפת זיינע קינדר צו גידעקט · דרום האבין די קינדער פון יפת זוכה גיוועזן דאש זיי זיינען גיבליבין צו גידעקט נאך זייער טויט מיט זייערע קליידר אונ זיינען ניט ווארין פאר ברענט אונ מיר ישראל זיינן דיא קינדער פון שם האבין מיר זוכה גיוועזן צוא באדעקין אונזער גוף מיט איין קלייד מיט ציצית ווייל שם האט צוא גידעקט זיין פאטער · וידום אהרן אונ אהרן האט גישוויגין אונ האט ניט גוויינט דאמשע זיינע צוויי זין זיינען גילעגין טויט פר אים אין משכן · אונ דרום האט ער זוכה גוועזן דאש די פרשה פון ווין טרינקען איז ווארין גזאגט צו אים אליין אונ ניט צו משה · דר בחיי שרייבט איין אבל איז חייב אין פינף זאכין · ער טאר זיך ניט וואשין אונ שמירין אונ עש איז אים אסור תשמיש המטה · אונ טאר ניט האנדלן קיין סחורה · אונ טאר ניט לערנן ווייל דורך לערנן האט מען שמחה · אונ משה האט גירופין צו מישאל ואלצפן די קינדער פון עוזיאל דר פעטר פון אהרן אונ האט גיזאגט צו זיי טראגט ארויש נדב ואביהוא פון דעם משכן אונ מען זאל זיי באגראבין חוץ דער מחנה ישראל אונ משה האט גיבאטין צוא

אהרן

אהרן אונ צו אלעזר אונ איתמר זיינע קינדר
זיי זאלין זייערע האר ניט לאזין וואקסן אזו
וויא איין אבל אונ זאלין קיין קריעה ניט
רייסין אין זייערע קליידער אונ כל ישראל
זאלין באוויינן נדב ואביהוא ווייל זיי זיינען
גיוועזן די חשובי נאך משה אונ אהרן · דער
אמרי נועם פרעגט ווארום לערנט די גמרא
אפ מען זאל קריעה רייסין איבער איין מת
פון איין פסוק אין נביאים אונ לערנט ניט
אפ פון דעם פסוק וואש דא שטייט אין
דר תורה וואש גאט האט אן גיזאגט דאש
אהרן מיט זיינע קינדער זאלין ניט קריעה
רייסין אזו מוז זיין דאש מען דארף קריעה
רייסין איבער איין מת דר תירוץ איז דיא
גמרא וויל נאך דינים פון קריעה אפ לערנן
דאש מען דארף אויף שטין צוא קריעה
רייסין אונ מען דארף רייסין איין פויסט
לאנג אונ דאש אלץ איז ניט גיווייזן אין
דער תורה · אונ אין נביאים איז דאש יוא
גיווייזן דרום לערנט דיא גמרא שוין דעם
גאנצין דין פון קריעה אויך אפ פון נביאים
דער בעל הטורים שרייבט ותאכל אותם דאש
ווארט אותם שטייט מיט איין איבעריגן ואו
צוא ווייזן דאש זעקס עבירות האבין נדב
ואביהוא עובר גיוועזן · דאש ערשטע זייא
האבין פרעמדע פייער גיבראכט · דאש
אנדערע זיי האבין דינים גיפסקנט פר זייער
רבי משה · דאש דריטע זייא זיינען גיוועזן
פאר טרונקען אונ האבין גיוואלט די עבודה
טאן · דאש פערטע זייא האבין קיין ווייבר
ניט גינומען ווייל זייא האבין זיך חשוב
גיהאלטין אונ דורך דעם האבין זייא קיין
קינדער ניט גיהאט · דאש פינפטע זיי האבן
גיוואלט מקטיר קטורת זיין כדי זייא זאלין
רייך ווערין דען דער וואש איז מקטיר
קטורת ווערט רייך אבער מען טאר דרויף
קיין כוונה ניט האבן בשעת קטורת · דאש
זעקסטע זייא האבין בייא קינעם קיין רשות
ניט גינומן · נאך שרייבט דר בעל הטורים

מען האט זייא מיט איין לאנגין שפיז פון
קדשי הקדשים ארויש גיצויגין דען מישאל
ואלצפן האבין ניט גיטארט אריין גיין אהין
יין ושכר אל תשת איר זאלט ניט טרינקען קיין
וויין אונ ניט אנדערע גיטראנק וואס מאכין
שיכור אויך איין מענטש וואש וויל פסקנען
זאל ניט פאר טרונקען זיין · דער בחיי
שרייבט דער וויין האט אין זיך דריי זאכין
ער מאכט שלאפין אונ מאכט גאוה אונ
איז מבלבל דעם שכל פון דעם מענטשין
אונ דיא אלע זיינען גיווייזן אין דער פרשה
דען ער זאגט איר זאלט קיין וויין ניט טרינקן
בבואכם אל אהל מועד ווייל איר דארפט קומן אין
אהל מועד אונ מען טאר דארטן ניט שלאפן
ווייל עש איז איין הייליג ארט אזוא וויא
יעקב האט גיזאגט ווען איך וואלט וויסין
אז דאש איז איין הייליג ארט וואלט איך
דא ניט גישלאפין · אויך זאלט איר קיין
וויין ניט טרינקען ווייל איר דארפט להבדיל
בין הקודש ובין החול צו אפ שיידין צווישן קודש
אונ חול אונ צווישין טמא אונ טהור · אונ
ווער עש טרינקט וויין האט גאוה אונ איין
בעל גאוה איז ביי אים אלץ גלייך הייליג אונ
ניט הייליג טהור אונ טמא · אויך זאלט
איר ניט טרינקען קיין וויין ווייל איר דארפט
להורות את בני ישראל צוא פסקענען דינים צוא
ישראל אונ דער וואש פסקנט דינים דארף
האבין איין לויטערין שכל אונ וויין איז
מבלבל דעם שכל · אונ שלמה המלך האט
אויך פיל ביז גרעט אויף דעם טרינקן אזו ווי
אין משלי שטייט אל תרא יין כי יתאדם דר וויין
זאל דיך ניט אן רייצין ווייל ער איז זייער
רויט כי יתן בכוס עינו דען דר וואש ניט אין כוס
זיין אויג דר ווערט ניט האבן אין זיין בייטיל
אויף צערונג יתהלך במישרים ער ווערט קענען
גלייך גיין אונ ווערט ניט פאלין דען זיין הויז
ווערט זיין ליידיג ער ווערט אלץ פאר קויפן פון
זיין הויז זאת החיה אשר תאכלו די תורה האט אן
גישריבן די דינים מיט גרויש חכמה אונ מיט

סדר · צום ערשטין זאגט די תורה מען זאל
ניט עסין קיין בהמה וואש איז ניט כשר מיט
אירע סימנים אונ די בהמה איז גיווארן בשאפין
פון דר ערד דען פיר ערליי בשעפניש זיינען.
איינש איז פון דר ערד דאש אנדרע איז פון
וואשער · דאש דריטע איז פון אויר · דאש
פערטע איז פון פייער · דרום זאגט ער צום
ערשטין דיא בהמה וואש זיא איז גיווארין
בשאפין פון דר ערד וועלכע מען זאל עסין ·
אונ דר נאך זאגט ער אין דר אנדרער פרשה
די סימנים פון די פיש וואש זיינען גיווארין
בשאפין פון דר וואשר וועלכע מען מעג עסן ·
אונ אין דר דריטר פרשה זאגט ער די סימנים
פון די פויגיל וואש זיינן ווארין בשאפין פון
דער אויר וועלכע מען מעג עסין · אונ אין
דער פערטע פרשה זאגט ער די סימנים פון
דעם בשעפעניש וואש קומט פון פייער דאש
זאגט דר פסוק והצב למינהו דאש איז טייטש
די שילט קרעט דען עש זיינן צווייא ערלייא
שילט קרעטין איינע הייסט ערוד דאש איז
סלמנדריא וואש ווערט באשאפין ווען מען
הייצט אין קאלך אויבין זיבין יאר טאג אונ
נאכט נאך אננדר קומט ארויש פון דעם פייער
איין חיה וואש זיא הייסט סלמנדריא אונ
ווען זיא איז איין רגע אן פייער ווערט זיא
גיטייט גליך וויא איין פיש אן וואשר ווערט
גיטייט · אונ ווען רבי עקיבא איז גיקומן צו
דעם פסוק האט ער גיזאגט מה רבו מעשיך יי
כולם בחכמה עשית דיין חכמה איז זייער גרויש
מיט דיינע בשעפעניש סנפיר וקשקשת וועלכע
פיש זיי האבין שופין אונ פלוש פעדערין די
זיינן כשר צו עסין ווייל זיי קענן שווימן אין
דר הויך אין וואשר מיט זייערע שופין אבר
די וואש האבין קיין שופין ניט די מוזן אונטן
אין וואשר ליגין ביי דר ערד די זיינען אום
גזונט אונ זיינן נאר ערד אונ וואשר אונ ווער
עש עסט זיי ווערט קאלט אונ זיין הארץ ווערט
פאר שטאפט דרום האט גאט זיי פר באטין
צו עסין מבשרם לא תאכלו ואת נבלתם תשקצו דיא
תורה זאגט מען טאר קיין טמאים ניט עסין
אונ מען טאר מיט זייא ניט האנדלן · אבער
זאכן זיינן וואש מען טאר מיט זיי ניט האנדלן
מיט פיר פון זיי טאר מען ניט האנדלען ווייל
זיי זיינן היילגע איינש איז צדקה געלט דען
גאט זאגט דו דארפשט קיין רוח ניט מאכין
אין צדקה איך האב גינוג געלט גאר דאש
גאלד אונ זילבר איז מיין · אונ אויך דרום
טאר מען דר מיט ניט האנדלין דען טאמער
ווערט מען דאש געלט נייטיג דארפן פר עניים
אונ עש וועט זיין אין סחורה אדר פאר ליגן
אויף ריוח אונ די עניים וועלן דר ווייל שטארבן
חס ושלום · דאש אנדרע איז מען טאר ניט
האנדלען מיט הקדש געלט פון דעם משכן
אדער פון דעם בית המקדש · דאש דריטע
איז מען טאר ניט האנדלען מיט איין בכור
וואש מען האט אים גיקוילעט ווייל ער האט
גיקריגין איין מום טאר מען אים ניט פר קויפן
אויף דעם מארק אויף דר וואג · דאש פערטע
איז מען טאר ניט האנדלען מיט די פירות
פון דעם זיבעטן יאר דאש איז שמיטה · אונ
פיר ערלייא זיינן וואש מען טאר מיט זיי ניט
האנדלען ווייל זיי זיינן טמא דרום איז ניט
רעכט צו האנדלען מיט זיי אונ דאש זיינן זיי
מיט פלייש פון איין נבילה אדר איין טריפה
אדר שקצים ורמשים · אבר ווען אין זיין הויז
ווערט איין נבילה אדר איין טריפה מעג ער
איר פאר קויפין נאר ער טאר קיין נבילות
אונ טריפות ניט קויפין פאר איין סחורה צו
פאר קויפין עש ואת אלה תשקצו מן העוף דר פסוק
לערינט אונז דאש עופות טהורים זיינן מער
פון טמאים דרום רעכינט ער די טמאים ווייל
זיי זיינן ווייניג אונ איך וועל וויסין די וואש
ער רעכינט ניט די זיינן אלע טהור אונ די
בהמות זיינן מער טמאים פון טהורים דרום
רעכינט ער די טהורים אונ איך וועל וויסין
וואש ער רעכינט ניט די זיינן אלע טמא דען
די תורה רעט אין קורצין דרום שטעלט זיא
דאש וואש ווייניג איז · דר בחיי שרייבט גאט

האט

האט פאר באטן צו עסן די חיות און עופות
וואש זיינן בייז און צו רייסן מיט זייער כעס
אנדרע בהמות און חיות דען דאש האט גאט
ניט ליב און ער האט אויך פאר באטן צו
ברייננען פון זיי איין קרבן און דרום האט ער
די ישראל פאר באטן פון צו עסן זיי דען
דר וואש עסט זייא באקומט די מדות פון
כעס און רציחה ׃ אויך שרייבט דער בחיי
דרום רעכינט די תורה אכט שרצים וואש
זיינן מטמא דעם וואש רירט אן אין זיי נאך
זייער טויט און רעכינט ניט קיין שלאנג צו
ווייזן דאש איין שלאנג איז ניט מטמא און
דרום האט דיא תורה ניט טמא געמאכט דעם
שלאנג כדי דער מענטש זאל קיין מורא ניט
האבין צו אן רירין איין שלאנג צו דר שלאגן
אים אויך איין ענדיש האט איין גיפט דרום
האט די תורה גאר פאר באטן מען זאל אים
ניט עסן און האט אים ניט טמא גימאכט
כדי דר מענטש זאל אים מעגין אן רירין צו
דער שלאגין אים והתקדשתם והייתם קדושים איר
זאלט זיין הייליג דען עש איז גיוואוסט דאש
דר מענטש איז גיבארין גיווארין מיט דעם
יצר הרע און גילושט צו אלע תענוגים אין
דר וועלט אבר דר יצר טוב קומט ערשט צום
מענטשין נאך דרייצעהן יאר און האט ניט
קיינעם ער זאל אים העלפין ווייל דר גוף איז
שוין גיוואנט מיט תענוגים איז אים שוין
זייער שווער מיט זיין שכל עפעש גוטש
טאן דרום האט די תורה גימוזט גיבאטין
מצות און תפלה און תענית און צדקת און
גמילות חסדים כדי צו פיינעגין דעם גוף
דאש דר יצר טוב זאל אים קענן באצווינגען
צו טאן גוטש ווארום ווען דער מענטש וויל
פיל עסין און טרינקען און וויל נאך גיין
דעם יצר הרע ווערט זיין גוף פאר לארין
דרום מוז זיך דר מענטש גיוואנען צו אפ
טאן תענוגים פון זיך ׃ און נבול פה צוא
ביידין איז איין גרויסע עבירה ער קומט
אין גיהנם פון וועגין דעם בייז ריידין פון
זיין מויל אבער ווער עש היט דאש מויל
קומט אין גן עדן ׃

הפטרת שמיני

ויסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף וגו׳
דוד האט נאך איין מאל איין גיזאמילט
אלע אויש דער ווייל טע פון ישראל דרייסיג
טויזינט מאן דען ער האט שוין איין מאל
איין גיזאמילט ישראל ווען מען האט אים
פאר איין מלך גימאכט און דא האט ער זייא
דאש אנדרע מאל איין גיזאמילט צוא אויף
ברייננען דעם ארון פון גאט פון בעלי יהודה
קיין ציון דיא שטאט פון דוד און זייא האבין
גישטעלט דעם ארון פון גאט אויף איינעם
וואגין און זייא האבין אים גיטראגין פון דעם
הויז פון אבינדב וואש אין גבעה און עוזה
און אחיו דיא קינדער פון אבינדב האבין
גיפירט דעם נייען וואגין און דאש האט דוד
זיך טועה גיוועזן דען עש שטייט דאש דעם
ארון זאל מען טראגין אויף דיא אקסלען ניט
אויף קיין וואגין און עוזה איז גיגאנגען לעבין
דעם וואגין און אחיו איז גיגאנגען פאר
דעם ארון ודוד וכל בית ישראל און דוד מיט כל
ישראל האבין גיזונגען מיט אלערלייא כלי
זמר און זייא זיינען גיקומען ביז אין שייער
פון נכון האט עוזה גישטרעקט זיין האנט
צוא דעם ארון פון גאט און האט אים אן
גינומען ווייל דיא רינדער האבין זיך אויש
גיגליטשט האט זיך דער ארון איין שאקיל
גיטאן האט עוזה גימיינט דער ארון וויל
אראפ פאלין דרום האט ער אים מיט דער
האנט אן גיחאפט אזוא האט גאטש צארין
גיגרימט אויף עוזה און האט אים גיטייט
איבער זיין שוגג וואש ער האט זיך טועה
גיוועזן דען ער האט גיזאלט וויסין ווען דער
ארון האט בייא דעם ירדן גיטראגין זיינע
טרעגער וועט ער זיך מכל שכן טראגין און
וועט בוודאי ניט אראפ פאלין און עוזה איז
גישטארבין בייא דעם ארון פון גאט ויחר לדוד
האט דאש דוד זייער באנק גיטאן וואש עוזה
איז אזוא באלד גישטארבין און זייער שמחה
איז גיווארין פאר מיאוס און דוד האט מורא
גיהאט צוא ברייננען דעם ארון אין דעם

שטאט ציון אונ האט אים אום גיקערט צום
הויז פון עובד אדום פון דער שטאט גת דען
ער איז גיוועזן איין לוי אונ דער ארון איז
גיוועזן אין דעם הויז פון עובד אדום דרייא
חדשים אונ גאט האט גיבענטשט דאש הויז
פון עובד אדום מיט גאר זיין הויז גיזינט ·
רש"י שרייבט דאש זיין ווייב אונ זיינע אכט
שנור האט איטליכע גיהאט זעקס קינדער אין
איין מאל ויגד למלך אונ עש איז ווארין
גיזאגט צום מלך דאש גאט האט גיבענטשט
דאש הויז פון עובד אדום פון וועגין דעם
ארון פון גאט איז דוד גיגאנגען אונ האט
אויף גיבראכט דעם ארון פון גאט פון דעם
הויז פון עובד אדום אין דער שטאט פון דוד
מיט פרייד ויהי כי צעדו נושאי ארון ברית יי אונ
אז דיא וואש האבין דעם ארון גיטראגין זיינען
גיגאנגען זעקס טריט האט דוד גיקוילעט איין
אקס אונ איין גישטאפטין אקס אונ האבין
זיך גפרייט ווייל זיי זיינען אין דיא זעקס טריט
ניט ניזוק גיווארין דען עוזה איז גישטארבין
באלד נאר אז ער איז גיגאנגען זעקס טריט
דרום אלע זעקס טריט וואש דוד איז איבער
גיגאנגען האט ער מקריב קרבנות גיוועזן ודוד
מכרכר בכל עז דוד האט גיטאנצט מיט גאר זיין
כח פאר דעם ארון פון גאט אונ דוד איז גיגאנגען
אין איין העמדיל פון ליינען אונ דוד אונ כל
ישראל האבין אויף גיבראכט דעם ארון פון
גאט מיט שאלין אונ מיט איין קול פון שופר
והיה ארון יי בא עיר דוד אונ אז דער ארון פון גאט
איז גיקומען אין דער שטאט פון דוד אונ
דיא טאכטער פון שאול דאש ווייב פון דוד
האט גיקוקט דורך דעם פענצטער אונ האט
גיזעהען דעם מלך דוד דאש ער טוט שפרינגן
אונ טאנצין פאר גאט האט זיא אים מבזה
גיוועזן אין איר הארץ הארום זיא האט זיך
גיטראכט דאש שטייט ניט אן צו איין מלך ·
אונ זייא האבין גיבראכט דעם ארון פון גאט
אונ האבין אים גישטעלט אויף זיין ארט אין
דעם גיצעלט וואש דוד האט פאר שפרייט
צוא אים · אונ דוד האט גיבראכט עולות
אונ שלמים פאר גאט · אונ אז ער האט
אויף גיהערט צוא ברייננען עולות אונ שלמים
האט ער גיבענטשט דאש פאלק ישראל מיט
דעם נאמען פון גאט · אונ ער האט גיטיילט

צוא גאר דעם פאלק פון איין מאן ביז איין
אשה צוא איטליכן איין קוכין ברויט אונ איין
זעקסט חלק פלייש פון איין אקס · אונ איין
בעכר וויין · אונ דאש פאלק איז גיגאנגען
איטליכער צוא זיין הויז : וישב דוד לברך את ביתו
דער נאך האט דוד זיך אום גיקערט צוא
בענטשין זיין הויז גיזינט · אזו איז מיכל דיא
טאכטער פון שאול אים אנטקעגין גיגאנגען
אונ האט גיזאגט וואש פאר איין גיערליכקייט
דער מלך ישראל איז היינט גיווארין וואש ער
האט זיך היינט אנטפלעקט פאר די אויגין פון
די דינשטין פון זיינע קנעכט אזו וויא עש טוט
זיך אנטפלעקין איין פראסטער מענטש ויאמר
דוד אל מיכל האט דוד גיזאגט צוא מיכל דאש
האב איך גיטאן פאר גאט וואש ער האט
אין מיר אויס דער ווילט מער וויא אין דיין
פאטערס הויז גיזינט צוא שאפין מיך איך זאל
זיין איין הער איבער ישראל · דרום האב איך
מיך גיפרייט פאר גאט · אונ ווען איך זאל
מיך נאך גרינגער האלטין פון היינט אונ זאל
זיין נידעריג אין מיינע אויגין · פון דעסט וועגין
וועלין מיך דיא דינסטין ניט מבזה זיין איך
וועל נאך מער חשוב זיין אין זייערע אויגין
דען זייא ווייסין וואול דאש איך טוא דאש פון
גאטש וועגין ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום
מותה אונ צוא מיכל דיא טאכטער פון שאול
איז ניט גיוועזן קיין קינד פון דעם טאג אן אונ
ווייטער ביז אין איר טויט אבער פאר דער
מעשה האט זיא גיהאט איין זון ער האט
גיהייסן יתרעם : ויהי כי ישב המלך בביתו אונ אז
דער מלך איז גיזעסין בשלום אין זיין הויז ·
אונ גאט האט אים גימאכט רועין פון אלע
זיינע פיינט האט דער מלך גיזאגט צוא נתן
הנביא · זעה איך זיץ אין איין הויז פון טענען
ביימער · אונ דער ארון פון גאט רועט אין איין
גיצעלט פון איין אום היינג האט נתן גיזאגט
צום מלך וואש אין דיין הארצין איז גייא טוא
ווארום גאט איז מיט דיר · אונ עש איז גיוועזן
אין דער נאכט האט גאט גיזאגט צו נתן · דער
מדרש שרייבט גאט האט גיזאגט צו נתן דוד
איז איין גיבער מענטש טאמער וועט ער דער
ווייל פועלים דינגען צוא ארבעטין וועט ער
צוא איין שארין קומען דרום גייא גיך אונ זאג
אים פון מיינט וועגין דאש ער זאל ניט בויען

רעם בית המקדש · נאך איין פסוק איז גאט
האט גיזאגט מאמער וועט דוד איין נדר טאן
ער זאל ניט עסין אונ טרינקען ביז ער וועט
דעם בית המקדש בויען דרום גייא גיך אונ
זאג אים דאש ער זאל ניט בויען · פון דאנען
לערנען אונזרע חכמים אפ דאש איין נביא
ווייסט ניט גאר וואש גאט זאגט אים דען נתן
האט גיזאגט צוא דוד ער זאל בויען דאש בית
המקדש אונ גאט האט גיווערט ער זאל ניט
בויען · אויך שמואל דאש ער איז גיוועזן איין
גרויסער נביא אונ אז גאט האט אים גיזאגט
ער זאל גיין זאלבין דעם זון פון ישי פאר איין
מלך האט ער ניט גיוואוסט וועלכין זון ער
זאל זאלבין · אונ גאט האט גיזאגט צוא נתן
גייא גיך · אונ זאג צוא מיין קנעכט דוד דוא
ווילסט בויען איין הויז דאש איך זאל לאזין
דארטין רוען מיין שכינה כי לא ישבתי בבית דען
איך האב מיין שכינה ניט גילאזט רוען אין
קיין הויז פון דעם טאג אן וואש איך האב די
בני ישראל אויף גיבראכט פון מצרים ביז אין
היינטיגן טאג אונ איך האב מיין שכינה גילאזט
רוען אין גיצעלטין דען דער משכן שילה איז
ניט גיוועזן באדעקט מיט באלקין נאר כים
אום היינגען ועתה כה תאמר לעבדי לדוד אונ איצונד
זאלסטו אזו זאגין צוא מיין קנעכט צו דוד איך
האב דיך גינומען פון דער שטאל פון הינטער
די שאף דו זאלסט זיין איין הער איבער מיין
פאלק ישראל · אונ איך בין מיט דיר גיוועזן
אין אלע ערטער וואו דוא ביסט גיגאנגען אונ
האב פאר שניטין דיינע פיינט פאר דיר אונ
האב דיר גימאכט איין גרוישין נאמען וויא אלע
גרוישע הארין דאש מען זאגט מגן דוד · אונ
וייל איך האב פאר שניטין דיינע פיינט דרום
איז אויף גיגאנגען אויף דיין דעה צוא בויען
דאש בית המקדש אזוא וויא אין דער תורה
שטייט ווען גאט וועט דיר מאכין רוען פון
דיינע פיינט זאלשטו בויען איין בית המקדש
אבער דוא דוד האסט ניט רעכט פאר שטאנען
דען איך וויל דיא ישראל זאלין נאך מער
רוען פון זייערע פיינט אונ דאש וועט זיין אין
דיא טעג פון דיין זון שלמה אונ איך וויל טאן
איין גוטין ארט צוא מיין פאלק ישראל אונ וועל
אים פלאנצין דאש ער זאל איין קיום האבין
אונ ער וועט רוען אויף זיין ארט אונ וועט ניט

פאר וואגילט ווערין פון זיין ארט · אונ דיא
עובדי כוכבים וועלין ניט מערין צוא פייניגין
אים אזוא וויא צום ערשטין איי דיא שופטים
פון ישראל זיינען גיוועזן ולמן היום אשר צויתי
שופטים על עמי ישראל אונ אויך אזו וויא דיא
עובדי כוכבים פלעגין טאן פון דעם טאג וואש
איך האב גיבאטין שופטים איבער מיין פאלק
ישראל אבר איך וועל דיר מאכין רוען פון אלע
דיינע פיינט · והגיד לך יי אונ גאט זאגט דיר
דוד דורך מיר דאש ער וועט דיר בויען איין
הויז כלומר דיין זון וועט זיין א מלך נאך דיר
אונ עס וועט א קיום האבין צוא דיר דאש בית
המלכות אז דיינע טעג וועלין דער פילט ווערין
אונ דוא וועסט ליגין מיט דיינע עלטערין נאך
דיין טויט דענשט מאל וועל איך אויף ריכטין
דיין זון נאך דיר אונ וועל אן ברייטין זיין
מלוכה דאש מיינט מען שלמה המלך הוא יבנה
בית לשמי ער וועט בויען איין הויז פון מיינט
וועגין איך וועל זיין צוא אים צוא איין פאטער
אונ ער וועט צוא מיר זיין צוא איין זון אונ
ווען ער וועט פאר קרימען אונ וועט זינדיגין
וועל איך אים שטראפין מיט דער רוט פון
מענטשין דאש מיינט מען מיט הדד אונ מיט
רזון בן אלידע אונ מיט דער פלאג פון דיא
קינדער פון אדם הראשון ונאמן ביתך אונ עש
וועט איין קיום האבן דיין הויז אונ דיין מלוכה
ביז אייביג אזוא וויא זיא איז היינט פאר דיר
אזו וועט דיין שטול זיין אן גיברייט ביז אייביג
אזוא וויא דיא רייד אונ אזוא וויא דיא נבואה
אזוא האט נתן גירעט צו דוד · דער ירושלמי
זאגט אין פרק חלק ניינציג טויזנט זקנים האט
דוד גיציילט אין איין טאג אונ האט אחיתופל
ניט גירעכינט צווישין זייא אונ אז דער ארון
איז גיוועזן אויף דעם וועג מיט דיא רינדער
האט דער ארון אויף גיהויבין דיא כהנים אין
דער הויך אונ האט זייא גיווארפין צוא דער
ערד האט דוד גישיקט צוא אחיתופל ער זאל
אים זאגין וואש דאש בטייט האט אחיתופל
גיענטפערט שיק צו די ניינציג טויזנט זקנים
זייא וועלין דיר זאגין האט דוד גיזאגט ווער
עש ווייסט אונ וויל ניט זאגין דער זאל ווערין
דער ווארגין · האט אחיתופל צוא אים גיזאגט
וואס קינדער לערנען בייא זייער רבי ווייסטו
אויך ניט עש שטייט דאך כי עבודת הקודש עליהם

בכתף ישאו צוא דיא בני קהת האט ער ניט גיגעבין קיין וועגין ווייל הייליגע זאכין דארף מען טראגין אויף דעם אקסיל אונ ווייל מען טראגט דא דעם ארון אויף איין וואגין דרום ווארפט ער דיא כהנים · די גמרא זאגט אין ברכות רבי אליעזר דר זון פון רבי יוסי הגלילי זאגט זעה וויא איין גרוישין שכר גאט גיט דעם מענטשין וואש איז מכבד איין תלמיד חכם אין זיין הויז מיט עסין אונ טרינקען דען מיר זעהען דאש גאט האט גיבענטשט דאש הויז פון עובד אדום ווייל דער ארון איז בייא אים גישטאנען האטשע ער האט אים קיין עסין אונ טרינקען ניט גיגעבין · מכל שכן ווען איין מענטש איז מכבד איין תלמיד חכם מיט עסין אונ טרינקען דעם בענטשט פשיטא גאט · דער ירושלמי זאגט אין פרק החולץ דר שכר פון עובד אדום איז גיוועזן דאש זיינע אכט שניר האבין גיהאט צווייא קינדער אין איין חודש דען זיבין טאג איז זיא טמא גיוועזן אונ זיבין טאג איז זיא טהור גיוועזן אונ איז מעוברת גיווארין אונ האט אין פערצעהען טאג גיהאט אקינד אונ אויך דיא אנדרע פערצין טאג האט זיא גיהאט איין קינד · אונ דער ארון איז גישטאנען דרייא חדשים אין זיין הויז האט איטליכע שנור גיהאט זעקס קינדער איז צוא אכט שניר אכט אונ פערציג קינדער · אונ זיין ווייב האט אויך גיהאט זעקס קינדר איז גיוועזן פיר אונ פופציג · אונ דיא מאנען פון דיא שניר זיינען גיוועזן אכט · איז אלע מיט אנאנדער צווייא אונ זעכציג נפשות :

לוח המולדות וראשי חדשים לחודש אייר.

אין יאהר	איז דער מולד פון ראש חודש אייר	אונ ראש חודש איז	ל"ג בעומר
תרל"ז	פרייטיג פריא פיר מינוט מיט זיבין חלקים אויף נאיין :	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרל"ח	דאנערשטיג פריא 37 מינוט מיט צווייא חלקים אויף זעקס :	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרל"ט	מאנטיג בייא טאג 25 מינוט מיט 14 חלקים אויף דרייא :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תר"מ	פרייטיג צו נאכט 14 מינוט מיט אכט חלקים אויף צוועלף :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרמ"א	דאנערשטיג אווינט 47 מינוט מיט דרייא חלקים אויף ניין :	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרמ"ב	דינסטיג פריא 35 מינוט מיט פופצען חלקים אויף זעקס :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרמ"ג	מאנטיג פריא אכט מינוט מיט צעהן חלקים אויף פיר :	מאנטיג דינסטיג	פרייטיג
תרמ"ד	פרייטיג פר האלבן טאג 57 מינוט מיט 4 חלקים אויף 12 :	פרייטיג שבת	דינשטיג
תרמ"ה	דינסטיג אווינט 45 מינוט מיט זעכצען חלקים אויף ניין :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרמ"ו	מאנטיג אווינט אכצעהן מינוט מיט עלף חלקים אויף זיבין :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרמ"ז	שבת אין דר פריא זיבין מינוט מיט פינף חלקים אויף פיר :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרמ"ח	מיטוואך פר האלבן טאג 55 מינוט מיט 17 חלקי' אויף 12 :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרמ"ט	דינסטיג פריא 28 מינוט מיט צוועלף חלקים אויף צעהן :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תר"נ	שבת פאר נאכט 17 מינוט מיט זעקס חלקים אויף זיבין :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרנ"א	פרייטיג ביי טאג פופציג מינוט מיט אין חלק אויף פיר :	פרייטיג שבת	דינשטיג
תרנ"ב	מיטוואך פאר טאג 38 מינוט מיט 13 חלקים אויף איינס :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרנ"ג	זונטיג פריא 27 מינוט מיט זיבין חלקים אויף צעהען :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרנ"ד	שבת אין דער פריא צווייא חלקים אויף אכט :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרנ"ה	מיטוואך בייא טאג 48 מינוט מיט 14 חלקים אויף פיר :	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרנ"ו	מאנטיג פאר טאג 37 מינוט מיט אכט חלקים אויף איינס :	מאנטיג דינסטיג	פרייטיג
תרנ"ז	שבתות צו נאכט 10 מינוט מיט דרייא חלקים אויף עלף :	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג

חודש אייר.

אין יאהר	אין דער מולד פון ראש חודש אייר	און ראש חודש איז	ל"ג בעומר
תרנ"ח	דאנערשטיג פריא 58 מינוט מיט 15 חלקים אויף זיבן:	פרייטיג שבת	דינשטאג
תרנ"ט	מאנטיג בייא טאג 47 מינוט מיט נאיין חלקים אויף פיר:	מאנטיג דינשטיג	פרייטיג
תר"ס	זונטיג בייא טאג 20 מינוט מיט פיר חלקים אויף צווייא:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרס"א	דאנערשטיג אווינס אכט מינוט מיט 16 חלקים אויף עלף:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרס"ב	מיטוואך אבינס 41 מינוט מיט עלף חלקים אויף אכט:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרס"ג	מאנטיג פאר טאג 30 מינוט מיט פינף חלקים אויף פינף:	מאנטיג דינשטיג	פרייטיג
תרס"ד	פרייטיג בייא טאג 18 מינוט מיט 17 חלקים אויף צווייא:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרס"ה	דאנערשטיג פריא 51 מינוט מיט 12 חלקים אויף עלף:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרס"ו	מאנטיג אבינס פערציג מינוט מיט זעקס חלקים אויף אכט:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרס"ז	שבת אין דער פריא נאיין און צוואנציג מינוט אויף פינף:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרס"ח	פרייטיג פריא איין מינוט מיט דרייצען חלקים אויף דרייא:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרס"ט	דינסטיג פריא פופציג מינוט מיט זיבן חלקים אויף עלף:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תר"ע	מאנטיג אין דר פריא 23 מינוט מיט צוויי חלקים אויף ניין:	מאנטיג דינסטיג	פרייטיג
תרע"א	פרייטיג בייא טאג 11 מינוט מיט 14 חלקים אויף זעקס:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרע"ב	מיטוואך אין דער פריא אכט חלקים אויף דרייא:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרע"ג	מאנטיג אבינס 33 מינוט מיט דרייא חלקים אויף צוועלף:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרע"ד	שבת אין דר פריא 21 מינוט מיט 15 חלקים אויף נאיין	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרע"ה	מיטוואך בייא טאג 10 מינוט מיט ניין חלקים אויף זעקס:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרע"ו	דינסטיג ביי טאג 43 מינוט מיט פיר חלקים אויף דרייא:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תרע"ז	שבתות צו נאכט 31 מינוט מיט 16 חלקים אויף צוועלף:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרע"ח	דאנערשטיג פריא 20 מינוט מיט צעהן חלקים אויף ניין:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרע"ט	מיטוואך פריא 53 מינוט מיט פינף חלקים אויף זעקס:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג
תר"פ	זונטיג ביי טאג 41 מינוט מיט זיבצען חלקים אויף דרייא:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרפ"א	שבת ביי טאג 14 מינוט מיט צוועלף חלקים אויף איינס:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרפ"ב	מיטוואך אווינס דרייא מינוט מיט זעקס חלקים אויף צעהן:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרפ"ג	מאנטיג אין דר פריא צווייא און פופציג מינוט אויף זעקס:	מאנטיג דינסטיג	פרייטיג
תרפ"ד	זונטיג פריא 24 מינוט מיט דרייצעהן חלקים אויף פיר:	זונטיג מאנטיג	דאנערשטיג
תרפ"ה	דאנערשטיג ביי טאג 13 מינוט מיט 7 חלקים אויף איינס:	פרייטיג שבת	דינסטיג
תרפ"ו	מאנטיג אווינס צווייא מינוט מיט איין חלק אויף צעהן:	מיטוואך דאנערשט'	זונטיג

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל רבי יצחק זאגט עס שטייט ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו וגו' וואול צו די ישראל וואס הקב"ה האט זייא גיגעבין די הייליגע תורה זיא איז דיא שמחה פון אלע זייגע שמחות די שעשוע פון הקב"ה אזו וויא עס שטייט ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום די תורה איז דער נאמען פון הקב"ה אונ מיט דער תורה האט ער בשאפין די וועלט אזו וויא עס שטייט ואהיה אצלו אמון לייענט ניט אמון איז טייטש איין דער ציהער נייערט אומן איז טייטש זיין כלי אומנות איז דיא תורה גיוועזן צו דער וועלט בשאפין אונ מיט איר האט הקב"ה באשאפין דעם מענטשין אזו וויא עס שטייט נעשה אדם בצלמנו וגו' הקב"ה האט גיזאגט צוא דער תורה מיר וועלין בשאפין אמענטשין זאגט דיא תורה ער וועט דיך אבער דער צערנען אונ אז דו וועסט אים ניט מאריך אף זיין וועט ער קיין קיום ניט האבין זאגט הקב"ה איך אונ דוא וועלין אים אויף האלטין אויף דער וועלט דען איך הייס ניט אום זיסט ארך אפים נאר כדי איך זאל מאריך אף זיין צו די רשעים · רבי חייא זאגט די תורה שבכתב מיט דער תורה שבעל פה מאכין איין קיום דעם מענטשין אויף דער וועלט אזו וויא עס שטייט נעשה אדם בצלמנו כדמותנו מיינט מען תורה שבכתב אונ תורה שבעל פה זייא הייטין צלם ודמות אונ דרום הייבט זיך אן די תורה מיט דעם אות (ב) צו ווייזין פון וועגין צווייא תורות שבכתב ושבעל פה זיינען אלע באשאפין גיווארין · זאגט רבי יצחק ווארום איז די (ב) פון איין זייט אפין אונ די אנדערע זייט איז פאר מאכט ווארום בשעת דער מענטש קומט זיך בהעפטין אין דער תורה איז זיא אפין אנטקעגין אים אונ מאכט מיט אים חברותא אונ בשעת ער פאר מאכט זיינע אויגין פון איר אונ גייט אין אנאנדער וועג אונ לערינט זיא ניט ווערט זיא פאר שטאפט אויף דער אנדערער זייט אזו וויא מיר האבין גילערינט עס שטייט אם תעזבני יום יומים אעזבך אז דו וועסט מיך פאר לאזין איין טאג וועל איך דיך פאר לאזין צווייא טאג אונ ער גיפינט זיך שוין ניט קיין פתח

ביז ער קומט זיך מתחבר זיין מיט דער תורה צו באהעפטין זיך מיט איר פנים בפנים ער זאל שוין איר ניט פאר געסין דרום שטעלט זיך די תורה פאר דיא לייט אונ עפינט זייא איין טיר אונ זאגט צו זייא אליכם אישים אקרא אונ ווידער שטייט בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר דרום הייבט זיך די תורה אן מיט דער (ב) ווייל זיא איז גיוועזן איין בית אונ איין רפואה צו דער וועלט אונ דרום ווער עס איז עוסק אין דער תורה אונ לערינט זיא איז גלייך וויא ער איז עוסק אין שם הקודש אזו וויא מיר האבין גילערינט דיא תורה איז דורך שמות הקדושים · קום אונ זעה אלע וואס זיינען עוסק אין דער תורה בהעפטין זייא זיך אין השי"ת אונ ווערין גיקריינט מיט דער עטרה פון דער תורה או איז גילויבט למעלה ולמטה אונ הקב"ה גרייכט צו אים זיין ימין ומכל שכן די וואס זיינען עוסק אין דער תורה בייא נאכט זייא זיינען זיך משתתף מיט דער שכינה אונ בהעפטין זיך אין איר אונ צוא מארגין קריינט זייא השי"ת מיט איין חוט של חסד דאש זייא זאלין דער קענט ווערין צו די עליונים ותחתונים אונ אלע אין דער פריא בשעת דיא כנסת ישראל קומען פאר הקב"ה אים צו זעהן אזו זינגען אלע צוא אים אזו וויא עס שטייט ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים ויריעו איז לשון צוא ברעכין דען זייא צו ברעכין אלע כוחות הדינים אונ זייא ווערין צוא בראכין פאר דעם בוקר דען דענסט מאל דער וועקט זיך דער חסד פון אברהם וואס ער איז שולט אויף דער וועלט אלע אין דער פריא אזו וויא עס שטייט וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו מיט דעם האט ער גיבונדין די קליפות וואס זיא הייסין חמורים · רבי אלעזר איז גיגאנגען אין וועג האט ער דער זעהן זיין עלטער פאטער רבי פנחס בשעת ער איז גיריטין אויף זיין אייזיל האט דאש אייזיל איין גישרייא גיטאן האט רבי פנחס גיזאגט אין דעם שרייען פאר שטייא איך אז איך וועל האבין א גרויסע שמחה דען ער האט בוודאי גיזעהן אז אנאנדער אייזיל גייט אנטקעגין וויא ער האט אראפ גינידערט פון דעם בארג האט ער דער זעהן רבי אלעזר זאגט רבי פנחס

בוודאי

בוודאי איצונד איז נשלם גיווארין מיין שמחה האט רבי אלעזר אראפ גינידערט צוא אים אונ האט אים גיקושט זאגט רבי פנחס צו אים אויב דוא האשט אנאנדער וועג וואש דו בארעפסט אוועק גיין גייא דיר אונ אויב ניט וועלין מיר זיך מחבר זיין מיט אנאנדער אויף דעם ארט · זאגט רבי אלעזר בוודאי בין איך גיקומען אנטקעגין דיר אונ ווייל איך האב דיך גיפונען וועל איך דיר נאך גיין אונ וועל זיך מיט דיר מחבר זיין · פתח הייבט רבי פנחס אן יברכך ה׳ מציון וראה בטוב ירושלים הקב״ה זאל דיך בענטשין פון ציון ווייל פון דארטין קומען אלע ברכות אויף דער וועלט אונ ירושלים ווערט גיבענטשט פון ציון אזו וויא עש שטייט כי שם צוה ה׳ את הברכה אונ פון ירושלים ווערט די גאנצע וועלט גיבענטשט וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך אין דיינע טעג זאל ניט גיזעהען ווערין קיין רעגין בויגין אזו וויא עש איז ניט גיזעהען גיווארין אין דיא טעג פון דיין פאטער וראה בנים לבניך זייא זאלין זיין חסידים ויראי חטא דען אז צדיקים זיינען אויף דער וועלט איז שלום אויף דער וועלט רבי אלעזר הייבט אן עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם דיא קינדער ווערין גיט גיקריינט גייערט מיט זייערע אבות אונ זאגט דרויף גרוישע סודות אזו וויא זייא זיינען גיגאנגען האט גיגרייכט דיא צייט פון תפלה האבין זייא אראפ גינידערט פון דיא אייזלען אונ האבין מתפלל גיווען אין מיטין דער תפלה איז גיקומען אשלאנג אונ האט זיך ארום גיוויקילט ארום דער פוס פון דעם אייזיל פון רבי פנחס האט דאש אייזיל צווייא מאל גישריען נאך דעם דאבנען זאגט רבי פנחס וויל איך האב גאנץ פריא גיריטין אויף דעם אייזיל אונ האב גיטראכט אין דברי תורה אונ ער האט מיך גיפירט אויף איין אום ריין ארט איבער דעם איז מען אים מצער זייא שטייען אויף זעהען זייא אז אשלאנג איז אויף זיין פוס זאגט רבי פנחס נחש נחש גייא אונ זאג אויש דיין קנופ אין איין לאך אריין אזו איז דער שלאנג אראפ גיפאלין פון דער פוס שטיקער וויים זאגט רבי אלעזר וויא גאר איז הקב״ה מדקדק מיט דיא צדיקים זאגט רבי פנחס בוודאי איז הקב״ה מדקדק מיט דיא צדיקים אונ היט זייא אונ באגערט אין זייא צו טערין זייא די קדושה אלע מאל העכער אונ דרום ווייל דער אייזיל האט ניט גיהיט מיין קדושה האט מען אים מצער גיווען אונ דער נחש איז גיווען איין שליח אונ הקב״ה האט כמה שלוחים אונ מיט אלע טוט ער שליחות אפילו מיט חיות אזו וויא עש שטייט והשלחתי בכם את חית השדה ושכלת אתכם זאגט רבי אלעזר טוט ער זיין שליחות דורך איין ישראל אויך זאגט רבי פנחס יוא היינו דורך איין רשע שטראפט ער איין צדיק אבער איין רשע ישראל שטראפט ער ניט דורך דעם אנדערין רשע ישראל נייערט אז ער איז זיך ניט מכוין אזו וויא דער פסוק זאגט ואשר לא צדה ער האט דאך ניט מכוין גיווען אז ער זאל דעם חבר הרגענען נייערט השי״ת האט אים צו גישיקט אז ער זאל זיין חבר אום ברייננען כדי זייא זאלין ביידע באצאלט ווערין אונ זאגט ווייטער גרוישע סודות :

אויך זאגט רבי אליעזר עש שטייט קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה כדי זייא זאלין האבין איין כפרה אויף זייער חטא אונ זאלין מושלם ווערין מיט אלין דינג · אין דעם טאג וואש דער משכן איז אויף גישטעלט גיווארין זיינען נשלם גיווארין אלע עליונים ותחתונים אונ עש איז גיווען שלום ביא אלע אונ ווען עש וואלט ניט איבער גישלאגין גיווארין דיא מיתה פון נדב ואביהוא וואלט אזו איין שמחה אויף דיא ישראל ניט גיווען זינט זייא זיינען פון דעם ים ארויש גיגאנגען אזו וויא דער טאג דען מען האט זיי מוחל גיווען דעם חטא העגל אונ דיא כהנים ולוים וישראלים זיינען גירייניגט גיווארין אונ אלע מקטריגים זיינען גישטילט גיווארין אונ האבין גישוויגט ארום זייא אונ האבין זייא גאר ניט גיקענט טאן ביז דער צייט אז דער חטא האט גורם גיווען צו נדב ואביהוא זייא האבין פאר מישט דיא שמחה אונ האבין גיבראכט איין רוגז אויף דער וועלט אונ האבין גיזינדיגט איינם זייא האבין קיין ווייבער ניט גינומען דרום זיינען זייא ניט ראוי גיווען מקריב צוא זיין אונ זייא האבין דוחק את השעה

געווען דען זייער צייט איז נאך ניט געווען צו דער עבודה אונ ווידער פון דעם בארג סיני אן איז נאך געוועזן זייער דין אזו וויא עס שטייט ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו ׳ ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ווייטער שטייען גרוישע סודות :

וידבר יי אל משה ואל אהרן לאמר זאת החיה אשר תאכלו ווארום שטייט דא אהרן וויל ער איז תמיד מבדיל צווישן טמא וטהור אזו וויא עס שטייט להבדיל בין הטמא ובין הטהור רבי אבא הייבט אן עס שטייט מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע וגו׳ אונ ווידער שטייט שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו אזו איז דער פשט מי האיש ווער איז דער מענטש וואש ער באגערט אין עולם הבא וואש פון דארטין גייען ארויש אלע חיים אוהב ימים ער וויל זיך באהעפטין אין דיא ימים העליונים בקדושה זאל ער היטין זיין מויל פון אכילה ושתיה וואש איז אסור דען דאש איז מטמא זיין נפש אונ איז אים מרחיק פון די חיים עליונים אונ אויך זאל ער היטין זיין מויל פון צו ריידין לשון הרע אונ נאך אזעלכע דיבורים וואש איז שלעכט ווארום דאש איז מרחיק פון דיא חיים עליונים אז ער זאל קיין חלק ניט האבין אין זייא דרום האט הקב״ה אן גיזאגט צוא דיא ישראל זאת החיה אשר תאכלו וגו׳ דאש זייא זאלין זיך היטין פון מאכלים אסורים כדי זייא זאלין זיך קענען באהעפטין אין דער קדושה אונ זאגט ווייטער סודות :

דער זוהר אויך די גמרא אין ברכות זאגין אז דער פסוק והתקדשתם וגו׳ גייט אויף נטילת ידים מען באדארף צו וואשין די הענט פאר דעם עסין אונ נאך דעם עסין מים אחרונים אונ אין פרשה וישב זאגט רבי שמעון עס שטייט ארמ״ן בנקיון כפי דען עס איז ניט פאר האנדין קיין שום מענטש אויף דער וועלט וואש ער זאל בייא נאכט ניט

פילין קיין טעם מיתה בשעת שלאף אונ דער רוח הטומאה רוהט אויף דעם גוף אונ אז דיא נשמה קומט צוריק גייט דער רוח הטומאה אוועק פון אים אונ בלייבט אויף דיא הענט פון דעם מענטשין ׳ דרום זאל דער מענטש נזהר זיין ער זאל ניט ארויף לייגין דיא הענט אויף דיא אויגין איידער ער האט זיך גיוואשין ווארום ער קאן גיזוק ווערין אונ אז ער וואשט דיא הענט הייסט ער איין קדוש ער מוז האבין צווייא כלים מיט איינער זאל ער זיך וואשין אין דער אנדערער כלי אריין זיא זאל מקבל זיין די וואשער מיט דער טומאה וזוהמא דער מיט ווערט ער גיהייליגט פון דער טומאה ׳ דיא אויבערשטע כלי הייסט ברוך אונ דיא אונטערשטע כלי הייסט ארור ׳ דרום גיהער מען נזהר זיין מען זאל אויש גיסין דיא נעגיל וואשער אויף אזו איין ארט וואו מענטשין גייען ניט ווארום אויף דער וואשער רוען די קליפות קענען זייא מזיק זיין דיא מענטשין וואש טרעטין אויף דער וואשער ׳ אונ אלע אין דער פריא איידער דער מענטש וואשט זיך הייסט ער טמא אונ דער נאך אז ער וואשט זיך הייסט ער טהור דרום זאל ער ניט נעמען דיא וואשער זיך צוא וואשין פון אזו איין מענטש וואש ער אליין האט זיך נאך ניט גיוואשין איז ער דאך נאך ניט טהור אונ עס שטייט דאך ותנת הטהור על הטמא אונ מיט דער וואשער טאר מען קיין מלאכה ניט טאן נאר מען זאל זיא אויש גיסין אויף אזו איין ארט וואש קיין מענטשין גייען דארטין ניט אונ מען טאר דיא וואשער ניט לאזין איבער נעכטיגין אין שטוב ווארום עס קען חלילת דורך דעם שולט זיין דער דין ׳ אונ הקב״ה וויל אונ באגער מטהר צו זיין דיא ישראל זייא זאלין זיין היליג אזו וויא עס שטייט וזרקתי עליכם מים טהורים וגו׳ :

אשה כי תזריע שלמה המלך זאגט אין משלי שמחה לאיש במענה פיו עש איז ווישיגליך ווען איין מענטש רעט חכמה מיט זיין מויל האט ער שמחה דען דר דבור קומט פון גאט אזו וויא אין פסוק שטייט לאדם מערכי לב ומיי' מענה לשון דר מענטש דארף אן ברייטן זיין הארץ צו ריידן חכמות אונ דאש רייד איז פון גאט דרום ווען דער מענטש רעט מיט חכמה איז דאש דורך דר הילף פון גאט דרום האט ער שמחה · ודבר בעתו מה טוב אונ חאטשע דער מענטש אז ער רעט מיט חכמה איז דאש זייער גוט אבער ווען דער דיבור איז אין זיין צייט איז עש נאך בעסער דען ווען איין מענטש וויל זינגן בייא איין אבל אדר ער וויל טרויעריג זיין אויף איין חתונה איז עש ניט רעכט דאש הייסט איין דבור ניט אין זיין צייט אויך ווען ער דרשנת אום סוכות וואש עס גיהער צו פסח אדר אום פסח וואס עש גיהער צו סוכות איז דאש ניט רעכט ווייל עש איז איין זאך ניט אין זיין צייט אונ דער מדרש זאגט אויף דעם פסוק שמחה לאיש במענה פיו עש איז גיוועזן איין שמחה צו גאט וואש ער ווערט גירופין איש מלחמה מיט דעם רייד פון זיין מויל וואש ער האט דער מיט די וועלט באשאפין אונ האט זיך מיט זיינע באשעפענעש גיפרייט · אונ וואש ער האט באשאפין האט ער איטליכש אין זיין צייט באשאפין · אונ חאטשע דער מענטש איז ווארין בשאפין צום הינטערשטין איז דאס אויך גיוועזן אין זיין צייט · ווייל דער מענטש איז דאש חשובי באשעפעניש אונ די גאנצע וועלט איז נאר ווארין באשאפין פון דעם מענטשן וועגין וואש ער קומט אונ דר קענט גאט מיט זיין שכל אונ אויך שבת וואש ער איז חשובר פון אלע טעג קומט נאך אלע זעקס טעג אונ אויך עולם הבא וואס איז חשובר פון דער וועלט וואש מיר זיינען דריינען · קומט זיא נאך דר וועלט · אונ אויך יעקב וואס איז חשובר פון עשו איז ער ווארין גיבארין נאך עשו · אונ זיינע קינדער זייטען ווארין גיבארין נאך די קינדער פון עשו דען עשו האט גינומען איין ווייב צו פערציג יאר אונ יעקב האט גינומען איין ווייב צווא פיר אונ אכציג יאר · די חכמים זאגין תחלת המחשבה סוף המעשה דאש ערשטע פון דער מחשבה וואש אמענטש האט אין זינן פריער צו טאן דאש איז דאש הינטערשטע פון דר מעשה · עס איז איין משל ווען איין מענטש האט אין דר מחשבה תורה צו לערנען אונ האט קיין הויז ניט צו לערנען דריבן מוז ער פריער בויען איין הויז אונ דר נאך טוט ער לערנען · דאש וואש ער האט פריער אין דר מחשבה גיהאט טוט ער צום הינטערשטין · אונ דאש איז דאש חשובי וואש דאש הויז האט ער פון דעסט וועגין גיבויט פון דאנען קען מען אפ לערנען דאש דר מענטש וואש איז ווארן באשאפין צום הינטערשטין איז ער פריער אין דר מחשבה גיוועזן אונ די אלע בשעפעניש זיינען ווארין בשאפין פון זיינט וועגין אזוא אויך אין יענער סדרה האט דיא תורה אן גישריבן וויא אזו מען זאל זיך נוהג זיין מיט בהמות אונ חיות וועלכע זיינן כשר אדער טריפה וואש זייא זיינען ווארין באשאפין פון דער ערד · אונ דר נאך זאגט אונז די תורה וועלכע פיש אין וואשר זיינן כשר · אונ דער נאך זאגט אונז דיא תורה וועלכע פויגיל אין אויר זיינען כשר אונ צום הינטערשטין זאגט אונז די תורה די דינים פון דעם מענטשין דאש ער זאל האלטין די תורה אונ מצות דען ער איז מער ניט ווארין באשאפין גאר צו האלטן די תורה אונ מצות אשה כי תזריע די חכמים לערנען פון דאנען אפ אפילו ווען איין אשה האט דאס קינד ניט גאנץ גיערט עס איז צו גאנגען איז זיא דאך טמא גלייך וויא זיא האט איין לעבדיג קינד גיהאט אונ אטייל חכמים זאגין דאש קינד קומט נאר פון דר אשה נאר דר מאן מאכט אפ שיידין פון דר אשה די אלע זאכין וואש

מען דארף עש ניט האבין צו דעם קינד אונ
די חכמים האבין דרויף פיל ראיות גבראכט
די ערשטע ראיה איז פון איין הון ווען זיא
לייגט אייער אז זיא איז מיט איין האן קען
פון די אייער זיין הינדעלעך אבער ווען זיא
לייגט אייער אן איין האן נאר וואש זיא
טארימט זיך אין אש קען פון דיא אייער ניט
זיין קיין הינדעלעך אונ די אנדערע ראיה איז
פון די פויגלען דאש זיי מאכין טראגין זייער
נקבה מיט זייער קוקין אדר מיט זייער האלזין
זיך אן זרע דאש ווייזט דאש דר מאן האט
איין קליינעם חלק אין דעם קינד נאר ער
מאכט די צורה פון דעם קינד די דריטע ראיה
איז פון די פיש דאש זיי לאזין אייער פון זיך
זעלבערט אונ דער נאך קומט דער זכר אונ
לאזט זרע אויף די אייער אזו ווערט פון זיי
פיש אונ דיא אייער וואש זיי לאזין קיין זרע
ניט אויף זיי ווערט פון זיא גאר ניט אונ ביי
דיא בוימר איז אויך אזו ווען מען באהעפט
איין טייטיל בוים איין זכר אין איין טייטיל
בוים איין נקבה וואקסין דרויף טייטלן אבר
ווען מען באהעפט איין זכר מיט איין זכר
קען דר פון גאר ניט זיין אזו אויך ווען דער
מאן גיט היץ צו דר אשה דר פון באקומט
דאש קינד איין צורה · אויך שרייבט דר בחיי
ווען די אשה האט לוסט צוא איר מאן אונ
האט אים ליב אונ ווען זיא באהעפט זיך צו
אים איז נאר איר מחשבה אויף איר מאן
ווערט דרויש גיבארן איין זון דען עש היינגט
אלץ אן אין דר מחשבה וויא מיר גיפינן ביי
יעקב דאש ער האט גישטעלט גיפלעקטע
שטעקין אנטקעגין די שאף אזו האבין זיא
אויך גיוואונן גיפלעקטע שאף אונ ווען דיא
מחשבה קען פועל זיין ביא איין בהמה מכל
שכן ביי איין מענטשין וואש ער האט שכל ·
דר מדרש זאגט מעשה נסים טוט גאט מיט
דעם קינד דען ווען איין מענטש איז אין דר
תפיסה איין טאג וואלט ער גערן ארויש
אונ דאש קינד איז פאר בורגין ניין חדשים
אין זיין מוטערש לייב אונ וויל ניט ארויש
גיין אונ גאט טוט עש היטן · רבי מאיר זאגט
מעשה נסים טוט גאט מיט דעם קינד דען
איי דאש קינד ווערט גיבארין איז די אשה
פול מיט בלוט אונ וויא באלד דאש קינד
ווערט גיבארן גייט דאש בלוט אין די בריסט
פון דר מוטער אונ עש ווערט דר פון מילך
אונ דאש קינד זייגט דער פון · דער בחיי
שרייבט עש זייגען דרייא עולמות ביא דעם
מענטשין דער ערשטער עולם איז אין זיין
מוטרש לייב דאש ער זעהט גרוישע וואונדר
פון גאט איין ליכט לייכט איבר זיין קאפ אונ
ער קאן דיא גאנצע תורה · אונ מען ווייזט
אים דאש גן עדן מיט אלע זיינע חדרים אונ
דאש גיהנם מיט אלע זיינע חדרים אונ מען
זאגט אים זיי פרום אויף דר וועלט וואש דו
ווערשט גיבארין ווערשטו קומן אין גן עדן
צווישין אלע צדיקים אונ ווערשט כבוד האבין
אזו וויא זיי אבר אז דוא ווערשט זיין שלעכט
ווערשטו קומען אין גיהנם אזוא וויא אנדערע
רשעים זייגען גיקומען אונ דאש קינד וויל ניט
ארויש גיין פון זיין מוטרש לייב אונ זיין עסין
איז דאש וואש די מוטער עסט אונ ווען עס
דארף גיבארן ווערין טוט ער וויינן ער גייט
מיט נויט ארויש אויף דר וועלט ווייל אויף
דר וועלט איז פיל צער אונ זארג אונ אז ער
קומט אויף דר וועלט אונ קריגט שכל אונ
דר קענט די תורה אונ מצות אונ די וואונדער
פון גאט וואש ער טוט מיט מענטשין איז
זיין שכר זייער גרויש אונ ווען ער דארף זיך
אפ שיידן פון דר וועלט אונ דארף שטארבן
טוט ער טרויערן דען ער שטארבט מיט נויט
עס טוט אים באנק די וועלט אוועק ווארפן
אונ די צוויי עולמות האבין איין גיזעצטע
צייט דען אין דר מוטערש לייב איז זיין צייט
ניין חדשים אונ ניט מער פון צוועלף חדשים
אונ די וועלט האט אויך איין צייט זיבעציג
יאר אבער דער עולם וואש דער מענטש
קומט אהין דאש איז עולם הבא די האט

גיט קיין גיזעצטע צייט נאר זיא גיווערט ביז אייביג דאש זעהט מען דאש איין מענטש גייט פון איין עולם אין דעם אנדערן עולם צו נוטין אונ דר הינטערשטער עולם איז דער בעסטער עולם· דר אמרי נועם פרעגט ווען יזא דיא תורה וויל דיא מצות פון דעם מענטשין שטעלין נאך אלע באשעפעניש וואלט דאך די תורה גידארפט פריער שטעלן די מצות פון איין מאנזביל אונ דר נאך פון איין אשה ווייל זיא איז ווארין באשאפין נאך דעם מאן· דר תירוץ איז איין אשה זאל גיווינען איין קינד איז גיוויינטליך אלע טאג אבער די מצות פון איין מענטשין וואס ער ווערט מצורע וויא אזו ער זאל זיך נוהג זיין דאס איז ניט גיוויינטליך דרום האט די תורה דר נאך אן גישריבן די דינים פון איין מצורע· דר בעל הטורים שרייבט די תורה האט פריער אן גישריבן והתקדשתם והייתם קדושים איר זאלט הייליג זיין· אונ נאהענט דר בייא האט דיא תורה גישריבן אשה כי תזריע צוא ווייזין דאש איין מענטש דארף זיך מקדש זיין בשעת תשמיש אונ ווען ער איז גיוועזן אין בית הכסא טאר ער ניט באלד משמש זיין אונ דארף ווארטין איין קליינע ווילע· אויך שרייבט דער בעל הטורים זכר האט אין דר צאל וויא ברכה צו ווייזין ווען מען האט איין זון איז איין ברכה פון גאט וטמאה שבעת ימים די תורה האט גיבאטן זיבן טעג זאל די אשה זיין טמא נאך איר גיווינען אונ אזו אויך אז דר מענטש שטארבט דארף מען נאך אים קלאגין זיבין טעג דען אליץ איז צוא זיבין דותה תטמא דער פסוק לערינט אונז דאש איין אשה זעהט אנדערש ניט קיין דם נידות סיידין עס טוט איר וויי דר קאפ אונ אירע איברים זיינן שווער אויף איר אונ זיא הייסט דרום נדה דאש איז טייטש חרם ווייל מען דארף זיך פון איר אפ שיידין גליך וויא פון איינעם וואש איז אין חרם דאס מען טאר ניט זיצין אין זיינע פיר איילין אזו זאל מען

ניט זיצין לעבין איין נדה נאר זיא זאל זיצין אליין אונ אזוא איז גיוועזן פר צייטין דר מנהג אפילו ביי די עובדי כוכבים דאש זיי האבין זיך זייער אפ גישייד פון איין נדה אפילו אירע טריט אויף דער ערד טוט שאדין דעם מענטשין ווען ער טרעט אויף זיי אונ אויך איר ריידין טוט שאדין דעם מענטשין וואס רעט מיט איר אזוא וויא מיר גיפינען ביי לבן ווען ער האט גיזוכט די בילדר ביי זיין טאכטער רחל אונ זיא איז גיזעסין אויף זיי אונ האט גיזאגט איך האב סדר נשים איך קאן ניט אויף שטיין אונ ער האט גשוויגין אונ האט איר גיט גיענטפערט אונ דרום האט זיא ניט גיקושט דעם פאטער אין הענט ווייל דר ריח פון איין נדה טוט שאדין אונ עס איז גיווים דאס אויף ווען איין אשה נדה קוקט טוט עס אים שאדין· דיא חכמים זאגין איין אשה בייא איר אן הייב נדה ווען זיא זעהט אין איין גיגלאנצטר שוועריד אדר אין איין שפיגיל ווערט דרויף איין פלעק דר פון זעהט מען דאס אפילו איר זעהן טוט אויך שאדין וביום השמיני ימול בשר ערלתו אונ אין דעם אכטין טאג זאל מען דאס קינד מל זיין אפילו ווען עס גיפאלט אום שבת· טורנוסרופוס האט גיפרעגט צוא רבי עקיבא וועלכע מעשים זיינען בעסער די מעשים פון גאט אדר פון מענטשין· זאגט רבי עקיבא די מעשים פון מענטשין זיינן בעסר· פרעגט טורנוסרופוס קען דען איין מענטש מאכין איין הימיל זאגט רבי עקיבא פרעג מיך ניט וואש אויבין איז· פרעג וואס אויף דער ערד איז ביי מענטשין זאגט טורנוסרופוס ווארום טוט איר אייך באשניידין וואלט דען גאט ניט גיקענט מאכין מען זאל גיבארין ווערין באשניטין ענטפערט רבי עקיבא ווארום אז איין קינד ווערט גיבארין היינגט זיין נאפיל אין דר מוטערס לייב אונ מען מוז אים אפ שניידין וואלט דען גאט ניט גיקאנט מאכין דאש איין קינד זאל ווערין גיבארין אונ זיין

נאפיל

נאפיל זאל ניט היינגען אין זיין מוטערס לייב
נאר גאט האט גילאזט איין זאך דאש דער
מענטש אליין זאל פאר ריכטין · אזוא אויך
די ערלה האט גאט גילאזט דר מענטש אליין
זאל זיך פאר ריכטין אונ אויך גאט וויל דיא
לייט פרובין אויב זייא וועלין האלטין זייניע
מצות דרום האט ער גיבאטין מצות מילה ·
די אשה מוז זיין טמא ביא איין זכר פערציג
טעג אונ ביי איין נקבה אכציג טעג ווייל איין
נקבה איז קאלט אונ נאס אונ אירע ליחות
זיינן פיל דרום מוז די אשה לאנג ריינגין זיך
נאך איין נקבה מער וויא נאך איין זכר וכפר
עליה די אשה דארף ברייננגען איין קרבן ווען
זיא שטייט אויף פון איר קינד בעט אונ דעם
קרבן ברייננגט זיא אויף חוה וואס זיא האט
איין עבירה גיטאן אונ האט גורם גיוועזן די
ווייבר זאלין שווער קינדר האבין דען ווען
חוה וואלט ניט די עבירה טאן מיט דעם עץ
הדעת וואלטין ווייבר גרינג קינדר גיהאט אזו
זיא איין בוים מאכט גרינג וואקסין זיינע
פירות · אונ אויך דרום זיינן די ווייבר וואריין
גיבאטין אויף דריי מצות חלה אונ נדה אונ
ליכט צינדין אום ערב שבת פאר נאכט · די
חכמים זאגין דרום ברייננגט איין אשה איין
קרבן ווייל בשעת אז זיא גייט צו קינד שווערט
זיא זיא זאל שוין מער ניט קומן צו איר מאן
אונ ווייל זיא איז אין צער דרום איז איר
שבועה נישט אויך ווייל זיא איז מחויב צו
טאן דעם מאנש ווילין קען זיא דרויף גאר
ניט שווערין נאר ווייל איר מחשבה איז
גיוועזן צוא שווערין דרום זאל זיא ברייננגען
איין קרבן אונ דרום הייסט אויך וואש קיין
קרבן איז ניט דא קויפט דר מאן מצות אונ
איז עולה לתורה ווען דאס ווייב גייט אין שול
אריין נאך איר קינד האבין : אדם כי יהיה בעור
בשרו ווען איין מענטש וועט האבין איין נגע
צרעת אין זיין לייב זאל ער ווערין גיבראכט
צום כהן · דר בחיי שרייבט דרום האט דיא
תורה ביי צרעת ניט גישריבן וידבר יי' אל משה

לאמר דבר אל בני ישראל ווייל גאט וויל ניט דער
מאנען זיין נאמען ביא בייזין דען גאט וויל
ניט בייז טאן דעם מענטשין אזו וויא אין
פסוק שטייט החפוץ אחפוץ מות רשע וויל איך דען
דער רשע זאל שטארבן נאר גאט באגערט
דר מענטש זאל לערנען תורה אזוא וויא אין
פסוק שטייט יי' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר
גאט וויל מען זאל תורה לערנען אונ אזוא
אויך אז גאט האט בשאפין דיא ליכט אונ
דאש פינצטערנעש שטייט ויקרא אלהים לאור יום
ולחשך קרא לילה שטייט דער נאמען פון גאט
ביי דער ליכט אונ ניט ביי דעם פינצטערנש
ווייל דאש פינצטערנעש איז שלעכט · אונ
אויך אז גאט האט געבענטשט אדם אונ חוה
דר מאנט ער זיין נאמען אזו וויא אין פסוק
שטייט ויברך אלהים אותם גאט האט זיי געבענטשט
אונ אז ער האט זיי גישאלטן שטייט ניט דר
מאנט גאטש נאמען · די חכמים זאגין ביי
דרייא זאכין שטייט דר מאנט גאטש נאמען
ביי בייזין · איינש איז ביי דעם שלאנג וואש
ער האט גרעט בייז אויף גאט האט גאט דר
מאנט זיין נאמען אזו וויא אין פסוק שטייט
ויאמר אלהים אל הנחש דאש אנדערע איז ווען
איין מענטש איז עובר אויף דיא רייד פון
דיא חכמים · אזוא וויא אין ירמיה שטייט
כה אמר יי' אלהי ישראל ארור האיש אשר לא ישמע את
דברי הברית הזאת אזו זאגט גאט פאר שאלטין
זאל זיין דר מענטש וואש וועט ניט הערין
דיא רייד פון דעם דאזיגין ברית אונ דאש
איז גיוועזן דיא רייד פון דיא חכמים · דאש
דריטע איז ווען איין מענטש האט בטחון אויף
איין מענטשין אזו וויא אין פסוק שטייט כה
אמר יי' ארור הגבר אשר יבטח באדם אזו זאגט גאט
פאר שאלטין זאל זיין דר מענטש וואס האט
איין בטחון אויף איין מענטשין · אונ צרעת
קומט אויף איין מענטשין פון וועגין זנות
אונ פון וועגין גאוה · דר בחיי שרייבט דיא
פרשה פון צרעת איז נאהענט לעבין דער
פרשה פון נדה צו ווייזין די וואש האלטין

ניט

נים רעכט נדה איז דאש קינד מצורע וואש פון זייא קומט אונ אזו האבין דיא חכמים גיזאגט ווען איינער ליגט מיט איין נדה אין איר ערשטין טאג איז דאש קינד מצורע צעהען יאר אונ אויב ער ליגט ביי איר אין דעם אנדערין טאג פון איר נדה איז דאש קינד מצורע זיבעציג יאר · דש צרעת קומט פון וועגין דיא עבירות פון דיא מענטשין · איין משל איין שלעכטער קנעכט ווערט פאר קויפט אין מארק אונ דער האר וואש קויפט אים ווייסט דאש ער איז שלעכט אונ זאגט איך וועל אים גוט מאכן אונ ברייגגט קייטין אונ שטעקין צוא שטראפין אים אויב ער וועט שלעכט זיין אונ אויך גאט ווייסט פון דעם אן הויב באשעפעניש פון דעם מענטשין דאש ער וועט עבירות טאן דרום האט ער אן גיגרייט נגעים אונ אנדערע קראנקייט צוא שטראפין אים אויב ער וועט טאן עבירות · אונ אזוא האט גאט גיבראכט נגעים אונ צרעת · צום ערשטין ברייגגט ער נגעים אויף דיא שטיינער פון הויז ווען דר מענטש טוט דורך דעם תשובה איז גוט איז אים גאט מוחל זיינע עבירות ווען ער טוט אבר קיין תשובה ניט ברייגגט גאט נגעים אויף זיינע קליידער טוט ער תשובה איז גוט איז אים גאט מוחל זיינע עבירות ווען ער טוט אבר קיין תשובה ניט ברייגגט גאט נגעים אויף זיין גוף אונ דיא נגעים וואש ער שיקט אין זיין גוף שיקט ער אויך מיט רחמנות צום ערשטין שיקט ער איין קליינע נגע אויף זיין קאפ טוט ער תשובה איז גוט אונ אויב ניט שיקט ער אויף אים שחין טוט ער תשובה איז גוט אונ אויב ניט שיקט ער צרעת אויף זיין גאנצע לייב אונ אזו זאגט דר מדרש גאט איז איין דר בארימיגר ער שטראפט מיט רחמנות אזו וויא מיר גיפינן ביא איוב דאש גאט האט אים פריער גישטראפט אין זיין גוטש אונ דר נאך אין זיין הויז אונ דר נאך אין זיינע קינדר אונ דר נאך אין זיין גוף אונ אזו אויך אין מצרים האט גאט פריער גישלאגן זייערע בהמות אונ דר נאך אין דעם גוף פון זייערע בכורים · אונ די נגעים קומן בהשגחה פון גאט אויף דעם מענטשין ער זאל וויסן דאש ער האט עבירות גיטאן אונ זאל תשובה טאן אונ די נגעים פון די הייזער זייגן נאר גיוועז אין ארץ ישראל אונ ניט אין ירושלים וייל זיא איז זייער היליג גיוועז דאש די שכינה האט דארטין גירועט :

הפטרת תזריע

ואיש בא מבעל שלשה אונ איין מענטש איז גיקומען פון דר שטאט בעל שלשה אונ האט גיבראכט צו אלישע דעם נביא ברויט פון דעם ערשטין צייטיגין גערשטין וואש מען האט צום ערשטין גישניטין דען עש איז גיוועזן אין דער צייט וואש מען שנייט גערשטין האט דר נביא גיזאגט צו זיין קנעכט גחזי גיב דעם ברויט צוא דעם פאלק אונ לאזין זייא עסין אונ דאש איז גיוועזן זיינע תלמידים אונ ער האט זייא גישפייזט האט דער קנעכט גיזאגט וואש וועט דאש גינוג זיין פאר הונדערט מאן האט דער נביא גיזאגט אזוא האט גאט גיזאגט עש וועט גינוג זיין אונ עש וועט נאך איבער בלייבן האט דער קנעכט זיי גיגעבין אונ זייא האבין גיגעסין אונ האבין זיך אן גיזעט אונ האבין איבר גילאזט אזו וויא גאט האט גיזאגט · דר ילקוט פרעגט ווארום רופט ער אן דעם ברויט בכורים איז דען אלישע איין כהן גיוועזן מען זאל אים ברייגגען בכורים דר תירוץ איז דאש ווייזט אונז ווען איינער גיט איין מתנה צו איין תלמיד חכם איז גלייך וויא ער ברייגגט בכורים צום כהן אונ דרום רופט ער עש אן בכורים אונ ניט קיין תרומה וואש מען גיט אויך צום כהן צוא ווייזין אזוא וויא בכורים. האט קיין שיעור ניט וואש דער מענטש האט גיוואלט האט ער גיבראכט דען מעשר האט איין שיעור איינש פון צעהען אונ תרומה איז צווייא פון הונדערט אבער בכורים האט קיין שיעור ניט וואש דער מענטש האט גיבראכט האט אלין דער כהן אן גינומען פאר גוט אזו אויך וואש

מען ברענגט איין מתנה צו איין תלמיד חכם זאל ער עש אן נעמען פאר גוט ונעמן שר צבא מלך ארם אונ נעמן דער הויבט מאן פון דעם מלך ארם איז מצורע גיוואורין אונ דאש פאלק פון דעם מלך ארם האבין מלחמה גיהאלטין מיט ישראל אונ האבין גיפאנגען איין קליינע בתולה אונ זיא איז גיוועזן איין דינשט ביא דער ווייב פון נעמן האט זיא גיזאגט צוא איר הארינטע לאז דער הער נעמן גיין צום נביא אלישע וואש אין שומרון ווערט אים דר נביא היילין פון צרעת איז נעמן גיקומן צום מלך אונ זאגט אים דאש די בתולה האט אים איין עצה גיגעבין ער זאל גיין צום נביא ווערט ער אים היילין זאגט דער מלך גייא אונ איך ועל דיר גוטע בריב געבין צום מלך ישראל איז נעמן גיגאנגען אונ האט מיט זיך גינומען צעהען צעהנטין זילבר אונ זעקס טויזינט גילדין · אונ צעהען פאר קליידער אונ אז דער מלך ישראל האט די בריב גילייענט מען זאל נעמן היילין פון צרעת · האט ער צו ריסין זיינע קליידר אונ האט גיזאגט ועהעט דאש ער טראכט בלבולים אויף ישראל בין איך דען איין גאט וואש ער שרייבט מיר איך זאל היילין נעמן פון זיין צרעת ויהי כשמוע אלישע איש האלהים אונ אז דער נביא האט גיהערט דאש דר מלך האט צו ריסין זיינע קליידער · האט ער גישיקט צום מלך ישראל ווארום האשטו דיינע קליידר צו ריסין לאז נעמן קומען צו מיר אונ לאז ווישין דאש עס איז דא איין נביא צווישין ישראל · ויבא נעמן איז נעמן גיקומען אונ האט זיך גישטעלט אויף דר טיר פון דעם נביא מיט אלע זיינע פערד אונ רייטער · וישלח אליו אלישע האט אלישע ארויס גישיקט צו זאגין אים ער זאל זיך זיבין מאל וואשין אונ טובל זיין אין ירדן ווערט ער גיהיילט ווערין פון זיין צרעת איז נעמן ברוגז גיווארין אונ האט גיזאגט איך האב גימיינט דער נביא ווערט פאר מיר תפלה טאן צו גאט איך זאל גיהיילט ווערן אונ ער זאגט איך זאל מיך וואשין אין ירדן פאר וואר אמנה אונ פרפר די טייכין פון אונזר לאנד זיינן בעסר וויא דער ירדן אונ איך האב מיך גיבארין אין זייא אונ בין ניט גיהיילט גיווארין מכל שכן דאש באדן אין ירדן ווערט מיר בוודאי ניט העלפין אונ איז אוועק גיגאנגען מיט כעס האבין זיינע קנעכט צו אים גיזאגט ווען דר נביא זאל דיר איין שווערע רפואה זאגין וואלשטו אויך גידארפט פאלגן ובפרט ער האט דיר איין גרינגע רפואה גיזאגט וואס ווערט דיך הארין ווען דוא וועשט דיך באדין אין דעם ירדן וירד ויטבול בירדן שבע פעמים האט זיך נעמן גיטויבילט אין ירדן זיבין מאל אונ איז ווארין גהיילט פון זיין צרעת אונ זיין לייב איז גווארין אזו וויא איין לייב פון איין יונג קינד איז נעמן גיקומן מיט גאר זיין פאלק צו אלישע אונ האט גיזאגט איך ווייש היינט וואול דאש עש איז ניט דא קיין גאט אויף דער וועלט נאר דער גאט פון ישראל אונ איך בעט דיך נעם פון מיר איין מתנה ויאמר חי יי אשר עמדתי לפניו האט אלישע צוא אים גיזאגט איך שווער ביא גאט וואס איך שטייא פאר אים דאש איך וועל ביא דיר ניט נעמען אונ נעמן האט אים זייער גיבעטין אונ ער האט ניט גיוואלט נעמען ויאמר נעמן ולא יתן נא לעבדך משא צמד פרדים אדמה האט נעמן גיבעטין מען זאל אים געבין פון ארץ ישראל ערד וואס צווייא מויל אייזלען קענען דער טראגין אונ ער ווערט דער פון מאכין איין מזבח אין זיין לאנד דען ער ווערט שוין ניט מקריב זיין קיין קרבנות צוא דער עבודת כוכבים נאר צוא גאט האטשע קיינער האט אים ניט גיווערט צו נעמען ערד האט ער דאך גיבעטן פון אלישע ער זאל אים רשות געבין כדי ער זאל ניט נעמען פון ארץ ישראל קיין ערד מיט גזילה לדבר הזה יסלח יי לעבדך נעמן האט גיזאגט צו אלישע איך וויל מיך מגייר זיין ניט צוא דינען עבודת כוכבים נאר איך מוז גיין מיט דם מלך אין הויז פון דר עבודת כוכבים ווען ער גייט טאן זיין עבודה אונ זיין האנט איז אן גילעהענט אויף מיר אונ ווען ער בוקט זיך מוז איך אויך מיר בוקן נאר מיין מחשבה ווערט ניט זיין צוא דער עבודת כוכבים דרום בעט איך איצונדער דאש גאט זאל מיר מוחל זיין דיא עבירה האט אלישע צוא אים גיזאגט גייא לשלום איז נעמן אהיים גיגאנגען ׃

וידבר יי אל משה לאמר: אשה כי תזריע וילדה זכר
זאגט רבי אבא מיר האבין געלערנט אשה
כי זרעת תחלה יולדת זכר אמער מיר האבין דאך
געלערנט אז הקב"ה איז גוזר אויף דער טפה
וואש זיא זאל זיין איין זכר אדר איין נקבה זאגט
רבי יוסי ווייל הקב"ה ווייסט וויא אזו עס וועט
זיין דרום איז ער נאך פריער גוזר אויף דר טפה
וואש זיא זאל זיין · רבי אבא זאגט ווארום שטייט
כי תזריע וילדה איז משמע זיא געווינט תיכף עש
וואלט געדארפט שטיין כי תזריע ותהר וילדה זאגט
רבי יוסי דר שטייגר איז פון איין אשה זינט זיא
ווערט מעוברת ביז זיא געווינט דאש קינד האט
זיא נאר אין איר מחשבה אונ אין איר מויל זיא
זאל געווינען איין זכר אונ וואלט געגערין זיא זאל
אים שוין געווינען דרום שטייט אשה כי תזריע וילדה
זכר רבי חזקיה זאגט עס שטייט מה רבו מעשיך יי
כולם בחכמה עשית וויא גרויש זיינען די מעשים
פון הקב"ה אויף דער וועלט עש איז איין משל
צו איין מענטשין וואש ער נעמט אין זיין האנט
עטליכע ערליי מיני זאמין אונ זייט זיי מיט איין
מאל דר נאך גייט עס ארויש איטליכש בזונדר
אזו הקב"ה כביכול האט געזייט די וועלט מיט
איין מאל אונ דר נאך איז איטליכש ארויש געקומן
מיט זיין זאמין · קום אונ זעה בשעת דר מענטש
קומט זיך מזווג זיין אונ איז זיך מקדש מיט כוונה
ורצון הקדושה · אזו גייט דער רוח אין איין צלם
ודמות בדמות עליונה אונ מיט דעם צלם ווערט ער
בשאפן ארויש צו גיין אויף דער וועלט אזו וויא
עש שטייט אך בצלם יתהלך איש ווייל דר מענטש
איז אין זיין צלם דרום האט ער איין קיום אונ
גייט אויף דער וועלט אונ שלמה המלך האט
געזאגט עד שיפוח היום ונסו הצללים · קום אונ זעה
איין מענטש טאר ניט ארויש ווארפן איין כלי פון
זיין הויז אונ זאל זאגין דאש איז פאר דעם צד
הטומאה אדר פאר דעם טייוול אדר דעפט גלייכן
דען עס איז פאר האנדן אלערליי מיני משחיתים
וואש זיינען אן גבריט די זאך צו נעמן אונ פון דר
שעה איז שוין דרויף ניט שורה קיין ברכה ווייל
עש איז אין דר האנט פון דר טומאה ומכל שכן
אז ער בריט אן איין זאך פון דעם צד הטוב וצו
די טומאה דען פון דר צייט וואש ער האט דאש
אן גיבריט איז דאש שוין תיכף זייערש אונ אז
עש קומט די טעג וואש ער דארף שטארבן אונ
דער צלם אלהים גייט פון אים אוועק קומט דר

רוח הטומאה וואש ער האט זיך אין אים מדבק
געוועזן אונ נעמט דעם צלם אונ שטארקט זיך אין
אים אונ דר צלם גייט פון אים אוועק אונ קערט
זיך שוין ניט אום צו אים · קום אונ זעה בשעת
די נשמה דארף אראפ נידערין אויף דר וועלט
קומט זיא פריער אין גן עדן התחתון אונ זעהט
דעם כבוד פון די צדיקים וואש זיי זיינען דארטין
מסודר שורות שורות אונ דר נאך פירט מען זיא
אין גיהנם זיא זאל דארטין זעהן די רשעים וויא
זיי שרייען ווי ווי אונ קיינער איז זיך איבער זיי
ניט מרחם אונ צוא ליב דעם ווייזט מען איר
דאש זיא זאל ווישן דעם שכר ועונש אז זיא וועט
זינדיגין אונ דר צלם הקודש שטייט איבער איר
ביז זיא קומט אויף דר וועלט אונ אז זיא קומט
אויף דער וועלט קומט דער צלם צו איר אונ
בהעפט זיך מיט איר אונ ווערן מגודל ביי אנאנדר
אונ אין דעם צלם ווערין געפינען די טעג פון דעם
מענטשין אונ הייגגען אן אין אים אזו וויא עס
שטייט כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ דר
צל אונ די טעג איז אלץ איינש אונ פון דעם טאג
וואש די אשה ווערט מעוברת ביז זיא אנטוויינט
דאש קינד ווייסט מען ניט אונ מען פאר שטייט
ניט וויא אזו גרויש זיינען די מעשים פון הקב"ה
אזו וויא עש שטייט מה רבו מעשיך יי קום אונ זעה
אלע רוחות וואס גייען ארויש אויף דער וועלט
זיינען זכר אונ נקבה דער נאך צו שיידין זיי זיך
איטליכער אין זיין וועג איז דער מענטש זוכה
בקומט ער זיין בת זוג וואש זיינען בנאנד ארויש
גינאנגען פון זייער ארט אונ זיינען זיך ווידער
מזווג בנאנד אונ דרום שטייט תוצא הארץ נפש
חיה למינה אונ ווען דער מענטש איז חלילה ניט
זוכה אזו גיט מען אים אנאנדער בת זוג אונ
האבין קינדער ניט אזו וויא עש דארף צו זיין:
אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת וגו' רבי חייא
מיט רבי יוסי זיינען גינאנגען אין וועג וויא
זייא גייען בגעגינט זייא איין מענטש וואס האט
פיל צרעת אויף זיין פנים אונ דאש פנים איז
רויט מחמת דעם צרעת זאגט רבי חייא צו אים
ווער בישטו זאגט ער איך בין איין יהודי זאגט
רבי יוסי דר מענטש איז איין חוטא ווייל דאש
צרעת איז אים אויף דעם פנים דאש איז ניט
קיין יסורים של אהבה · זאגט רבי חייא בוודאי
איז עש אזו ווארום אז הקב"ה שטראפט איין
מענטשן ניט מחמת קיין חטא נאר מחמת אהבה

זיינען די יסורים צו גידעקט זאגט רבי יוסי צו רבי חייא פון וואנען ווייסטו דאס זאגט רבי חייא עס שטייט טובה תוכחת מגולת מאהבה מסותרת ווען די שטראף איז מחמת אהבה איז דאס פאר בארגין פון די לייט דעשט גלייבין אז איינר וויל שטראפין זיין חבר זאל ער אים זאגין מוסר בסתר ניט פאר לייט כדי ער זאל ניט מבויש ווערין דאס הייסט מאהבה אזו אויך אז הקב"ה וויל שטראפין איין מענטשין שטראפט ער אים צום ערשטין אינעווייניג אין די ביינער איז ער חוזר בתשובה איז גוט גייען די יסורים פון אים אוועק אונ אז ער איז ניט חוזר בתשובה שטראפט ער אים אויף דר הויט אונטר די קליידר דאס הייסט נאך אויך יסורים של אהבה· אונ אז ער איז נאך ניט חוזר בתשובה שטראפט ער אים אויפינטליך אויף זיין פנים כדי אלע מענטשין זאלן זעהען אז ער איז איין חוטא אונ ער איז ניט דר אוהב פון זיין האר· זאגט דער מענטש צו זייא איר זייט גיקומן איבער מיר מיט איין בונד אונ מיט איין עצה איר גיהערט זיין פון די מענטשין וואס זיינן בייא רבי שמעון בן יוחאי אין שטוב דאס זייא האבין פאר קיינעם קיין מורא ניט ווען מיינע קינדר וואלטן דא זיין וואלטן זיי זיך פר מיר אן גינומן ווארום דעם איר אזו אויפינטליך אוועלכע רייד זאגט רבי חייא צו אים די תורה הייסט אזו אין איר שטייט בראש הומיות תקרא וואלטין מיר זיך גפארכטין פר דיר בדברי תורה וואלטין מיר זיך גישעמט פר הקב"ה דאס הייסט מיר זאלן לעוה"ב ניט פר שעמט ווערן: פתח דער מענטש הייבט אן עס שטייט מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע ער הייבט אויף דיינע הענט אונ וויינט דר וועיל זיינן אן גיקומן דיינע קינדר זאגט דר קלענסטר עס איז דא איין סייעתא דשמיא ער הייבט אן עס שטייט יש צדיק אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו דאס רוב ווערט גיכער פאר לארין איין צדיק אין זיין צדקות וויא איין רשע אין זיין רשעות וויא קומט עס זאל אזו זיין עס איז דא פיל רשעים אונ דר דין הייגט איבער זייא ווערט דער צדיק גענש איבער זיי אזו וויא מיין פאטער איז גישטראפט גיווארן איבער די שטאט לייט דען זיי זיינן גיוועזן איטיל חצופים אנטקעגן אים אונ ער האט אין זייא קיין התראה ניט גיטאן אונ האט זיי ניט גישטראפט אונ האט זיי קיין מאל ניט פר שעמט

אונ האט אונז גיזאגט עס שטייט לדוד אל תתחר במרעים וויל איך מיך ניט מיט זייא מתגרה זיין דרום איז ער גשטראפט גווארין זאגט דר יהודי בוודאי בין איך איבר דעם גישטראפט גווארין וויל איך האב רשות גיהאט צו שטראפין זייא אונ איך האב דאס ניט גיטאן ניט בסתר אונ ניט בגלוי דרום בין איך אזו גישטראפט גיווארין· הייבט אן דער אנדערר זון אונ זאגט ויפח באפיו נשמת חיים כל זמן אז די היליגע נשמה איז בהעפט אין דעם מענטשין איז ער דר ליב האבר פון זיין הערין ער האט כמה שומרים וואס זיי היטן אים אפ פון אלע זייטין ער איז גיצייכינט למעלה ולמטה אונ די שכינה הקדושה איז שורה אויף אים אונ אז ער קערט זיך אפ פון דעם גוטין וועג אזו ווערט די קדושה אפ גיטאן פון אים אונ די נשמה הקדושה איז אין אים ניט בהעפט אונ עס דער וועקט זיך איין רוח מצד הנחש דאס איז דר שטן ער שוועבט אויף דער וועלט אונ רועט נאר אויף דעם ארט וואו דר רוח הקודש איז גיוועזן אונ איז אוועק גיגאנגען אהין קומט דר רוח הטומאה אונ איז דעם מענטשין מטמא אונ דר מענטש ווערט חסר אונ גצייכינט אין זיין לייב אונ אין גישטאלט פון זיין פנים· קום אונ זעה וויל דער נפש חיה איז איין הויכע מדריגה דען זיא הייסט רוח ממללא אזו וויא דר תרגום מאכט כלומר דער נפש קען ריידין פר הקב"ה אונ קיינער קען איר ניט ווערין דרום זאגט דר פסוק נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה דען ווען זיינע לעפצין ריידין לשון הרע אדר אנדערע שלעכטע דבורים גייען די רייד ארויף אונ בשעת זיי גייען רופן אלע אויס גייט אוועק אויף איין זייט אונ קערט אפ פון די שלעכטע רייד פון דעם מענטשין ראמט אויס איין ארט צו דעם וועג פון דעם נחש הרע אזו גייט די נשמה פון אים אוועק אונ קען ניט ריידין אזו וויא דר פסוק זאגט נאלמתי דומיה החשיתי מטוב אונ דיא נשמה גייט ארויף בחרפה אונ אין גרוישע צרות אונ מען לאזט איר שוין קיין ארט ניט אזו וויא פריער וויל זיא האט מטמא גיוועזן איר מויל מיט דברים רעים דרום שטייט שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו עס שטייט נפשו דאס מיינט מען זיין נפש וואס פלעגט תמיד צו ריידין איז דאס שטום גיווארין איבער די שלעכטע רייד אונ דר וועקט דר מיט דעם נחש הרע דען ער

איז דר כח פון לשון הרע דען איטליכר בהעפט זיך אין וואש ער האלט זיך אין זיין שורש אונ אז די שלעכטע רייד גייען ארויף אין זייער וועג וואו אהין זיי בדארפן צו גיין צו דעם נחש וקליפות של מעלה דר וועקין זיך כמה רוחות פון דר וועלט אונ נידערין אראפ אונ זיינען אים ווידר מטמא אונ דעם רוח הקודש וואש ער האט גהאט האט ער דאך שוין פאר לארין אונ איבר דעם ווערט ער מצורע אונ פאר שלאסין אונ אזו וויא דר עונש איז צו דעם וואש רעט שלעכטץ אזו איז דר עונש צו דעם וואש קען ריידין גוטע זאכן אונ רעט ניט דען ער איז פוגם אין דעם רוח ממללא ווארום ער איז אן גיברייט גיווארין צו ריידין למעלה אונ למטה נאר בקדושה וכל שכן אז ער זעהט אז מענטשן גייען אין שלעכטן וועג אונ ער קען זיי ווערין אונ שטראפן אונ ער טוט דאש ניט דרום שטייט נאלמתי דומיה החשיתי מטוב דרום ווייל איך האב גישוויגן פון צו ריידן גוטץ דרום וכאבי נעכר בין איך בטריבט גיווארן מיט נגעים · האבין רבי חייא ורבי יוסי אראפ גינידערט פון זייערע איזלען אונ האבין אים גיקושט אונ האבן זיך מיט אים בהעפט אגאנצן וועג זאגט רבי חייא אויף זיי שטייט דר פסוק ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום · רבי יצחק איז גיגאנגן קיין קפוטקיא צו זיין פאטר האט ער גיזעהן וויא א מענטש טראגט איין גרוישע משא אויף זיין אקסיל זאגט רבי יצחק צו אים וואש טראגשטו אונ וואו אהין טראגשטו דאש · האט ער אים ניט גיענטפערט איז אים רבי יצחק נאך גיגאנגן אין איין הייל זעהט ער וויא א רויך גייט ארויש אונטער דר ערד פון דר הייל אונ דר מענטש גייט אריין אין איין לאך פון דארטין אין איין אנדער הייל אונ איז פר הוילין גיווארן פון אים האט זיך רבי יצחק זייער גיפארכטין אונ איז ארויש גיגאנגן פון דר הייל אונ האט זיך גיזעצט אויבין אויף דר הייל · דר ווייל קומט אן רבי יהודה אונ רבי חזקיה דר ציילט ער זיי די מעשה זאגט רבי יהודה גלויבט איז השי"ת וואש ער האט דיך מציל גיוועזן דען די הייל איז פון דר שטאט טרוניא אין דר שטאט איז פול מצורעים אונ אלע שטאט לייט זיינען גרוישע מכשפים אונ גייען אין דער מדבר אונ נעמען שווארצע שלאנגן וואש זיינן עלטר פון צעהן יאר אונ טוען מיט זיי כישוף אונ אלע

כשפים וואש זיי טוען איז אין דר הייל אזו וויא זיי גייען בגעגנען זיי איין מענטשן פרעגן זיי אים ווער ביסטו זאגט ער איך בין איין יהודי אונ דאש איז מיין קינד אן גיקניפט אין איזיל זאגן זיי וואש איז אים זאגט ער איך בין גיזעסין אין איין דארף אין איין שטוב דרייא יאר אונ איך האב דארטין גאר ניט גיזעהען אונ מיין קינד האט גילערינט תורה אלע טאג בייא איין רבי אונ אז ער פלעגט קומן אהיים פלעגט ער חזרין זיין לערנן אונ היינט אז ער איז אהיים גיקומן פון זיין רבי נאך דעם אז ער האט איבר גחזרת זיין לערנען איז גיקומן איין רוח אונ האט אים מזיק גיוועזן דאש זיינע הענט אונ די אויגן אונ דאש מויל איז אים פאר קרימט גיווארין אונ ער קען ניט ריידין דרום גייא איך אין דר מערה פון סגור טרוניא מאמר וועלין זיי אים טאן ארפואה · זאגט רבי יהודה האסטו עפעס פריער ניט גיערט פון דעם הויז עס זאל אמאל דארטן איינר גיזוק ווערין זאגט ער יוא עס איז שוין לאנג דארטין איינר ניזוק גיווארין אמייל לייט האבין גיזאגט עס איז ניט מחמת איין מזיק נאר פון איין חולאת בדרך מקרה אונ אמייל האבין גיזאגט אז עס איז פון דעם הויז אבער דר נאך זיינן שוין פיל לייט אין דעם הויז גיזעסין אונ עס האט קיינעם ניט גישאט · זאגט רבי יהודה דאס איז מחמת ער איז עובר אויף דעם וואס די חכמים האבן גיזאגט הייבט רבי יהודה אן עס שטייט הוי בונה ביתו בלא צדק וויא צו די וואס בויען זייער הויז אן צדק דען דארטין וואו די קדושה איז דא לויפן אוועק אלע רוחות ומזיקים פון דר וועלט עס איז ניט זייער ארט אונ דארטן וואו די טומאה איז שורה קומט די קדושה ניט אהין דען עס איז ניט איר ארט דרום דאש ארט וואש ער האט צום ערשטן בלייבט ער דר ביי · אונ דרום איז דער דין אז א נגע איז אין איין שטוב מוז מען זיא מטהר זיין אונ אוועק ציהן דעם רוח הטומאה פון זיין ארט אונ דר נאך מוז מען צו שטויסן די שטיינר אונ דאש האלץ אונ עש בויען ווידר מצד הקדושה מיט צדק אונ מאכן רוען דרויף דעם רוח הקודש דאש דער רוח הטומאה זאל שוין דר פר מורא האבין אונ מען בדארף אפ שמירן מיט אנדער ליים אונ דער ווייטערין צוויי טפחים פון יענם ליים זאגט רבי יהודה לאמיר אים נאך גיין אונ זעהן וואש ער וועט טאן זאגט רבי יצחק עש

איז צוא אונז אסור ווייל ער גייט צוא אזעלכע מענטשן וואש זיינן וואייט פון דר תורה ווען ער זאל גיין צו איין ירא שמים איין רפואה צו נעמן אזו וויא נעמן איז גיגאנגען צוא אלישע וואלטן מיר אים נאך גיגאנגן אבר אזו איז אסור גלויבט איז גאט וואש ער האט אונז מציל גווען פון אים זאגט רבי יהודה מיר האבין דאך גילערינט מיט אלין דינג מעג זיך אמענטש היילין חוץ פון איין לינדין בוים פון עבודת כוכבים זאגט רבי יצחק דאש איז בוודאי איין עבודת כוכבים אונ ניט דש אליין אמער עש שטייט לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש זיינען זייא אוועק גיגאנגן זייער וועג אונ דר מענטש איז גיגאנגען אין דער מערה מיט זיין זון אונ עש איז אזו זיין סוף גווען אז ער איז גיקומן צו דר הייל האט ער גיוואלט זיין אייזיל אן בינדין איז ארויש גיגאנגן איין רויך פון פייער פון דער מערה אונ האט גשלאגן דעם זון אויף זיין קאפ אונ האט אים גהרגת אונ דר פאטר איז ארויש גיגאנגן פון דר מערה האט ער אים גיפונן טויט האט ער גינומן דאש אייזיל מיט אים אונ איז ווידער אוועק גיגאנגן אהיים גפינט אים ווידר רבי יהודה אונ רבי יצחק אונ רבי חזקיה ווייזט ער פר זיי אונ דר ציילט זיי די מעשה זאגט רבי יצחק איך האב דאך דיר פיל מאל גזאגט אז אהין איז אסור צו גיין גלויבט איז גאט דאש אלע זיינע מעשים זיינען אמת אונ אלע זיינע וועגן זיינען דין · זכאין זיינן די צדיקים וואש זיי גייען בדרך אמת בעולם הזה ובעולם הבא זאגט רבי אלעזר אלע מעשים פון דעם מענטשן זאלן זיין לשם שמים דאש הייסט אויף אלין דינג וואס ער טוט זאל ער זאגן לשם הקב״ה אונ איך טוא אלין פון זיין דינסט וועגן צו דינען אים אז ער וועט אזו טאן וועט דרויף ניט קענן קומען דר רוח הטומאה דען ער איז אלע מאל אן גבריים צו די לייט צו רוען אויף דר מעשה וואש דר מענטש טוט דרום האט גירועט דער רוח הטומאה אויף די בגדים אונ דרום שטייט ונשמרת מכל דבר רע מען זאל זיך היטין מיט איין דיבה־ עש זאל חלילה ניט ארויש גיין דר פון קיין שלעכץ · רבי אלעזר איז גיגאנגען צו זיין שווער אונ רבי אבא איז אויך מיט אים גיגאנגן זאגט רבי אבא מיר דארפין ריידין דברי תורה הויבט אן רבי אלעזר אונ זאגט עש שטייט אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך איז דאך קשה

אברהם אבינו איז דאך בוודאי גיוועזן איין ירא חטא אונ אליב האבר צו הקב״ה זאל ער זאגן מען זאל מיר גוטץ טאן פון דיינט וועגן נאר תאטשע אברהם איז גיוועזן איין ירא חטא האט ער זיך ניט גיוואלט פר לאזין אויף זיין זכות אונ הקב״ה האט אים אויך ניט גיוואלט אויש ציהן אין זיין זכות נייערט אין דעם זכות פון שרה ער זאל דורך איר באקומן פיל געלט פון אנדרע פעלקר דען דורך איין אשה איז איין מענטש זוכה צוא האבין פיל געלט אזו וויא עש שטייט בית והון נחלת אבות ומה׳ אשה משכלת ווער עש איז זוכה צו איין אשה משכלת איז ער זוכה צו אלע זאכין אויך שטייט בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר אזו אויך אברהם איז גיגאנגן נעמן דאש גוטץ דורך איר זכות אז זיי ביידע וועט מען גאר ניט קאנן מאן קיין שלעכטץ אונ ווידר אברהם האט גיזעהען איין מלאך איז גיגאנגען פאר איר אונ האט אים גזאגט פארכט זיך ניט הקב״ה האט מיך גשיקט אויש ציהן געלט פון אנדרע פעלקר אונ צו היטן זיא פון אלין דינג דרום האט אברהם נאר פר זיך מורא גיהאט ווייל ער האט ביי זיך ניט גיזעהען קיין מלאך אונ פון אירנט וועגן האט ער זיך ניט גיפארכטין ווייל ביי איר איז גיגאנגן איין מלאך האט אברהם גזאגט זיא איז גיהיט אבר ניט איך דרום האט ער זיא גיבעטן אמרי נא אחותי את למען ייטב לי עש וואלט גידארפט שטיין למען ייטבו לי הייסט פיל מענטשן וועלן מיר גוטץ טאן אונ עס שטייט ייטב לי לשון יחיד דאש גייט אויף דעם מלאך וואש עש איז מיט איר גיגאנגן ער וועט מיט מיר גוטץ טאן בעולם הזה מיט געלט וחיתה נפשי בגללך מיינט מען בעולם הבא אז דו וועסט ניט אפ קערין דיין וועג וועל איך האבן עולם הבא דורך דיר אבר אז איך וועל נאר האבין געלט אויף דער וועלט אונ דו וועסט אפ קערין דיין וועג וועט מיין נפש ניט לעבן לעולם הבא דרום האלט דיך דיין כדי מיין נפש זאל לעבין לעולם הבא דורך דיר אונ דרום ווייל דר מלאך איז גיגאנגן צו היטין זיי שטייט וינגע ה׳ את פרעה נגעים גדולים על דבר שרי אשת אברם זיא האט גיהייסן דעם מלאך ער זאל שלאגן צו פרעה האט ער זיא צו גיהערט שרה האט דר מיט גיוויזן איין סימן צו אירע קינדר אז זיי וועלן זיין דר נאך אין מצרים אונ פרעה וועט גישלאגין ווערין מיט עשרה מכות:

וידבר ה' אל משה לאמר זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו שלמה המלך זאגט אין משלי מפרי פי איש תשבע בטנו תבואת שפתיו ישבע דאש לערינט אונז דאש עש איז זייער גוט צום צונג ווען ער טוט ריידן תורה אונ מצות אונ שטראפט לייטין צו גוטין אונ זיין שכר איז זייער גרויש פון גאט אבר ווען ער רעט לשון הרע אונ רכילות איז אים גינוג שטראף אן גיגרייט צו האבין דאש זאגט דר פסוק מפרי פי איש תשבע בטנו פון וועגין זיין לשון הרע ריידן ווערט ער זיך אן זעטין מיט צרות תבואת שפתיו ישבע ווען אבער ער טוט ריידין גוטש ווערט ער זיך אן זעטין מיט גוטין שכר אונ דאש זאגט דער פסוק מות וחיים ביד לשון דער טויט אונ דאש לעבן הייגגט אן אין דעם צונג דר וואש רעט מיט איר תורה ומצות דר ווערט האבין איין גוטין שכר דר פאר אבער דער מענטש וואש רעט לשון הרע דער ברייגגט אויף זיך פיל צרות אונ צרעת אונ דרום רופט אים דיא תורה אן מצורע דאש איז צווייא ווערטר מוציא רע דאש צרעת קומט אויף אים וויל ער רעט ביין אונ ווען ער ווערט גיהיילט מוז ער בריינגען איין קרבן אויף זיין לשון הרע וואש ער האט גירעט אונ ער קאן אנדערש ניט גירייניגט ווערין נאר דורך דעם כהן אונ דר כהן מוז ארויש גיין חוץ דר מחנה צוא דעם מצורע וואש ער זיצט אליין חוץ למחנה • אונ לשון הרע איז איין גרעסערע עבירה פון רציחה דען ווער עס טוט איין רציחה הרגת איין מענטשין אבר דר וואש רעט לשון הרע הרגת ער דריי מענטשין ער הרגת זיך דאש ער ווערט גישטראפט וויל ער רעט לשון הרע אונ הרגת דעם וואש ער האט אויף אים גירעט לשון הרע • אונ דעם וואש האט אן גנומן דאש לשון הרע אויך • זעה וועלכעש איז ערגער איין פייל אדר איין שווערד איין פייל איז גיוויס ערגער דען איין שווערד קען נאר טייטין לעבין זיך אבר ניט פון דר ווייטין אונ איין פייל טייט פון ווייטין

אונ דרום רופט דר פסוק אן דאש לשון הרע חץ שחוט איין אויש גיצויגענע פייל וויל עש הרגת פון ווייטין אזו וויא איין פייל אונ לשון הרע איז איין גרעסערע עבירה פון זנות אונ עבודת כוכבים אונ רציחה • אונ אפילו מרים וואש זיא האט נאר גירעט אויף איר ברודר משה דאש ער זאל זיך פון זיין ווייב ניט אפ שיידין איז זיא דאך גישטראפט גיווארן אונ איז גיווארין מצורע זיבין טעג • אונ אהרן איז אויך מצורע גיווארן נאר גאט האט אים באלד גהיילט • פון דאנען לערנן מיר אפ וויא גרויס די עבירה איז פון לשון הרע דאש מען שיינקט ניט דיא עבירה אפילו איין גאנץ חשובין מענטשין • אונ דר מצורע וואש איז גיהיילט גיווארין האט גידארפט בריינגן צוויי פויגלן טהורים דען גאט זאגט ער זאל בריינגן פויגלען וואש זינגען אונ פיפסין מיט זייער מויל עש זאל מכפר זיין אויף אים וואש ער האט גירעט ביין מיט זיין מויל אונ ער זאל נעמען האלץ פון איין טעגען בוים וואש ער וואקסט הויך צו מכפר זיין אויף אים וואש ער האט זיך בגאוה גיהאלטין אונ דורך דעם האט ער לשון הרע גרעט אונ ער האט גינומן איין בינטיל אזוב וואש וואקסט נידריג אונ איין רויטין פאדים וואס איז גיוועזן גיפארבט מיט איין ווארים צו ווייזין דר מענטש וואש האט אין זיך צרעת וויל ער האט זיך בגאוה גיהאלטין זאל ער זיך נידעריג האלטין וויא איין אזוב אונ וויא איין ווארים ווערט ער גיהיילט ווערין • ובא אשר לו הבית דיא גמרא זאגט צרעת קומט אויף הייזער ווען דער מענטש וויל קיין כלים ניט לייען פון זיין הויז דרום זאגט דר פסוק אשר לו הבית וואש דאש הויז איז זיין אונ ער וויל קיינעם ניט לייען דר פון וצוה הכהן ופנו את הבית אונ דר כהן זאל הייסן אויש ראמען דאש הויז דען די תורה וויל ניט האבן דאש ישראל זאלן שאדן האבן אפילו די ערדענע כלים דאש זיי זאלן טמא ווערין אין הויז וואש דאש צרעת איז דרום

זאל דער כהן הייסן אויש ראמען נאר די כלים פון דעם הויז דער כהן זאל ניט טמא מאכין דאש הויז ביז עש וועט זיין אויש גיראמט אלע כלים זיי זאלין ניט טמא ווערין דר צרור המור שרייבט אזו וויא דר גוף פון דעם מענטשן האט אין זיך קראנקייט אזו האט די נשמה אויך אין זיך קראנקייט אזו וויא אין פסוק שטייט רפאה נפשי כי חטאתי לך הייל מיין נשמה וואש האט גיזינדיגט צו דיר אונ ווען ער זאגט הייל מיין נשמה מוז זיין דאש זיא האט אין זיך קראנקייט אונ אזוא מאל דאש אין דעם גוף איז פאר האנדין קראנקייט וואש זיינן מסוכן חאטשע זיי זיינן גרינג נאר ווייל זיי האבין קיין רפואה ניט אזו וויא צאן ווייטאג אזו אויך איז לשון הרע דר מענטש מיינט דאש ער טוט קיין עבירה ניט ווייל ער טוט ניט קיין מעשה נאר ער רעט מיט דעם מויל אזוא טוט ער דרויף קיין תשובה ניט צו זוכין זיך איין רפואה דאש זיין נשמה זאל גיהיילט ווערין • אונ אזו וויא עש זיינן פאר האנדין קראנקייט דאש זייא האבין יוא איין רפואה נאר זיא איז זייער מיאוס אונ ביטער ער וויל בעסער שטארבין איידר ער זאל די רפואה טאן אזו אויך לשון הרע איז זייער ביטער די רפואה דען ער מוז גיין צו דעם וואש ער האט אויף אים לשון הרע גירעט אונ זאל אים זאגין איך האב אויף דיר לשון הרע גירעט זאיי מיר מוחל אונ דאש איז אים זייער ביטער ער האלט בעסער גישטארבין איידער ער זאל דאס אים זאגין • אונ אזו וויא עס זיינען פאר האנדין קראנקייט דאש זייער רפואה איז זייער ווייט דאש ער קאן פריער שטארבן איי[..] ער וועט די רפואה בקומען אזו אויך דר מענטש וואש רעט לשון הרע איז צוא ציטין גערין תשובה טאן נאר דר מענטש וואש ער האט אויף אים גירעט איז זייער ווייט ער קאן צו אים ניט קומן דאש ער זאל פון אים מחילה בעטין אונ אויך קען ער אין מאל ניט די לייט וואש ער האט אויף זיי בייז גירעט אונ צו ציטין איז די רפואה נאהינט אונ איז ניט מיאוס נאר עס איז איין לאנגע קראנקייט אין גוף וואש די רפואה קען ניט העלפין אזו אויך איז דא איין מענטש וואש ער האט זיך גיוואונט פיל ריידין אונ דורך דעם קומט ער צו לשון הרע אונ עש איז אים שוין זייער שווער זיך אפ צו גיוואונן ער מוז שוין ריידין חאטשע ער וויל ניט דרום זאל זיך דר מענטש ניט גיוואונען פיל ריידין וועט ער ניט קומן צו לשון הרע וגלח את כל שערו דר מצורע זאל אפ נאלין גאר זיינע האר פון זיין גוף דען די האר זיינען דאש צירונג פון דעם מענטשין אזוא וויא די בארד איז דאש צירונג פון דעם פנים אז מען גאלט זיא אפ איז דאש זייער מיאוס אונ דאש איז כדי ער זאל מער קיין עזות ניט האבין צו ריידין לשון הרע אונ דרום זאגט ווייטר די פרשה וכפר הכהן על המטהר דאש ער מוז זיינע עבירות פאר לאזין אונ דער מיט ווערט ער טהור • ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם איך וועל געבין איין נגע אין די הייזער וואש איר וועט ירשנן אין ארץ ישראל • רש"י שרייבט דאש עס איז גיוועון איין טובה צו ישראל דען די אמוריים האבין גיוואוסט דאש די ישראל וועלין ביי זיי אפ נעמען ארץ ישראל אונ וועלין אוועק נעמן זייערע אוצרות אונ זייער געלט דרום האבין זיי פאר מויערט זייער געלט אין די מויערן כדי די ישראל זאלן עש ניט גיפינען דרום האט גאט גשיקט איין נגע אויף די הייזר וואש איין אוצר איז אין זיי גיוועון האט מען די הייזער גימוזט צו ווארפין איבר דר נגע אונ מען האט גיפונען דעם אוצר • אונ דער צרור המור שרייבט דאש איין עובד כוכבים ווען ער בויט איין הויז לייגט ער דעם ערשטן שטיין פון דר עבודת כוכבים וועגין אדער פון שדים וועגין דרום האט גאט אויף דיא הייזער גישיקט איין נגע כדי מען זאל דאש הויז צוא ווארפין אונ מען זאל אויש רייסן

דעם

דעם כישוף אונ מען זאל עש בויזן פון גאטש ווענן · דר כתבי שרייבט דרום שרייבט די תורה לאיש אשר ישכב עם טמאה לעבין דר מיתה פון די קינדר פון אהרן צו ווייזן דאש זיי זיינען גישטארבן ווייל זיי זיינן טמא גוועזן אונ האבן ניט גיוואשן זייערע הענט אונ פיס אונ זיינן ארין גיגאנגען אין בית המקדש דען דרויף איז מען חייב מיתה זעקס דעות זיינן ווארום די קינדר פון אהרן זיינען גישטארבין · איין דעה איז וואש מיר האבין דא גיזאגט · די אנדערע דעה איז ווייל זיי האבין גיבראכט פרעמדע פייער אין משכן · די דריטע דעה זאגט ווייל זיי זיינן גיוועזן פאר טרונקען אונ האבן די עבודה גיוואלט טאן אונ די פערטע דעה זאגט ווייל זיי האבן גיפסקנט אין הלכה פאר זייער רבי משה · אונ די פינפטע דעה זאגט ווייל זיי האבין קיין ווייבר ניט גינומען דען זיי האבין זיך זייער חשוב גיהאלטין אונ האבין גיזאגט דאש קיין אשה איז צו זיי ניט ראוי · אונ פיל חשובי בתולות זיינען פאר זעסין ווייל זיי האבין גיווארט אויף זיי דאש זאגט דר פסוק אין תהלים בחוריו אכלה אש ובתולותיו לא הוללו די בחורים נדב ואביהוא האט פר ברענט אין פייער ווייל די בתולות האבן מיט זייא ניט קיין חתונה גיהאט דען הוללו איז טייטש חתונה · די זעקסטע דעה זאגט נדב ואביהוא האבין אויף דעם בארג סיני צו פיל גיזעהן אין דר שכינה אונ זיינן חייב מיתה גיווארין נאר גאט האט זייא דענשט מאל ניט גיוואלט טייטן ער האט ניט גיוואלט פאר שטערין די שמחה פון דר תורת דרום האט ער זיי דא גיטייט · והדוה בנדתה די תורה האט גיגליכין די טומאה פון ישראל צו איין נדה דען אזו וויא איין נדה ווערט ריין מיט טבילה אזו אייך ישראל האטשע זיי זיינען טמא פון וועגין זייערע עבירות וועט גאט זיי לעתיד לבא אז משיח וועט קומן וועט ער זיי ריינגן אזו וויא אין פסוק שטייט וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם גאט זאגט איך וועל אויף אייך שפריינגען ריינע וואשר אונ איר וועט ווערין ריין פון אלע אייערע עבירות :

הפטרת מצורע

וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער אונ פיר מענטשין זיינען גיוועזן מצורע אונ זיינן גיזעסין אין טויער פון שומרון די פיר מענטשין זיינען גיוועזן גחזי דער קנעכט פון אלישע מיט זיינע דרייא זין דען אז אלישע האט ניט גיוואלט נעמען בייא נעמן גאר ניט דר פאר וואש ער האט אים גיהיילט פון זיין צרעת · אונ גחזי האט גיזעהען דאש נעמן פירט אלין צוריק וואס ער האט גיבראכט איז ער נאך גילאפן נאך נעמן אונ האט גיזאגט מיין האר אלישע האט מיך צו דיר גישיקט עש זיינען צו אים גיקומען צווייא יונגע נביאים דרום האט ער דיך גיבעטין דוא זאלשט אים שיקן איין צעהענטין זילבער אונ צווייא פאר קליידר פון די יונגע נביאים וועגין · האט אים נעמן גיגעבין · אונ ער איז גיגאנגען אהיים אונ האט דאש באהאלטין אונ האט זיך ווידער גישטעלט פאר אלישע · האט אלישע אים גיפרעגט וואו בישטו גיוועזן זאגט גחזי איך בין אין ערגעץ ניט גוועזן זאגט אלישע איך ווייס דאש דו האשט גינומען זילבער אונ קליידער ביי נעמן דרום זאל דאש צרעת פון נעמן ווערין באהעפט אין דיר אונ אין דיינע קינדר · אונ זיי זיינען מצורע גיווארין אונ זיינען גיזעסין ביי דעם טויער פון שומרון · אזו וויא מצורעים זיצן חוץ דער שטאט · האבין זיי גיזאגט איינר צום אנדערין ווען מיר וועלין דא זיצין וועלין מיר שטארבין פאר הונגער · אונ ווען מיר וועלין קומען אין שטאט איז אין שטאט איין גרויסער הונגער וועלין מיר דארטין שטארבין · דרום איז די בעסטע עצה מיר זאלין אריין פאלין צו דעם פאלק פון ארם ווען זיי וועלין אונז לאזין לעבין איז גוט אונ ווען זיי וועלין אונז טייטן איז אויך נישט דרינגן · דען מיר וועלין ממילא שטארבין פאר הונגער · ויקומו בנשף אונ זייא זיינען אויף גישטאנען ביי נאכט צו קומען אין דער מחנה פון ארם אונ אז זיי זיינען גיקומען אין זייערע גיצעלטין האבין זיי קיין מענטשין ניט גיפונען · ואדני השמיע את מחנה ארם אונ גאט האט גימאכט הערין צו דער מחנה פון ארם

גליך וויא איין קול פון רייט וועגין אונ איין קול פון פערד אונ איין קול פון איין גרויש חיל · האבין זייא גיזאגט איינער צום אנדערין דר מלך ישראל האט גיוויס אויף אונז גידונגען דיא מלכים פון חתים · אונ דיא מלכים פון מצרים צוא קומען אויף אונז · אונ דרום זיינען זייא אויף גישטאנען אונ זיינען אנטלאפן בייא נאכט · אונ האבין גילאזין זייערע גיצעלטין אונ זייערע פערד אונ זייערע אייזלען דיא גאנצע מחנה אזו וויא זיא איז גיוועזן אז זייא זיינען גיוועזן אין איר אונ זיינן אנטלאפין צו מציל זיין זייער נפש · זיינען גיקומען דיא מצורעים ביז אין עק מחנה אונ זיינען גיקומען אין איין גיצעלט אונ האבין גיגעסין אונ גיטרונקען אונ האבין גינומען זילבר אונ גאלד אונ קליידער אונ זיינען גיגאנגען אונ האבין באהאלטין · אונ זיינען ווידער גיגאנגען אין איין אנדער גיצעלט אונ האבין גינומען זילבר אונ גאלד אונ האבין באהאלטין · דער נאך האבין זייא גיזאגט איינער צום אנדערין מיר טוען ניט רעכט עש איז איין בשורה טאג מיר האבין איין גוטע בשורה צו זאגין צו ישראל אונ מיר שווייגין אונ אז מיר וועלין ווארטין ביז אין דר פריא וועלין מיר זינדיגין אנטקעגין דעם מלך ווייל מיר האבין אים דיא בשורה ניט גיזאגט דרום לאמיר גיין אונ לאמיר זאגין אין דעם הויז פון דעם מלך · זיינען זייא גיקומען אונ האבין גירופין צו דיא טויער היטער פון דער שטאט אונ האבין צו זיי גיזאגט מיר זיינען גיקומען צו דער מחנה פון ארם אונ עש איז דארטין ניט דא קיין מענטש נאר . י פערד זיינן אן גיבונדין אונ דאש אייזיל איז אן גיבונדין אונ דיא גיצעלטין זיינען פול אזו וויא זיי זיינען פריער גיוועזן דען זייא האבין גאר ניט ארויש גינומען · ויקראו השוערים האבין די טויער היטר גירופין אונ האבין עש גיזאגט אין איננווייניגשטין הויז פון דעם מלך · איז אויף גישטאנען דער מלך בייא נאכט אונ זאגט צו זיינע קנעכט · איך וועל אייך זאגין וואש דאש פאלק פון מלך ארם האט גיטאן צו אונז · זיי ווייסין דאש מיר זיינען הונגעריג אונ גילושטין ארויש צו גיין צו נעמען עסין דרום זיינען זיי ארויש גיגאנגען פון דער מחנה צו באהאלטין זיך אין פעלד כדי אז מיר וועלין ארויש גיין פון דער שטאט וועלין זיי אונז תאפין לעבעדיגר הייט אונ וועלין קומען אין שטאט אריין · ויען אחד מעבדיו האט איינער פון זיינע קנעכט גיענטפרט אונ האט גיזאגט לאז מען נעמען פינף פון דיא איבעריגע פערד וואש זיינן איבר גיבליבין אין שטאט אונ זיינן ניט גיווארין גיטייט אין הונגער דען די רייטר פון די פערד זיינן אין דר סכנה צו שטארבין אין הונגער אזו וויא גאר דאש פאלק ישראל וואש זיינן גיבליבין אין שטאט אונ ווען דש פאלק פון ארם וועט זיי הרגנן וועלן זיי גליך זיין וויא כל ישראל וואש זיינען גישטארבין אין הונגער אונ לאמיר שיקן אונ לאמיר זעהען · האבין זיי גינומען צוויי רייטר אויף פערד אונ דר מלך האט זיי גישיקט נאך דר מחנה ארם אונ האט זיי גיזאגט גייט זעהט · זיינן זיי גיגאנגען נאך זיי ביז אין דעם ירדן אונ דר גאנצר וועג איז גיוועזן פול מיט קליידר אונ מיט כלים וואש ארם האט אוועק גיווארפין אין זייער איילין צו אנטלויפין · האבין די שלוחים זיך אום גיקערט אונ האבין דאש גזאגט צום מלך · ויצא העם ויבוזו את מחנה ארם איז דאש פאלק ארויש גיגאנגען אונ האבין גירויבט די מחנה פון ארם · איז גיוועזן איין סאה זעמיל מעל פר איין שקל אונ צוויי סאה גערשטן מעל פאר איין שקל אזו וויא די רייד פון גאט · אונ דר מלך האט גימאכט איין ממונה איבר דעם טויער דעם שר וואש ער האט זיך אן גילעהענט אויף זיין האנט האבין אים דאש פאלק צו טראטין אין טויער אונ ער איז גישטארבין · אזו וויא דר נביא פון גאט האט גיזאגט · דען אז דר מלך איז גיקומן צום נביא · האט דר נביא גיזאגט מארגן אין דער צייט וועט זיין צוויי סאה גערשטין מעל פאר איין שקל אונ איין סאה זעמיל מעל פאר איין שקל אין דער שטאט שומרון · האט דער שר גיענטפרט אונ האט גיזאגט ווען אפילו גאט וועט מאכין פענצטער אין הימיל אונ וועט אראפ ווארפין תבואה וועט דען דאש קענן זיין · האט דער נביא צו אים גיזאגט חי וועשט עש זעהען מיט דיינע אויגין אונ וועשט דער פון ניט עסין · אונ עש איז אזו גיוועזן דאש דאש פאלק האבין אים צו טראטין אין טויער אונ ער איז גישטארבין · אונ די מעשה איז גיוועזן אום ערב פסח אויף דר נאכט דרום ווען עש איז איין עבור יאר גייט מצורע אום שבת הגדול זאגין מיר דיא הפטורה אין אים :

וידבר יי אל משה לאמר זאת תהיה תורת המצורע רבי אבא זאגט עס שטייט גורו לכם מפני חרב ווי ווא זייער זאלין די לייט זיין געווארינט צו היטין זייער וועג אונ זיך פארכטין פר הקב"ה מען זאל ניט אראפ נייגין חלילה מדרך הישר ניט עובר זיין אויף דער תורה אונ ניט פאר געסין אין איר דען דר וואש ער איז ניט עוסק בתורה הייסט ער איין נזוף איין מענטש וואס הקב"ה האט זיך אין אים אן גיבייזערט אונ איז אויף אים ברוגז די שכינה רוט ניט אויף אים אונ די מלאכים וואש זיינען ממונה זאלין אים היטין ווערין פון אים אפ גיטאן א"ג ניט דאש אליין נאר מען שרייט אויש פאר אים אונ מען זאגט טוט אייך אפ פון דעם מענטשין ער האט ניט חס אויף דעם כבוד פון זיין הארין ווייל איז צו אים דען ער ווערט פאר לאזט פון אויבין אונ פון אונטין ער האט ניט קיין חלק באורח החיים אבער ווען ער איז עוסק אין דר עבודה פון הקב"ה אונ מיהט זיך אין דער תורה זיינען אן גיבריים פיל שומרים צו היטין אים אונ די שכינה רועט אויף אים אונ אלע רופין אויש פר אים אונ זאגין גיט אפ כבוד צו דעם גישטאלט פון דעם מלך גיט אפ כבוד צו דעם בן המלך ער איז ניהיט בעולם הזה ובעולם הבא וואל איז זיין חלק · קום אונ זעה מיט דעם לשון הרע וואש דער נחש האט גירעט צו חוה האט ער גורם גיוועזן מיתה צו איר אונ צו אדם אונ צו דר גאנצר וועלט בייא לשון הרע שטייט לשונם חרב חדה זייער צונג איז ווי א איין שארפע שווערד אויך שטייט גורו לכם מפני חרב פארכט אייך פר לשון הרע כי חמה עונות חרב דאש איז די שווערד פון הקב"ה דען מיר האבין גילערינט הקב"ה האט איין שווערד וואש ער שטראפט מיט איר די רשעים אזו ווי א עש שטייט חרב ליי מלאה דם לפען תדעון שדין עש שטייט שדין מיט איין יוד דאש איז לשון דין דאש הייסט איר זאלט וויסין אז מען ווערט אים אזו דן זיין דעם מענטשין וואש האט איין שווערד אין צונג אונ מען איז אים דן מיט דר חרב פון הקב"ה וואש פר לענד אלסדינג אונ דרום שטייט זאת תהיה תורת המצורע וואש ער האט אויש גיצויגין מיט זיין צונג איין רע דען מצורע מאכט מוציא רע דאש איז לשון הרע · רבי אלעזר הייבט אן אונ זאגט קום אונ זעה די לייט ווייסין ניט אונ הערין ניט אונ זעהן ניט דעם רצון פון הקב"ה איין כרוז שרייט אויש אלע טאג פר זיי אונ זיי פר נעמן אים ניט דען בשעת עס ווערט נאכט אונ די טויערין פון דעם הימיל ווערין פר מאכט דר וועקט זיך איין לאך פון דעם תהום רבה אזו ווערין משחיתים גיזונג אויף דער וועלט אונ הקב"ה מאכט פאלין איין שלאף אויף דר גאנצער וועלט אפילו אויף די דאזיגע וואש עש איז אויף זיי איין התעוררות פון היים · אונ משחיתים שוועבין ארום אויף דר וועלט אונ זיינן מודיע אלע לייט אין חלום זאכין · אטייל איז אמת אונ אטייל איז שקר אונ אז עס קומט האלבע נאכט דער וועקט זיך איין צפון ווינט אונ עש גייט ארויש איין כרוז אונ הקב"ה גייט אריין אין גן עדן צו פרייען זיך דארטין מיט דיא צדיקים דען גייט ארויש איין פלאם פייער אונ שלאגט דעם האן אונטר די פליגיל הייבט ער אן צו שרייען אונ וועקט אויף די לייט פון זייער שלאף אונ קיינער דר וועקט זיך ניט אויף שטיין לעבודת המקום · אונ אז עס ווערט טאג שרייט ווידער אויש דר כרוז אונ אלע חיילות של מעלה טוען לויבין צו הקב"ה אזו ווי א עם שטייט ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים אזו ווערין גיעפינט פיל טויערין אונ טירין אויף אלע זייטין אונ קיינער דר וועקט זיך אלץ ניט צו דינען זיין הארין מיט וואש פר איין פנים וועט ער שטיין פאר דעם מלך עליון אז מען וועט זיך דער וועקין אים צו משפטין אונ מען וועט אים ביגרין מיט קייטין דען מען וועט דאך אויף אים קיין זכות ניט גיפינען ער זאל ניצול ווערין דער פון דען שטייט אויף אים גישריבין כצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם אונ איידער דער מענטש גייט אוועק פון דער וועלט ווערט ער גימשפט מיט כמה דינים איידער דר נפש מיט דעם גוף צו שיידן זיך אונ אין דער צייט וואש זייא דארפין זיך צו שיידין גייט דער נפש ניט ארויש פון גוף ביז ער זעהט די שכינה אונ מחמת גרויש שמחה וואש דיא נשמה האט פון דעם וואש זיא זעהט די הייליגע שכינה גייט זיא ארויש פון דעם גוף אנטקעגין דער הייליגע שכינה אונ אז ער איז איין צדיק אזו קניפט זיא זיך אן אונ בהעפט זיך אין דער שכינה אויב חלילה ניט גייט די שכינה אוועק פון אים אונ דער נפש בלייבט איבר אליין אונ גייט ארום אונ קלאגט אויף איר אפ שיידונג פון

דעם

דעם גוף דר נאך ווערט זיא גימשפט מיט כמה דינים אין גיהנם דורך דעם מלאך דומה אונ דר גוף ווערט נידון אין קבר ביז ער ווערט ערד אונ דער נפש איז מקבל זיין דין אין גיהנם ביז ער איז מקבל אין גאנצין זיין דין אונ דר נאך אז עש ברייכט שוין דער זמן זיא זאל שוין מקודש אונ מטוהר ווערן אזו גייט זיא ארויש פון דעם גיהנם כתוקן אונ אפ גיוואשין פון אירע זינד אזו וויא אייזין וואש ווערט גיגליט אין פייער אונ קומט ארויש לויטער אונ מען ברייגגט זיא אריין אין גן עדן למטה דארטין ווערט זיא ערשט גוואשין מיט וואשער אונ בשמים אונ קרייטעכער וואש איז דארטין דא אזו וויא עש שטייט קטרת מור ולבונה דען גייען זייא מיט איר ארויף אונ זיא ווערט גינעהענט פאר איין קרבן אויף דעם מזבח אזו וויא עש שטייט זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו · והובא אל הכהן דאש מיינט מען דעם כהן עליון וואש ער איז מקריב דיא נשמות אונ דורך דעם האט דיא נשמה איין תקנה אונ דאש איז דר וואש האט זיך ניט פיל מטמא גיוועזן בעולם הזה אבער דער וואש האט זיך פיל מטמא גיוועזן שטייט מעות לא יוכל לתקון:

זאת תהיה תורת המצורע רבי יצחק הויבט אן וזרח השמש ובא השמש וגו' דעם פסוק האבין מיר שוין מפורש גיוועזן אז דאש גייט אויף דער נשמה פון דעם מענטשין דען כל זמן זיא איז בייא אים דען איז וזרח השמש ובא השמש אונ אז זיא גייט ארויש פון אים בתשובה אונ איז איין זכאי דען איז ואל מקומו שואף זורח הוא שם דאש מיינט מען זיא קערט זיך אום צוא איר ארט אזו וויא דער פסוק זאגט ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים קום אונ זעה אלע חטאים איז הקב"ה מכפר אז מען טוט תשובה חוץ לשון הרע אז מען רעט אויף זיין חבר דרום שטייט זאת דאש דאזיגע זאל זיין דיא תורה פון איין מוציא שם רע דאש ער ווערט מצורע זאגט רבי חייא דער וואש רעט לשון הרע אויף זיין חבר איז ער אלע זיינע חברים מטמא אז זיי רירן זיך אן אין אים דרום בדארף מען אים פאר שליסין ווארום די רייד גייען ארויף אויבין אונ זיינען מעורר איין רוח הטומאה אויף דיא מענטשין וויל ער קומט זיך מטמא זיין למטה איז מען אים מטמא פון אויבין ער הויבט אן איכה היתה לזונה קריה נאמנה די וואש איז גיוועזן איין נאמן צוא איר הערין דאש איז ירושלים איז זיא גיווארין צו איין זונה מלאתי משפט צדק ילין בה הקב"ה וואש ער הייסט צדק ומשפט האט ער דרינען גירועט איצונד זיינען דרינען רוצחים וויל זייא האבין מעורר גיוועזן דעם רוח הטומאה דרום האט זיך הקב"ה פון איר אפ גיטאן · ומה דאך ירושלים איז אזו איז שוין אכל שכן אנדערע לייט רבי יהודה זאגט דער מדת הדין פון הקב"ה שטייט צו באצאלין צו די וואש זיינען מוציא שם רע · ביום טהרתו והובא אל הכהן פון דעם איז גידרונגען אז כל זמן ער זינדיגט ווערט זיין תפלה ניט אן גנומען ביז ער קומט זיך מטהר זיין אזו וויא עס שטייט ביום טהרתו והובא אל הכהן · רבי יהודה מיט רבי יצחק זיינען גגאנגען אין וועג האבין זייא פריער מתפלל גיוועזן דער נאך הייבט רבי יהודה אן עס שטייט עץ חיים היא למחזיקים בה דאש איז דיא תורה וואס זיא איז איין שטארקער בוים דרום הייסט זיא עץ פאר וואש הייסט זיא תורה דאש איז לשון ווייזין דען זיא ווייזט דיא זאכין וואש זיינען פאר הוילין אונ פאר שטאפט אונ זיא איז מגלה וואש מען האט ניט גיוואוסט אונ זיא הייסט חיים וויל דאס חיים פון אויבין הייננט אן אין איר אונ פון איר קומט דאש ארויש למחזיקים בה צו דיא וואש האלטין אין דער תורה דען דער וואס האט איין אחיזה אין דער תורה האט ער איין אחיזה למעלה ולמטה ותומכיה מאושר די דאזיגע וואש האלטין אונטער דיא לומדים אונ העלפין זייא פון זייער געלט אונ דורך דעם זיצין זייא אונ לערנען זיינען זייא זוכה אז נביאים גייען ארויש פון זייא ווייטער זיינען סודות:

רבי חזקיה איז גיוועזן איין נאכט פאר רבי אלעזר זיינען זייא אויף גישטאנען האלבע נאכט צוא לערנען הייבט רבי אלעזר אן ביום טובה היה בטוב אין דער צייט אז הקב"ה שיקט חסד אויף דער וועלט גיהער זיך דער מענטש ווייזין אויף דעם מארק פאר אלע דען ווען הקב"ה שיקט איין טובה אויף דער וועלט שיקט ער זיא פאר אלע אונ מערט

ראש

דאש גוטץ אויף דער וועלט דרום זאל זיך דער מענטש יוא נייזין אויף דער גאס פאר אלע אונ זאל אויך גוטץ טאן דען וועט רוען אויף אים דאש גוטץ פון אויבן וביום רעה ראה עש וואלט באדארפט שטיין ביום רעה ראה אלא בשעת דער דין איז שולט אויף דער וועלט זאל זיך אמענטש ניט נייזין אויף דער גאס אונ זאל אליין גיט גיין אויף דער גאס ווארום בשעת דער דין איז דא אויף דער וועלט רועט ער אויף אלע אונ ווער עש ווערט גיוויזין אונ באגעגינט אין אים ווערט ער גימשפט מיט דעם דין דענטמשט מאל ווערט מקוים דער פסוק ויש נספה בלא משפט דרום שטייט וביום רעה ראה זעה אונ זאיי גיהיט אונ זאלשט וויסין אז דער מדת הדין רועט אויף אלע דרום זאלסטו ניט ארויש גיין אויף דעם מארק כדי ער זאל דיך ניט טרעפין וייל עש שטייט כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים גאט האט באשאפין איינם אנטקעגין דעם אנדערין אזו וויא אז עס איז איין טובה אויף דר וועלט רועט אויף אלע אזו אויך אז עש איז חלילה דער מדת הדין אויף דר וועלט רועט ער אויך אויף אלע אונ אז ער באגעגינט אים טרעפט ער אים · קום אונ זעה אז דער מדת הדין איז שולט אויף דער וועלט איז פאר האנגרין כמה שווערדין וואש זייא קומען פון דעם חרב העליון וואש אויף דעם חרב שטייט חרב לה' מלאה דם דאש זייען דיא שלוחי דינים משחיתים זייא הייבין אויף זייער קאפ אונ זעהען אז דער חרב העליון איז רויט פון בלוט אויף אלע זייטין אזו דער וועקין זיך כמה משפטים אונ גבורות אזו וויא עש שטייט איש חרבו על ירכו אונ ווידער שטייט וחרבו שלופה בידו אונ דיא אלע ווערין גיפונען צוא טאן דין אונ ווער עש באגעגינט אין זייא ווערט ער ניזוק דאש איז אין שטאט אדער ארום דר שטאט אויף דעם פעלד · רבי חזקיה הייבט אן שמעה ה' צדק זעה וויא אזו זייגען דיא כנסת ישראל גילויבט פאר הקב"ה דרום זאגט דוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי איך קניפ מיך אן מיט די כנסת ישראל צו זיין פאר דיר האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה וואש מיינט מען בלא שפתי מרמה אלא מיר האבין גילערינט אז איטלעכש ווארט גייט ארויש פון דער וועלט גייט ארויף אונ שפאלט הימלען אונ גייט וואו אהין עס גייט אונ דארטן ווערט דאש גיפרובט איז דאס גוט אונ איין כשר ווארט ברייגנט מען עם אריין פאר דעם מלך הקדוש צו טאן זיין ווילין אונ אז ניט קערט מען עם אוועק אויף אנאנדער זייט צו דער וועקין מיט דעם ווארט דעם צד הטומאה דרום שטייט בייא יוסף ענו בכבל רגלו וויא לאנג האבין זיי אים גיפייניגט עד עת בוא דברו וגו' ביז זיינע תפלות זיינן גיפרובט גיווארין למעלה אונ זיינע רייד זיינן גילייטערט גווארין דען עש שטייט ווייטער שלח מלך ויתירהו איז ער אין דעם טאג גיעפינט גיווארין פון דר תפיסה וואול צו די צדיקים וואש זיינען עוסק אין דר תורה אונ קענען זיך מקשר זיין אין הקב"ה וכנסת ישראל אויף זיי שטייט ישמח אביך דאש איז הקב"ה ואמך דאש איז די כנסת ישראל ותגל יולדתך דאש איז דיין פאטער אונ מוטר וואש האבין דיך גיבראכט אויף דער וועלט זאגט רבי אלעזר איך מוז זאגין איין זאך וואש איך האב גילערינט בייא מיין פאטער פון די נגעים פון איין הויז דען ווען דער רוח הטומאה רועט אין שטוב אונ הקב"ה וויל עש זאל זיין ריין אזו שיקט ער איין נגע צרעת אין הויז דאש איז כדי איינש זאל מקטרג זיין דאש אנדערע דען די נגע הטמא גייט ניט אוועק ביז מען צו שטויכט דאש גאנצע הויז די שטיינר אונ דאש האלץ אונ די נגע ווארט ביז די טומאה גייט אוועק אזו ווערט טהור דאש ארט אונ אזו אויך וועלכר מענטש וואש דר וועקט דעם רוח הטומאה אויף זיך אונ אויף דר וועלט דען ער רועט אויף אים אדער אויף דר וועלט אונ אז הקב"ה וויל ווידר מטהר זיין די וועלט אדער אים שיקט ער איין שטארקן מדת הדין דען איז ער שורה אויף דעם רוח הטומאה אונ זיינן מקטרג איינר דעם אנדערין ביז ער גייט אוועק אונ דר דין הקשה גייט ניט אוועק ביז ער צו שטויסט אים די גלידר דען ווערט אלץ טהור דרום האבן מיר גילערינט דר וואש וויל זיך מטמא זיין איז מען אים מטמא ווי צו אים ווען דר רוח הטומאה איז אויף אים שורה דען זאל ער ווישין אז הקב"ה וויל אים מבער זיין וואול צו די צדיקים וואס ווערן גיפונן בקדושה פר דעם מלך עליון אונ אויף זיי איז שורה דר רוח הקודש בעולם הזה ובעולם הבא:

אחרי מות שלמה המלך זאגט אין משלי כי תשב ללחום את מושל בין תבין את אשר לפניך ווען דוא ווילסט דיך זעצין עסין מיט איין געוועלטיגער זאלסטו פרעגין די לייט וואש האבין מיט אים פאר דיר געגעסין ווייא מיט זיי איז דר גאנגען · דר פסוק לערינט אונז דאש דער מענטש זאל ניט גאך יאגין נאך שררות צו האנדלען מיט גרוישע לייט אזו וויא דר פסוק זאגט ובמקום גדולים אל תעמוד דו זאלסט דיך ניט מישין צווישין גרוישע לייט איך לערינט אונז דר פסוק דאש דר מענטש זאל ניט פיל טראכטין וואש איבר די הימלן איז אונ וואס גאט איז דרום זאגט דר פסוק בין תבין את אשר לפניך ווען דוא ווילסט וויסין וואש גאט איז זאלסטו זעהן דאש וואש פאר דיר איז די הימיל אונ די ערד אונ די נסים ונפלאות וואש גאט טוט אלע צייט דר מיט קענסטו קענן גאט · אונ דרום ווייל די קינדר פון אהרן נדב ואביהוא האבן צו פיל געזעהן אין דר שכינה ביי דעם בארג סיני זיינען זיי געשטארבין · אזו וויא אין פסוק שטייט אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני יי וימותו כלומר זיי זיינען דרום געשטארבין ווייל זיי האבין צוא פיל גענעהענט פאר גאט אונ האבין פיל געזעהן אין דר שכינה · רבי אפרים שרייבט אין כלי יקר בקרבתם איז טייטש ווייל זייא זיינען געוועזן די נאהנשטע אונ חשובים צו גאט דרום זיינען זיי געשטארבין אזוא וויא אין פסוק שטייט גאט האט געזאגט בקרובי אקדש דורך די נאהנשטע לייט וועל איך ווערן געהיילינט דען גאט שטראפט דעם צדיק אפילו אויף איין קליינע עבירה אונ דער גראסטער עולם האבין דורך דעם מורא פאר גאט · אויך איז בקרבתם דר טייטש ווייל זייא האבין גענעהענט צו מקריב זיין קרבנות אונ האבין געבראכט פרעמד פייער אונ דרום האט גאט געווארינט צוא אהרן דורך משה דאש ער זאל ניט קומן אלע צייט אין קדשי קדשים נאר אום יום כפור מיט קטורת · דר מדרש זאגט די פיר קינדער פון אהרן זיינן חייב מיתה געוועזן פון וועגין דר עבירה וואש אהרן האט געמאכט דאש עגל נאר משה האט תפלה געטאן זיינן נאר צוויי געשטארבן דאש זאגט דר פסוק מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור איין טרעפונג קומט צום צדיק גלייך וויא צום רשע צום גוטין אונ צום בייזין · דען שלמה האט געזעהן בנבואה וויא די דורות ווערין זיך פירין אונ האט געזעהן דאש דעם רשע טוט צוא צייטין גלייך גיין מיט דעם צדיק דען אברהם איז געוועזן איין צדיק אונ האט אן גירעט לייטין זייא זאלין דינען גאט · אונ נמרוד איז געוועזן איין רשע אונ האט אפ גירעט דיא לייט פון גאט אונ זיי זיינען גלייך געשטארבין · אויך דוד האט געהייסן טהור אונ נבוכדנצר האט געהיישין טמא אונ דוד המלך האט געבויט דאש בית המקדש אונ איז פערציג יאר מלך געוועזן · אונ נבוכדנצר האט חרוב געמאכט דאש בית המקדש אונ איז פערציג יאר מלך געוועזן · משה האט געהיישין טוב אונ דיא מרגלים האבין געהיישין חטאים פון דעסט וועגין איז משה געשטארבין אין דער מדבר אונ איז ניט געקומען קיין ארץ ישראל גלייך וויא די מרגלים · נאך איין פשט איז דיא קינדר פון אהרן האבין געהייסין טוב אונ די עדה פון קרח האבין געהייסין חטאים אונ די קינדער פון אהרן זיינען אזוא פאר ברענט געווארין אזו וויא דיא עדה פון קרח צווייא הונדערט אונ פופציג מאן · שלמה המלך האט געזאגט לשחוק אמרתי מהולל צוא שמחה האב איך געזאגט אז דאש איז צוא מישט מיט געוויין דען שלמה המלך איז זייער רייך געוועזן אונ האט פיל גאלד אונ זילבר געהאט וואש די תורה האט פאר באטין דאש איין מלך זאל ניט האבין קיין פיל גאלד אונ זילבער אונ ער האט געהאט זיבין הונדערט רעכטע ווייבער אונ דריי הונדערט קעפש ווייבער אונ האט געהאט פערציג טויזנט

שטאלין

שְׁטַאלִין מִיט פֶערְד אַלִין וָואשׁ גָאט הָאט עֶס פַאר בָּאטִין צוּ אַיין מֶלֶךְ דָאשׁ עֶר זָאל עֶס נִיט פִיל הָאבִּין · אוּנ לְסוֹף הָאט מֶען אִים גִינֶעבִּין עֶסִין אַרְבֶּעס אוּנ קְרוּיט · אִין דֶער צַייט הָאט עֶר גִיזָאגְט · דָאשׁ אִיז מַיין הֵלֶק וָואשׁ אִיךְ הָאבּ גִיוואוּנֶען פוּן מַיין מַלְכוּת אוּנ עוֹשֶׁר צוּא עֶסִין אַרְבֶּעס אוּנ קְרוּיט · אוּנ דֶעשְׂט גְלַייכִין אֱלִישֶׁבַע דָאשׁ װַייבּ פוּן אַהֲרֹן הָאט גִיהַאט גְרוּישׁ יִחוּס אוּנ כָּבוֹד דָאס אִיר מַאן אִיז גִיוֶועְן אַיין כֹּהֵן גָדוֹל · אוּנ אִיר שְׁוָואגֶער משֶׁה אִיז גִיוֶועְן אַיין מֶלֶךְ אִיבֶּר יִשְׂרָאֵל · אוּנ אִירֶע צְוַויי זִין נָדָב וַאֲבִיהוּא זַיינֶן גְוֶועְן דִי הֶעכְשְׁטֶע כֹּהֲנִים נָאךְ אַהֲרֹן · אוּנ אִיר בְּרוּדֶער אִיז גִיוֶועְן דֶר הֶעכְשְׁטֶער נָשִׂיא צְוִוישִׁין יִשְׂרָאֵל · אוּנ אַז אִירֶע צְוַוייא זִין זַיינֶען גִיוָוארִין פַאר בְּרֶענְט אִין מִשְׁכָּן אִיז אִיר שִׂמְחָה אוּישׁ גִיוָוארִין · דְרוּם גִיהֶער זִיךְ אַיין מֶענְטְשׁ נִיט זַייעֶר מְשַׂמֵחַ זַיין הָאטְשֶׁע עֶר אִיז אַיין עוֹשֶׁר אָדֶר אַיין מְיוּחָס · דַבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ זָאג צוּ אַהֲרֹן עֶר זָאל נִיט קוּמֶען אַלֶע צַייט אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים · עֶשׁ אִיז אַיין מָשָׁל אַיין רוֹפֵא גַייט צוּ אַיין קְרַאנְקֶען אוּנ זָאגְט אִים עֶשׁ נִיט קַיין קַאלְטֶשׁ אוּנ לִיג נִיט אוֹיף דֶער קֶעלְט קוּמְט דֶער אַנְדֶערֶער רוֹפֵא אוּנ זָאגְט אוֹיךְ עֶשׁ נִיט קַיין קַאלְטֶשׁ אוּנ לִיג נִיט אִין דֶער קֶעלְט כְּדֵי דוּ זָאלְסְט נִיט שְׁטַארְבִּין אַזוֹ וִויא יֶענֶער אִיז גִישְׁטָארְבִּין · דֶער וָוארִינְט אִים מֶער צוּ הִיטִין זִיךְ וִויא דֶער עֶרְשְׁטֶער · אַזוֹ אוֹיךְ הָאט דִי תּוֹרָה אָן גֶעשְׂרִיבִּין אַהֲרֹן זָאל נִיט קוּמֶען אַלֶע צַייט אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בַּייא דֶעם-טוֹיט פוּן זַיינֶע קִינְדֶער צוּ זָאגִין דָאשׁ עֶר זָאל נִיט שְׁטַארְבִּין אַזוֹ וִויא זַיינֶע קִינְדֶר זַיינֶען גִישְׁטָארְבִּין נָאר אוּם יוֹם כִּפּוּר זָאל עֶר קוּמֶען אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים · אוּנ אוֹיךְ מִיט קְטוֹרֶת דָאשׁ עֶר זָאל פַאר זִיךְ טְרָאגִין אַיין רֵיחַ פוּן גוּטֶע בְּשָׂמִים אוֹיף פַייעֶר כְּדֵי דֶער רוֹיךְ זָאל זַיין פַאר זַיינֶע אוֹיגִין עֶר זָאל נִיט קֶענֶען זֶעהֶען דִי שְׁכִינָה וָואשׁ אוֹיף דֶעם כַּפּוֹרֶת אִיז · בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן דָאשׁ וָוארְט בְּזֹאת לֶערִינְט אוּנְז דָאשׁ אַזוֹ פִיל וִויא בְּזֹאת הָאט אִין דֶער צָאל אַזוֹ פִיל אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער בֵּית הַמִקְדָשׁ גִישְׁטַאנֶען דָאשׁ אִיז פִיר הוּנְדֶערְט אוּנ צֶעהֶען יָאר · אוֹיךְ וַוייזְט בְּזֹאת דָאשׁ מִיט פִיל זְכִיוֹת אִיז אַהֲרֹן גִיקוּמֶן אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים · מִיט דֶעם זְכוּת פוּן דֶר תּוֹרָה וָואשׁ עֶשׁ שְׁטֵייט בַּייא אִיר וְזֹאת הַתּוֹרָה אוּנ מִיט דֶעם זְכוּת פוּן מִילָה וָואשׁ עֶשׁ שְׁטֵייט דֶער בַּייא וְזֹאת בְּרִיתִי אוּנ מִיט דֶעם זְכוּת פוּן שַׁבָּת וָואשׁ עֶשׁ שְׁטֵייט בַּייא אִים אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת אוּנ נָאךְ פִיל מִצְוֹת וָואשׁ עֶשׁ שְׁטֵייט בַּייא זֵייא זֹאת מִיט דִי אַלֶע זְכִיוֹת אִיז אַהֲרֹן גִיקוּמֶען אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אוּנ אִיז בְּשָׁלוֹם אַרוֹישׁ גִיגַאנְגֶען · כְּתֹנֶת בַּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ דִיא תּוֹרָה הָאט אָן גִישְׁרִיבִּין דֶער כֹּהֵן גָדוֹל זָאל אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אַרַיין גַיין אִין קְלֵיידֶער פוּן לַיינֶען אוּנ נִיט אִין דִיא קְלֵיידֶער פוּן גָאלְד וָואשׁ עֶר טוּט אִין זַיי אַגַאנְץ יָאר דִי עֲבוֹדָה אִין בֵּית הַמִקְדָשׁ דֶען וַוייל דִי יִשְׂרָאֵל הָאבִּין גִימַאכְט דָאס עֵגֶל פוּן גָאלְד דְרוּם הָאט עֶר נִיט גִיטָארְט אַרַיין בְּרֵיינְגֶן אִין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים קַיין גָאלְד עֶר זָאל נִיט דֶער מָאנֶען דֶעם עָוֹן פוּן דֶעם עֵגֶל · אוּנ דְרוּם אִיז גִיוֶועְן פִיר קְלֵיידֶר אַנְטְקֶעגִין דִי פִיר מַחֲנוֹת פוּן מַלְאָכִים וָואשׁ זַיינֶען אַרוּם כִּסֵא הַכָּבוֹד אוּנ דְרוּם זַיינֶען דִי קְלֵיידֶער גִיוֶועְן פוּן לַיינֶען כְּדֵי דֶער כֹּהֵן גָדוֹל זָאל זִיךְ נִידְרִיג הַאלְטִין דֶען לַיינֶען וַואקְסְט פוּן דֶער עֶרְד עֶר זָאל זִיךְ דֶר מָאנֶען דָאס עֶר אִיז גִיקוּמֶן פוּן דֶער עֶרְד אוּנ וֶועט וִוידֶער קוּמֶען אִין דֶער עֶרְד אָבֶּער וָואל אִיז פוּן שָׁאף וָואשׁ לֶעבִּין · אוֹיךְ הָאט דֶער כֹּהֵן מִיט זַיינֶע קְלֵיידֶער גִיוִויזִין אוֹיף דִי דְרֵייא עוֹלָמוֹת וָואשׁ דֶר מֶענְטְשׁ אִיז צוּ זֵיי גִיגְלִיכִין צוּם עֶרְשְׁטִין הָאט עֶר אָן גִיטָאן דִי מִכְנָסַיִם אִין דֶעם אוּנְטֶערְשְׁטִין חֵלֶק וָואשׁ אִין גוּף דָאשׁ אִיז אַנְטְקֶעגִין דֶר וֶועלְט וָואשׁ זִיא אִיז נִידֶערִיג אוּנ אַלִין וָואשׁ אִין אִיר אִיז וֶוערְט אַלִין פַאר לָארִין אַזוֹ אוֹיךְ דֶר חֵלֶק גוּף פַאר

דארבט אלין וואש דער קענטש עסט · אונ
דער נאך האט ער אן גיטאן דעם גארטיל
אנטקעגין הארץ דאש איז אנטקעגין דעם
מיטעלשטין עולם וואש דיא גלגלים גייען
תמיד אזו אויך גייט דאש הארץ אין דעם
מענטשין תמיד · אונ דער נאך האט ער אן
גיטאן איין הויב אויף זיין קאפ וואס אין אים
איז דר שכל דאש איז אנטקעגין דעם עולם
המלאכים וואש זיינען לויטר שכל שעיר אחד
ליי׳ ושעיר אחד לעזאזל מען האט גינומען צווייא
ציקעלך אום יום כפור פאר איין קרבן איינס
צו גאט אונ דאש אנדרע האט מען געשיקט
לעבדיג אין דר מדבר · דר מדרש זאגט מען
האט דרום איינס אין דער מדבר געשיקט
צו געבין צום סמאל ער זאל קיין בייז ניט
ריידין אויף ישראל אונ אז דער סמאל זעהט
דאש ישראל טוען תשובה אום יום כפור אונ
האבין חרטה אויף זייערע עבירות זאגט ער
צו גאט דו האסט איין פאלק אויף דר ערד
וואש זיינען גלייך וויא מלאכים אזוא וויא
מלאכים גייען בארוועס אזוא גייען זיי אום
יום כפור בארוועס אן שיך אונ אזוא וויא
מלאכים עסין ניט אונ טרינקען ניט אזוא
אויך זיינען ישראל אום יום כפור אונ אזוא
וויא מלאכים האבין קיין גליד ניט אין דיא
קניען אונ שטייען אויף זייערע פיס אזו אויך
שטייען ישראל אום יום כפור אגאנצין טאג
אויף זייערע פיס · אונ אזוא וויא מלאכים
האבין שלום צווישין זיך אזו האבין ישראל
שלום אום יום כפור · אונ אזו וויא מלאכים
האבין קיין עבירות ניט אזו האבין ישראל
קיין עבירות ניט אום יום כפור · אונ אז גאט
הערט דיא רייד פון סמאל וואש ער רעט
גוטש אויף ישראל איז ער זייא מוחל דיא
עבירות · אונ דרום הייסט ער סמאל ווייל ער
איז איין סם המות צו טייטין ער טייט זייא ·
אונ די צווייא ציקעלעך האט אהרן גשטעלט
לעבין זיך איינס אויף דער רעכטער זייט אונ
איינס אויף דער לינקער זייט · אונ האט

צווייא קוויטליך גינומען · אויף איינעם איז
גיוועזן אן געשריבין לשם יי׳ אונ אויף איינעם
איז גיוועזן אן געשריבין לעזאזל · אונ האט
דיא קוויטליך אין איין כלי אריין גילייגט אונ
האט זיי צו מישט · אונ האט ארויש גינומן
איינש מיט דר רעכטער האנט אונ האט עש
גילייגט אויף דער ציקעלע פון דר רעכטער
זייט אונ האט ארויש גינומען איין קוויטיל
מיט דער לינקער האנט אונ האט עס גילייגט
אויף דער ציקעלע וואש איז גישטאנן אויף
דער לינקער זייט · אונ אויף דער ציקעלע
וואש איז גיוועזן דאש קוויטיל לשם יי׳ איז
דאש גיבליבין ליי׳ אונ מען האט עש גילאזין
איין קרבן צוא גאט אונ אויף דער ציקעלע
וואש איז גישטאנן לעזאזל איז דאש ציקלע
גיבליבין לעזאזל אונ האטשע מען האט
געשיקט איין ציקעלע לעזאזל איז דאך
אונזער כוונה גיוועזן צוא גאט אונ עס איז
גלייך וויא דיא מתנה קומט צו גאט אליין
ווייל ער האט דאש גיבאטין מען זאל געבין
איין ציקעלע לעזאזל · אונ ווען אפילו דער
גורל איז גיפאלין אויף דער ציקעלע וואש
אין דער רעכטער זייט לעזאזל האט מען ניט
פאר ביטין צו מקריב זיין דאס צו גאט צוא
ווייזין דאש גאט איז מוחל זיין כבוד אונ
האט גיבאטין צוא געבין איין ציקעלע
לעזאזל · וכל אדם לא יהיה באהל מועד די גמרא
זאגט אין יומא דאש אפילו די מלאכים וואש
זיינען גיוועזן אין קדשי קדשים זיינען ארויש
גיגאנגען פון וועגין דעם כבוד פון דעם כהן
גדול עש איז גיוועזן איין כהן גדול וואש האט
דאש קטורת גיגעבין אויף דעם פייער אויש
ווייניג אונ איז אריין גיגאנגען אין קדשי
קדשים אריין אונ דאס טאר מען ניט טאן
דען דאש גאנצע גישמאקייט פון קטורת איז
נאר אין ערשטין מאל ווען מען גיט עש
אויף דעם פייער אונ ער האט דש גשמאקייט
גילאזין ארויס גיין אויש ווייניג איזו גיקומען
איין מלאך אונ האט אים גיטייט אין דער

עזרת

עֲזָרָה הָאבִּין דִי כֹּהֲנִים גִיזֶעהֶן צְווִישִׁין זַיינֶע אַקְסִיל אזו וִויא טְרִיט פוּן אַיין קַאלְבּ דֶעןְ דִי מַלְאָכִים הָאבִּין פִּיס אַזו וִויא אַיין קַאלְבּ כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִיא דֶר רמב״ן שְׁרַייבְּט דְרוּם אִיז דַם אָסוּר וַוייל מֶען שְׁפְּרַיינְגְט עֶס אוֹיף דֶעם מִזְבֵּחַ אוּנ חֵלֶב אִיז אוֹיךְ דְרוּם אָסוּר ווייל מֶען בְּרַיינְגְט עֶס אוֹיף אוֹיף דֶעם מִזְבֵּחַ נָאךְ אַיין פְּשַׁט אִיז דַם אִיז דְרוּם אָסוּר וַוייל דָאשׁ אִיז דִיא נְשָׁמָה פוּן מֶענְטְשִׁין אוּנ בְּהֵמָה · אוּנ גָאט הָאט נִיט גִיהַייסִין עֶסִין דִי נְשָׁמָה פוּן דֶער בְּהֵמָה נָאר דֶעם גוּף נָאךְ אַיין פְּשַׁט אִיז דָאשׁ דַם פוּן דֶער בְּהֵמָה דָאשׁ אִיז אִיר נְשָׁמָה דְרוּם זָאלִין מִיר נִיט מִישִׁין דִיא נְשָׁמָה פוּן אַיין בְּהֵמָה אִין אוּנְזֶער גוּף דֶען מִיר בַּדַארְפִין הָאבִּין אַיין לוּיטֶערִין שֵׂכֶל צוּא לֶערְנֶען תּוֹרָה אוּנ וֶוען מִיר וֶועלִין עֶסִין דָאשׁ בְּלוּט וֶועלִין מִיר הָאבִּין אַיין גְרָאבִּין שֵׂכֶל אוּנ אַיין אוּם דֶר בַּארִימִיגִין שֵׂכֶל אַזוֹא וִויא אַיין בְּהֵמָה וָואס שְׁלָאגְט אוּנ טוּט רְצִיחוֹת דֶען דָאס עֶסִין וָואס דֶר מֶענְטְשׁ עֶסְט וֶוערְט צוּ בְּלוּט אִין זַיין גוּף אוּנ דֶר שֵׂכֶל קוּמְט דֶר פוּן · דֶר רמב״ם זָאגְט דְרוּם אִיז פַאר בָּאטִין גִיוָוארִין בְּלוּט צוּא עֶסִין וַוייל דֶער סֵדֶר אִיז גִיוֶועזִין בַּייא דִי מִצְרַיִם דָאס זַיי הָאבִּן גִיגְרָאבִּן אַיין גְרוּבּ אוּנ הָאבִּין זִיא אָן גִיגָאסִין מִיט בְּלוּט אוּנ דִי שֵׁדִים פְּלֶעגִין זִיךְ אַיין זַאמְלֶען אַרוּם דֶער גְרוּבּ אוּנ דֶר מֶענְטְשׁ וָואס הָאט גִיטְרוּנְקֶען פוּן דֶעם בְּלוּט הָאט גִיוואוּסְט וָואס עֶס וֶועט זַיין דְרוּם הָאט דִי תּוֹרָה פַאר בָּאטִין צוּ עֶסִין בְּלוּט כְּדֵי מֶען זָאל קֵיין כִּשּׁוּף נִיט טָאן וְחַי בָּהֶם דֶר בְּחַיֵי שְׁרַייבְּט דִי תּוֹרָה לֶערִינְט אוּנְז דָאשׁ גָאט הָאט גִיבָּאטִין מִצְוֹת דָאשׁ דֶר מֶענְטְשׁ זָאל לֶעבִּין דוּרְךְ זַיי אוּנ נִיט עֶר זָאל שְׁטַארְבִּין דוּרְךְ זַייא דֶען וֶוען מֶען וִויל אִים הַרְגֶענֶען אוֹיבּ עֶר וֶועט נִיט עוֹבֵר זַיין אוֹיף אַיין מִצְוָה · זָאל עֶר עוֹבֵר זַיין אוּנ מֶען זָאל אִים נִיט הַרְגֶנֶן · דִי חֲכָמִים הָאבִּין גִזָאגְט אוֹיף דְרַייא מִצְוֹת זָאל עֶר זִיךְ בֶּעסֶער לָאזִין הַרְגֶענֶען אוּנ זָאל נִיט עוֹבֵר זַיין דָאס אִיז

עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אוּנ זְנוּת אוּנ רְצִיחָה אוֹיבּ מֶען נֵייט אִים עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים דִינֶען אָדֶער צוּא מְזַנֶה זַיין אָדֶר עֶר זָאל אַיין מֶענְטְשִׁין הַרְגֶענֶען אוּנ אוֹיבּ נִיט וֶועט מֶען אִים הַרְגְנֶן זָאל עֶר זִיךְ בֶּעסֶער לָאזִין הַרְגֶנֶען אוּנ זָאל נִיט עוֹבֵר זַיין דְרוּף · עֶס אִיז גִיוואוּסְט דָאס פִיר עָרְלַייא כַּוָּונוֹת אִיז פַאר הַאנְדִין אִין תּוֹרָה לֶערְנֶען אוּנ אִין מִצְוֹת טָאן עֶס אִיז פַאר הַאנְדִין מֶענְטְשִׁין וָואשׁ הַאלְטִין תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת עֶס זָאל אִים וואוֹל גֵיין עֶר זָאל זַיין אַיין עוֹשֶׁר אוּנ זָאל זַיין גִיזוּנְט אוּנ זָאל לַאנְג לֶעבִּין דָאס אִיז נִיט גָערֶעכְט · אוּנ עֶס זַיינֶען מֶענְטְשִׁין וָואס הַאלְטִין תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת עֶר זָאל הָאבִּין גוּטִין שָׂכָר אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט דָר אִיז זוֹכֶה צוּא עוֹלָם הַבָּא · אוּנ עֶס זַיינֶען מֶענְטְשִׁין וָואשׁ הַאלְטִין תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת פוּן וֶועגִין לִיבְּשַׁאפְט פוּן גָאט נִיט פוּן שָׂכָר וֶועגִין אוּנ הַאנְדְלֶען דָר בַּייא אוֹיךְ אוּנ בַּאגֶערִין נִיט דִי גָאבּ פוּן לַייט דָר הָאט דִי וֶועלְט אוּנ יֶענֶע וֶועלְט אוּנ עֶשׁ זַיינֶען מֶענְטְשִׁן וָואשׁ הַאלְטִין נָאר תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת אוּנ דִינֶען גָאט טָאג אוּנ נַאכְט אוּנ הַאנְדְלֶען נִיט עֶר אִיז זוֹכֶה דָאס עֶשׁ קוּמְט דִי נְשָׁמָה מִיט דֶעם גוּף אִין גַּן עֵדֶן אַזוֹ וִויא חֲנוֹךְ אוּנ אֵלִיָּהוּ · אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ אַיין מֶענְטְשׁ זָאל נִיט נֶעמֶען זַיין קְרוֹבָה דֶען עֶס קוּמְט דֶער פוּן קֵיין רֶעכְט קִינְד נִיט אוּנ עֶס בְּלַייבְּט נִיט לֶעבִּין · דֶער בְּחַיֵי שְׁרַייבְּט דָאס זַיין בַּייא זַיין ווייבּ אִיז גִיטֵיילְט אוֹיף פִינְף חֲלָקִים אֵיינְשׁ אִיז אַחְוּוֹב צוּא זַיין בַּייא זַיין ווַייבּ כְּדֵי עֶר זָאל קִינְדֶער הָאבִּין דָאשׁ אַנְדֶערְע אִיז צוּא הַאלְטִין דִיא צַייט מִיט זַיין ווַייבּ וָואשׁ דִיא תּוֹרָה הָאט אִים גִיבָּאטִין דָאשׁ דְרִיטֶע אִיז פוּן אַיין רְפוּאָה וֶועגִין עֶר זָאל דֶעם גוּף רַיינִיגִין דָאשׁ פֶערְטֶע אִיז עֶר זָאל זַיין יֵצֶר הָרָע פַאר טְרַייבִּין עֶר זָאל קֵיין בֵּייזֶע מַחֲשָׁבוֹת נִיט הָאבִּין · דָאשׁ פִינְפְטֶע אִיז פוּן זַיין הֲנָאָה וֶועגִין אַזוֹ וִויא דִי בְּהֵמוֹת דָאשׁ אִיז אָסוּר דֶר בְּחַיֵי שְׁרַייבְּט שְׁלֹמֹה הָאט גִזָאגְט

היתרתה

התחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה קען דען אין מענטש שארין פייער אין זיין שוים אונ זיינע קליידר זאלין ניט ווערין פאר ברענט · אזו אויך דר וואס רירט אן אין איין פרעמדע אשה דעם ווערט דר גוף גישטראפט · דען דר גוף איז גיגליכין צו איין קלייד ווייל ער איז איין קלייד צו דר נשמה אונ דער נאך זאגט שלמה המלך אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה קען דען איין מענטש גיין אויף הייסע קוילין אונ זיינע פים זאלין ניט אפ גיברית ווערין אזו אויך דר וואס ליגט ביא איין אשת איש ווערט זיין נשמה פר ברענט אין גיהנם. פון דאנען זאל מען אפ לערנען מען זאל גיווארינט זיין ניט פאר שייט זיין מיט פרעמדע ווייבער וואש האבין מאנען דען די עבירה איז זייער גרויש ווייל זייא האבין ביזע מחשבות: ומזרעך לא תתן להעביר למולך פון דיינע קינדער זאלסטו ניט געבין צו איבער פירין צו דער אפ גאט וואס הייסט מולך · עש איז גיוועזין איין אפ גאט דאש מען פלעגט לייגין איין פייער אויף צווייא זייטין אונ דר פאטר האט זיין קינד גילאזט דורך דעם פייער דורך פירין ביז עס איז פאר ברענט גיווארין אונ האט דאש גיהאלטין פאר איין קרבן דאס דורך דעם וועלין זיינע איבעריגע קינדער אלע לעבין בלייבין אונ ער וועט מזל האבין אין אלע זאכין · אונ די תורה האט נאהענט אן גישריבין עבודת כוכבים ביא עריות צוא ווייזין ווען ישראל דינען עבודת כוכבים איז גלייך וויא איין אשה איז מזנה מיט פרעמדע מאנען ונכרתו הנפשות העושות עס וועלין ווערין פאר שניטין די נפשות וואש וועלין טאן די עבירות · אונ עס איז דא דריי ערלייא כריתות · איין כרת איז דאש דר גוף אליין ווערט פאר שניטין · דאש אנדרע איז דאש די נשמה אליין ווערט פר שניטין · דאס דריטע איז דאש צו צייטין ווערט די נשמה מיט דעם גוף פאר שניטין · דאש וואש דר גוף אליין ווערט פאר שניטין

דאש איז ווען ער איז איין גרויסער צדיק אונ טוט איין עבירה וואש מען איז דרויף חייב כרת · אזו וויא איין תלמיד חכם איז גילעגין מיט זיין ווייב אין איין בעט נאך איר נדה אין אירע ריינע טעג איי זיא האט זיך גיטויבילת איז ער גילעגין אין זיינע קליידר אונ זיא אין אירע קליידער · איז ער גישטארבין אין זיינע האלבע יארין צו פינף אונ דרייסיג יאר · אונ עס איז דא כרת פון טעג דהיינו ווען איין זקן האט גיטאן איין עבירה וואש מען איז דרויף חייב כרת אונ ער איז שוין אלט מען קען אים ניט פאר שניידין זיינע יארין ווארום ער האט שוין אויס גילעבט מער פון האלב יארין אונ כרת פון יארין איז נאר פאר האלב יארין אזו טוט גאט פאר שניידין זיינע טעג וואס איז ווארין אן גיהתמת אזוא וויא דיא גמרא זאגט אין מועד קטן · רב יוסף אז ער איז אלט גיווארין זעכציג יאר האט ער גימאכט איין יום טוב ווייל ער איז ארויש פון כרת · האט רבא צוא אים גיזאגט ווען דו בישט ארויס פון כרת פון יארין דו ווייסט אבר ניט אויב דו בישט ארויס פון כרת פון טעג טאמר ווערסטו ניט אויס לעבין דיינע טעג וואש איז דיר ווארין אן גיהתמת · האט רב יוסף גיענפרט דאך בין איך מער פון האלב ארויש גיגאנגן אונ ווייל דעם כרת פון טעג קען מען ניט דער קענען · דען פון יארין קען מען דער קענען ווען ער שטארבט פאר פינף אונ דרייסיג יאר דאס איז כרת פון יארין אבער כרת פון טעג דאש ער לעבט ניט אויש זיינע טעג קען מען ניט דער קענען · דען קיינער ווייסט ניט אויב ער האט אויש גילעבט זיינע טעג אויב ניין · דרום טוט גאט דאש ווייזין צו לייטין · אזו וויא אונזערע חכמים זאגין ווען איינער איז איין זקן אונ איז חייב כרת פון טעג טוט ער שטארבין צוא דרייא טעג נאך זיין קראנקייט · דר ירושלמי זאגט ווען איין זקן עסט חלב אדער ער איז מחלל

שבת אונ שטארבט וויא ווערט מען געוואר דאש ער איז מיט כרת געשטארבן טאמער איז ער געשטארבן וויל ער האט זיינע יארין אויש גילעבט · דער תירוץ איז ווען ער שטארבט אין איין טאג נאך זיין קראנקייט איז עש איין מיתה פון כעס וואש גאט צערנט אויף אים · שטארבט ער צו צוויא טעג איז עש איין היילינדיגע מיתה שטארבט ער צו דריי טעג איז עס איין מיתה פון כרת אונ דאס איז אלין כרת פון דעם גוף דאש דער גוף ווערט פאר שניטין · דרויף זאגט דער פסוק ונכרתה האיש ההוא מקרב עמו כלומר זיין גוף ווערט פאר שניטין פון זיין פאלק אויף דער וועלט אבער דיא נשמה קומט באלד לעולם הבא אונ ער וועט אויף שטיין צוא תחיית המתים · דאס אנדערע איז כרת צו דער נשמה · דאש איז ווען איינער עסט חמץ אום פסח אדער ער עסט אום יום כפור אדר ער איז ביא איין אשת איש אן עדות אונ אן התראה דעם וועט זיין נשמה ניט קומען לעולם הבא וויא אנדערע נשמות קומען דרויף זאגט דער פסוק ונכרתה הנפש ההיא מעמיה דיא נשמה וועט ווערין פאר שניטין אבער דער גוף וועט ניט ווערין פאר שניטין פון דער וועלט ער לעבט לאנג מיט עשירות אונ שלום נאר זיין נשמה ווערט פאר לארין לעולם הבא · דאס דריטע איז וואש דר גוף מיט דער נשמה ווערין פאר שניטין דאס איז ווען איינער דינט עבודת כוכבים אדער ער שעננט השם ושלום גאט אויף אים שטייט גישריבן הכרת תכרת צוויא מאל כרת · דאס זיין גוף אונ דיא נשמה ווערין ביידע פאר לארין · דער גוף פון דער וועלט אונ דיא נשמה פון יענער וועלט · אונ ניט דאש זיין נשמה ווערט נאר פאר לארין נאר מען פייניגט זיא לאנג אין גיהנם אבער דר נאך וועט זיא אויך האבין רוא אונ וועט הנאה האבין פון די אוצרות צדקה וואש אין גן עדן זיינען · נאר זיא קען אייביג ניט קומען אויף איר רעכט ארט וואו אלע נשמות קומען · דער בחיי שרייבט די נשמה האט איין לויטערע ליכט דען אפילו נאך אין דער מוטערס לייב לייכט איין ליכט צום מענטשין אויף זיין קאפ אזו וויא די גמרא זאגט אין נדה דעם קינד איז איין ליכט איבער זיין קאפ אין זיין מוטערש לייב אונ ער זעהט פון איין עק וועלט צוא דער אנדערער אונ אין דער פריא פירט איין מלאך דאס קינד אין גן עדן אונ ווייזט אים וויא צדיקים זיצין מיט זייערע קרוינען אונ דער מלאך זאגט צום קינד דיא וואס זיצין זיינען וואָרין גיבארן אויף דער וועלט וואס דוא וועסט אהין גיין אונ זייא האבין גילערינט תורה אונ האבין גיהאלטין מצות פון גאט דרום האבין זייא זוכה גיוועזן צוא אזו איין כבוד דרום אז דוא וועסט גיבארין ווערין זאלסטו אויך האלטין תורה אונ מצות וועסטו אויך זוכה זיין צו אזוא איין כבוד · אונ פאר נאכט פירט דר מלאך דאס קינד אין גיהנם אונ ווייזט אים מען שטראפט דיא רשעים אין גיהנם אונ זיינען מתודה אונ שרייען ווי ווי אונ דער מלאך זאגט אים דוא זאלסט וויסין דאש די דאזיגע האבין ניט גיהאלטין די תורה אונ מצות דרום זיינען זייא גיקומען אין גיהנם דרום זאלסטו זעהען צו האלטין תורה אונ מצות כדי דו זאלסט ניט קומען אין גיהנם אונ ער לערינט דעם קינד די גאנצע תורה אונ אז עס קומט די צייט דאס דאש קינד זאל ארויש גיין אויף דער וועלט שלאגט אים דער מלאך אויף זיין מויל אזוא טוט ער אלין פאר געסין אונ דרום טוט דאש קינד וויינען וויא באלד עש ווערט גיבארין אונ אזוא אויך שרייבט דער מדרש · דער בחיי שרייבט דאס לערינט אונז דאס אפילו אין דער מוטערס לייב קען אויך דער מענטש מקבל זיין חכמה אונ שכל נאר דער מלאך מאכט אים פאר געסין :

הלא כבני כשיים אתם לי בני ישראל נאום יי איר
ישראל זייט אזוא וויא דיא כושיים
וואש זיינען שווארץ אונ קענען ניט וויים
ווערין אזוא זייט איר ישראל איר קענט ניט
בעסער ווערין אונ ווארום זאל איך אייך
נעמען פאר איין פאלק אונ אויך ניט ווייל איך
האב אייך אויס גיצויגין פון מצרים איך האב
דאך דיא פלשתים אויס גיצויגין פון כפתור
אונ ארם האב איך אויס גיצויגן פון דעם לאנד
קיר אונ איך האב זייא דאך ניט גינומען
פאר איין פאלק הנה עיני יי אלהים בממלכה החטאה
גאט זאגט מיינע אויגין וועל איך געבין אין
דעם בייזין מלכות יהוא אונ וועל זייא פאר
טיליגין פון דער ערד אבר כל ישראל וואש
זיינען דאש הויז גיזינט פון יעקב האטשע איך
וועל זייא שטראפין אבער איך וועל זייא
ניט פאר טיליגין כי הנה אנכי מצוה דען איך
גאט וועל גיביטין צוא פאר טרייבין ישראל
אונ צוא פאר וואגלען זייא צווישין דיא עובדי
כוכבים אזו וויא איין מענטש שאקילט מיט
דער זיפ ווען ער זיפט מעל אונ די דינע קלייען
זיינען ארויש גיפאלין אונ דיא גראבע קלייען
זיינען גיבליבין שאקילט ער בכח דאש דיא
גראבע קלייען זאלין ארויס פאלין אזו שטארק
וועט מען פאר וואגלן די ישראל בחרב ימותו מיט
איין שווערד וועלין ווערין גיטייט אלע זינדיגע
פון מיין פאלק וואש זאגין עס וועט אויף אונז
ניט קומען קיין בייז פון וועגין אונזערע
עבירות אפילו עס וועט קומען בייז איז דאס
ניט פון וועגין אונזערע עבירות נאר איין
טרעפונג פון די מזלות דען זיי האבין גילייקינט
דאש גאט פירט דיא וועלט אונ האבין גיזאגט
דיא וועלט ווערט גיפירט אן איין מנהיג אונ
אז עס וועט שוין אויף זייא קומען אלץ וואש
דיא שטייט דער נאך וועט קומען דיא גאולה
ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת אין דעם
טאג פון דער גאולה וועל איך אויף שטעלין
דיא סוכה פון דוד כלומר דאש מלכות פון דוד
וואש באשיצט אויף ישראל אזוא וויא איין
סוכה אבער דאש מלכות אפרים וועל איך
פאר לירין • אונ מלכות בית דוד וועל איך
אויף בויען אזוא וויא דיא ערשטע טעג זייטען
גיוועזן למען יירשו כדי דיא ישראל ווייל מיין
נאמען ווערט גירופין אויף זייא זאלין זייא
ירשנן דאש איבער בלייבונג פון אדום הנה
ימים באים זאגט גאט עש וועלין קומען טעג
דאש עש וועט זייער פיל תבואה זיין דאש
מען וועט אזוא לאנג שנידין ביז מען וועט
ווידער דארפין אקערין אונ מען וועט אזוא
לאנג טרעטין דעם וויין ביז מען וועט בגעגענן
אין דעם וואש טראגט תבואה צוא זייען אונ
אלע בערג וועלין טריפין זיסע וויין אונ אלע
הויך וועלין זיין גיאקערט אונ וועלין ווערין
נייך פון וועגין רעגין ושבתי את שבות עמי ישראל
אונ איך וועל אום קערין דאש אום קערונג
פון מיין פאלק ישראל אונ זייא וועלין בויען
דיא וויסטע שטעט אונ וועלין אין זייא זיצין
אונ זייא וועלין פלאנצין וויין גערטנער אונ
וועלין טרינקען זייער וויין אונ זייא וועלין
מאכין גערטנער אונ וועלין עסין זייערע פירות
ונטעתים על אדמתם אונ איך וועל זייא פלאנצין
אויף זייער ערד דאס זייא זאלין אקיום האבין
אויף איר אונ זייא וועלין שוין מער ניט פאר
וואגילט ווערין פון זייער ערד אזוא זאגט גאט
דיין גאט • דיא גמרא זאגט אין פרק חלק רבי
יוחנן זאגט אין דער צייט וואש משיח וועט
דארפין קומען וועלין זיך מינערין דיא תלמידים
אונ דאש פאלק וועט גרויסע צרות האבין
איי איין צרה וועט אוועק גיין וועט באלד
דיא אנדערע צרה קומען • דיא חכמים
זאגין אין דער צייט וואש משיח וועט דארפין
קומען וועט איין יונגער מבזה זיין איין
אלטין • אונ דיא זקנים וועלין מוזין אויף שטיין
פאר די יונגע • די טאכטער וועט זיך קריגין
מיט דער מוטער • אונ די שנור וועט זיך קריגין
מיט איר שוויגער • איין זון וועט זיך ניט
שעמען פאר זיין פאטער • אונ עס וועט זיין
ווייניג חכמים אויף דער וועלט • אונ עס וועט
ניט בלייבין קיין געלט אין בייטיל • אונ משיח
וועט אנדערש ניט קומען נאר אז ישראל וועלין
זיך מיאש זיין פון אים • רבי זירא אז ער האט
גיפונען די רבנים האבין גירעט פון משיח האט
ער גיזאגט איך בעט אייך איר זאלט אים ניט
דער ווייטערין מיט דעם וואש איר רעט פון אים
דען מיר האבין גילערנט דרייא זאכין קומען
אום גירכט • משיח • אונ איין מציאה • אונ
איין עקדעש וואש בייסט דעם מענטשין • מיר
זאלין זוכה זיין צו משיח אן יסורים אמן :

וידבר יי אל משה אחרי מות שני בני אהרן רבי יצחק
זאגט עס שטייט עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה
אונ ווידר שטייט עבדו את יי בשמחה די צוויי פסוקים
זיינן דאך ווידר אנאנדר נאר מיר האבן גלערינט
אלע מצות וואש איין מענטש טוט צו דינן הקב"ה
זאל ער זעהן פריער קומן צו יראת שמים ער זאל
מורא האבן פר הקב"ה אונ דורך דר יראה וועט
ער קענן טאן די מצות התורה דרום שטייט מה יי
אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה · וגילו ברעדה פון דאגן
לערנן מיר אפ אז איין מענטש טאר זיך ניט פיל
פרייען אויף דר וועלט נאר תורה ומצות זאל מען
טאן בשמחה דרום שטייט עבדו את יי בשמחה זאגט
רבי יוסי עש שטייט אחרי מות שני בני אהרן עש
וואלט גדארפט שטיין אחרי מות נדב ואביהוא וועלן
מיר שוין אליין ווישן אז זיי זיינן בני אהרן נאר
מיר האבן גלערינט דאש זיי זיינן נאך ניט גוועזן
אין זייער רשות נייערט אין זייער פאטרש רשות
אונ דרום בקרבתם לפני יי וימותו ווארום זיי האבן
דוחק השעה גיוועזן פר זייער פאטערס לעבין ·
זאגט רבי חייא איך בין גיגאנגן אין וועג צו קומן
פר רבי שמעון לערנן בייא אים די פרשה פון
פסח בין איך גיקומן צו איין בארג אונ עס איז
אין אים גיוועזן גריבר דארטן זיינן גיזעסן צוויי
מענטשין וויא איך בין צוא גיגאנגען האב איך
גיהערט איין קול פון די מענטשן זייא זאגין עש
שטייט שיר מזמור לבני קרח גדול יי ומהולל מאד מיר
האבין גילערינט פון רבי שמעון אז דר שיר איז
גרעשר פון אנדרע שירים דרום שטייט שיר מזמור
אזו אויך שיר השירים איז גיטאפילט אונ גרעשר
פון אלע שירים · דעם מזמור האבין די בני קרח
גיזונגען אויף די דאזיגע וואש זיצין אויף דר. מיר
פון דעם גיהנם · בין איך צו גיגאנגן צו זיי אונ
פרעג זיי ווער זייט איר זאגן זיי צו מיר מיר זיינן
סוחרים אונ צוויי מאל אין דר וואך שיידין מיר
זיך אפ פון דעם ישוב אונ מיר זיינן עוסק בתורה
ווארום אין דר היים האבן מיר ניט קיין מנוחה
האב איך זייא גיזאגט וואול איז אייער חלק ·
האבין זיי אן גיהייבן צו זאגין כל זמן די דינים
ווערן אפ גטאן פון דר וועלט ווערט דר דין אויך
אפ גטאן אונ דיא מיתה פון צדיקים איז מכפר
אויף די זינד פון דעם דור דרום לייענט מען דיא
פרשה אחרי מות אום יום כפור עש זאל זיין איין
כפרה אויך די זינד פון ישראל אונ הקב"ה האט
גזאגט זייט עוסק אין דעם וואס מען שמועסט פון

מיתת הצדיקים וועט פר מיר גלייך זיין וויא איר
זייט מקריב קרבנות דעם טאג עש זאל אויך
אייך מכפר זיין דען מיר האבן גלערינט כל זמן
אז די ישראל זיינן אין גלות קענן זיי דאך ניט
מקריב זיין די שני שעירים פון יום כפור דרום
זאלין זיי לייענן די פרשה פון אחרי מות וואש
דארטן שטייט די מיתה פון די שני בני אהרן
וועט דאש זיין איין כפרה אויף זייערע זינד דען
נדב ואביהוא זיינן גלייך גיוועזן צו די זיבעציג
זקני סנהדרין וואש זיינן גוועזן אין דר צייט פון
משה דרום איז זייער מיתה מכפר אויף דיא
ישראל דרום שטייט ואחיכם כל בית ישראל יבכו את
השרפה אשר שרף יי דען עס איז ניט גיוועזן זייער
גלייכן צווישן אלע ישראל :

תאנא מיר האבן גלערינט רבי יוסי זאגט אין יום
הכפורים דארף מען לייענן די פרשה אחרי
מות מכפר זיין אויף די ישראל ווייל זייער מיתה
האט מכפר גוועזן אויף די ישראל פון דאגן לערנן
מיר אפ אז עש קומן חלילה יסורים אויף דעם
מענטשן איז דאש מכפר אויף זיינע זינד אונ ווער
עש איז זיך מצער אויף מיתת הצדיקים איז מען
אים מוחל זיינע זינד דרום לייענט מען די פרשה
פון די בני אהרן אום יום כפור כדי די מענטשן
זאלן הערין אונ וועלן זיך מצער זיין אויף זייער
מיתה וועט מען זייא מכפר זיין זייערע זינד אונ
ווער עש איז זיך מצער אדער ער וויינט אויף
דעם איז הקב"ה מכריז אויף זיי אונ זאגט וסר עונך
וחטאתך תכופר אונ ניט דאש אליין נאך מער ער
איז זוכה זיינע קינדר זאלין ניט שטארבן ביי זיין
לעבין אונ אויף אים איז גיזאגט גיווארן וסר עונך
וחטאתך תכופר יראה זרע יאריך ימים וחפץ יי בידו יצליח :
רבי שמעון האט גיזאגט עש שטייט כל הנחלים
הולכים אל הים והים איננו מלא זאגט רבי שמעון
איך פר וואונדר מיך אויף די מענטשן דאס זייא
האבן אויגין אונ זעהן ניט זיי האבן אויערין אונ
הערן ניט זייא האבין איין הארץ אונ טוען ניט
קליגין אין רצון פון הקב"ה וויא אזו שלאפן זיי
אונ דר וועקן זיך ניט איידר דר פינצטערר טאג
וועט אויף זיי קומן אונ וועט זיי צו דעקן אונ דר
האר פון זיין פקדון וועט אפ נעמן דין וחשבון פון
זייא אונ אלע טאג שרייט מען אויש איין כרוז
אויף זיי אונ זייערע נשמות זאגן אויף זיי עדות
די תורה שרייט אויף זיי אונ זאגט עד מתי וגו' ווי
לאנג נאך שוטים וועט איר ליב האבין דיא

פארעשקיים פון דער טומאה גייט אונ שפייזט איך מיט מיין שפייז אונ טרינקט מיין ווין עס וויל אבער קיינער ניט צו נייגין זייערע אויערין צו דר תורה קום אונ זעה די הינטערשטע דורות זיינן אן גבריט אז די תורה זאל פון זיי פר געסן ווערין אונ די חכמי לב וועלין איין גטאן ווערן אונ עס וועט ניט זיין ווער עס זאל עפענן אונ פר שליסין די תורה וויא צו דעם דור אונ פון היינט אן אונ ווייטער וועט שוין ניט זיין אזו איין דור וויא עס איז היינט ביז אין דר צייט אז משיח וועט קומען וועט זיך דר וועקן דיא ידיעה אויף דר וועלט אזו וויא עס שטייט כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם ער זאגט ווייטער סודות מיר האבין גילערינט משה רבינו האט גפרעגט צו הקב"ה ווען די ישראל וועלן זינדיגן אונ וועלין תשובה טאן דורך וואש וועלין זייא געבענטשט ווערן זאגט הקב"ה צו אים וואש פרעגסטו מיך דבר אל אהרן אחיך דען אלע ברכות פון אויבין אונ פון אונטין זיינן איבר געמפערט גיווארין אין זיינע הענט :

במעשה ארץ מצרים זאגט רבי אבא קום אונ זעה עס איז פר האנדן צעהן מדריגות אין דער טומאה מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וגו׳ די האבין איין אחיזה אין דער זוהמא פון דיא נעגיל ניין מדריגות זיינען אין מצרים אונ איין מדריגה איז אויף דר גאנצער וועלט אונ די מצרים האבין זיך אין זיי מטמא גוועזן אונ דאש זיינן פיל מיני כישוף פון דארטן האבין די מצרים גיוואושט כישוף מער פון דער גאנצער וועלט אונ ווען זיי האבין גוואלט טאן כישוף זיינען זיי ארויש גיגאנגן אויף דעם פעלד אויף די הויכע בערג אונ האבן גישאכטן אשכטונג פר די רוחות הטומאה אונ האבן גמאכט אגראבן אונ האבן ארום גירינגילט דעם גראבן מיט דעם בלוט פון דעם שעכטונג אונ דאש איבעריגע בלוט האבן זיי איין גזאמילט אין דר גרוב אונ דאש פלייש פון דר בהמה האבן זיי דרויף אנידר גלייגט אונ אזו האבן זיי מקריב גיוועזן זייערע קרבנות צו די שדים אונ קליפות דר מיט האבן זיי זיך צו זייא מקרב גיוועזן אונ באוויליגט מיט אנאנדר אויף די בערג אונ ישראל זיינן גוועזן ביי זיי אין גלות האבן זיי זיך דאש פון זיי אפ גלערינט אונ האבן אויך מקריב גוועזן נאך די עבודות דרום שטייט כמעשה ארץ מצרים לא תעשו איר זאלט ניט טאן אזו ווי די מצרים האבן גטאן אונ ווידר שטייט ולא יזבחו עוד לשעירים זיי זאלין שוין ניט שעכטין צו די שדים וואש זייא האבין איין פנים אזוא וויא איין ציקעלע :

תאנא מיר האבין גילערינט בשעת זייא האבין אזו מקריב גיוועזן אויף דעם פעלד האבין זיך איין גזאמילט אלע מיני שדים אונ האבן זיך צו זיי באוויזן אזו וויא ציקעלעך מיט האר אונ האבן זיי מודיע גיוועזן וואש זיי האבן גוואלט אונ דאש הינטערשטע פון די צעהן מדריגות איז דורש אל המתים דען מיר האבן גלערינט רבי יהודה זאגט די נשמות פון די רשעים זיינן די מזיקים אויף דר וועלט · זאגט רבי יוסי עס איז דאך פר זיי איין טובה וואו איז זייער עונש פון דעם גיהנם וואש זיי דארפן לידין אויף זייערע זינד זאגט רבי חייא מיר האבן אזו גילערינט אז די נשמות פון די רשעים גייען אוועק פון דר וועלט אזו זיינן כמה מלאכי חבלה אן גבריט ארין צו ברייגגן זיי אין גיהנם ארין מען זאל זיי משפטן אלע טאג דריי מאל דר נאך באהעפטן זיי זיך אין די מלאכי חבלה אונ גייען אונ שוועבן אויף דר וועלט אונ זיינן מטעה די רשעים וואש פון זיי איז שוין פר שלאסן גיווארן די שערי תשובה · דר נאך ברייגגט מען זיי ווייטר אין גיהנם ארין אזו פירט זיך מיט זיי אלע טאג אונ דר נאך אז זיי שוועבן אויף דר וועלט קומן זיי אין קבר ארין זעהן וויא די ווערים עסין דאש פלייש פון דעם גוף אונ זיי קלאגן דארטן אויף אים · די מכשפים האבן גקאנט טאן כישוף אויף דעם קבר · דען זיי פלעגן מאכן איין גישטאלט פון איין מענטשן אונ האבן פר אים גישאכטן איין פויגל דר נאך האבן זיי דעם פויגל ארין גילאזן אין קבר ארין אונ האבן גמאכט כישוף אויף אלע פיר זייטין פון דעם קבר האבין זיך איין גיזאמילט דיא משחיתים אונ האבן גיבראכט דעם נפש אין קבר אונ ער האט מיט זיי גרעט וואש זיי האבן גוואלט · זאגט רבי יצחק וואול צו די צדיקים בעולם הזה ובעולם הבא דען זיי זיינן אין גאנצן הייליג דר גוף מיט דעם נפש אונ מיט דעם רוח איז אלץ הייליג אונ זייער נשמה איז קודש קדשים · קום אונ זעה עס זיינן דריי מדריגות באהעפט אין דעם גוף נפש רוח ונשמה אונ דיא נשמה איז די אויבערשטע מדריגה דען רבי יוסי האט גיזאגט איטליכר מענטש האט איין נפש

אונ עס איז פאר האנדרין איין נפש וואס איז גרעסר פון דעם אנדערין פון וואשר איין עולם ער איז אזו איז זיין נפש דען אין איטליכין עולם זיינען מדריגות פון נפש רוח ונשמה אונ ווען איין מענטש האט איין נפש אונ איז זוכה אונ לערינט תורה באקומט ער דיא מעלה פון רוח אזו וויא דער פסוק זאגט עד יערה עלינו רוח ממרום מען ליידינט אויש אויף אים דיא מדריגה פון רוח איז ער זוכה אונ האלט רעכט דעם רוח אזו קריינט מען אים בכתר קודש עליון ער איז אלין כולל דאש איז נשמת אלוה דאש איז דר חלק וואש ער הייסט נשמה׃ תאנא מיר האבן גלערינט אין די סודי סודות פון שלמה המלך דריי ערליי וואונונג האט הקב״ה גימאכט צו דיא צדיקים׃ איינם די וואש האבין זוכה גיוועזן אונ זיינן ניט פר שניטין גיווארין פון דר וועלט מיט כרת אונ אז דיא וועלט איז בצער אונ באדארפן האבין רחמים אזו גייען דיא נפשות אונ בעטין רחמים אונ זיינן מתפלל אויף זיי אונ זיינן מודיע צו די אבות וואש ליגן אין דר מערת המכפלה אזו דר וועקן זיך די אבות אונ גייען אין גן עדן התחתון וואש איז אויף דר ערד אונ זיינן זיך משתף מיט אנדרע צדיקים וואש זיינן דארטין אונ זיי זיינען גוזר גזירות טובות אונ הקב״ה טוט זייער ווילין אונ האט חס אויף דער וועלט אונ דיא נפשות הצדיקים זיינן תמיד שכיח מגין צו זיין אויף די לעבעדיגע אונ דאש הייסט נפש אונ דר חלק הנפש ווערט קיין מאל ניט פאר לענט אונ אפ גישניטן פון דר וועלט כדי זיי זאלין אלין קענען ווייסן אונ מגין צו זיין אויף דר וועלט אונ דאס האבן גימיינט די חבריא וואש זיי האבן גיזאגט אז די מתים ווייסין דעם צער פון די לעבעדיגע אבר אויף דיא רשעים שטייט ונכרתה הנפש ההיא מעמיה׃ דאש אנדרע וואונונג איז גן עדן התחתון דריטען האט הקב״ה גימאכט טייערע חדרים עליונים אין דעם גישטאלט פון דעם עולם אונ פון עולם העליון אונ עש זיינן אזעלכע היכלות פון פיל ערליי גישטאלט אונ אין דרינן איז פר האנדרין אילנות אונ עשבים אונ דארטן זיינן די מענטשין גיקלייד אין דעם גישטאלט פון דער וועלט אונ אין גישטאלט פון עולם העליון׃ דש דריטע וואונונג איז דער מדור העליון הקודש וואש ער הייסט צרור החיים דארטן זיינן זיי זיך מתענג אין דעם עונג העליון וואש דרויף שטייט אז תתענג על יי׳ דאש הייסט נשמה׃ אונ מיר האבן גלערינט אז די וועלט באדארף רחמים אונ דיא צדיקים פון דעם דור זיינען זוכה אז דער נפש וואש שוועבט אויף דר וועלט זאל אויף זייא מגין זיין אזו גייט דר נפש אונ איז מודיע דעם רוח אונ דר רוח גייט אונ שוועבט אונ איז מודיע צו דר נשמה אונ דיא נשמה גייט אויף אונ בעט צוא הקב״ה אזו האט הקב״ה רחמנות אויף דר וועלט אונ נידערט אראפ די נשמה אונ איז דאס מודיע צו דעם רוח אונ דר רוח נידערט אראפ אונ איז מודיע צום נפש אונ אלע שבת אונ ראש חודש זיינן זיך אלע דריי מחבר אין איינעם אונ קומן זיך בוקן צום מלך הקדוש אונ דר נאך גייט ווידר איטליכר אויף זיין ארט דאש מיינט דער פסוק והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יי׳ אונ בשעת די וועלט באדארף האבין צו רחמים אונ די לייט גייען אונ זיינן עש מודיע צו די נפשות פון צדיקים אונ וויינן דארטן אויף זייער קבר אונ די לייט זיינען פרומע לייט אזו קענן זיך בהעפטן זייערע נפשות מיט דיא נפשות הצדיקים אונ זאמלן זיך אלע אין אונ שוועבין צו די אבות קיין חברון אונ זיינן זייא מודיע דעם צער פון דער וועלט אזו גייען זייא אין טויער פון גן עדן אונ זיינן דש מודיע צו די רוחות הצדיקים אונ די רוחות זיינן גקריינט אין גן עדן אונ די מלאכים הקדושים גייען צווישן זיי אונ אלע גייען אונ זיינן עס מודיע צו די נשמות אונ די נשמות בעטן אויף די לעבדיגע אזו האט הקדוש ברוך הוא חס אויף דר וועלט פון זייערט וועגין אויף דעם זאגט שלמה איך לויב דיא מענטשין וואש זיינן שוין לאנג גישטארבן מער פון די מענטשן וואש לעבן נאך׃ זאגט רבי חייא איך פר וואונדר מיך אויב עש איז נאך דא איין מענטש אויף דער וועלט וואש ער זאל קענען מודיע זיין צו די נפשות הצדיקים חוץ פון אונזר חבריא אבר ווייטר קען קיינר ניט זאגט רבי אבא דר צער איז זיי מודיע׃ די ספר תורה איז זיי מודיע׃ ווארום אז עש איז ניט דא קיינר וואס ער זאל מודיע זיין אזוא ציהעט מען אויש איין ספר תורה נאהינט פון בית הקברות אזו זיינן זיך מתעורר דיא מתים אנטקעגין דער ספר תורה וואש זיא ווערט אנטפלעקט דען דר מלאך דומה איז זיי מודיע אזו שרייען אלע אויף דעם וואס די תורה איז אזו אנטפלעקט בחרפה זיינן דיא

לייט חוזר בתשובה אונ ווייגן בלב שלם פאר
הקב"ה אזו זאמלן זיי זיך איין אונ זיינן עס מודיע
צו דיא אבות פון חברון גייען זיי אונ זיינן דאש
מודיע צו די רוחות אין גן עדן אונ די רוחות זיינן
דאש מודיע דער נשמה אזוא וויא אויבין איז
גישטאנן אבער אז די לייט ציהן אויש דיא ספר
תורה אונ טוען ניט קיין תשובה זיי זאלן ווייגן
בלב שלם אויף דעם צער איז וויי צו זיי דען
זיי זאגין ווער האט דאש גיטאן דאש זיי האבין
דיא תורה אזו מבזה גיוועזן אונ אנטפלעקט אן
תשובה · זייא זיינן נאך אויף זיך מעורר זייערע
עונות דרום זאל מען דאש ניט טאן אן תשובה
אונ תענית אונ תפלה · רבי אבא זאגט תענית
איז איבער אלע דריי אונ דאש בדארף זיין דוקא
אין דעם טאג וואש מען ציהט ארויש דיא ספר
תורה אונ בשעת די וועלט איז אין גרויסן צער אזו
טוען זיך אלע בהעפטן מתפלל צו זיין פר זיי :
תאנא מיר האבין גילערינט רבי יהודה האט
גזאגט אמאל זיינן גיגאנגן רבי חזקיה אונ
רבי ייסא אין וועג זיינן זיי גיקומן אין דר שטאט
גוש חלב אונ די שטאט איז דענסט מאל גוועזן
חרוב האבין זיי זיך גזעצט נאהנט ביי איין קבר
אונ רבי ייסא האט ביי זיך גיהאט איין שטיק
פון איין ספר תורה אפ גיריסין אזו וויא זיי זיינן
גיזעסין האט דר קבר אן גיהויבן שטורעמן אונ
שרייען ווייוויי דאש די וועלט איז היינט בוודאי
אין צער ווייל איין ספר איז אהער אנטפלעקט
אונ פר טריבן גיווארן אדר אפשר זיינן אהער די
לעבעדיגע גיקומן צו שפאטן פון אונז מבייש צו
זיין אונז מיט דר תורה וואש זיי לערנן פרעגט
אים רבי חזקיה ווער ביסטו זאגט ער איך בין
איין מת אונ דער וועק מיך מחמת דער ספר
תורה דען אמאל איז גוועזן די וועלט בצער זיינן
גיקומן לעבעדיגע אהער צו דר וועקן אונז מיט
אספר תורה אזו האב איך מיט מיינע חברים
זיך מקדים גוועזן אונ האבן מודיע גוועזן די אבות
אין חברון זיינן זיי גיגאנגן אונ האבן עש מודיע
גיוועזן צו די רוחות פון צדיקים נאך דעם איז
גיפונן גיווארן די ספר תורה פסול אונ זיי האבן
משקר גיוועזן בשם המלך דען די תורה איז אין
גאנצין שמות הקודש אונ עס איז גיפונן גיווארן
איין איבריגע וא"ו אין פסוק ושופטת שפט שתי פרסות
האבן די צדיקים גיזאגט ווייל זייא האבן משקר
גוועזן בשם המלך אונ מיר האבן זיי אום זיסט
דר וועקט דר פר האבן זיי מיך מיט מיין חבר
רוחה גיוועזן פון דר ישיבה ביז איין אלטר מאן
וואש איז גיוועזן צווישין זיי האט גיבראכט איין
ספר תורה פון רב המנונא סבא אזו איז דר וועקט
גיווארן רבי אלעזר ברבי שמעון וואש איז גוועזן
מיט אונז באגראבין איז ער גיגאנגן אין גן עדן אונ
האט מתפלל גיוועזן אזו זיינן זיי גהיילט גיווארן
אונ פון דעם טאג אן וואש מען האט צוא רבי
אלעזר צו גינומען פון דאגן אונ מען האט אים
אויף גבראכט צו זיין פאטר אין זיין מערה ארייין
איז שוין קיינר ניט דא ער זאל זיך איין שטעלן
צו גיין צו די אבות דען מיר פארכטן זיך שוין צו
גיין מיר זאלן ניט גישטראפט ווערן אזוא וויא
פריער אונ היינט זייט איר גיקומן צו אונז מיט
דר ספר תורה האב איך גימיינט ווייל די וועלט
איז בצער דרום בין איך דר שראקן גיווארן אונ
דער קבר האט גישטורעמט ווייל איך האב
גיטראכט ווער וועט זיין מודיע צו דיא אבות
קיין חברון אזו איז רבי ייסא אוועק גיגאנגן מיט
דר ספר תורה זאגט רבי חזקיה חס ושלום דיא
וועלט איז ניט בצער אונ מיר זיינן חס ושלום
ניט גיקומען צוא אייך מבייש צו זיין זיינן רבי
חזקיה ורבי ייסא אוועק גיגאנגן אונ זאגן בוודאי
אז קיין צדיקים איז ניט דא אויף דר וועלט שטייט
די וועלט נאר פון וועגן די מתים זאגט רבי ייסא
פר וואש אז די וועלט בדארף האבן רעגן גייט
מען צו די מתים אמר עש שטייט דאך ודורש אל
המתים זאגט רבי חזקיה צו אים ביז אהער האשטו
ניט גיזעהן דעם כנף פון דעם צפור פון דעם גן
עדן ער האט אזוא גיזאגט ודורש אל המתים דאש
זיינן די רשעים זיי הייסן תמיד מתים אבר דיא
וואש הייסן צדיקי אמת אויף דר וועלט אויף זיי
האט שלמה גיזאגט ושבח אני את המתים שכבר מתו
זיי זיינן לאנג גישטארבן אבר היינט זיינן זייא
לעבדיג אונ ווידר אז די רשעים קומן צו זייערע
מתים קומן זיי מיט כישוף דער וועקן מינים רעים
משחיתים אבר די צדיקים קומן צו זייערע מתים
מיט תשובה פר הקב"ה אונ איין צו בראכן הארץ
מיט תענית אונ זיינן מתפלל פר זיי פון זייערע
נשמות וועגן כדי זיי זאלין בעטן פר הקב"ה אונ
הקב"ה האט חס אויף דר וועלט פון זייערט וועגן
אונ אויף דעם האבן מיר גילערינט איין צדיק
וואש ער ווערט נפטר פון דר וועלט ווערט ער
ניט פר לארן פון אלע עולמות אזו וויא עס שטייט
על

עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ לייענן ניט עלמות נאר עולמות איז טייטש וועלטין דען ביי זיין לעבן איז ער נאר שכיח אין דרייא וועלטין אבר דר נאך איז ער שכיח אין אלע וועלטין וואול צוא זייער חלק:

תאנא מיר האבן גילערנט עש שטייט וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עש וואלט גדארפט שטיין נִשְׁמַת אֲדוֹנִי דען די נשמות זיינן אויף דעם ארט צְרוֹר הַחַיִּים נאר אזו וויא מיר האבן אויבן גיזאגט וואול צו די צדיקים וואש זיי זיינן אן גיקניפט איינש אין דעם אנדרין דער נפש אין דעם רוח דר רוח אין דר נשמה אונ די נשמה איז בהעפט אין הקב"ה ווערט גיפונן אז דער נפש איז אויך מקושר בצרור החיים זאגט רבי אלעזר מיר האבן גלערינט אז ביי איין ספר תורה בשעת מען איז זיא מטלטל פון איין שול אין דר אנדערער הייסט ביי איר גלות דרום טאר מען ניט מטלטל זיין קיין ספר תורה פון איין ארט אויף דעם אנדרן זאגט רבי אבא אז די שכינה איז פאר טריבן גיווארן איז אויך אזו גוועזן ביז זיא האט גיזאגט מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים אין ערשטין פון איין שול אין דר אנדערר ביז נאך אויף דר גאס אונ דר נאך אין דער מדבר מְלוֹן אוֹרְחִים זאגט רבי יהודה די בני בבל פארכטן זיך צו טראגן איין ספר אפילו פון איין שול אין דר אנדערר מכל שכן וואס ניט לצורך:

תניא מיר האבן גילערינט רבי שמעון זאגט צו דר חבריא כל זמן אז איך לעב וועלן די מענטשן ניט בדארפן מטלטל זיין איין ספר תורה אויף דר גאס ולבית הקברות דר וועקן די מתים זאלן מתפלל זיין דען מיין זכות אליין איז כדאי מגין זיין אויף דר וועלט ווארום די צדיקים זיינן מגין פר זייער לעבן אויף דעם דור ומכל שכן נאך זייער טויט ווערט נאך מער מגין זיין וויא ביי זייער לעבן אזו וויא עש שטייט וְגַנּוֹתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אונ אז דוד המלך האט גילעבט שטייט ניט איך וועל מגין זיין אויף דר וועלט פון וועגן דוד נייערט נאך זיין טויט שטייט ערשט אזו · זאגט רבי יהודה ווארום שטייט לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי איז דאך משמע אז זיי זיינן ביידע גלייך נאר ווייל דוד המלך האט זוכה גיוועזן זיך צו בהעפטן אין די דריי אבות וואש זיי זיינן שְׁלֹשָׁה רַגְלֵי הַמֶּרְכָּבָה אונ ער איז גוועזן דר רֶגֶל רְבִיעִי בַּמֶּרְכָּבָה דרום איז אלין איינס:

רבי אבא איז גיגאנגן קיין קפוטקיא אונ רבי יוסי איז אויך גיגאנגען מיט אים זעהען זיי אז איין מענטש גייט זיי אנטקעגן אונ האט איין צייכין אויף דעם פנים זאגט רבי אבא מיר דארפן אפ קערן אונזר וועג פון דעם מענטשין ווארום זיין פנים ווייזט אויש אז ער האט עובר גוועזן אויף די עריות פון דער תורה זאגט רבי יוסי טאמער איז אים דר צייכין גיקומן קליינר הייט אונ אויף וועלכע עריות האט ער גיקאנט עובר זיין זאגט רבי אבא עש ווייזט אבער פארט אויש אז ער האט עובר גיוועזן אויף די עריות האט אים רבי אבא צו גירופין אונ זאגט אים מיין קינד וואס פר איין צייכין האשטו אויף דיין פנים זאגט ער צו רבי אבא איך בעט אייך איר זאלט מיך שוין מער ניט שטראפין דען מיינע עבירות האבין מיר דאש גורם גוועזן זאגט רבי אבא וויא אזו איז גיוועזן די מעשה זאגט ער איך בין איין מאל גיגאנגן אין וועג מיט מיין שוועסטר האבין מיר גינעכטיגט אויף איין הארבריג האב איך מיך אן גיטרונקן מיט וויין אונ האב מיט איר מזנה גוועזן ביי נאכט אונ אז מיר זיינן אויף גישטאנן אין דר פריא האט זיך דר בעל הבית מיט איינעם גקריגט בין איך אריין גיגאנגן צווישן זיי איך זאל זיי צו שיידן האבין זיי מיך ביידע גישלאגן דר אויף איין זייט אונ דר אויף דר אנדערר זייט האבן זיי מיר גימאכט די מכה אויף דעם פנים איז די מכה גיגאנגן ביז דעם מוח בין איך גיוועזן מסוכן האט מיך ביי אונז איין רופא מציל גיוועזן פרעגן זיי אים ווער איז דר רופא זאגט דר מענטש ער הייסט רבי אלעזר זאגין זיי צו אים וואס פר איין רפואה האט ער דיר גיגעבן זאגט ער רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ ער האט מיר גיהייסן תשובה טאן אלע טאג אונ פון דר צייט אן טוא איך תשובה אונ זעה אלע טאג אין איין שפיגיל מיין צייכן טוא איך וויינן פאר הקב"ה וואש ער איז דער האר פון דער גאנצר וועלט אונ מיט די טרערין פון די אויגן וואש איך אפ מיין פנים זאגט רבי אבא אויב עש איז ניט נגזר גיווארין אויף דיר אז קיין תשובה זאל דיר ניט העלפין וואלט איך דיר גמאכט אז דר צייכן זאל דיר אראפ פון דיין פנים דאש איך וועל אויף דיר לייענן וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר זאגט רבי אבא צו אים זאג מיר נאך דריי מאל דעם פסוק האט ער דריי מאל נאך גזאגט צו רבי אבא דעם פסוק אזו איז דר צייכן אראפ גיגאנגן פון זיין פנים זאגט רבי אבא הקב"ה האט

דיר

דיר אפ גיטאן דעם צייכן ווייל דו האשט רעכט תשובה גיטאן זאגט ער איך טוא איין נדר אז פון היינט אן אונ ווייטער זאל איך עוסק זיין בתורה יומם ולילה זאגט רבי אבא וויא אזו איז דיין נאמן זאגט ער אלעזר זאגט רבי אבא דיין נאמן האט דיר גורם גיוועז וואש גאט האט דיר גיהאלפין ווארום אלעזר מאכט אל עזר האט אים רבי אבא גיבענטשט אונ האט אים אוועק גישיקט · אמאל איז גיגאנגן רבי אבא צו רבי שמעון איז ער גיקומן אין איין שטאט האט ער גיזעהן וויא איינר איז גיזעסן אונ האט גידרשית דעם פסוק איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת וויא נאר זיינן פר נארעשט די מענטשן פון דר וועלט זיי זיינן ניט משגיח צו ווישן אויף וואס זיי האבן איין קיום אויף דר וועלט וואש איז זיי מעכב וואש זיי ווייסן ניט ווייל זיי זייגען ניט משתדל אונ עוסק בתורה וואלטן זיי עוסק זיין בתורה וואלטין זיי גיוואוסט דעם וועג דר פון וכסיל לא יבין את זאת דר נאר פר שטייט עש ניט פר וואס הקב״ה שטראפט דעם צדיק אויף דר וועלט אונ בפרוח רשעים כמו עשב די רשעים וואש זיינן עובר אויף דר תורה טוען בליען אזו וויא גראז אונ דוד המלך האט גיזאגט דאש איז נאר להשמדם עדי עד הקב״ה גיט זיי אויף דר וועלט גוטץ אונ עשירות כדי ער זאל זיי פר מיליגין פון יענר וועלט דאש זיי וועלין זיין אזו וויא ערד אזו וויא עש שטייט ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגלי הצדיקים ער זאגט עש שטייט ונקם כי כחשי בפני יענה וואס מיינט דאש דר פסוק אלא וואול צו דעם מענטשן וואס ער איז עוסק בתורה צו ווישן זיא אונ צו ווישן דעם וועג פון הקב״ה אונ ווער עש איז עוסק בתורה איז גליך וויא ער איז עוסק אין דעם נאמען פון הקב״ה פסו״ש אזו וויא דר נאמן פון הקב״ה טוט משפט אונ דין אזו אויך איז די תורה · קום אונ זעה דר מענטש וואש איז עובר אויף דר תורה אזו גייט די תורה ארום דר נאך גירערט זיא אראפ אונ מאכט דעם מענטשן איין צייכן אויף זיין פנים כדי די אויבערשטע אונ די אונטערשטע זאלין אים זעהען אונ זאלין אים שלטין · אונ מיר האבן גילערינט אלע די עיני יי פר וואש הייסן זיי עיני יי ווייל זיי גייען אונ שוועבן אויף דר וועלט צו ווישן דעם וועג פון די מענטשן אזו הייבן זיי אויף זייערע אויגן אונ זעהן אין זיין פנים שרייען זייא אלע אויף אים ווייא · ווייא איז צו אים בעולם הזה ווי איז צו אים בעולם הבא קערט איך אוועק פון אים דען דר רוח הטומאה רועט אויף אים דען ער איז גיצייכינט כדי דר צייכן זאל אויף אים עדות זאגין אונ כל זמן דער צייכן שטייט אויף זיין פנים איז דאש פאר איין עדות אונ אז ער האט איין קינד איז דאש קינד אויש גיצויגין אונ גינומן גיווארין פון דער טומאה ניט פון דר קדושה אונ דאש זיינן די עזי פנים פון דעם דור די רשעים לאזט זיי הקב״ה גיין אויף דער וועלט אונ שטראפט זייא ניט כדי צו פאר דארבין זיי פון יענר וועלט אונ מיר האבין גילערינט דער צדיק וואש איז עוסק בתורה יום ולילה איז הקב״ה אויף אים מושך איין חוט של חסד ער איז אים אן גיצייכינט אין זיין פנים אונ פר דעם צייכן פארכטין זיך עליונים ותחתונים אבער חלילה אז איינער איז עובר אויף דער תורה איז ער גיצייכינט ברוח הטומאה אונ עש אנטלויפין פאר אים עליונים ותחתונים אונ רופין אויס קערט איך אוועק פון אים דען ער האט עובר גיוועזן אויף דער תורה אונ מצות פון זיין הארין ווייא צו אים ווייא צו זיין נפש דער מענטש ציהט אויף זיך דעם רוח הטומאה אונ מאכט דאש ירשנן צו זיינע קינדר דאש הקב״ה האט אין אים קיין חלק ניט אונ לאזט אים גיין כדי ער זאל ווערין פאר דארבין פון עולם הבא · זאגט רבי אבא צו אים פון וועמן האשטו דאש גילערינט זאגט ער אזו האב איך גלערינט דאש די שלעכטע ירושה ירשנן ווידר זיינע קינדר אז ער טוט קיין תשובה ניט אבער קיין שום זאך קאן ניט שטיין אנטקעגין תשובה אונ די רפואה האט מען מיך גלערינט איין מאל דאש איך האב גיהאט אצייכין אויף מיין פנים בין איך גיגאנגען אין וועג האט מיך באגעגינט איין צדיק אונ דורך אים איז מיר דער צייכן אראפ · זאגט רבי אבא צו אים איך בין דער מענטש וואש איך האב דיך דענשט מאל בגעגינט האט ער זיך פאר שפרייט פאר רבי אבא אונ האט אים גרויש כבוד אפ גיגעבין אונ האט אים ארייין גיבראכט אין זיין הויז אריין אונ האט גימאכט אגרוישע סעודה נאך דעם עסין האבין זיי גיזאגט סודות זאגט ער צו רבי אבא בריך רחמנא גילויבט איז הקב״ה וואש איך האב דאש פון דיר גיהערט אונ רבי אבא האט אויף אים גילייענט דעם פסוק ואתה שלום וביתך שלום :

קדושים תהיו איר זאלט זיין הייליג שלמה
המלך זאגט אין משלי תאוה נהיה תערב
לנפש ותועבת כסילים סור מרע דר פסוק לערינט אונז
דר מענטש זאל ניט נאך גיין נאך דעם גילוסטן
פון זיין הארץ דען דער וואס טוט פון זיך אפ
דאש גילוסטן פון זיין הארץ איז גלייך צוא
איין מלאך אונ דר וואש גייט נאך דש גילוסטן
פון זיין הארץ איז גלייך צו איין בהמה · דען
מיר גיפינן דאש גאט האט די וועלט באשפן
פאר דעם זעקסטין טאג אונ דער מענטש
איז ווארין בשאפין אין דעם זעקסטן טאג איז
גאר אלע בשעפעניש ווארין בשאפן אין פינף
טעג · אונ עש איז גטיילט אויף צווייא חלקים ·
איין חלק איז לויטר שכל אונ חכמה אזו וויא
די מלאכים וואש אין הימיל · אונ דש אנדרע
חלק איז פון דר ערד אונ האבן גאר קיין שכל
ניט אזו וויא די בוימר אונ קרייטר אונ בהמות
אונ חיות אונ עופות · אונ דיא צווייא ערלייא
בשעפעניש טוען זייערע מעשים גנייט ניט מיט
זייער גוטין ווילין נאר זיי זיינן גינייט אין דר
טבע צו טאן וואש זיי זיינען דר צו בשאפין
גיווארין · דען איין מלאך מוז מיט זיין שכל
טאן וואש ער איז דרויף גנעצט מיט נויט ניט
מיט זיין ווילין · אונ אזו אויך דאש אנדרע
חלק טרייבט זיי די טבע זיי זאלין טאן וואש
זיי זיינן דר צו ווארין בשאפין אונ קיינר רעט
זיי ניט אפ פון צו טאן זייערע מעשים דר נאך
האט גאט גימאכט איין דריטע בשעפעניש
איין מענטשין וואש ער האט שכל אזו וויא
איין מלאך אונ האט איין גוף אזו וויא איין
בהמה אונ האט אים גיגעבין רשות צו טאן
קלוגע זאכין אזו וויא די מלאכים · אונ אויך
נארישע זאכן אזו וויא בהמות דרום איז וואל
דעם מענטשין וואש טוט שטארקין זיין שכל
איבר דעם גוף אונ גייט ניט נאך דעם גילושטן
פון זיין הארצין · אזו איז ער גלייך וויא איין
מלאך · אבר ווען ער גייט נאך דעם גילוסטן
פון זיין הארץ איז ער גלייך וויא איין בהמה
אונ אזו אויך אדם הראשון איידר ער האט
גיזינדיגט האט ער גיזאלט זיין גלייך וויא איין
מלאך ער זאל אייביג לעבין · אונ דר נאך אז
ער האט גזינדיגט איז אויף אים גגזר גיווארין
מיתה אונ אויף דר גאנצער וועלט גלייך וויא
איין בהמה דרום זאל איטליכר מענטש גווארנט
זיין ער זאל ניט נאך גיין זיין גילושטיקייט דש
זאגט שלמה המלך תאוה נהיה תערב לנפש די צו
בראכנע תאוה איז זיס צום גוף אבר דר קלוגר
מענטש טוט זיך אפ פון איר · ותועבת כסילים סור
מרע די רשעים איז מיאוס אונ שווער צו אפ
קערין זיך פון זייער בייז זיי ווילן אלין גיין נאך
זייער גילושטן אונ עש איז גיוואושט דר וואש
גייט נאך נאך זיין תאוה דר לייקנט אין גאט
ברוך הוא · אונ דר וואש גייט נאך זיין תאוה
איז גיטיילט אויף פיר חלקים דש ערשטע איז
ער האט זיין מחשבה טאג אונ נאכט אויף
בייזע גלושטונג דר האט איין עבירה גלייך וויא
ער האט דאש בייז במעשה גטאן ווייל ער איז
מטמא זיין מחשבה אונ זיין שכל · דש אנדרע
איז ער האט תאוה צו ריידין לשון הרע אונ
ניבול פה אונ דר מיט פאר פירט אים דר יצר
הרע · דען ווען דר מענטש האט איין לושט צו
איין אשה אז ער זעהט זיא איז דעם יצר הרע
ניט גינוג ביז ער טרייבט דעם מענטשין ער
זאל זיא אפט זעהן · דר נאך טרייבט ער אים
ער זאל מיט איר ריידן שלעכטע רייד אונ ניבול
פה · דר נאך טרייבט ער אים ער זאל מיט איר
מזנה זיין · דרום זאל דר מענטש גווארנט זיין
ניט צו זעהן אויף איין פרעמדע אשה אונ מכל
שכן ער זאל מיט איר ניט ריידין · ובפרט די
תלמידי חכמים דארפן מער גווארינט זיין דען
אין זיי טוט זיך דר יצר הרע מער אנרייצן אזו
וויא די גמרא זאגט ווער עש איז חשובר פון
זיין חבר אין דעם רייצט זיך דר יצר הרע מער
וויא אין זיין חבר דען מיט די רשעים דארף ער
זיך ניט רייצין זיי פאלגן אים שוין לאנג ער דארף
שוין מיט זיי קיין גרוישי טרחה ניט האבין · די
דריטע תאוה איז צו עסן אונ טרינקן · דרום זאל
זיך דר מענטש אפ היטן דר פון אונ אפילו וואש

נאר מותר איז זאל ער זיך אויך ניט געוואונן פיל
צו עסן אונ טרינקן · די פערטע תאוה איז זנות
דרום זאל זיך דר מענטש אפ היטן דאש אפילו
מיט זיין ווייב זאל ער זיין בצניעות דרום זיינן
מיר ווארין גיבאטין אין דר סדרה קדושים תהיו
איר זאלט זיין הייליג דען דר וואש שייד זיך
אפ פון תאות הגוף הייסט קדוש אזו וויא מיר
גיפינן ביי איין נזיר ווייל ער האט זיך אפ גשייד
פון ווין טרינקן רופט אים די תורה קדוש אזו
וויא אין פסוק שטייט קדוש יהיה : איש אמו ואביו
תיראו איין מענטש זאל זיך פארכטן פאר זיין
מוטר אונ פאר זיין פאטר אונ דרום שטייט דא
די מוטר פר דעם פאטר אונ ביי כבוד אב דש
מען זאל ערליך האלטן פאטר אונ מוטר שטייט
פריער דר פאטר · דאס איז ווייל איין קינד האט
מער מורא פר איין פאטר וויא פאר איין מוטר
דרום האט די תורה פריער אן גישריבן די
מוטר צו ווייזן מען זאל אזו מורא האבן פר
דר מוטר אזו וויא פאר דעם פאטר · אונ דש
איז גיוואונשט דאש איין קינד האלט ערליך די
מוטר מער פון דעם פאטר ווייל זיא איז מיט
אים אין הויז אונ גיט אים אלע גוטע שפייז
אונ רעט מיט אים מיט גוטע רייד דרום האט
די תורה פריער גשטעלט דעם פאטר צו ווייזן
מען זאל דעם פאטר גלייך ערליך האלטן וויא
די מוטר · ואת שבתותי תשמורו אונ מיינע שבתות
זאלט איר דאך היטן האטשע איך האב אייך
גיהייסן ערליך האלטין אונ מורא האבן פר
פאטר אונ מוטר פון דעשט וועגן אז זיי וועלן
אייך זאגין איר זאלט מחלל שבת זיין זאלט
איר זיי ניט הערין דען זיי זיינן אויך חייב צו
האלטן שבת דר בחיי שרייבט עס שטייט קדושים
תהיו אונ עש שטייט דר ביי כל עדת ישראל צו
ווייזן דאש אפילו ווייבר זיינן אויך חייב צו
זיין הייליג · אונ ווייל דר מאן אונ ווייב דארפן
זיך הייליג האלטין דרום שטייט קדושים תהיו
דען עס זיינן דריי חברותות אין קינד גאט אונ
פאטר אונ מוטר גאט גיט די נשמה אונ שכל
אונ פאטר אונ מוטר גיבן דעם גוף דרום זאגט

דר פסוק קדושים תהיו כי קדוש אני יי איר זאלט
זיין הייליג ווייל איך גאט בין הייליג איר זאלט
אייך פארכטן פר פאטר אונ מוטר ווייל זיי
האבן דיך אויף דר וועלט גבראכט דרום זאגט
ער די מוטר פריער ווייל דר עיקר קדושה הייגט
אין דר מוטרש מחשבה · אונ ער האט דר ביי
גישריבן ואת שבתותי תשמורו צו ווייזן דאש
תלמידי חכמים זאלן נאר משמש זיין ואום שבת
אונ דרום שטייט דר ביי אל תפנו אל האלילים דש
מיינט מען איר זאלט ניט קוקן אויף איין
פרעמדע אשה דען עס איז גלייך וויא מען
קערט זיך צו דר עבודת כוכבים · אונ עס
שטייט דר ביי ואלהי מסכה לא תעשו לכם דש מיינט
מען דר מאן זאל ניט האבן קיין מחשבה אויף
איין פרעמדע אשה אני יי אלהיכם גאט האט ביי
פיל מצות אזו גיזאגט ווייל אלע מצות זיינן
צו גאט אונ דר ווילין פון גאט איז נאר מען
זאל טאן מצות אזו וויא די גמרא זאגט דר
וואש לערינט תורה אונ טוט קיין מעשים טובים
ניט איז ער גלייך וויא ער האט קיין גאט ניט
דען דר וואש טוט קיין מצות ניט דר לייקנט
גיך אין גאט אונ די חכמים האבן גיזאגט ניט
תורה לערנן איז דר עיקר נאר מעשים טובים
טאן איז דר עיקר ובקצרכם את קציר ארצכם אונ
אז איר וועט שניידן אייער תבואה פון אייער
פעלד זאלט איר איבר לאזין אייער עק פעלד
מיט תבואה כדי דער עני זאל עס נעמן אונ
אויך אין וויין גארטין זאלסטו איבר לאזן די
איינציגע וויין טרויבין פון דעם עני וועגן אונ
ווען עס פאלט אראפ צוויי זאנגן בשעת שניט
זאלשטו ניט אויף הייבן נאר דר עני אבער
דריי זאל דר עני ניט נעמן נאר דר בעל הבית
לא תגנבו איר זאלט ניט גנבנן די גמרא זאגט
אין בבא מציעא מען טאר ניט גנבנן ביי דעם
חבר אפילו ווען דו ווילסט אים נאר צער אן
טאן חאטשע דו האסט בדיעה דר נאך עס
אפ געבין נאר ער זאל איין רגע צער האבין
טארשטו אויך ניט טאן אונ דר וואש גנבת
דר לייקנט אונ שווערט פאלש אונ איז מחלל

השם

השם חס ושלום דען איין עבירה ברענגט די אנדרע ולא תשבעו בשמי איר זאלט ניט שווערין ביי מיין נאמן מיט וואש פאר איין נאמן עס איז לא תעשוק את רעך דו זאלסט ניט האלטן ביי דיר די שכירות פון דיין חבר וואש הט דיר געארבעט ער זאל דיר נאך לויפין נאך געלט נאר דו זאלסט אים צאלן אין דעם טאג וואש ער האט ביי דיר געארבעט • ולפני עור לא תתן מכשול אונ פאר איין בלינדן זאלסטו ניט געבן איין שטרויכלונג ער זאל פאלן דריבר נאר זאלסט אים פירן אין רעכטין וועג אונ אויך ווען דיין חבר פרעגט דיך איין עצה אין איין זאך וואש ער איז דרינן בלינד אונ ווייסט ניט וואש צו טאן זאלשטו אים איין גוטע עצה געבין דהיינו ווען ער פרעגט דיך אויב ער מעג די סחורה קויפן אויב עס איז ניט טייער זאלסטו ניט זאגין עס איז טייער כדי ער זאל אוועק גיין אונ דו וועשט איר קויפן דאש טארשטו ניט טאן • אונ אויב דו וועסט דיר טראכטן ווער וועט עס וויסן דאש איך האב אים איין שלעכטע עצה געגעבין דרום שטייט דר ביי ויראת מאלהיך דו זאלסט דיך פארכטן פאר גאט וואש ער ווייש אלין וואש אין דיין הארצן איז בהמתך לא תרביע כלאים דו זאלסט ניט באהעפטן איין אקס מיט איין אייזיל אדר אנדרע בהמות אונ חיות זאלסטו ניט באהעפטין מיט איין אנדער מין • דר בחיי שרייבט דרום טאר מען ניט באהעפטין צוויי מינים מיט אנאנדר ווייל גאט האט באשאפין איטליכש מין באזונדער אפילו קרייטר האט ער באשאפין איטליכש מין בזונדר אונ ווען דר מענטש מאכט באהעפטן איין אקס מיט איין אייזיל מיט אנאנדר קומט דר פון ארויש איין נייע באשעפעניש איין בזונדר מין וואס איז האלב אקס אונ האלב אייזיל ער ווייזט דאש ער האט מער חכמה פון גאט דש גאט האט אזו איין באשעפעניש ניט געקאנט באשאפין • אונ אויך די קרייטר אונ בוימר איז איטליכש באשאפין געווארין וויא אזו עס זאל זיין • אונ ווען ער זייט קארין אדר ווייץ אין

איין ווייץ גארטין פאר מישט ער די מינים • דען איטליכש מין האט איין בזונדר טבע • אונ אז ער האט באהעפט צווייא מינים מיט אנאנדר צו מישט ער אונ מאכט קריג צווישן זיי : לא תשא פני דל ווען איין עני מיט איין עושר קומן פר דיר צום משפט זאלסטו ניט טראכטן ער איז איין עני • דר עושר איז אים חייב צו געבין צדקה דרום וועל איך דעם עני גערעכט מאכין כדי ער זאל האבין זיין פרנסה בכבוד דאש זאלסטו ניט טאן ולא תהדר פני גדול אונ זאלסט ניט באשיינן דעם עושר דו זאלסט ניט זאגן ער איז איין עושר וויא קען מען אים אום גירעכט מאכין עס איז אים איין חרפה דאש טארשטו ניט טאן לא תלך רכיל דו זאלסט קיין רכילות ניט זאגין לא תקום ולא תטור ווען איין שכן קומט צו דיר לייען איין כלי זאלסטו זיך ניט נוקם זיין אין אים צו זאגן דו האסט מיר ניט געוואלט לייען קיין האק איך וועל דיר ניט לייען קיין זיפ דש טארסטו ניט טאן אונ אפילו ווען דו ווילסט אים יוא לייען נאר דו זאלסט אים זאגן האמשע דו האשט מיר ניט געוואלט לייען וועל איך דיר דאך לייען דאש טארסטו אויך ניט טאן ואהבת לרעך כמוך דוא זאלסטו ליב האבין דיין חבר וויא דיך אליין שלש שנים יהיה לכם ערלים ווען דו פלאנצט איין בוים זאלסטו דריי יאר זיינע פירות ניט עסן אונ אין דעם פערטין יאר זאלסטו די פירות היילגין צו גאט דען עס איז ראוי מען זאל צום ערשטן אפ געבן כבוד צו גאט צו בריינגן אים די ערשטע פירות אונ צום מיינסטן וואקסן ניט קיין פירות ביז נאך דריי יאר אזו איז אין פערטין יאר די ערשטע פירות וואש זיינען ראוי צו עסין אונ אויך דאש אויבס וואש וואקסט פאר דריי יאר איז זייער אום גיזונט ווייל דר בוים האט זיך נאך ניט רעכט דער היצט פון דר זון דרום זיינן די פירות גראב פון דעם פייכטיקייט פון דר ערד • דר מדרש זאגט שלש שנים יהיה לכם ערלים דאש ווייזט דאש קינד קען ניט רעכט רידין ביז דריי יאר אונ

אין

אין פערטן יאר אז ער קען רעדט ריידן זאל
ער זיין קודש דאש זיין פאטר אונ מוטר זאלן
אים לערנן איין ברכה מאכין אונ צו זאגין
לויב צו גאט אונ אין פינפטין יאר זאל מען
מיט אים לערנן תורה • דר תולדות יצחק
שרייבט די פרשה קדושים תהיו ווייזט אונז אויף
אלערליי קדושות דאש דר מענטש זאל זיך
ריין האלטין ניט פיל עסין אונ טרינקען דען
עס זיינן אטייל לייט וואש מוזן ווייניג עסן אונ
טרינקן דען ווען זיי עסין פיל זיינן זיי קראנק
דהיינו אלטע לייט עסין ווייניג אונ יונגע לייט
עסן פיל אונ אפט זיינן אלטע לייט וואש עסן
פיל אונ יונגע לייט וואש עסין ווייניג אונ די
תורה האט ניט גיקענט אן שרייבין איטליכן
מענטשין וויא פיל ער זאל עסין אונ טרינקן
ווייל די מענטשן זיינן ניט גלייך אין די מאגינש
אונ אין דר טבע • דרום האט די תורה אן
גישריבין קדושים תהיו איר זאלט אייך הייליג
האלטין מיט עסין אונ טרינקן אונ אויב דו
ווילסט ווער עס זאל דיר זאגין וויא פיל דוא
זאלסט עסין דאש זאגט דר פסוק איש אמו ואביו
תיראו די מוטר אונ דר פאטר ווייזין וויא פיל
דש קינד דארף עסין אונ וואש פר דעם קינד
איז גיזונט אונ דרום האט די תורה דער ביי
גישריבין ואת שבתותי תשמורו צו ווייזין האטשי
דו ביסט גיוואנט אום דר וואכין ווייניג עסין
דאך זאלשטו לכבוד שבת מער עסן וויא אום
דער וואכין אבר דאך ניט צו פיל אונ דרום
שטייט דער ביא אל תפנו אל האלילים צו ווייזין
האטשי די שטערן זעהער אונ מכשפים זאגן
מען זאל אום שבת קיין פלייש ניט עסין אונ
קיין ווין ניט טרינקען ווערט אים דאש מזל
שבתאי געבין מזל אונ הצלחה זאלשטו דיך
ניט קערין צו די אפ געטר אונ מכשפים אונ
האלט שבת ערליך עס יוא פלייש אונ טרינק
יוא ווין אונ קלייד אן שיינע קליידר ווערט דיר
גאט געבין הצלחה אונ דרום שטייט אין די
עשרת הדברות פריער מען זאל האלטן שבת
אונ דר נאך שטייט מען זאל ערליך האלטין

פאטר אונ מוטער צו ווייזין דאש שבת איז
פריער פאר כבוד אב ואם כלומר האטשע
עש איז ראוי צו ערליך האלטין פאטער אונ
מוטר צו טאן אזו וויא ער האט דיך גוואונט
ווייניג עסין דאך לכבוד שבת זאלשטו מער
עסין וויא זיי האבין דיך גיוואונט אונ דרום
שטייט ביא כבוד אב ואם למען יאריכון ימיך
כלומר ווען דו וועשט ערליך האלטין פאטער
אונ מוטער מיט דעם וואש זיא האבין דיך
גיוואונט ווייניג עסין וועשטו לאנג לעבין דען
דורך פיל עסן קומט פיל קראנקייט דאש מען
טוט שטארבין דער פון אונ דרום האט דיא
תורה אן גישריבין נאך כבוד אב לא תרצח לא
תנאף צו ווייזין ווען איין פאטער לערינט ניט
זיין קינד קומט דאש קינד צו רציחה אונ צו
זנות אזוא וויא דוד האט קיין מאל ניט אן
גישריען אין אבשלום דורך דעם האט
אבשלום גימאכט פאר לירין פיל פון ישראל
אונ האט מזנה גיוועזן מיט זיין פאטרש ווייבר
אונ האט דעם פאטער אליין אויך גיוואלט
הרגענען אונ ער קען אויף לא תגנוב אויך
עובר זיין דען ווען ער איז גוואונט צו פרעסן
אונ זויפין אונ ווען ער קריגט עש ניט טוט
ער גנבנן אונ דרום האט די תורה פריער אן
גישריבין מען זאל מורא האבין פאר דער
מוטער ווייל זיא איז דר עיקר אין הויז זיא
קען מער גיוואונן דאש קינד צו גוטין מער
וויא דר פאטער אזו וויא שלמה המלך האט
אים זיין מוטער צו גיבונדין צו איין זייל אונ
האט אים גישלאגין אונ גישטראפט • דיא
תורה האט אן גישריבין וכי תזבחו זבח ווען
איר וועט ברייגנן קרבנות אונ עס שטייט דר
ביי מען זאל דעם עני לאזין איין עק פעלד
מיט תבואה צו ווייזין דאש דיא צדקה איז
גיגליכין צו קרבנות • לא תלין פעולת שכיר דוא
זאלשט ביי דיר ניט לאזין איבער געכטיגין
ביז אין דר פרי דאש גיצאלט דעם גידונגענם
וואש ער האט ביי דיר היינט פאר דינט אונ
ווייל דר שטייגער פון אטייל מענטשין איז

וען

דען מען מאנט זי געלט טוען זייא שילטין דרום האט די תורה דער בייא אן גישריבן לא תקלל דוא זאלשט ניט שילטן קיין מענטשן אונ עש קען דער פון קומען ווען מען באצאלט ניט באלד דעם פועל זאל ער שלאגין דעם בעל הבית · דרום שטייט דר בייא ולפני עור לא תתן מכשול דוא זאלשט דעם פועל באלד באצאלין כדי דוא זאלשט אים ניט בריינגען צוא קיין מכשול דאס ער זאל דיך שלאגין בצדק תשפוט עמיתך דוא זאלשט רעכט משפטין דיין חבר אונ עס שטייט דר ביי מען זאל קיין רכילות ניט זאגין צו ווייזין ווען איין דיין האט עפעש גיפסקית זאל דר אנדערער דיין ניט זאגין אויף אים דאש ער האט דעם מענטשין פאלש גיפסקית · אונ וייל דורך רכילות דר שלאגט מען דעם וואש מען זאגט אויף אים רכילות דרום שטייט דר בייא לא תעמוד על דם מאך ניט פאר גיסין קיין בלוט · לא תקיפו פאת ראשכם איר זאלט ניט אפ שערין די פאות פון אייער קאפ אונ ניט די בארד · מפני שיבה תקום פאר איין אלטין מאן זאלשטו אויף שטיין האטשי ער איז איין עם הארץ · אונ פאר איין תלמיד חכם זאלשטו אויף שטיין האטשי ער איז יונג · אונ אויב דו וועסט צו מאכין דיינע אויגין גליך וויא דו זעהסט אים ניט פיר גיין אונ וועשט ניט אויף שטיין פאר אים דרום שטייט דער ביי ויראת מאלהיך דוא זאלשט דיך פארכטין פאר גאט וואש ער ווייסט וואש אין דיין הארצין איז · לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה דו זאלשט רעכט מעסטן מיט איין גירעכטער מאס · אונ מיט איין גירעכטער וואג · אונ ווען דו טושט מעסטין איין משקה זאלשטו ניט מאכין קיין שוים כדי יענער זאל מיינען עש איז פול די מאס אונ דער נאך ווערט עש אפ גיין · רבי זאגט פאלשע מאסין איז הארבער פון צוא מזנה זיין מיט איין אשת איש דען ווען ער איז מזנה מיט איין אשת איש אונ האט מיט איר קיין קינד ניט קען

ער תשובה טאן · אבער דער וואש מעסט פאלש דער קען קיין תשובה ניט טאן וייל ער ווייסט ניט וועמען אום צוא קערין דאש וואש ער האט גיגזילת מיט פאלש מעסטין אונ די תשובה קען אנדערש ניט העלפין סיידין מען קערט אום דאש וואש מען האט גיגזילת ואיש אשר ינאף את אשת איש אשר ינאף את אשת רעהו דער תולדות יצחק פרעגט ווארום שטייט צווייא מאל אשת איש אונ אשת רעהו עש איז דאך אלץ איינס · ענטפערט דער תולדות יצחק איין תירוץ דאש ווייזט אונז ווען ראובן איז גילעגין בייא דער וייב פון שמעון אונ שמעון איז גילעגין ביי דער וייב פון ראובן זאלשטו ניט מיינען שמעון קומט קיין מיתה ניט וייל ראובן איז פריער גילעגין בייא זיין וייב דרום איז ער גילעגין בייא זיין וייב · דרום שרייבט די תורה צווייא מאל צו ווייזין מען זאל שמעון אויך הרגענען · ואת הבהמה תהרוגו ווען איין מענטש ליגט בייא איין בהמה זאל מען די בהמה אויך הרגענען וייל עש איז דורך איר גיקומען בייז אויף דעם מענטשין כדי מען זאל ניט זאגין דורך דער בהמה האט מען דעם מענטשין גיהרגת · פון דאגען קען מען זעהען האטשע די בהמה האט קיין שכל ניט פון דעסט וועגין וייל דורך איר איז גיקומען בייז אויף דעם מענטשין דרום האט מען זיא גיהרגת מכל שכן ווען איין מענטש וואש האט שכל בריינגט בייז אויף זיין חבר דעם ווערט גאט פשיטא שטראפין חסד הוא ווען איין מענטש נעמט זיין שוועסטער פאר איין וייב איז עש איין גרויסע עבירה מען דארף אים טייטין · אונ אויב דוא וועשט זאגין ווארום האט קין גינומען זיין שוועסטער · דאש איז גיוועזן איין חסד פון גאט כדי די וועלט זאל גיבויט ווערין דען אלע לייט זיינען פון זייא ארויש גיקומען נדה היא ווען איינער ליגט ביי זיין ברודערס וייב איז גליך וויא ער ליגט

פייא אין נדה׳ דער בחיי שרייבט דרום גליכט ער עש צוא איין נדה צוא ווייזן אזו וויא איין נדה ווען זיא ווערט ריין איז זיא מותר אזוא אויך דעם ברודערש ווייב ווען דער ברודער שטארבט אן קינדער איז זיא צוא אים מותר: וָאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי נאט זאגט ווען איר אייך אפ שיידין פון עבודת כוכבים וועט איר זיין צוא מיר אונ אויב איר וועט אייך ניט אפ שיידין וועט איר זיין איבער גיענטפערט אין די הענט פון דיא עובדי כוכבים׳ רבי אליעזר בן עזריה זאגט איין מענטש זאל ניט זאגין מיר איז מיאוס צוא עסין חזיר נאר ער זאל זאגין איך וואלט גערין חזיר גיגעסין נאר ווייל גאט האט פאר באטין ניט צוא עסין דרום וויל איך האלטין זיין גיבאט׳ דרום זאגט דער פסוק לִהְיוֹת לִי איר זאלט אייך אפ שיידין פון עבירות פון מיינט וועגין ווייל איך האב אייך פאר באטין:

הפטרת קדושים

וַיְהִי דְבַר יְיָ אֵלַי לֵאמֹר זאגט יחזקאל עש איז גיוועזן די רייד פון גאט צו מיר צו זאגין דו בן אדם דו זאלסט דיך באווערין מיט דער שטאט וואש מען פר גיסט אין איר בלוט מיט רציחות ווען דער סדר איז מען טוט רציחות אין פעלד בסוד אבער זיי טוען רציחות אין שטאט׳ וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהִים זאג צו ישראל אזו האט גאט דער האר גיזאגט עס איז גיקומען די צייט דאש מען זאל חרוב מאכין די שטאט מיט די לייט פון וועגין זייער רציחה אונ פון וועגין וואס זיי דינען עבודת כוכבים דען איר האט מטמא גיוועזן די שטאט עס איז שוין גיקומען דיין טאג חרוב צו מאכין דיך׳ אונ איך וועל דיך געבין אין חרפה צווישין די עובדי כוכבים הַקְּרֹבוֹת וְהָרְחֹקוֹת מִמֵּךְ יִתְקַלְּסוּ בָךְ די נאהינטע אונ די וייטע וועלין שפעטין פון דיר אונ וועלין זאגין

טְמֵאַת הַשֵּׁם דאש איז איין אומה וואש האט מטמא גיוועזן איר נאמען דען זיא האט פריער גיהייסין עם קדוש אונ היינט הייסין זייא עם טמא שְׂפָתַיִם הִנֵּה נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרֹעוֹ די הארין פון ישראל איז איטליכר גיוועזן מיט זיין שטארקייט דער וואס איז שטארקער דער האט גיוואונגען אונ האט פאר גאסין בלוט׳ אָב וָאֵם הֵקַלּוּ בָךְ איין פאטער אונ מוטער האט מען גרינג גיהאלטין אין דיר אונ מען האט זייא ניט מכבד גיוועזן וואש אפילו גאט זאל ניט גיבאטין דרויף דארף מען אויך פאטער אונ מוטער ערליך האלטין אונ דעם גר אונ דעם יתום אונ דיא אלמנה האבין זייא גינארט אונ דער צערינגט קָדָשַׁי בָּזִית מיינע קדשים האסטו מבזה גיוועזן אונ מיינע שבתות האסטו פאר שוועכט׳ אַנְשֵׁי רָכִיל הָיוּ בָךְ עס איז אין דיר לייט וואש זאגין רכילות צו פאר גיסין בלוט אונ עס איז אין דיר די וואש דינען עבודת כוכבים אויף די בערג׳ זנות האט מען גיפירט צווישין דיר טְמֵאַת הַנִּדָּה עִנּוּ בָךְ איין אשה נדה האט מען גיפייניגט אין דיר שֹׁחַד לָקְחוּ בָךְ שוחד האט מען גינומען אין דיר אונ רווחים האסטו גינומען אונ האסט גיגזלת דיין חבר אונ מיך האסטו פאר געסין אזוא זאגט גאט וְהִנֵּה הִכֵּיתִי כַפִּי אונ איך טוא שלאגין איין האנט אויף דער אנדערער אזוא וויא איינער וואש איז זיך מצער אונ דאש איז פון וועגין דיין גזילה וואש דוא טושט אונ פון וועגין דיין בלוט וואש דוא האסט פאר גאסין׳ הֲיַעֲמֹד לִבֵּךְ אִם תֶּחֱזַקְנָה יָדַיִךְ וועט דען קענען באשטיין דיין הארץ אדער וועלין זיך דען שטארקין דיינע הענט אנטקעגין די צרות וואש איך וועל טאן אין דיר׳ דען איך גאט האב גירעט אונ וועל עש גיווים טאן׳ וַהֲפִיצוֹתִי אוֹתָךְ בַּגּוֹיִם אונ איך וועל דיך צו שפרייטין צווישין דיא עובדי כוכבים אונ וועל אפ טאן דיא טומאה פון דיר׳ וְנִחַלְתְּ בָךְ אונ דו וועסט אליין קריינקען פאר דיא אויגין פון דיא פעלקער אויף דעם בייז וואש דוא האסט גיטאן אונ דוא וועסט וויסין דאש איך בין גאט איך בין מקיים מיינע רייד:

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל כל עדת בני וגו' קדושים תהיו וגו' רבי אלעזר זאגט עס שטייט אל תהיו כסוס כפרד אין הבין איר זאלט ניט זיין אזו וויא איין פערד אדער איין מויל אייזיל וואס ער פר שטייט ניט וויא פיל מאל די תורה דר וועקט זיך וויא פיל מאל שרייט זיא אונ הייבט אויף איר קול צו דר וועקין אלע לייט פון אלע זייטן אונ אלע לייט טוען שלאפין אונ באגערין ניט צו זעהן אונ ניט צו ווישין מיט וואש פר איין פנים וועלין זיי שטיין ליום הדין העליון אז דער מלך העליון וועט פרעגן אויף דר בושה פון דר תורה וואש זיא האט גישריען צו זיי אונ זיי האבין זיך ניט גיקערט צו איר זיי זיינען פגום אונ חסר פון דעם נאמנות פון דעם מלך עליון ווייא צו זיא ווייא צו זייער נפש די תורה שרייט צו זיי אונ זאגט מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו וואש הייסט חסר לב אלא דר וואש איז ניט עוסק אין דער תורה האט ער ניט קיין נאמנות הקדושה אונ איז פגום פון אלעמן דרום הייסט ער חסר לב דען מיר האבין גילערינט דער וואש איז ניט מקיים די תורה טאר מען זיך ניט מקרב זיין צו אים אונ ניט האנדלין מיט אים קיין סחורה ומכל שכן ניט צו גיין מיט אים אין וועג דען ער האט קיין נאמנות ניט אונ דרויף האבן מיר גלערינט דער וואש ער גייט אין וועג אונ איז ניט עוסק בדברי תורה איז ער מתחייב בנפשו אונ מכל שכן אז מען גייט מיט אזו אמענטש וואש ער גידיינקט ניט אין כבוד פון זיין הערין אונ זיין כבוד דר האט בוודאי ניט חס אויף זיין נפש · רבי יהודה זאגט דער וואש האט ניט חס אויף זיין נפש וויא אזו קען ער אויש ציהן איין כשרי נשמה צו זיין זון דרום שטייט אל תהיו כסוס כפרד אין הבין · זכאין זיינן די צדיקים וואש זיינען עוסק בתורה דען זייא ווישין די וועג פון הקב"ה אונ זיינען זיך מקדש בקדושת המלך עליון אונ זיי ווערין גיפונען הייליג אויף דר וועלט אונ דרום ציהן זיי אראפ איין הייליגן רוח צו זייערע קינדר אונ די קינדער הייסין בני המלך בני קדושים ווייא צו די רשעים דען זיי זיינן אלע חצופים אונ דרום ירשנען זייערע קינדער איין נפש חצוף מצד הטומאה אזו וויא דר פסוק זאגט ונטמתם בם אז אמענטש קומט זיך מטמא זיין איז מען אים מטמא דרום זאגט דער פסוק זאלשט ניט זיין אזו וויא די פערד וואש זיי זיינן פול מיט זנות איז מער מטמא וויא אלע דינג עס שטייט דא אין הבין אונ ווידער שטייט והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין כלומר עש זיינען צו אים אן גיברייט די כלבים וואש זיינן עזי נפש והמה רועים זיי זיינען שרים ממונים צו פירין אים אין גיהנם אריין דרום שטייט ביי זיי לא ידעו שבעה די ממונים זיינן קיין מאל ניט זאט פון צו פירין אין גיהנם אזו וויא עס שטייט לעלוקה שתי בנות הב הב וגו' · איש לבצעו וגו' דאס זיינן די וואש פירין דעם מענטשין אין גיהנם אריין ווייל ער איז נאר נאך גיגאנגן נאך דעם געלט אונ איז ניט גיגאנגן אין גאטש וועג אונ האבן זיך ניט הייליג גימאכט אין זייער זיווג אזו וויא עס גיהער צו זיין דרום שטייט קדושים תהיו כי קדוש אני ה' איר זאלט זיין הייליג אין דר קדושה וואש איר זייט באהעפט ווייל איך בין הייליג:

איש אמו ואביו תיראו אונ פריער שטייט קדושים תהיו דאש ווייזט אז אמענטש קומט זיך מקדש זיין מיט זיין ווייב פון וועמן איז מער שבח דאש איז די קדושה פון דר מוטר דרום שטייט פריער אמו אונ דר נאך אביו · רבי יהודה זאגט עש איז גלייך אזו וויא ביי שמים וארץ שטייט אמאל פריער שמים אונ אמאל ארץ צו ווייזין אז זיי זיינען ביידע גלייך בשאפין גיווארין אזו דא אויך שטייט כבד את אביך אונ דער נאך ואת אמך אונ ביי מורא שטייט פריער אמו דר נאך אביו צו ווייזין אז זייא זיינען ביידע גלייך · עס שטייט איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו צו ווייזין אויף דעם קדושת הזיווג דאש מען זאל זיך מקדש זיין אום שבת אזו וויא אויבין שטייט דען תשמורו איז טייטש ווארטן אזו וויא עס שטייט ואביו שמר את הדבר איז דאך טייטש ער האט גווארט דאש גייט אויף די וואש ווארטן מיט דעם קדושת הזיווג פון איין ליל שבת צו דר אנדערר:

אל תפנו אל האלילים רבי חייא הייבט אן עס שטייט אל תפן אל רשעו ואל חטאתו איז קשה ווער קען עש זאגין צו הקב"ה קער זיך ניט צו זיין שלעכץ אונ צו זיין זינד אמער עס שטייט דאך כי עיניו על דרכי איש אונ עש שטייט אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו דען הקב"ה זעהט אלע דרכים פון דעם מענטשין אפילו אז ער פאר בארגט זיך איז הקב"ה אין אלעמען משגיח אונ ברייננט אים צום משפט דין סייא אויף נוטץ אונ סייא אויף שלעכץ אזו וויא עס שטייט

ואלהים

אלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע מטילא וויא אזו האט משה גיזאגט דו זאלשט זיך ניט קערי״ן צו זיין רשעות אלא מיר האבין גילערינט ראש אמענטש זאל זיך היטין אז ער זאל ניט זינדיגין פאר דעם מלך הקדוש · קום אונ זעה אמענטש אז ער טוט איין מצוה קומט די מצוה פר הקב״ה אונ זאגט איך בין פון דעם מענטשן וואש ער האט מיך גימאכט אונ הקב״ה זעצט זיא פאר זיך צו זעהן זיא אלע טאג אונ גוטש צו טאן צו דעם מענטשין פון דר מצוה וועגין אבר אז אמענטש איז עובר איין עבירה אזו קומט די עבירה פר הקב״ה אונ זאגט איך בין פון דעם מענטשין אונ הקב״ה שטעלט זיא פאר זיך ער זאל אויף איר משגיח זיין צו פר דארבין דורך איר דעם מענטשין אזו וויא עש שטייט וירא יי׳ וינאץ מכעס בניו ובנותיו עש וואלט נאר בדארפט שטיין וינאץ אונ ניט וירא אלא וירא ער זעהט אין דר עבירה וואש זיא שטייט פר אים דרום מנאץ איז ער ברוגז אונ אז דר מענטש איז חוזר בתשובה שטייט גם יי׳ העביר חטאתך לא תמות הקב״ה האט שוין מעביר גוועז דעם חטא וואס ער איז פאר אים גישטאנען כדי ער זאל שוין אין אים ניט קוקין אונ ער זאל שוין קענן דעם מענטשין גוטש טאן דרום שטייט אל תפן דו זאלסט זיך ניט קערן צו זעהן ווייער שלעכץ אונ דרום שטייט אויך נכחם שוגך לפני · אמאל איז גיגאנגען רבי ייסא ועירא צו רבי שמעון האט ער אים דער ווארט אז ער האט דעם פסוק גילערינט ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי פרעגט רבי ייסא פר וואש שטייט ניט אשר נתת לי נייערט עש שטייט עמדי דאש איז טייטש מיט מיר איז משמע אז זיא איז בשאפין גיווארין גלייך מיט מיר אמער עש שטייט אז השי״ת האט גיזאגט לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו איז משמע אז אדם הראשון איז שוין גיוועז אויף דר וועלט האט השי״ת אים בשאפין איין ווייב זאגט רבי שמעון זיא איז בשאפן גיווארין גלייך מיט אים נאר קיין עזר אונ קיין ווייב איז זיא אים נאך ניט גוועזן דען זיא איז גוועזן בהעפט אין אים דר נאך האט הקב״ה אראפ גינומן פון זיין זייט אונ האט זיא מתקן גיוועזן אונ האט זיא גבראכט פר אים דרום שטייט ניט אברא לו עזר איך וועל אים בשאפין איין ווייב נייערט עש שטייט אעשה לו איך וועל אים מתקן זיין ווייל זיא איז שוין לאנג בשאפן גוועזן נאר זיא איז גוועזן בהעפט אין אים ביז הקב״ה האט גיווארפן אויף אים איין שלאף אונ האט אראפ גינומען די זייט אונ האט זיא מתקן גיוועזן אונ האט זיא גיבראכט פאר אדם פר איין ווייב אונ מיר האבין גלערינט אז דאס שוינקייט פון אדם איז גיוועזן אזו וויא דאש שוינקייט פון כסא יקר קשר תפלין אונ דאס שוינקייט פון חוה איז גיוועזן אז קיין שום בריה האט ניט גקענט אריין קוקן אין איר צורה אפילו אדם האט ניט גיקענט קוקין אין איר שוינקייט ביז זיי האבין גזינדיגט איז איר שוינקייט קלענר גיווארין האט שוין אדם גיקענט קוקין אין איר שוינקייט אונ האט זיא דער קענט זיך מזווג זיין אזו וויא עם שטייט וידע אדם את אשתו איז טייטש ער האט שוין גיוואושט אין איר שוינקייט · מיר האבן גילערינט עש איז אסור צו אמענטשן אז ער זאל קוקין אין דעם שוינקייט פון איין אשת כדי ער זאל חלילה ניט קומען צו איין הרהור וועט ער דורך דעם קומען צו איין עבירה אונ אזו פלעגט רבי שמעון טאן בשעת ער איז גיגאנגען אין איין שטאט אונ די חבריא זיינן אים נאך גיגאנגען אונ האט גיזעהן שיינע ווייבר האט ער אראפ גנידערט זיינע אויגין אונ האט גזאגט אל תפנו אל האלילים אונ ווער עם קוקט אויף אשיינע אשה ביי טאג קומט ער צו איין הרהור ביי נאכט אונ נאך מער בשעת ער איז זיך מזווג אונ דער הרהור רע קומט אים אין דער מחשבה איז די קינדר וואש ער גיווינט הייסין זייא אלהי מסכה אונ כל זמן דר הרהור איז אויף אים איז ער עובר אויף דעם פסוק אלהי מסכת לא תעשה לך :

תמן תנינן דארטן אין פרשת אחרי האבן מיר גילערינט הונדרט מיט דרייסיג יאר האט זיך אדם הראשון אפ גישייד פון זיין ווייב זינט קין האט גיהרגת צו זיין ברודר הבל רבי יוסי זאגט פון דר שעה וואש איז נגזר גיווארן מיתה אויף אים אונ אויף דר גאנצר וועלט האט ער זיך פורש גיוועזן פון זיין ווייב אונ האט גיזאגט וואש טויג מיר קינדר האבן אז זיי וועלן שטארבן ונגע לא יקרב באהלך דאש מיינט מען די נגעי בני אדם זיי וועלן ניט גינעהענן אין דיין גיצעלט מחמת דר מזוזה · אויך האבן מיר גלערינט בשעת אדם האט גינידרט בדמות עליון ובצלם הקדש אז די תתתונים האבן אים דר זעהן האבן זיי אלע צו

אים גינעהמט אונ האבן אים גמאכט קיניגן איבר זיי בעולם הזה ויראו בני אלהים את בנות האדם כי טובות הנה אונ זיי האבן זיך אלע טועה גיוועזן נאך זיי אונ איין רוח זכר איז גיקומן אויף דער וועלט פון דעם רוח פון צדקין ער האט גיהייסן תובל קין אונ איין נקבה איז ארויס גיקומן מיט אים זיא האט גיהייסן נעמה אונ די בריות האבין זיך טועה גיוועזן נאך איר אונ דער תובל קין האט אויף גיבראכט כלי זיין פון הריגה אויף דער וועלט אונ די נעמה האט איר וואוינוג ביי דעם ים הגדול זיא טוט קומן צו מענטשן אין חלום אונ זיא גייט אויף דער וועלט אונ זוכט אירע קינדר פון אמענטש אונ איז זיך מדבק צו זיי אונ זיא נעמט צו דעם רוח זיא זאל זיך מאכין רוען אויף אים אזו זיינן זיך מזדמן דרייא רוחות קדושים פר איר אונ נעמן ביי איר צו דעם רוח אונ לייגן אים אנידר פר הקב״ה צו איבר פארן אים פון איר דרום האט די תורה אן גיזאגט צו די מענטשן והתקדשתם והייתם קדושים ווארום אז איין מענטש האלט זיך בקדושה פארכט ער זיך פר איר ניט דען די מלאכים הקדושים וואס מיר האבן גיזאגט היטן דאש קינד אז זיא זאל אים ניט מזיק זיין אזו וויא דר פסוק זאגט ונגע לא יקרב באהלך קיין נגעי בני אדם וועלן ניט גינאהענען צו דיר ווייל הקב״ה גיביט די מלאכים צוא היטן דיך אין אלע דיינע וועגן אונ ווידר שטייט כי בי חשק ואפלטהו אבר אז דר מענטש האלט זיך ניט הייליג אונ ציהט אויף זיך דעם רוח הטומאה אזו קומט זיא צו דעם קינד ביז זיא איז אים ממית אונ אז זיא איז אים ממית טוט זיא פר אום ריינינגן דעם רוח אונ ווערט איביג ניט אפ גיטאן פון אים אויב דוא וועשט פרעגן אז דאש קינד וואש זיא טייט אים אונ די דריי מלאכים נעמן ביי איר צו דעם רוח כדי זיא זאל אים ניט מטמא זיין זיינן זיי דאך ניט מצד הטומאה פר וואש האט זיא איין שליטה זיי צו הרגענן נאר דר מענטש וואש האט זיך ניט מקדש גיוועזן אדר ער האט זיך ניט מכוין גיוועזן צו מטמא זיין דרום קען זיא שולט זיין אויף דעם גוף אבר ניט אויף דעם רוח · פיל זיינען זוכה די צדיקים וואש זיי זיינען זיך מקדש בקדושת המלך · דיא אלע זאכין וואש שטייט דא האט שלמה המלך מגלה גוועזן ער האט דאש גיפונן אין ספר פון אשמדאי המלך דארטין ווערט גיפונען טויזנט מיט פיר הונדערט אונ פינף מיני טומאה וואש זיין מענטש איז זיך אין זיי מטמא וויי צו די לייט דאש זיי האבן פר שטאפטע אויגן אונ זעהן ניט אונ ווייסן ניט אונ הערן ניט אונ זיינן ניט משגיח אויף זיך וויא אזו זיי בלייבן אויף דר וועלט · אונ זיי האבין דאך איין גוטע רפואה דאש איז דיא תורה אזוא וויא דער פסוק זאגט

והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי אלהיכם :

תנא מיר האבן גילערינט אז קין מיט הבל זיינן אפ גיטאן גיווארן פון דר וועלט האט אדם צוריק גינומן חוה צו זיך אונ זיי זיינן גיווארן אן גיקלייד אין איין אנדערן רוח אונ האבן גיוואונן שת אונ פון אים איז ארויש גיקומן אלע דורות הצדיקים אויף דער וועלט אונ הקב״ה האט גימערט דעם חסד אויף דער וועלט :

לא תעשוק את רעך וגו׳ ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא דו זאלשט זעהן אז די זון זאל ניט אונטער גיין איידער דו גיבסט אים אפ זיינע שכירות ווארום עש זאל חלילה דיין זון ניט אונטר גיין דו וועסט איבר דעם שטארבן פאר דער צייט · פון דאנען לערנען מיר אפ אז איינער איז מחיה דעם נפש פון איין ארימאן האטשע די צייט איז שוין גיקומן דר מענטש זאל שטארבין איז אים הקב״ה אויך מחיה זיין נפש אונ איז אים מוסיף יארין ווייל ער האט מחיה גיוועזן דעם נפש פון דעם ארימאן · קום אונ זעה דער וואש האלט איין דעם שכר פון דעם ארימאן איז גלייך וויא ער נעמט ביי אים צו זיין נפש מיט דעם נפש פון זיינע בני בית ער דר קירצט זייער לעבן אזו איז אים הקב״ה אויך מקצר זיין נפש אונ זיינע יארין פון יענר וועלט דען די היץ פון זיין מויל וואש ער האט ניט גיגעסין גייט ארויף פר הקב״ה דר נאך אז ער גיט אים ניט אפ זיינע שכירות גייט ארויף דר נפש פון דעם ארימאן אונ פון זיינע בני בית אונ שטייען פאר הקב״ה דרום אפילו עש איז נגזר גיווארין אויף דעם מענטשין כמה טובות אונ כמה יארין ווערט דאש אפ גיטאן פון אים אונ די גזרה טובה ווערט צו ריסין אונ זיין נפש גייט ניט ארויף למעלה דרום האט רבי אבא גיזאגט בהמנא לישזבן הקב״ה וואש ער איז איין רחמן זאל אונז מציל זיין פון זייא אונ פאר זייער שאנד · אונ דאש גייט אן אפילו דר פועל איז איין עושר אזו וויא עש שטייט ואליו הוא נושא את נפשו עם שטייט מתם נפשו איטליכין נפש אפילו פון איין עושר

עושר

עושר ׳כבל שכן פון איין עני · אונ דרום פלעגט רב המנונא אזו צו טאן אז וויא באלד זיין פועל איז אוועק גיגאנגן פון דר ארבעט האט ער אים היכף בצאלט · אונ האט אים גיזאגט נעם דיר אפ דיין נפש וואש דו האשט מיר גיגעבן בהאלטן אונ אפילו דר פועל האט אים גיזאגט לאז מיינע שכירות זיין בייא דיר איך דארף זיי ניט האט ער אים גיזאגט מה דאך דיין גוף איז מיר ניט גיגעבן גיווארין פר איין פקדון מכל שכן דיין נפש איז מיר בוודאי ניט גיגעבן גיווארין פר איין פקדון דען דיין נפש איז נאר איין פקדון בייא הקב״ה אזו וויא עש שטייט בידך אפקיד רוחי · זאגט רבי חייא וויא אזו איז דר דין אז ער גיט אנאנדערן בהאלטן זיינע שכירות · זאגט רבי אלעזר אפילו דעם בעל הבית אליין אז ער האט אים גיצאלט אונ דר נאך האט אים דר פועל גיגעבן בהאלטן די שכירות איז אויך מותר אונ ער איז ניט עובר אויף לא תלין ווארום עש שטייט לא תלין פעולת שכיר אונ אז ער האט שוין גיגעבין הייסט שוין ניט פעולת שכיר · קום אונ זעה עש איז ניט פאר האנדרין קיין טאג עש זאל דרויף ניט שולט זיין דער יום העליון אונ אז ער גיט ניט אפ דעם פועל זיין שכר מיט זיין נפש איז גלייך וויא ער וואלט פוגם אונ מחסר גוועזן אין דעם יום העליון דרום שטייט ביומו תתן שכרו אונ ווידר שטייט לא תבא עליו השמש אויך שטייט לא תלין דען זיין נפש גייט ניט ארויף אונ דר נפש פון דעם עני מיט די בני בית גייען ארויף אזו וויא מיר האבין גזאגט : לא תקלל חרש קום אונ זעה דר וואש ער שילט

דעם חבר אין די אויגין אונ פר שעמט אים איז גלייך וויא ער הרגת אים אונ דר פסוק זאגט אן לא תקלל חרש דו זאלשט אים ניט שילטן אפילו ער איז ניט דר ביי ווארום אז ער שילט דעם חבר אזו גייט דאש ווארט ארויף דען עם איז ניט פר האנדרין איין דיבור עש זאל ניט זיין קיין קול דר ביי אונ דאש קול גייט ארויף אונ כמה רוחות וכוחות הדינים בהעפטין זיך אין דעם קול אונ זיי זיינן זיך מתעורר אין דעם ארט וואש הייסט תהום רבה דען דארטין זיינען פאר האנדרין כמה משחיתים אונ זיי דר וועקן זיך אלע אויף דעם מעשה וואש לאזט ארויש איין שלעכט ווארט פון דעם מויל דאש מיינט דר פסוק לא תקלל חרש אונ ולפני עור לא תתן מכשול מיינט מען אז איינר מאכט זינדיגן זיין חבר אדער ער שלאגט זיין

גרוישן זון אדר ווען איינר איז נאך ניט ראוי צו פסקענן שאלות אונ דינים אונ ער פסקנת איז ער עובר ולפני עור פר איין בלינדין מענטשן לא תתן מכשול זאלשטו אים ניט מכשיל זיין לעולם הבא דען ער ווייסט ניט אונ טוט איין עבירה דורך דיר אבער דער וואש גייט בדרך הישר אונ לערינט די תורה אזו וויא עש דארף צו זיין דר האט איין חלק טוב בעולם הבא דען דאש ווארט וואש גייט פון זיין מויל גייט עם ארויף אונ כמה עליונים קדושים בהעפטין זיך אין דעם אונ עם גייט ארויף בדרך הישר אונ עם ווערט גקריינט בעטרות קדושים אונ עם ווערט גיוואשין אין נהר פון עולם הבא אונ דער נאך קומט די תורה אויף דעם נהר אונ ווערט דארטין בהעפט אונ עש קומט אראפ איין אור עליון אונ ווערט גיקריינט אויף דעם מענטשין אין דעם דאזיגן טאג אבער ווער עש איז עוסק בתורה ניט אזו וויא עש איז רעכט עש זאל זיין בדרך אמת ובדרך הישר אזו אז דאש ווארט גייט ארויף קערט זיך איטליכר אפ פון דעם וועג זיי זאלן זיך ניט מחבר זיין אין דעם אונ אלע זיינען עם דוחה אוועק פון זיך עש קען קיין ארט ניט גיפינן אונ ווער האט דאש גורם גוועזן ווייל ער איז ניט גיגאנגן בדרך הישר דרום שטייט ולפני עור לא תתן מכשול אונ ווידער שטייט ויראת מאלהיך אני יי׳ אונ ווער עם האט זייער חשק צו לערנן תורה נאר ער האט ניט קיינער זאל מיט אים לערנן נאר מחמת גרויש חשק לערינט ער אליין אונ איז מגמגם דאס הייסט ער לערינט ניט רעכט נאר ער גרייזט זייער אזו גייט איטליכש ווארט ארויף אונ הקב״ה פרייט זיך דר מיט אונ איז דאש מקבל אונ פלאנצט עש ארום דעם נחל אזו ווערט דאש ערבי נחל אזו וויא עש שטייט באהבתה תשגה תמיד מחמת גרויש אהבה צו דר תורה טוט ער גרייזן אין איר אונ פון דעסט וועגן איז דאש אן גינומן פר הקב״ה אונ דוד המלך האט גיבעטין הורני יי׳ דרכך אהלך באמתך וועז מיר דיין רעכטין וועג אונ איך זאל לערנן דעם אמת פון דער תורה ונחני בארח מישור וגו׳ וואול צו די וואש ווייזין דעם וועג פון דר תורה אונ זיינן עוסק אין דר תורה בדרך הישר דען ווערט פון דר תורה גפלאנצט איין עץ החיים למעלה אונ דרום שטייט תורת אמת היתה בפיהו איז דאך קשה איז דען פר האנדן איין תורה וואש זיא איז ניט

אמת אלא אזו וויא מיר האבן אויבן גיזאגט אז מען זאל לערנן תורה מיט אמת אונ לשמה אבר ניט אזו וויא דר מענטש וואס ער פסקת שאלות אונ דינים אונ ווייסט ניט צו עש איז אמת דען ער קען נאך ניט רעכט · אונ פון דעסט וועגן זאל אמענטש לערנן פון אזו אמענטשין אויך דורך דעם וועט די תורה אויף אים דאך מעורר זיין ער זאל זיא לערנען לשמה · קום אונ זעה אמענטש בדארף לערנן תורה אפילו שלא לשמה דען דורך דעם וועט ער קומען לשמה:

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך אז אמענטש האט ליב דען אנדערן זאל ער אים שטראפן כדי ער זאל ניט גשטראפט ווערן דורך אים אזו וויא הקב"ה טוט אזו וויא עס שטייט כי את אשר יאהב יי יוכיח ווען הקב"ה האט ליב שטראפט ער אים אזו זאל דר מענטש אויך טאן פריער זאל ער אים שטראפן שטילר הייט איז ער מקבל איז גוט אונ אויב ניט זאל ער אים שטראפן צווישן זיינע ליב האבר אונ בשעת דר בית המקדש איז גישטאנן אונ עש איז גוועזן איין כהן גדול פלעגט אזו זיין אז אמענטש האט גיטאן איין עבירה פלעגט אים הקב"ה געבן איין הולאת פלעגט ער שלאף ווערין כדי ער זאל תשובה טאן האט ער תשובה גיטאן איז גוט גיוועזן אונ אז ניט האט אים הקב"ה גשטראפט מיט זיין געלט אונ אין זיינע קינדר כדי איטליכר זאל ווישן אונ איטליכר זאל ריידן פון אים האט ער תשובה גטאן איז גוועזן גוט אונ אז ניט האט ער אים שוין גילאזט גיין זיין וועג אזו אויך זאל אמענטש טאן בתחילה זאל ער אים שטראפן בסתר דרום שטייט הוכח דאש ערשטע מאל זאל ער אים אליין שטראפן דר נאך זאל ער אים שטראפן צווישן זיינע פריינט אונ חברים דרום שטייט תוכיח דר נאך זאל ער אים שטראפן אנטפלעקט פר אלע דרום שטייט את עמיתך אונ אז ער הערט דיך נאך ניט זאלשטו אים לאזן גיין אונ ווען דר חבר איז אזו אמענטש אז האטשע ער וועט אים שטראפן בסתר וועט ער אויך פר שעמט ווערין זאל ער אפילו בסתר אויך ניט שטראפן נאר ער זאל מיט אים ריידן פון אנדערע זאכין אונ זאל אים זאגין אז אמענטש טוט אזו איין עבירה שטראפט מען אים אזו אונ אזו אונ דורך דעם וועט ער שוין אליין זיך דר מאנן אונ וועט תשובה טאן ולא תשא עליו חטא דען אפילו ער מוז אים שוין שטראפן בגלוי פר לייטן זאל ער אויך אים ניט זאגין בפרהסיא די עבירה פאר אלע לייט ווארום ער וועט פר שעמט ווערן נאר ער זאל אים אזו שטראפין אז ער זאל אליין דר פילין אז מען מיינט אים אבר ניט אויש שרייען דען הקב"ה האט חס אויף כבוד הבריות:

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן דאש משמעות פון דעם פסוק איז אזוא וויא דר פשוטר פשט איז אונ אויך האבין מיר גילערינט אז מען בדארף אויף שטיין פר איין ספר תורה דען אזו האט רב המנונא גיטאן אז ער האט דר זעהן איין ספר תורה איז ער אויף גישטאנן אונ האט גיזאגט מפני שיבה תקום אז ער האט גיזעהן איין חומש איז ער אויף גישטאנן אונ האט אים גטאן איין הידור אונ האט גזאגט והדרת פני זקן אזו אויך מוז מען אויף שטיין פר איין תלמיד חכם דען ער איז אקיום פון דער קדושה עליונה אונ איז גלייך צו דעם כח עליון רבי שמעון זאגט ער איז גלייך צו תורה שבכתב ושבעל פה נאך האבין מיר גלערינט דעם פסוק בדרך דרש אזו מפני שיבה תקום די תורה זאגט אן דעם מענטשין ער זאל זיך דר וועקן אונ תשובה טאן כל זמן אז ער איז נאך יונג אונ האט כח מפני שיבה איידר ער ווערט אלט דען דענסט כאל האט ער שוין קיין כח ניט תשובה צו טאן אונ אמענטש זאל ניט זאגן איך וועל נאך תשובה טאן נייערט ער זאל אין דער יוגינט תשובה טאן אונ דאש איז איין שיינקייט אויף זיין עלטער דרום שטייט והדרת פני זקן אונ אז ער טוט ערשט תשובה אויף דר עלטר איז דאש ניט קיין גרוישר שבח ווייל ער האט שוין ממילא קיין כח ניט צו טאן עבירות נייערט דער עיקר שבח איז אז אמענטש טוט אין זיין יוגינט תשובה וואש ער האט נאך כח אונ תאוה צו טאן עבירות אונ ער איז גובר דעם יצר הרע אונ דרויף זאגט שלמה המלך גם במעלליו יתנכר נער · וזכור את בוראך בימי בחורותיך גידיינק דיין בשעפר אין דר יוגינט זאגט ר' אלעזר עס שטייט כי יודע יי דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד גאט ברוך הוא ווייסט דעם וועג פון די צדיקים אונ דר וועג פון רשעים ווערט פר לארין דען הקב"ה גייט ניט מיט זיי נייערט מיט צדיקים צו היטן זיי אונ גוטש טאן מיט זיי אבר ביי די רשעים שטייט וארח לחברה עם פועלי און אונ ביי די צדיקים שטייט וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום:

אמור אל הכהנים שלמה המלך זאגט אין משלי שפתים ישק משיב דברים נכוחים לייט וועלטן גערין גיקושט דעם וואש רעט גוטע רייד · אויך ווייזט דער פסוק דאש דר צדיק וואש לערינט תורה שטארבט דורך דעם קושין פון גאט אזו וויא אהרן אונ משה וואש עס שטייט בייא זיי על פי יי זייא זיינן גישטארבין דורך דעם קושין פון גאט דורך דעם איז זייער נשמה אויש גיגאנגן · אונ מרים איז אויך אזוא גישטארבן נאר עש שטייט ניט בשיידליך זיא איז גישטארבן דורך דעם קושין פון גאט · אונ אזו זיינן גישטארבן אברהם יצחק ויעקב · דען רבינו הקדוש אונ רב זיינען אויך אזו גישטארבין אן איין מלאך המות · אונ רבינו הקדוש איז גיוועזן איין גרוישר צדיק ער האט קיין הנאה ניט גהאט פון דר וועלט · דיא גמרא זאגט אז רבינו הקדוש איז גישטארבן האט רבי ינאי גלאזט אויש רופן אין אלע גאסין דעם היינטיגין טאג איז ניט דא קיין כהונה כלומר דיא כהנים מעגן זיך מתעסק זיין מיט רבינו הקדוש ווייל ער איז ניט טמא אזוא וויא אנדערע מתים וואש שטארבין דורך דעם מלאך המות דען רבינו הקדוש איז גישטארבן דורך גאט אליין אונ די כהנים האבין אים באגראבין אבר צו אנדערע מתים טארין דיא כהנים זיך ניט אן רירין דאש זאגט דר פסוק אמור אל הכהנים זאג צו די כהנים זיי זאלין זיך ניט טאן מטמא זיין צו איין מת · אונ אויך די קליינע קינדער פון כהנים זאל מען אפ היטן זיי זאלין זיך צוא קיין מת ניט מטמא זיין · איז קשה ווארום האט רבי ינאי מתיר גיוועזן דיא כהנים זאלין זיך מטמא זיין צו רבינו הקדוש נאך זיין טויט אמער די נשמה איז פון אים אוועק גיגאנגן אין הימיל נוא ווארום האט רבי ינאי מתיר גיוועזן צו דיא כהנים זיי זאלן זיך מיט אים מתעסק זיין אמער דיא נשמה איז פון אים אוועק גיגאנגן אין הימיל אריין · דר תירוץ

איז ווייל רבינו הקדוש האט די גאנצע וועלט תורה גילערינט אונ דרום רופט אים דיא גמרא אויף אלע ערטער רבי · אונ אז ער איז גישטארבן האט דיא גאנצע וועלט זיין תורה נאך גיזאגט וואש דורך דעם ריידין דיא לעפצין פון רבינו הקדוש אין קבר אזו וויא דוד המלך האט גזאגט אגורה באהלך עולמים פרעגט די גמרא וויא איז מיגליך איין מענטש זאל לעבן אויף ביידע וועלטן אין איין מאל · ענטפערט די גמרא דוד המלך האט גיבעטן מען זאל נאך זאגן פון זיינט וועגן די תורה נאך זיין טויט וועלן זיינע לעפצין ריידין אין קבר וועט עש זיין גליך וויא ער לעבט אויף דער וועלט אויך · אזו וויא אין פסוק שטייט דובב שפתי ישנים דיא לעפצין פון תלמידי חכמים ריידן אין קבר ווייל מען זאגט תורה פון זייערט וועגין אונ דאש איז גיוועזן ביי רבינו הקדוש אויך דאש זיינע לעפצן האבן גירעט אין קבר · אונ ווייל דיא מענטשין האבין גיזעהען דאש זיינע לעפצין ריידין נאך דעם אז ער איז גישטארבן דרום האבן זייא גימיינט דאש די נשמה איז נאך אין זיין גוף דרום האבין דיא כהנים גימעגט זיך מתעסק זיין מיט אים · אמור ואמרת דר פסוק זאגט אונז דרום לא יטמא בעמיו צוא ווייזין ווען איין מת מצוה איז דא וואש קיינר זעהט אים ניט צו באגראבין זאלין כהנים גיין צו באגראבין אים · בני אהרן דיא זין פון אהרן טארין זיך צוא קיין מת ניט מטמא זיין אבר דיא טעכטר פון אהרן מעגין זיך מטמא זיין צו איין מת ווייל איין אשה האט גיבראכט דעם טויט אויף דער וועלט דרום דארף איטליכע אשה זיך מתעסק זיין מיט מתים אפילו דיא טעכטער פון כהנים אונ דרום שטייט דיא פרשה פון כהנים נאהענט צוא יענער סדרה פון קדושים וואש עש שטייט אין איר מען זאל ניט טאן קיין כשוף פון אוב אונ ידעוני צוא ווייזין דאש ישראל דארפין ניט פרעגין אין כשוף וואש עס וועט

זיין דען זיי האבן כהנים אונ אורים ותומים זייא זאלין זייא זאגין וואש זייא דארפין · כי אם לשארו צוא זיין ווייב מעג זיך איין כהן יוא מטמא זיין צו באגראבין איר אונ אויך צוא זיין פאטער אונ מוטער אונ צוא זיין זון אונ צוא זיין טאכטער אונ צו זיין ברודר אונ שוועסטר וואש האט קיין מאן ניט צו זייא מעג ער זיך מטמא זיין אונ אז איין כהן באגראבט זיינע קרובים מעג ער גיין איבער קברים צוא באגראבין זיי אבר ווען ער גייט צוא ריק פון דעם באגראבן טאר ער ניט גיין אויף די קברים אונ ער מעג זיין אין הויז וואו זיין קרוב איין מת איז · דר בחיי אונ דר תולדות יצחק פרעגין ווארום שטייט לאמו ולאביו יטמא שטייט דיא מוטער פריער זאגט רבי אברהם איין תירוץ ווייל ווייבר שטארבן גיכער פון מאנען דרום שטייט דיא מוטער פריער איז קשה ווארום שטייט ביי איין כהן גדול דאש ער טאר זיך ניט מטמא זיין צוא זיין פאטער אונ מוטער שטייט דער פאטער פריער נאר דער תירוץ איז איין כהן הדיוט וואש מעג זיך מטמא זיין · צוא זיין פאטער אונ מוטער זאגט ער די מוטער פריער צוא ווייזין צוא זיין מוטער וואש זיא איז גיווים זיין מוטער דען אלע ווייסין דאש זיא האט אים גיוואונען מעג ער זיך בוודאי מטמא זיין נאר אפילו צוא זיין פאטער וואש איך ווייש ניט גיוויש אויב ער איז זיין פאטער מעג ער זיך דאך צוא אים מטמא זיין אונ ביי איין כהן גדול זאגט ער דאש איז איין פשיטא דאש צוא זיין פאטער טאר ער זיך בוודאי ניט מטמא זיין נאר אפילו צוא זיין מוטער טאר ער זיך אויך ניט מטמא זיין לא יקרחו קרחה דער כהן זאל ניט אויש רייסין קיין האר איבער איין מת זיין קרוב אונ זאל ניט צוא קראצין זיין לייב · דער תולדות יצחק שרייבט דאס איין כהן אדער איין ישראל זייגען גיגליכין צוא איין חשובן שר פון דעם מלך דרום איז ניט

ד״ה דאש דער לייב האבער פון דעם מלך זאל מאכין איין קראץ אדער אויס גערישענע האר דען עש איז גלייך וויא איין אנדערר האט עש אים גימאכט אזוא איז דאש דעם מלך איין חרפה דאש מען האט זיך פאר אים ניט גיפארכטין אונ מען האט זיין לייב האבער צוא קראצט אדער דיא האר אויס גיריסין · נאך איין פשט איז דרום זאל מען ניט אויש רייסין דיא האר אדער צו קראצן דאש לייב איבער איין מת כדי דיא לייט זאלין ניט זאגין דאש גאט האט חס ושלום ניט רעכט גיטאן דאש ער האט אים גטייט זיינע קרובים ער זאל זיך אזו מצער זיין וועט עש זיין איין חילול השם דרום האבן אונזערע חכמים גיזאגט דער מענטש וואש וויינט פיל איבער איין מת וועט אים גאט שטראפן דאש ער וועט נאך וויינן איבר איין אנדר מת · נאך איין פשט איז ווען א מענטש וויינט פיל איבער איין מת ווייזט אויס גלייך וויא דער מת איז ווארין פאר לארין פון יענעם עולם דאש איז איין חילול השם · נאך איין פשט איז איין כהן שטייט אלע צייט אין בית המקדש פאר גאט איז ניט רעכט דער באדינער פון ·דעם מלך זאל האבין אויש גערישענע האר אדער איין צוא קראצטין פנים והכהן הגדול מאחיו דער כהן גדול מוז זיך מער ריין האלטין פון איין כהן הדיוט ער טאר זיך ניט מטמא זיין אפילו צוא זיין פאטער אונ מוטער טאר ניט נעמין קיין אלמנה אדער איין גרושה נאר איין בתולה זאל ער נעמען פאר איין ווייב אונ דרום זאל ער נעמען איין בתולה כדי ער זאל איר קענען גיוואנען אזוא וויא עש איז ראוי צוא איין כהן גדול אונ וויא אזוא ער וועט איר גוואונען אזוא וועט זיא בלייבין אבר איין אלמנה אדער איין גרושת וואש זיינען גיוואנט מיט זייערע מאנען וועט זיא דעם כהן גדול אויך אן ריידין ער זאל זיך צוא איר באהעפטין אלע צייט אונ

דאש

דאש איז ניט רעכט פאר איין כהן גדול · דר מדרש שרייבט והכהן הגדול מאחיו דער כהן גדול זאל חשובר זיין פון אנדרע כהנים מיט פינף זאכין ער מוז זיין שיין אונ שטארק אונ איין עושר אונ איין חכם אונ עלטער פון אלע כהנים אונ ווען ער איז ניט רייך גיוועזן האבין אים די ברידער די כהנים רייך גימאכט איש אשר בו מום לא יקרב דער כהן וואש האט איין מום ער איז בלינד אדר ער הינקט זאל ער די עבודה ניט טאן אין בית המקדש סייא דער מום איז אין אים גיבארין גיווארין · אדער עש איז גיווארין נאך זיין גיבארין · נאר ער מעג עסין תרומה אונ פלייש פון די קרבנות אונ אויך ווען ער איז טמא טאר ער אויך דיא עבודה ניט טאן וכל זר לא יאכל קודש אונ ווער עש איז ניט קיין כהן זאל ניט עסין קיין תרומה אבער איין קנעכט איין כהן אפילו איין כנעני מעג עסין תרומה · אונ ווען איין טאכטער פון איין כהן איז צוא איין ישראל פאר איין ווייב זאל זיא קיין תרומה ניט עסין אבער ווען איר מאן שטארבט אונ זיא האט מיט אים קיין קינדר ניט ; זאל זיא גיין צוא איר פאטער אונ מעג ווידער עסין תרומה · אונ ווען איין ישראל אדער איין לוי האט גינעמין תרומה האט ער גימוזט דעם כהן אזוא פיל תבואה געבין וויא פיל ער האט אויף גינעמין אונ נאך מער איין פינפט חלק · כל אשר בו מום לא תקריבו אונ ווען איין בהמה האט איין מום זאל מען איר ניט ברייננגען פאר איין קרבן שור או כשב או עז כי יולד ווען עש וועט ווערין גיבארין איין אקס אדער איין שאף אדער איין ציג זאל עש זיבין טעג זיין מיט דער מוטער אונ פון דעם אכטין טאג אונ ווייטר זאל מען עס מעגין מקריב זיין פאר איין קרבן צוא גאט · דר מדרש זאגט דרום האט גאט גיהייסין נעמן איין אקס פאר איין קרבן צוא מכפר זיין דיא עבירה פון דעם עגל אונ אויך גאלד איז צום ערשטין וואורן גיבראכט צום משכן אזוא וויא אין פסוק שטייט זהב וכסף ונחושת צוא מכפר זיין אויף דעם עגל וואש זיי האבין גימאכט פון גאלד רבי לוי זאגט עש איז איין משל איין ווייב פון דעם שר איז אויף איר ארויש גיגאנגען איין שם רע דאש זיא האט מזנה גיוועזן האט דר מאן נאך גיפרעגט אונ גיפארשט אויב עש איז אמת איז ער גיוואר גיווארין אז דאש איז שקר אזוא האט דר מאן גימאכט איין סעודה אונ האט דאש ווייב צום ערשטין גיזעצט צוא ווייזין אז דאש איז שקר וואש מען האט זיא חושד גיוועזן אזו אויך גאט . איז גיוואר גיווארין דאש ניט ישראל האבין גימאכט דאש עגל נאר דער ערב רב וואש האבין זיך מגייר גיוועזן האבין עש גימאכט האט ער דעם אקס צום ערשטין גיזאגט אין דער פרשה אונ דרום האט גאט גיהייסין נעמען פאר איין קרבן איין אקס אדער איין שאף אדער איין ציג דיא חכמים זאגין איין אקס איז אנטקעגין אברהם וואש עש שטייט בייא אים ואל הבקר רץ אברהם ער האט גינומען איין אקס פון וועגין דיא מלאכים צוא מכבד זיין זייא דען ער האט גימיינט זייא . זיינען מענטשין · איין שאף איז אנטקעגין יצחק דאש מען האט איין שאף מקריב גיוועזן פאר איין קרבן אויף זיין ארט וואש מען האט אים גיוואלט מקריב זיין · איין ציג איז אנטקעגין יעקב דאש זיין מוטער האט אים אן גיטאן איין פעל פון ציקעלעך · אויף · זיין האלז דאש דער פאטער זאל מיינען ער איז עשו אונ זאל אים בענטשין · נאך איין פשט איז איין אקס אונ איין שאף אונ איין ציג ווערין תמיד גיאגט פון די חיות דאש זיי אנטלויפן פאר דיא חיות ווייל זייא זיינען ניט שטארק אונ זיינען נידעריג · דרום האט זייא גאט צוא איין קרבן גינומן דען גאט האט ליב דעם וואש האלט זיך נידעריג ·

ובדי יי אשר תקראו אותם מקראי קודש די ימים
טובים זיינען וואריז איבער גיענטפערט
צוא ישראל אין דיא הענט זייא זאלין
מאכין יום טוב נאך זייער שכל נאך יחזקאל
הנביא האט גיוואלט מאכין איין חודש
מעובר האט גאט אים גיזאגט מען טאר ניט
מעבר זיין קיין חדשים נאר אין ארץ
ישראל · פון דאנען לערנען אונזערע
חכמים אז דאש אפילו גרוישע צדיקים
אונ חכמים טארין אין חוצה לארץ קיין
עבור ניט מאכין נאר אין ארץ ישראל
מעגין אפילו ניט גרוישע חכמים מאכין
איין עבור · אונ אזוא האבין זייא מעבר
גיוועזן דאש יאר אדער איין חודש מען
האט גיבראכט איין ספר תורה אונ אלע
חכמים האבין זיך איין גיזאמלט אונ
איטליכער איז גיזעסין נאך זיין חשיבות
נאך אונ האבין זייער פנים אראפ גיהאלטן
אונ דער נאך זיינען זייא אויף גישטאנען
אונ האבין אויף גיהויבין זייערע הענט
אנטקעגין דעם הימיל אונ דער ראש
ישיבה האט דער מאנט איין שם איז
איין קול גיקומען פון דעם הימיל אויב
עש זאל זיין איין עבור · אבער ווען דאס
דור איז זינדיג גיוועזן האבין די חכמים
קיין קול ניט גיהערט אבער וואול דעם
דור וואש דיא חכמים האבין יוא גיהערט
איין קול אזוא וויא אין פסוק שטייט
אשרי העם יודעי תרועה יי באור פניך יהלכון
וואול דעם פאלק וואש הערין איין קול פון
דעם הימיל אונ גייען אין דעם דער לייכטונג
פון דיין פנים אזו וויא דו ווייזט זיי פון דעם
הימיל · אונ ווען די חכמים האבין אין בית
המקדש גיזאגט מקודש דר טאג איז היליג
פר ראש חודש אזו האט גאט אויך גיזעצט
מלאכים פר סנהדרין אונ האבין אויך היליג
גימאכט דעם טאג פאר ראש חודש אונ גאט
שטעלט זיין שטול אונ הייסט ברייגען די
ספרים אונ סנהדרין פר אים אונ זאגט מיר

וועלין משפטין די וועלט אזו וויא אין פסוק
שטייט כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ווען
ישראל מאכין דעם טאג ראש השנה אזו טוט
גאט משפטין די וועלט · אך בעשור לחודש צעהן
טאג אין תשרי זאל זיין יום כפור דאש איז די
התימה פון דעם יום הדין · דר מדרש זאגט
דאש ווארט אך ווייזט דאש יום כפור איז
מכפר צוא די וואש טוען תשובה אבער ניט
צו די וואס טוען קיין תשובה ניט מען זאל
ניט מיינען ווייל עש שטייט כי ביום הזה יכפר
עליכם דאש דער טאג איז מכפר אפילו אן
תשובה עש איז ניט אזוא מען זאל
זיך אויף דעם טאג אליין ניט פאר
לאזין · ולקחתם לכם ביום הראשון איר זאלט
נעמען דעם ערשטין טאג סוכות איין
אתרוג אונ איין לולב אונ איין הדס אונ איין
ערבה דען די פיר עליי וואקסין ביי וואסר
אונ אין די טעג טוען מיר תפלה אויף רעגין
אונ מען זאל נעמען איין אתרוג אונ איין
לולב אונ דריי הדסים אונ צווייא צווייגליך
פון ערבה כפות תמרים דער בחיי שרייבט
דרום שטייט תמרים צווייא טייטיל ביימר
אונ עש שטייט ניט תמר איין טייטיל בוים
צו ווייזין דאש איין רעכטער בוים איז
נאר איין זכר מיט איין נקבה אונ ווען מען
פלאנצט ניט איין זכר מיט איין נקבה
קען קיין פירות דרויף ניט וואקסין ·
דר מדרש זאגט פרי עץ הדר איז אנטקעגן
אברהם ער האט גיוויזין דאש גאט איז
איין יחיד אויף דער וועלט אזוא וויא
איין אתרוג איז איינער · אונ דרום
שטייט עץ איין בוים צוא ווייזין אז
וויא איין בוים אן וואסער ווערט פאר
דארט · אבער ווען ער קריגט וואסער
וואקסט ער ווידר · אזוא אויך אברהם
צום ערשטין האט ער ניט גיקענט קינדר
האבין אונ צוא הונדערט יאר האט ער
גיקריגין כח אונ האט גיהאט איין זון יצחק ·
הדר כלומר גאט האט אברהם באשיינט מיט

עלטשר

אלטער וואש דאס איז שיין צו איין זקן כפות תמרים איז אנטקעגין יצחק דען כפות איז טייטש גיבונדין דאש ווייזט אויף יצחק דאש ער איז גיוועזן גיבונדין אויף דעם מזבח · אונ תמרים איז טייטש רויך כלומר איין רויך איז אויף גיגאנגן פון דעם מזבח וואש יצחק איז גיוועזן גיבונדין אויף אים וענף עץ עבות איז דר הדס דאש איז אנטקעגין יעקב דען אזוא וויא איין הדס האט פיל בלעטר ארום זיך אזוא האט יעקב פיל קינדער ארום זיך גיהאט וערבי נחל איז איין ערבה דאש איז אנטקעגין יוסף דען אזו וויא איין ערבה ווערט גיך פר דארט אן וואשער אונ ווען עש באקומט וואשער טוט עש גיבער וואקסין פון אלע בוימר · אזו אויך איז יוסף גיוועזן פר דארט פון פיל צרות דאש ער איז וואורן גיווארפן אין איין גרוב אונ איז גיווארן פר קויפט אונ איז תפוס גיזעסין אונ דער נאך איז ער איין מלך גיווארין אין מצרים מיט גרויש כבוד · אונ דר נאך אז זיין פאטר איז גישטארבן אין זיינע טעג איז ער גיווארן גלייך וויא פאר דארט · אונ ער איז אויך גישטארבן פריער פר זיינע ברידר גלייך וויא איין ערבה וואש ווערט באלד פר דארט אונ דר מדרש לערינט אונז מיר זאלן תפלה טאן אונ זאלין דר מאנען דעם זכות פון די אבות אזו וועט אונזר תפלה ווערין אן גינומען · אויך זאגט דר מדרש איין אתרוג איז גלייך וויא איין הארץ אונ עש איז גיוואוקסט דאש אין הארץ הייגן אן פיל מצות אונ עבירות גוטע מחשבות אונ בייזע מחשבות · אונ אויב ער האט איין עבירה גיטאן מיט דעם הארץ האט ער איין כפרה מיט דעם אתרוג וואש ער איז גיגליכן צו איין הארץ אונ ער זאל ווייטר תשובה טאן · אונ דר לולב איז גלייך וויא איין רוקין פון איין מענטשן וואש אין רוקין גייט דר פאדים פון דעם מוח וואס אין אים איז שכל אונ חכמה וואש דאש איז דר עיקר מענטש אונ דר הדס איז גלייך ווי די אויגן פון דעם מענטשן · דען דר עיקר עבירה אונ מצוה הייבט אן אין די אויגן · אונ די ערבה איז גלייך צוא לעפצין פון דעם מויל אונ פיל מצות אונ עבירות הייבט אן אין מויל · דרום זאל דער מענטש נעמן די פיר מינים צוא מכפר זיין אויף די עבירות פון די פיר גלידר דען איטליכעש גליד האט איין כפרה אנטקעגין · אזוא וויא מיר גיפינן ביי הורדוס המלך דאש ער האט גיהרגת פיל טויזינט פון ישראל · אונ דר נאך האט ער חרטה גיהאט אונ האט גיפרעגט צו בבא בן בוטא מיט וואש ער קען איין כפרה האבין האט ער צוא אים גיזאגט ווייל ער האט גיהרגת אלע חכמים וואש זייא זיינען דיא ליכט פון דער וועלט · דרום זאלשטו בויען דאש בית המקדש וועשטו דער מיט דער לייכטין דיא וועלט אונ וועשט איין כפרה האבין · אויך שרייבט דר מדרש דר אתרוג האט איין גוטין טעם אונ איין גוטין ריח דאש איז אנטקעגין דיא צדיקים וואש זייא האבין אין זיך תורה אונ מעשים טובים · כפות תמרים איז דר לולב ער איז פון איין טייטיל בוים וואש האט איין גוטין ריח דאש איז אנטקעגין דיא וואס לערנן תורה · אונ האבן ניט קיין מעשים טובים · וענף עץ עבות איז דער הדס ער האט איין גוטן ריח אונ ניט קיין טעם דאש איז אנטקעגין דיא וואש האבין אין זיך מעשים טובים אונ ניט קיין תורה · וערבי נחל איז די ערבה וואש האט ניט קיין טעם אונ ניט קיין ריח דאש איז אנטקעגין די פושעי ישראל וואס האבין אין זיך ניט קיין תורה אונ ניט קיין מעשים טובים צו ווייזן דאש מען זאל זיך צו נויף נעמן מיט דיא פושעי ישראל אין אונזער תפלה וועט גאט אונז מוחל זיין אונזרע עבירות · אויך ביי קטורת וואש זיי זיינן גיוועזן פון אלערלייא גוטע בשמים האט גאט גיהיישן נעמען חלבנה וואש האט ניט קיין גוטין ריח דאש איז אנטקעגן די רשעים

צו ווייזן דאש מיר זאלן זיי צו אונז באהאפטין אין אונזר תפלה. אונ תשובה ווערט גאט אונז מוחל זיין אונזערע עבירות · אויך שרייבט דר מדרש דר אתרוג איז אנטקעגין גלות בבל וואש עש שטייט ביי אים ראשה די זהב דער קאפ פון דעם צלם איז גיוועזן פון גאלד אונ דר אתרוג האט אויך איין מראה פון גאלד · אונ דר לולב איז לאנג דאש ווייזט אויף גלות אחשורוש וואש מען האט המן גיהאנגן אויף איין לאנגע תליה · אונ דר הדס ווייזט דען אזו וויא איין הדס איז גיפלאכטין מיט פיל בלעטר אזו אויך אין גלות זיינן ישראל גיוועזן גיפלאכטן מיט פיל צרות · דאש אליץ איז צו ווייזן דאש דורך די פיר מינים גיצול צו ווערן פון די פיר גלות· דר בחיי שרייבט דר אתרוג ווייזט אויף דעם שכר פון דר וועלט דען עש זיינן פיל מצות וואש דר מענטש עסט זייער שכר פון איין יאר צום אנדערין · אזו אויך דר אתרוג בלייבט אויף דעם בוים פון איין יאר צום אנדערן · דר לולב ווייזט אויף עולם הבא דען אזו וויא דער לולב האט בלעטער איינע העבר פון דר אנדערר · אזו אויך לעולם הבא אין גן עדן איז דא שטולן אונ שטאפלן איינע העכער פון דר אנדערער צו איטליכן מענטשין אזו וויא ער האט פר דינט · אונ אזו וויא אויף איין לולב וואקסט פירות ערשט נאך זיבעציג יאר אזוא עולם הבא קומט דעם מענטשין נאך דעם אז ער לעבט אויש זיבעציג יאר אונ שטארבט · אונ דער הדס איז ביטער צוא ווייזין דאש מען קען אנדערש ניט קומען צוא עולם הבא נאר אז מען פאר ביטערט אונ מען פייניגט דעם גוף מיט תעניתים אונ מיט אנדערע זאכין · אונ דיא ערבה ווייזט דאש מען קען ניט קומען לעולם הבא נאר אז מען האלט זיך נידעריג אזוא וויא איין ערבה וואש וואקסט אין דער נידעריג אין איין טאל · אונ דרום נעמען מיר דעם אתרוג אין דער לינקער האנט וויל ער ווייזט אויף דעם שכר פון דער וועלט · אונ דער לולב אונ הדס אונ ערבה ווייזין אויף עולם הבא נעמן מיר זיי אין דער רעכטער האנט אזוא וויא דער פסוק זאגט ארך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד דער וואש לערינט תורה לשם שמים דער לעבט לאנג כלומר ער האט עולם הבא · אבער דער וואש לערינט ניט לשם שמים דער האט נאר עושר אונ כבוד אויף דער וועלט ניט לעולם הבא · אזוא זעהען מיר דאש דער פסוק רופט אן דעם שכר אויף עולם הבא רעכטע האנט אונ דאש עשירות פון דער וועלט לינקע האנט · כי בסוכות הושבתי את בני ישראל איר זאלט זיצין אין סוכות דען איך האב גיזעצט דיא ישראל אין סוכות אז איך האב זיא אויש גיצויגין פון דעם לאנד מצרים · אטייל חכמים זאגין דאש ישראל האבין אין דער מדבר אויך גימאכט סוכות פון האלץ אונ באדעקט מיט ביימער דרום מאכין מיר אזוא וויא זייא האבין גימאכט צוא גידיינקען דיא נסים וואש גאט האט גיטאן צוא ישראל אין דער מדבר · אונ אויב דוא ווילשט פרעגין וואו האבין ישראל גינומען ביימער אין דער מדבר דארטין וואקסט דאך גאר ניט · דער תירוץ איז סוחרים האבין גיבראכט צוא ישראל פון פרעמדע לענדער אליץ וואש זייא האבין בידארפט · אונ אטייל חכמים זאגין דיא וואלקין זיינען גיוועזן ארום ישראל פון אלע פיר זייטין אונ פון אויבין אזוא וויא איין סוכה · ויצא בן אשה ישראלית איין מענטש דער זון פון איין ישראלית איז ארויש גיגאנגען פון זיין ארט אונ האט זיך גיקריגט מיט איינעם · די חכמים זאגין ער איז ארויש גיגאנגען פון דער פרשה וואש אויבין שטייט כלומר ער האט גישפעט פון דעם וואש אויבין שטייט מען זאל אויף דעם טיש אין משכן ליגין דעם לחם הפנים פון איין שבת צום אנדערין · האט ער גיזאגט

איא שיקט זיך איין מלך זאל אלט גיבאקין ברויט עסין · אונ ער איז גיוועזן דער זון פון דעם מצרי וואש משה האט גיהרגת אין מצרים אונ איין מענטש האט אים גיזאגט דאש משה האט גיהרגת זיין פאטער מיט איין שם · דרום האט ער גישאלטין דעם שם פון גאט ווייל זיין פאטער איז וואָרין דורך אים גיהרגת אונ ער האט ניט גיוואלט קומען צו משה צום משפט האט מען אים גיבראכט · דר בחיי שרייבט דרום האט דיא תורה ניט גישטעלט קורץ דעם דין וואָר עש שילט גאט דער זאל וועריך גיטייט ווייל דיא תורה וויל אונז ווייזין צווייא זאכין · איינש ווייזט אונז די תורה דאש קיין שום מענטש האט זיך ניט דער וואוגין צוא שילטין דעם שם נאר ער · ווייל ער קומט ארויש פון איין שלעכטער זרע · דרום איז ער אזו שלעכט גיוועזן · דאש אנדערע ווייזט אונז די תורה דאש ער האט ארויש גירעט דעם שם מיט אלע פיר אותיות אונ האט אים גישאלטין אזוא וויא אין פסוק שטייט ויקב בן האשה הישראלית את השם ער האט באשיידליך ארויש גירעט דעם שם מיט זיינע אותיות אונ האט אים גישאלטין · פון דאנען זאל מען אפ לערנען ווען מען דער מאנט איין שם אין דער תפלה זאל מען אין הארצין אין זין האבין דאש באשיידענעש וואש אין דיא פיר אותיות פון דעם שם איז אזוא וועט דיא תפלה וועריך דער הערט פאר גאט ושם אמו שלומית בת דברי זיין מוטער האט גיהייסין שלומית דיא טאכטער פון דברי · דער בחיי שרייבט ווער עש האט עזות אנטקעגין לייט זאל מען זעהען נאך זיין מוטער אזוא וויא דער פסוק דער מאנט ניט זיין מוטערש נאמען נאר ערשט אז ער האט דיא עבירה גיטאן שטעלט דיא תורה דיא מוטערש נאמען צוא ווייזין דאש זיא האט אים גורם גיוועזן ער זאל שלעכט זיין דען איין קינד האט אין זיך דיא מעשים פון דער מוטער מער וויא פון דעם פאטער ווייל ער קומט פון איר בלוט אונ וואקסט אין איר בויך אונ אז ער ווערט גיבארין זייגט ער איר מילך דרום גיראט אפט אז דאש קינד האט אין זיך נוטע מעשים דאש קומט פון דער מוטער אזוא וויא עמרם האט גינומען יוכבד האט ער מיט איר גיהאט משה אונ אהרן אונ מרים אלע גוטע קינדער אונ דער פסוק ווייזט אונז דאש צווישין ישראל איז מער קיין זונה ניט גיוועזן נאר דיא איינע · אונ ווייל זיא האט איטליכין מאן שלום גיגעבין אונ האט מיט איטליכין גירעט דרום האט זיך איר גיטראפין דיא מעשה · אונ דרום האט מען זיא גירופין שלומית ווייל זיא האט איטליכין שלום גיגעבין : למטה דן זיא איז גיוועזן פון שבט דן · איין רשע ברייגט חרפות אויף זיין משפחה אונ אויף זיין פאטער אונ מוטער · דרום זאגט דער פסוק פון וואש פאר איין שבט זיא איז גיוועזן · אונ איין צדיק ברייגט איין גוטין שבח אויף פאטער אונ מוטער אונ אויף זיין משפחה · ונקבו שם יומת אונ עם שטייט דער ביא ואיש כי יכה צוא ווייזין ווען איינער שלאגט זיין חבר איז גלייך וויא ער שילט גאט וסמכו כל השומעים את ידיהם דיא עדים זאלין ארויף לייגין זייערע הענט אויף דעם קאפ פון דעם וואש האט גישאלטין דעם שם דען די עדים האבין גימוזט באשיידליך זאגין וויא אזוא ער האט גישאלטין דעם שם אונ דאש איז איין עבירה · דרום האבין זייא ארויף גילייגט זייערע הענט אויף זיין קאפ צוא זאגין דיא עבירה זאל זיין אויף דיר וואש מיר האבין גימוזט ארויש ריידין דעם שם :

הפטרת אמור

והכהנים הלוים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי זאגט גאט דיא כהנים פון שבט לוי דיא קינדער פון צדוק וואש האבין

גיהיט דאש היטונג פון מיין הייליקייט אין דער צייט וואש דיא ישראל האבין אוועק גיבלאנזעט פון אפ מיר דרום זאלין זייא גיגעהגען צוא באדינען מיך אונ צוא מקריב זיין צוא מיר חלב אונ דם אזו זאגט גאט דער האר המה יבואו אל מקדשי והמה יקרבו אל שולחני ושרתני זייא זאלין קומען אין מיין מקדש אונ זייא זאלין גיגעהגען צו מיין טיש צו באדינען מיך אונ צוא מסדר זיין דיא צווייא מערכות לחם הפנים אונ זייא זאלין היטין מיין היטונג והיה בבואם אל שערי החצר הפנימית אונ ווען דיא כהנים גדולים וועלין קומן אין דעם איננווייניגסטין הויף אום יום כפור כלומר אין קדשי קדשים זאלין זייא אן קליידין ליינען קליידער אונ זאלין ניט אן קליידין וואלענע קליידער אז זייא וועלין באדינען אין דעם איננווייניגסטין הויף אין קדשי קדשים פארי פשתים יהיו על ראשם היטלען פון ליינען זאל זיין אויף זייער קאפ לא יחגרו ביזע זייא זאלין ניט אן קליידין אויף דעם ארט וואש שוויצט דאש איז ניט העכער פון דעם עלינבויגין אונ ניט נידעריגר פון דיא לענדין ובצאתם אל החצר החיצונה אונ אז זייא וועלין ארויש גיין אין אויסין ווייניגסטין הויף צום פאלק דאש איז עזרת נשים וואו כל ישראל מעגין אהין אריין גיין זאלין זייא אויש טאן זייערע קליידער וואש זייא האבין באדינט אין זייא אונ זאלין זייא ליינין אין איין קאמער אין מקדש אונ זאלין אן טאן אנדערע קליידער אונ זייא זאלין ניט אן רירין אין פאלק מיט דיא הייליגע קליידער וראשם לא יגלחו אונ זייערע קעפ זאלין זייא ניט גאר אפ גאלין אונ זאלין זיך ניט גאר לאזין וואקסין דיא האר נאר זייא זאלין זיך שערין דאש איין שפיץ פון איין האר זאל גרייכין ביז אין ווארציל פון דער אנדערער האר דאש דער קאפ זאל זיין באדעקט מיט האר · דיא גמרא זאגט איין מלך האט זיך גישארין אלע טאג אונ איין כהן גדול אלע פרייטאג אונ איין כהן הדיוט האט זיך גישארין אלע חודש ויין לא ישתו אונ קיין ויין זאלין דיא כהנים ניט טרינקען ווען זייא וועלין דארפין טאן דיא עבודה ואלמנה וגרושה לא יקחו איין כהן גדול זאל ניט נעמען איין אלמנה אונ איין גרושה

פאר איין ווייב אונ איין כהן הדיוט מעג נעמען איין אלמנה · אונ איין גרושה טאר ער ניט נעמען כי אם בתולות מזרע בית ישראל נאר איין בתולה פון ישראל זאל איין כהן גדול נעמען · אונ איין אלמנה זאלין נאר איין טייל כהנים נעמען דאש זיינען דיא פראסטע כהנים ואת עמי יורו אונ דיא כהנים זאלין לערנען תורה מיט ישראל ועל ריב המה יעמדו למשפט אונ אויף איין קריג זאלין זייא איין משפט געבין ואל מת אדם לא יבא לטמאה איין כהן זאל זיך ניט מטמא זיין צוא איין מת נאר צוא זיין פאטער אונ מוטער אונ צוא איין זון אונ צוא איין טאכטער אונ צוא איין ברודער אונ צוא איין שוועסטער וואש האט נאך קיין מאן ניט צוא דיא זאל ער זיך מטמא זיין · אונ נאך דעם זאל ער ציילין זיבין טעג אונ זאל זיין טהור וביום בואו אל הקודש אונ אין דעם טאג וואס דער כהן וועט דאש ערשטע מאל אריין קומען אין היכל צוא טאן דיא עבודה זאל ער מקריב זיין איין חטאת דאש איז גימיינט דאש צעהנטעל מאס מעל וואש איין כהן האט גידארפט מקריב זיין אין דעם ערשטין טאג וואש ער האט אן גיהויבין דיא עבודה טאן אין בית המקדש אזו זאגט גאט דער האר · והיתה להם לנחלה דיא בהונה זאל זיין צוא זייא צוא איין נחלה זייא זאלין ניט נעמען קיין פעלדער אונ שטעט אזוא וויא ישראל · דען איך גאט בין זייער נחלה · זייא וועלין האבין צוא עסין קרבנות פון מנחה אונ חטאת אונ אשם אונ אלין וואש מען מאכט הקדש זאלין זייא עסין · אונ בכורים אונ תרומה אונ חלה זאלט איר געבין צום כהן אונ גאט וועט דיר געבין איין ברכה אין דיין הויז פון וועגין דעם זכות · כל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים איין נבלה אונ איין טרפה פון איין בהמה אונ פון איין עוף זאלין דיא כהנים ניט עסין · אונ איין ישראל טאר אויך קיין נבלה וטרפה ניט עסין נאר דרום זאגט ער כהנים חאטשע זייא עסין איין חטאת העוף וואש מען דערהרגט עש וואש דאש הייסט איין נבלה פון דעסט וועגין זאלין זייא קיין אנדערע נבלה וטרפה ניט עסין :

ויאמר יי אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת
אליהם לנפש לא יטמא בעמיו רבי יהודה הייבט
אן מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד
בני אדם וויא גאר גוט איז דר באהאלטענר אור
וואש איז פאר בארגין צו די צדיקים מששת ימי
בראשית אונ ער האט עס ניט פאר מיטין פון דר
וועלט דען דאש מאכט איין קיום אויף דר וועלט
אלע טאג אונ עש שטייט אשר צפנת ליראיך דען
מיר האבין גילערינט איין אור הגדול העליון
האט הקב״ה בשאפין בשעת בריאת העולם
וואש האט גלייכט מסוף העולם ועד סופו אונ
הקב״ה האט גיזעהען אז עש וועט זיין רשעים
אויף דער וועלט אזו האט ער דאש בהאלטין
אזו וויא עש שטייט וימנע מרשעים אורם אונ דר
אור איז אן גיברייט צו די צדיקים לעתיד לבא
אזו וויא עש שטייט וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה
ומרפא בכנפיה קום אונ זעה אז אמענטש איז
שלאף אונ בדארף אוועק גיין פון דער וועלט
אזו קומען צו אים דריי שלוחים אונ ער זעהט
פיל זאכין וואש ער האט פריער ניט גיזעהען
אונ דר טאג איז דער יום הדין הגדול והנורא העליון
דאש דר מלך באגערט אפ צו נעמן זיין פקדון
דאש איז די נשמה וואול איז צו דעם מענטשן
וואש ער גיט אפ דעם פקדון דאש איז די נשמה
אזו וויא מען האט זיא צו אים גיגעבין בקדושה
ובטהרה אבער אז זיין נשמה איז פאר שמירט
גיווארין פון דעם טינוף הגוף דאש דר מענטש
איז נאך גיגאנגען נאך תענוגים וואש וועט ער
זאגין צו זיין הערין פון זיין פקדון ער הייבט
אויף זיינע אויגין אונ זעהט דעם מלאך המות
ער שטייט פאר אים אונ אבלויזע שווערד איז
אין זיין האנט אונ ער ווערט גישטראפט אין
אלע זיינע אברים זייא ווערין איין גישרומפין
עש איז ניט דא קיין שטארקערע יסורים וויא
בשעת דר נפש שייד זיך אפ פון דעם גוף דען
דאש איז דר שטארקסטער דין אונ ער שטארבט
ניט ביז ער זעהט די שכינה אונ מחמת דעם
גרוישן תענוג וואש דר נפש האט צו דר שכינה
גייט זיא ארויש אנטקעגין דר שכינה אונ אז דר
נפש גייט ארויש בלייבט דער גוף אליין דרום
שטייט לנפש לא יטמא בעמיו דען דאש איז די
גילוסטיקייט פון טומאה זיך בהעפטין אויף דעם
ארט וואו די קדושה איז גיוועזן דרום ווייל די
כהנים האבן מער קדושה וויא אנדערע אזו וויא
עש שטייט בייא זיי כי נזר אלהיו על ראשו דרום
זיינען זיי אן גיזאגט גיווארין זיי זאלין זיך ניט
מטמא זיין צו דער טומאה פון איין גוף מת:
ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד פרעגט
רבי יהודה פאר וואש זאל מען ניט מעגין
קוילן די בהמה מיט איר ולד אין איין טאג אויב
דו וועסט זאגין דאש איז מחמת דעם צער פון
דר בהמה · לאז מען קוילין איטליכש אין איין
בזונדר חדר זיי זאלין זיך ניט זעהן אדר איינס
שפעטר פון דעם אנדערן אבר אין דעם אייגענם
טאג · האט אים איינר פון דר חבריא גיזאגט
קום אונ זעה מיר האבן גילערינט עש איז זייער
גוט איין תענית צו איין חלום אזו וויא איין פייער
צו שטעקלך פלאקס אונ דווקא אין דעם אייגענם
טאג ניט אין דעם אנדערין דען עש איז ניט פר
האנדין איין טאג אויף דר וועלט וואש עס איז
אויף אים ניט שולט זיין טאג למעלה אונ אז ער
פאסט דעם טאג אויף איין חלום האבין מיר
גילערינט אז דר טאג גייט ניט אוועק ביז ער
איז מבטל די גזירה אונ אז ער לייגט אפ דעם
תענית אויף אנאנדר טאג דא איז שוין די ממשלה
פון דעם אנדערין טאג אונ איין טאג גייט ניט
אריין אין דעם גבול פון דעם אנדערין דרום
מוז מען נאר פאסטין אין דעם טאג · אזו אויך
זאל איין מענטש זיין גיהיט ער זאל ניט זינדיגן
דען דעם טאג וואש ער זינדיגט האט למעלה
אויף זיך אויך איין יום העליון וואש ער איז אייבר
אים אונ דעם טאג וואש ער זינדיגט ווערט ער
פגום אנטקעגין די אנדערע טעג אונ מיר האבן
גילערינט אז עש איז אלין נאר נאך דעם
התעוררות פון דעם מענטשין למטה אזו וויא ער
איז זיך מתעורר למטה איז זיך מתעורר אויבן
דער כח העליון איז זיך דער מענטש מעורר אונ
טוט חסד אויף דר וועלט דר וועקט זיך אויבן
אויך דער חסד אונ רועט אויף דעם טאג אונ
ער ווערט גיקריינט פון זיינט וועגין מיט חסד ·
אונ אז ער דר וועקט זיך אויף דר וועלט מיט
רחמים דר וועקט ער אויבין דעם רחמים אויף
דעם טאג אונ דער טאג ווערט גיקריינט מיט
רחמים פון זיינט וועגין דרום איז דער טאג שוין
זיין אפוטרופוס בשעת דר מענטש בדארף האבן
חסד אדער רחמים איז דר טאג פר אים אמליץ
יושר אויבין · דעסט גלייבין פאר קערט אז דר
מענטש טוט חלילה אכזריות אויף דר וועלט אזו

די וועקט זיך אויבין אכזריות צו פאר דארבן אים פון דער וועלט דען מיט דער מאס וואש דר מענטש מעסט זיך אויף דער וועלט מעסט מען אים צו ריק׳ מיר האבין גילערינט אז די מדה פון אכזריות איז פר מיטין פון די ישראל זיי דארפין צו זיין רחמנים וואול צו די מענטשן וואש טוען דא אויף דער וועלט גוטע מעשים דען איז פר האנדין כמה שרים וואש זיי היטין צבי ה׳ זיי זיינען משגיח אויף די מעשים פון די מענטשין דען מיט די מעשים פון אונטין דער וועקט ער זייא אויבין זיין גלייכין :
וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה רבי אבא מיט רבי חייא זיינען גיגאנגען אין וועג זאגט רבי חייא וואש מיינט דער פסוק מיט דעם ספירת העומר זאגט רבי אבא די חבריא האבין דאך שוין מפורש גיוועזן דעם טעם׳ אבער קום אונ זעה אז די ישראל זיינן גיוועזן אין מצרים זיינען זיי גיוועזן אין רשות פון דר טומאה אזו וויא איין אשה נדה אין איר טומאה אונ אז זייא האבין זיך מל גיוועזן אונ זיינען אריין גיגאנגן בחלק הקדושה וואש הייסט ברית האט זיך די טומאה פון זייא אפ גיטאן אזו וויא ביי איין אשה נדה דאש דר דם הערט אויף שטייט בייא איר וספרה לה שבעת ימים זיא זאל אפ ציילין זיבין טעג איידר זיא ווערט טהור אזו דא אויך שטייט וספרתם לכם איר זאלט אייך ציילין כדי איר זאלט ווערין גריינינגט במים עליונים אונ דר נאך וועט איר זיך בהעפטין צו הקב״ה אונ וועט מקבל זיין דיא תורה דען אין חג השבועות האבין זיי זיך בהעפט צו הקב״ה מיט דר תורה׳ קום אונ זעה וועלכר מענטש וואש ער ציילט ניט קיין ספירה ער זאל זוכה זיין צו דער טהרה הייסט ער ניט טהור אונ איז ניט בכלל טהור אונ איז ניט כדאי האבין איין חלק אין דער תורה׳ אבער ווער עס ציילט די ספירה אונ האט ניט פר געסין איין מאל צו ציילן ספירה אזו אז עס קומט די נאכט פון שבועות זאל ער זיך משתדל זיין אין דר תורה אונ זיך בהעפטין אין איר אונ צו היטין די טהרה עליונה וואש עס קומט אויף דער נאכט אונ מיר האבין גילערינט די נאכט פון שבועות זאל מען לערנן תורה שבעל פה אונ בייא טאג תורה שבכתב אונ זאל זיך בהעפטין אין זייא אזו ווערין זייא גיפונען אויבין ביידע בנאנד די תורה שבכתב מיט דער תורה שבעל פה אונ מען רופט אוים אויף אים ואני זאת בריתי אותם אמר ה׳ רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו׳ אונ דרום האבין דיא חסידים הראשונים ניט גישלאפין די נאכט אונ האבין נאר גילערינט אין דער תורה אונ האבן גיזאגט מיר וועלין ברייגגען אהייליגע ירושה צו אונז אונ צו אונזערע קינדר אין ביידע וועלטן׳ דען די נאכט ווערט די כנסת ישראל גיקריינט זיא קומט זיך מחבר זיין מיט דעם מלך אונ די תורה וואש מען לערינט די נאכט ווערט גקריינט אויף איר קאפ׳ רבי שמעון האט אזו גיזאגט צו דער חברייא אז זייא זיינען גיגאנגען לערנן דיא נאכט קומט מיר דארפין מתקן זיין די תכשיטין פון דער שכינה כדי זיא זאל מארגין זיין אויש גצירט מיט אירע תיקונים אזו וויא עס דארף צו זיין׳ וואול צו דער חברייא וואש זייא לערנן קבלה דען קיינער קען ניט מאכין די תכשיטין אזו וויא זיי קענען אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא ווייטער זיינען גרוישע סודות׳ זאגט דרויף רבי חייא ווען איך וואלט ניט זוכה גיוועזן צו זיין אויף דער וועלט צו הערין סודות נאר דאש אליין וואלט אויך גינוג גיוועזן וואול צו די וואש לערנן תורה אונ ווייסן דעם וועג פון דעם מלך הקדוש דען זייער ווילין איז צו דער תורה אויף זייא זאגט דער פסוק כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו וגו׳ אחלצהו ואכבדהו :
ולקחתם לכם ביום הראשון רבי שמעון זאגט עס שטייט כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו דאש מיינט מען איין מענטשין דאש הקב״ה האט אים גירופין אין זיין נאמען וויא עס שטייט ויברא אלהים את האדם בצלמו אז דער מענטש טוט אמת ומשפט איז זיין נאמען אלהים אזו וויא עס שטייט אלהים לא תקלל מיר האבן גלערינט אין ספר פון שלמה המלך בשעת דער מענטש איז זיך מזווג שיקט הקב״ה אראפ איין גישטאלט וויא אזו ער זאל גיבארין ווערין׳ אונ ווען עס זאל זיין רשות צו די אויגין זיי זאלין זעהן וואלט מען גיקאנט זעהן וויא אויף זיין קאפ שטייט גיצייכינט דאש זעלביגע גישטאלט אזו וויא עס שטייט ויברא אלהים את האדם בצלמו דער צלם גייט פאר אים איידער ער קומט אויף דער וועלט אונ דער צלם איז פון אויבין בשעת דיא רוחות גייען ארויש פון זייער ארט פון אויבין דען איטליכר רוח איז אן גיבריט פון דעם מלך הקדוש

הקדוש מיט דעם גישטאלט וויא ער איז דער נאך אויף דער וועלט אונ דער צלם פעדערט זיך פריער אליין אויף דער וועלט בשעת הזיווג אונ עש איז ניט פאר האנדרין קיין שום זאך אויף דער וועלט וואש עש זאל אין דעם ניט זיין איין צלם אונ אז דער מענטש שטארבט גייען אלע טומאות אוועק פון אים אזו בלייבט זיין גוף איבער אליין אין דער טומאה חאטשע נאך זיין טויט איז ער זיך מטמא אבער פארט ניט אזו וויא פאר זיין לעבין אז די טומאה זאל קענן ווייטער מטמא זיין • קום אונ זעה כל זמן די צוויי צללים זיינען ביא דעם מענטשין איז דר מענטש גיהיט אונ דער גוף האט איין קיום אונ דר רוח רועט אין אים אונ בשעת די צייט קומט ער זאל שטארבין גייען זייא אוועק פון אים אונ איינס ברייננגט ארויף דאש אנדערע אזו בלייבט דער מענטש אן שמירה אונ דרום שטייט עד שיפוח היום ונסו הצללים צללים איז טייטש צווייא • קום אונ זעה ראש השנה איז איין יום הדין השי"ת זיצט אויף דעם כסא דין דן צו זיין די וועלט אזו בדארף דר מענטש זיך דר וועקן מיט תשובה דען אין דעם טאג ווערין אלע קוויטלעך גישריבין אונ זיינן אן גיברייט ארויש צו גיין איז ער זוכה אונ טוט תשובה צו רייסט מען זיין שלעכטין קוויטיל • דר נאך גיט הקב"ה זמן ביז יום כפור טוט ער תשובה איז גוט אונ אויב ניט הייסט הקב"ה חתמנן די קוויטלעך • וויא צו דעם וואש די תשובה איז פון אים אפ גיטאן איז ער נאך חוזר בתשובה הייננגט נאך זיין דין ביז דעם הינטערשטן טאג סוכות דאש איז הושענא רבה דען שמיני עצרת גיהער שוין ניט צו סוכות ער איז שוין אבזונדר יום טוב אונ דר גמר חתימה בדארף זיין דעם הינטערשטן טאג פון סוכות איז ער רעכט חוזר בתשובה אזו ווערין זייא צו ריסין אדער מען האלט זיי אויף אבער אז ער איז חס ושלום ניט חוזר בתשובה אזו גיט מען די קוויטלעך ארויש פון דעם בית המלך אונ מען גיט זייא אפ צו דיא שלוחים דאש איז גליך אזו וויא מען גיט ארויש דער פסק דין צו דעם תליין ער זאל שוין טאן זיין דין אזו דא אויך די שלוחים מיינט מען דעם מלאך המות אונ די קוויטלעך קערין זיך שוין ניט אום צוריק • אין די נאכט וואש זיי נעמן די קוויטלעך ווערין פון אים אפ גטאן די צוויי צללים

אונ אז דער מענטש זעהט די נאכט דעם צלם ניט אזו וויא אנדרע נעכט איז אסימן אז עש וועט קומן אויף אים איין דין אדר איין חולאת ר"ל אונ אין די ספרים הראשונים האבין מיר גיפונן אז די לבנה שטייט די נאכט לויטר אונ ער זעהט אויף זיין שאטן נאר זיין גוף אליין אונ דעם קאפ ניט איז אסימן אז ער מוז אוועק גיין פון דר וועלט אונ זיין ווייב אונ קינדער ווערין בלייבן לעבין אונ דאש איז נאר אז ער טוט ניט קיין תשובה אבר אז ער טוט תשובה וועט ער פר זוכין דעם טעם פון דעם טויט אונ וועט בלייבן לעבין אונ אז ער זעהט נאר דעם קאפ אונ דער גוף איז ניט דא איז איין סימן אז זייא ווערין שטארבין אונ ער וועט בלייבין אונ דאש איז נאר אז זיינע קינדער זיינען נאך קליין אונ זיין ווייב איז אין זיין רשות • אונ אז די פיס גייען אפ וועט אים נאך לויפין פיל קראנקייט • אונ אז די הענט גייען אפ וועט נחסר ווערין זיינע מעשה ידיו אונ אז דער שאטין לויפט אהין אונ אהער איז אויף אים גיזאגט גיווארין בבוקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בוקר מחמת די גרוישע צרות וואש ווערין זיין אוי אים • אבר די זכאין די חסידים זעהן אלע טאג גלייך ווי זיי בדארפין היינט שטארבין אונ טוען תשובה שלימה פאר זייער הערין אונ בדארפין ניט צו קיין אנדערע זאכין • וואל איז זייער חלק בעולם הזה ובעולם הבא • קום אונ זעה עש שטייט כל הנקרא בשמי וויא גאר הויך זיינן די מעשים פון הקב"ה דאש די בריות וואש ער האט אונטין בשאפין האט ער זייא אן גיקניפט למעלה מיט זייערע כחות אונ אז מען נעמט אונטין צו טאן אמצוה דער וועקט מען דער מיט אויבין אזו וויא מיר האבין גיזאגט ביא דעם אזוב ועץ ארז • אונ אטייל זאכין איז פאר האנדרין וואש זייא זיינען זיך מתעורר אין דעם שם הקדוש היינו די פיר מינים פון לולב אתרוג הדס ערבה דאש מיט דר מצוה איז מען מעורר למעלה אין דעם שם הקודש אונ אויך בדיבור ובמעשה איז מען אלץ מעורר דעם כח פון אויבן דרום שטייט כל הנקרא בשמי אלע וואש ווערין אן גירופין מעורר צו זיין מיין כבוד אויבין יצרתיו האב איך אים בשאפין צו טאן דער מיט אמעשה אף עשיתיו מען זאל מעורר זיין דעם כח למעלה • ווייטר זיינען כוונות פון דיא פיר מינים פון לולב:

בְּהַר סִינַי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ זָאגְט אִין מִשְׁלֵי לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת דֶּר צַדִּיק טוּט רֵיידִין מִיט שִׁפְלוּת אוּנ וֵוייכֶע רֵייד אוּנ דֶער רָשָׁע טוּט רֵיידִין מִיט גַּאֲוָה אוּנ הָאפֶּערְדִיגֶע רֵייד ׳ אוּנ דִי רֵייד פוּן דֶעם מֶענְטְשִׁין וַוייזִין אוֹיף דֶר מַחֲשָׁבָה פוּן זַיין הַארְץ אוּנ דָאשׁ אִיז גִיוִויש דָאשׁ שִׁפְלוּת אִיז דִי בֶּעסְטֶע מִדָּה צְוִוישְׁן אַלֶע מִדּוֹת דֶען דִי שְׁכִינָה טוּט אַנְדֶרְשׁ נִיט רוּעֶן נָאר בַּיי דֶעם וָואשׁ הַאלְט זִיךְ נִידְרִיג אַזוֹ וִויא אִין פָּסוּק שְׁטֵייט מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ גָאט זָאגְט אִיךְ בִּין הוֹיךְ אוּנ הֵיילִיג אוּנ טוּא רוּעֶן מִיט דֶעם וָואשׁ הַאלְט זִיךְ נִידְרִיג אוּנ דִי תּוֹרָה קֶען נָאר בְּלַייבִּין בַּיי דֶעם וָואשׁ הַאלְט זִיךְ נִידֶערִיג אַזוֹ וִויא אִין פָּסוּק שְׁטֵייט הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם גְלַייכְט עֶר דִי תּוֹרָה צוּ וַואסֶר וָואשׁ זִיא גֵייט נָאר אוֹיף אֵיין נִידֶערִיג אָרְט אוּנ נִיט אַרוֹיף אַזוֹ דִי תּוֹרָה גֵייט נָאר צוּ דֶעם מֶענְטְשְׁן וָואשׁ הַאלְט זִיךְ נִידֶערִיג אוֹיךְ גִיפִינֶן מִיר דָשׁ גָאט הָאט גִילָאזְט שְׁטֵיין אַלֶע הוֹיכֶע בֶּערְג אוּנ הָאט דִי תּוֹרָה גִיגֶעבִּין אוֹיף אֵיין נִידֶערִיגִין בַּארְג דָאשׁ אִיז דֶר בַּארְג סִינַי ׳ אוּנ אוֹיךְ דְרוּם הָאט גָאט גִיהֵייסְן דִי עֶרְד זָאל רוּעֶן אִין דֶעם זִיבְּעטִין יָאר דָאשׁ אִיז שְׁמִיטָּה מֶען זָאל נִיט אַקֶערִין אוּנ זַייעֶן אוּנ אֲפִילוּ וָואשׁ וַואקְסְט פוּן זִיךְ אַלֵיין זָאל מֶען אוֹיךְ נִיט שְׁנַיידִן אִין שְׁמִטָּה אוּנ אוֹיךְ אִין גָארְטִין זָאל מֶען נִיט אַרוּם גְרָאבִּין אוּנ שְׁנַיידְן דִי וַויין טְרוֹיבִּין פוּן אִים כְּדֵי דֶער מֶענְטְשׁ זָאל ווִיסִין דָאשׁ עֶר אִיז נִיט קֵיין הַאר אִיבֶּר קֵיין שׁוּם זַאךְ עֶשׁ זָאל אַלְץ פְרַייא זַיין צוּ וַוייזְן דָאשׁ דֶר מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ נִיט הוֹיךְ הַאלְטִין מִיט זַיין פֶעלְד אוּנ מִיט זַיין וַויין גָארְטְן עֶר זָאל ווִישְׁין דָאשׁ נָאר דָאשׁ עֲשִׁירוּת אִיז אַלְץ צוּא גָאט אַלֵיין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת דוּ זָאלְשְׁט צֵיילִין זִיבִּין שְׁמִיטּוֹת נָאךְ אַנַאנְדֶר צוּ זִיבְּן יָאר דָאשׁ אִיז נַיין אוּנ פֶערְצִג יָאר אוּנ דָשׁ פוּפְצִיגְטֶע יָאר אִיז יוֹבֵל זָאלְשְׁטוּ עֶשׁ מַאכְן הֵיילִיג אוּנ זָאלְשְׁט בְּלָאזְן מִיט אֵיין שׁוֹפָר אוּנ זָאלְשְׁט פְרַייא לָאזִין אַלֶע קְנֶעכְט אוּנ דִינְשְׁט מֵיידְן דָשׁ זֵיי זָאלִין דִיךְ מֶער נִיט דִינֶען אוּנ וֶוען אֵיינֶער הָאט לַאנְג פַאר קוֹיפְט זַיין פֶעלְד זָאל עֶשׁ זִיךְ אוּם יוֹבֵל צוּ אִים אוּם קֶערִין אוּנ אוּם יוֹם כִּפּוּר הָאט מֶען גִיבְּלָאזִין מִיט אַ שׁוֹפָר מֶען זָאל ווִישִׁין אַז עֶשׁ אִיז יוֹבֵל וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ אִיר זָאלְט נִיט נַארִין אֵיין מֶענְטְשׁ זַיין חָבֵר ׳ וֶוען דוּ ווִילְשְׁט פַאר קוֹיפְן אֵיין פֶעלְד זָאלְשְׁטוּ זֶעהֶן וִויא פִיל יָאר עֶס אִיז בִּיז יוֹבֵל אוֹיבּ עֶשׁ אִיז פִיל יָארִין זָאלְשְׁטוּ פִיל גֶעלְט דֶר פַאר נֶעמֶן אוּנ אוֹיבּ עֶשׁ אִיז וֵוייניג יָארִין זָאלְשְׁטוּ וֵוייניג גֶעלְט דֶר פַאר נֶעמֶן נָאךְ דֶעם חֶשְׁבּוֹן פוּן דֶער תְּבוּאָה וָואשׁ עֶשׁ קֶען וַואקְסְן בִּיז יוֹבֵל זָאלְשְׁטוּ אִים פַאר קוֹיפְן ׳ דֶר כְּלִי יָקָר שְׁרַייבְּט דְרוּם הָאט דִי תּוֹרָה דִי פָּרָשָׁה נָאהֶנְט גִישְׁטֶעלְט בַּיי דֶר פָּרָשָׁה פוּן שְׁמִיטָּה צוּ וַוייזְן מֶען זָאל גִיוָוארְנְט זַיין צוּ הַאלְטְן שְׁמִיטָּה דֶען אַז עֶר וֶועט קֵיין שְׁמִיטָּה נִיט הַאלְטְן וֶועט גָאט אוֹיף אִים שִׁיקְן דַלוּת וֶועט עֶר מוּזְן פַאר קוֹיפְן זַיינֶע כֵּלִים אוּנ קְלֵיידֶר טוּט עֶר תְּשׁוּבָה אִיז גוּט אוּנ אוֹיבּ נִיט וֶועט עֶר מוּזִין פַר קוֹיפְן זַיינֶע פֶעלְדֶר אוּנ וֶוען עֶר טוּט נָאךְ קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט מוּז עֶר בֶּעטְן בְּרוֹיט וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ אֵיין מֶענְטְשׁ זָאל דֶעם אַנְדֶרִין נִיט נַארִין אוּנ דֶער צֶערְנֶען מִיט רֵייד אוּנ זָאל אִים מַאכְן וֵויינֶען דֶען פוּן דֶעם מָאל אָן וָואשׁ דֶר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז חָרוּב גִיוָוארִין זַיינֶען פַאר שְׁלָאסְן גִיוָוארְן דִי טוֹיעֶרְן פוּן תְּפִלָּה אָבֶר דִי טוֹיעֶרְן פוּן טְרֶערְן וָואשׁ מֶען וֵויינְט זַיינֶען נִיט פַר שְׁלָאסְן אוּנ גָאט אִיז מְקַבֵּל דִי תְּפִלָּה מִיט גִיוֵויין אוּנ וֶוען מֶען דֶר צֶערְנְט אֵיינֶעם מִיט רֵייד אִיז זַיין הַארְץ צוּ בְּרָאכִין אוּנ עֶר טוּט וֵויינֶען דְרוּם וֶועט דִיךְ גָאט שְׁטְרָאפִין אַז עֶר וֶועט הֶערִין זַיין תְּפִלָּה מִיט גְוֵויין וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכַל וֶוען אִיר וֶועט זָאגְן וָואשׁ וֶועלִין מִיר עֶסִין אִין דֶעם אַכְטִין יָאר אַז מֶען וֶועט נִיט זַייעֶן אִין דֶעם זִיבְּעטִין יָאר זָאגְט גָאט אִיךְ וֶועל גֶעבִּין מַיין בְּרָכָה אִין זֶעקְסְטִין יָאר עֶשׁ זָאל וַואקְסְן תְּבוּאָה אוֹיף דְרַיי יָאר אוֹיף דֶעם זֶעקְסְטִין יָאר אוּנ אוֹיף דֶעם זִיבְּעטִין יָאר אוּנ אוֹיף דֶעם אַכְטִין יָאר אוּנ אִין דֶעם אַכְטִין יָאר וֶועט אִיר זַייעֶן אַזוֹ

ווערט איר עסין פון דר אלטר תבואה ביז אין
ניינטין יאר וכי ימוך אחיך ווען דיין ברודר ווערט
ארום ווערין אונ ווערט פאר קויפין איין פעלד
דאש לערינט אונז דש איין מענטש זאל ניט
פאר קויפין איין פעלד סיידין ער האט גרויס
דחקות אונ דלות מאחוזתו איין טייל פון זיינע
פעלדר האט ער פר קויפט · די תורה לערינט
דרך ארץ איין מענטש זאל ניט פאר קויפין
אלע זיינע פעלדער ער זאל זיך אויך עפעס
איבר לאזין ובא גואלו הקרוב אליו ווען דו האסט
פאר קויפט איין פעלד האט די תורה אויף
דיר רחמנות גיהאט דו זאלסט עס קענן אויס
לייזין ווען דו האסט געלט נאר פאר צווייא
יאר קענשטו עס ניט אויס לייזין עס מוז זיין
צווייא יאר ביי דעם וואש האט עש גיקויפט
אונ ווען ער האט ניט קיין געלט דאש פעלד
אויש צו לייזין זאלין זיינע קרובים אויס לייזן
עס אונ ווען ער האט קיין קרוב ניט זאל דאש
פעלד בלייבן ביי דעם וואש האט דש גקויפט
ביז יובל אזוא ווערט עס זיך אום קערין צום
ערשטין הארן ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה אונ
ווען איין מענטש פאר קויפט זיין הויז וואש
דאש איז איין גרויסע חרפה מעג ער אויס
לייזין אפילו אין דעם ערשטין יאר וכי ימוך
אחיך ווען איין ישראל ווערט ארום זאלסטו
אים העלפין מיט וואש מיגליך איז אונ אז דו
ווערסט אים לייען געלט זאלשטו פון אים ניט
נעמן קיין רווחים ויראת מאלהיך דו זאלשט דיך
פארכטין פר גאט אני יי׳ אלהיכם איך בין אייער
גאט וואש איך האב גיוואוסט אין מצרים
ווער עס איז איין בכור אונ ווער ניט וחשב עם
קונהו ווען איין ישראל האט זיך פאר קויפט
צו איין עובד כוכבים אונ וויל זיך אויס לייזין
זאלסטו מיט דעם עובד כוכבים איין רעכטין
חשבון האבין אויף וויא פיל יאר דו בימט צו
אים גוארין פר קויפט אונ וויא פיל דו האשט
אים גידינט אונ זאלשט אים קיין שקר ניט
טאן האטשע דר עובד כוכבים איז אונטר דר
האנט פון איין ישראל זאל מען אויך קיין

עובד כוכבים ניט נארען דען עש איז איין
חילול השם אונ מען זאל אים ניט מאכין ער
זאל איין טעות האבן דען עש איז איין חילול
השם אונ ווען מען גיט אפ אפילו דאש וואש
דר עובד כוכבים אליין האט איין טעות גהאט
דאש איז איין רעכטר קידוש השם אונ גאט
ווערט אים טאפיל בצאלן אונ דרום האט יעקב
גיהייסין זיינע קינדר זיי זאלין אום קערין דש
זילבר וואש זיי האבן גיפונן אין זייער תבואה
קיין מצרים פון קידוש השם וועגן די גמרא
זאגט עס איז מער עבירה איין עובד כוכבים
פאלשקייט צו טאן וויא איין ישראל דען דר
עובד כוכבים ווערט חוז ריידין אויף גאט אונ
ווערט זאגין אזו וויא ישראל זיינן פאלש אזו
איז זייער אמונה פאלש אונ דרום האט שלמה
המלך תפלה גיטאן אז ער האט אויף גיבויט
דעם בית המקדש אונ האט גזאגט רבונו של
עולם ווען איין עובד כוכבים ווערט תפלה טאן
אין בית המקדש זאלסטו אן נעמן זיין תפלה
האטשע ער ווערט ניט ווערט זיין כדי ער זאל
קיין ביז ניט ריידין אויף דר אמונה אונ ווען
די קרובים לייזין אויס דעם קנעכט פון דעם
עובד כוכבים זאלין זיי אים פרייא לאזין אונ
זאלין ניט זאגין מיר האבין אים אויש גלייזט
לאז ער ביי אונז דינן לא תעשו לכם אלילים איר
זאלט אייך ניט מאכין קיין אפ געטער אין
גישטאלט פון מלאכים צו דינן זיי אונ זאלסט
ניט מאכין קיין שיינעם שטיין צו בוקין זיך
אויף אים · אונ דרום האט דיא תורה אן
געשריבין מען זאל ניט דינען קיין עבודת
כוכבים ביא דעם דין ווען איין ישראל פאר
קויפט זיך צו איין כותי צו ווייזין דר ישראל
זאל ניט זאגין מיין האר דינט עבודת כוכבים
וועל איך אויך אזו טאן מיין האר איז מחלל
שבת וועל איך אויך אזו טאן דאש זאל ער
ניט זאגן אני יי׳ איך בין גאט וואש איך קאן
בצאלין גוטין שכר צו דיא וואש האלטין
מיינע מצות אונ וועל שטראפין צו די וואש
האלטן ניט מיינע מצות דרום זאל איטליכער

פענטש גיווארינט זיין צוא האלטין גאנטש מצות צו מקבל זיין איין נוטין שכר :

הפטרת בהר

ויאמר ירמיהו היה דבר יי אלי לאמר ירמיה האט גיזאגט עש איז גיוועזן די רייד פון גאט צו מיר צו זאגין עש וועט קומען צו דיר דיין פעטערש זון חנמאל בן שלום אונ וועט דיר זאגין קויף דיר מיין פעלד וואש ביי דר שטאט ענתות איז דען דו דארפשט עש קויפין ווייל אז איך זאל עש פאר קויפין צו איין אנדערין וואלסטו עש גידארפט אויש לייזין ווייל דוא ביסט איין קרוב אונ מכל שכן דאש דו דארפסט עש קויפין ויבא אלי חנמאל איז צו מיר גיקומען חנמאל מיין פעטערש זון אזו וויא גאט האט גיזאגט אונ האט גיזאגט קויף דיר מיין פעלד וואש ביא דער שטאט ענתות איז האב איך גיוואוסט דאש גאטס ווילין איז איך זאל עש קויפין אונ איך האב גיקויפט דאש פעלד פון חנמאל אונ האב אים בצאלט ואכתוב בספר ואחתום ואעד עדים אונ האב עש איין גישריבין אין איין ספר דאש הייסט אויף פארמעט דעם שטר מכירה אונ האב גיהייסין חתמנן עדים דאש איך האב גיקויפט דאש פעלד ואקח את ספר המקנה אונ איך האב גינומען דעם ספר מיט דער חתימה אונ האב אים גיגעבין צו ברוך בן נריה פר די אויגין פון מיין פעטערש זון אונ פר די אויגין פון די עדים אונ פר די אויגין פון כל ישראל וואש זיינן דר ביי גוועזן ואצוה את ברוך לעיניהם אונ האב גיבאטין צו ברוך פאר זייערע אויגין ער זאל נעמען דעם ספר המקנה מיט דר חתימה מיט דעם קיום פון דיינים אונ זאל עש געבין אין איין ערדענע כלי כדי עש זאל קענען גיווערין איין לאנגע צייט כי כה אמר יי צבאות דען אזו האט גיזאגט גאט דר האר איבער אלע היילות דרום זאלסטו דעם ספר באהאלטין צו ווייזין דאש ישראל וועלין ווידער ווערין אויס גילייזט אונ וועלין קומען אין זייער לאנד צו זייערע פעלדר אונ הייזער דרום וועט מען דעם ספר דארפין צו ווייזין דאש איך האב גיקויפט דאש פעלד ואתפלל אל יי האב איך ירמיה גיבעטין צוא גאט נאך דעם אז איך האב גיגעבין די בריב צו ברוך בן נריה אונ האב גיזאגט דו גאט האסט בשאפין

הימיל אונ ערד מיט דיין כח אונ ווייסט אלע פאר בארגענע זאכין אונ ווייסט דאש מיר וועלן פאר טריבין ווערין אונ ווארום האסטו מיר גיהייסין קויפין דאש פעלד עושה חסד לאלפים דוא טוסט חסד צו צוויי טויזינט דורות אונ בצאלסט אויף די עבירות וואש דר פאטער טוט צו דיא קינדר ווען זיי טוען די עבירות וואש די פאטער האבין גיטאן גדול העצה דוא ביסט איין גרויסר חכם עצות צו געבין אונ טוסט גרויסע מעשים דיינע אויגין זיינן אפין צו זעהן אויף דעם וועג פון אלע מענטשין צו באצאלין איטליכין מיט זיין מאס אשר שמת אותות ומופתים וואש דו האסט גיטאן גרויסע וואונדר אין לאנד מצרים צו ישראל אונ צו אנדערע מענטשין ביז אין דעם היינטיגין טאג אונ האסט אויס גיצויגן די ישראל פון מצרים מיט גרויסע וואונדר · ותתן להם את הארץ הזאת אונ האסט גיגעבין צו זיי דאס דאזיגע לאנד אזו וויא דו האסט גישוואוירין צו אברהם ויבואו וירשו אותה אונ זייא זיינען גיקומען אונ האבין גירשת דאש לאנד אונ ישראל האבין ניט צוא גיהערט צוא דיינע מצות דרום איז גיקומען אויף זייא אלע צרות הנה הסוללות באו העיר דיא לייט וואש האלטין מלחמה אויף דיא שאנצין זיינען גיקומען אין שטאט אריין צוא באצווינגען זיא אונ דיא שטאט ווערט איבער גיענטפערט אין דער האנט פון דיא כשדים וואש האלטין מלחמה אויף איר פון וועגין דער שווערד אונ פון וועגין הונגער אונ טויט אונ דאש וואש דוא האשט גירעט איז גיוועזן אונ דוא גאט זעהשט אז עש איז אזו אונ זאגשט מיר איך זאל קויפין איין פעלד פאר עדות אונ דיא שטאט וועט ווערין גיגעבין אין דער האנט פון דיא כשדים דרום וואש טויג מיר דאש פעלד דאש דיא כשדים וועלין עס חרוב מאכין ויהי דבר יי אל ירמיהו האט גאט גיענטפערט צוא ירמיה איך ווייש אלע פאר בארגענע זאכין אונ ווייש דאש ירושלים וועט חרוב ווערין דרום האב איך דיר גיהייסין קויפין דאש פעלד צוא טרייסטין דער מיט דיא ישראל זייא זאלין ווישין דאש זייא וועלין דער לייזט ווערין אונ וועלין ווידער קויפין פעלדער אונ הייזער :

וידבר ה׳ אל משה בהר סיני וגו׳ · כי תבואו אל הארץ

רבי אלעזר הייבט אן זאת תורת העולה היא העולה וגו׳ קום און זעה אז די נאכט גייט אריין און די טויערן ווערן צו גיטאן אזוי זיינען די דינים אונטין מתעורר אויף דער וועלט און די גאנצע וועלט שלאפט און אויף דעם מזבח של מטה שטייט אש תמיד תוקד ברענט דאס פייער אין האלבע נאכט דר וועקט זיך איין צפון ווינט און פון דעם מזבח של מטה גייט אפלאם און די טויערן ווערן געעפינט און די כוחות הדינים ווערן איין גיזאמילט אין זייערע לעבער און די טויערן פון דעם גן עדן ווערן אויף גיעפינט און דער פלאם גייט און שוועבט און ווערט צו טיילט אויף פיר זייטין פון דער וועלט און דער פלאם גייט דעם האן אונטער זיין פליגיל אזו קרייט דער האן דענסט מאל איז הקב״ה צווישין דיא צדיקים אין גן עדן און די כנסת ישראל לויבט צו הקב״ה ביז אין דער פריא דען אין דער פריא דער וועקט זיך דער חסד פון אברהם און אלע דינים ווערן גישטילט דרום ווערט איין חולה פרישער אנטקעגין טאג דען דיא דינים ווערן גישטילט ווארום אלע חולאת קומן מחמת דינים אויף דעם מענטשין · קום און זעה אז די ישראל זיינן אריין גיגאנגן קיין ארץ ישראל זיינען ניט גיפונען גיווארין די דינים התחתונים און די שכינה האט גרועט אויף די כרובים דענסט מאל האט זיא גהאט איין מנוחה מיט אלעמען דען האטשע דיא ישראל האבין גיזינדיגט דאך האט מען ניט איבער גיגעכטיגט ביז מען האט מקריב גיווען דעם תמיד של בין הערבים האט ער מכפר גיווען אויף די עבירות פון דעם טאג דרום האבין זיך אפ גיטאן אלע דינים און די עולה האט גיברענט אויף דעם מזבח דען האט די קדושה גהאט איין מנוחה דרום שטייט כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ דאס גייט אויף די כנסת ישראל וואס זיא ווערט אן גירופין ארץ החיים ארץ חפץ דען ווערט זיא זיין בשביתה ומנוחה צו הקב״ה דרום שטייט ושבתה הארץ שבת לה׳ :

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית רבי יהודה הייבט אן בטח בה׳ ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה איטליכער מענטש זאל תמיד נזהר זיין אין זיין הערצין און זאל בהעפטין זיין הארץ אין דער אמונה שלימה דאס הייסט ער זאל גאנץ זיין מיט הקב״ה און אז ער וועט גאנץ זיין וועט אים קיינער ניט קענען טאן קיין שלעכץ · קום און זעה מיר האבין גילערינט אז פון דער מעשה וואס די ישראל טוען אונטין זיינען זייא מעורר אויבין מיר לערנען עס אפ פון ועשיתם אתם כביכול מיט אייער התעוררות פון אונטין טוט איר אלץ אויבין דרום שטייט בטח בה׳ ועשה טוב מעורר צו זיין דעם כח פון צדיק וואס ער הייסט טוב דאס דער מענטש רועט אויף דער ערד און מאכט אלע יחודים בעולמות עליונים אלץ דורך זיינע התעוררות התחתונים קום און זעה די בני אמונה די ציהען אויף זיך דעם טוב אלע טאג אז זיי גיבין צדקה און טראכטין ניט אויף זייער געלט וואס ווערט גימינערט גאר זייא האבין אמונה אין הקב״ה אז ער וועט זייא מער געבין אזו וויא עס שטייט יש מפזר ונוסף עוד און מיט דער צדקה איז ער מעורר למעלה אז מען איז אים משפיע טובה וויל ער זאגט ניט אז איך וועל היינט אוועק געבין וואו וועל איך מארגין נעמן און הקב״ה גיט אים ברכות עד בלי די דרום שטייט וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית שטייט ווייטער וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית איך וועל אייך געבן איין ברכה אין דעם זעקסטין יאר אז די תבואה וועט וואקסין אויף דרייא יאר דאס זעקסטע און דאס זיבעטע וואס מען זייט גאר ניט און דאס אכטע איידר עס וועט אויף וואקסין · און רבי חייא און רבי יוסי זיינען גיגאנגען אין וועג זיינען זייא גיקומען צווישין גרוישע בערג זעהען זייא וויא צווייא לייט גייען אין דעם איז איינער גיקומען צו זייא און זאגט צו זייא איך בעט אייך גיט מיר ברויט צו עסין אזו האט איינער פון דיא צווייא ארויש גינומען ברויט און האט אים גיגעבין אין גאנצין זיין ברויט וואס ער האט בדארפט האבין פון זיינט וועגין און האט אים אויך גיגעבין וואשער צו טרינקען זאגט דער אנדערער צו אים וואו וועסטו נעמען עסין דען איך וועל דיר פון מיין עסין ניט געבין זאגט ער וואס האט דאס צו דיר איך בין דען גיגאנגען מיט דיר עסין און ער האט זיך גיזעצט לעבין דעם עני ביז דער עני האט אפ גיגעסין און וואס עס איז איבער גיבליבין האט ער דעם עני מיט גיגעבין און דער עני איז אוועק גיגאנגען זאגט רבי חייא הקב״ה האט ניט

געוואלט

גיוואלט אז מיר זאלין טאן די מצוה זאגט רבי יוסי טאמר איז אויף דעם מענטשין איין גזר דין נגזר גיווארין דרום האט אים הקב"ה צו גישיקט די מצוה כדי ער זאל דורך דעם ניצול ווערין פון דער גזירה אזו זייגען זייא גיגאנגען האבין זייא גיזעהען וויא דער מענטש איז מיד גיווארין אויף דעם וועג זאגט דער אנדערער צו אים האב איך דען ניט גיזאגט דו זאלשט דיין ברויט ניט אוועק געבין זאגט רבי חייא צו רבי יוסי מיר האבין דאך ברויט דארפין מיר אים געבין זאגט רבי יוסי דוא ווילשט בייא אים דעם זכות אוועק נעמען מיר וועלין גיין אונ וועלין זעהען דען איך זעה אין זיין פנים איין פלאם פון מיתה אונ הקב"ה האט דאש אים צו גישיקט כדי ער זאל דורך דעם ניצול ווערין פון מיתה דער ווייל זעהען זייא וויא דער מענטש האט זיך גיזעצט אונטער אבוים אונ איז אנטשלאפין גיווארין אונ זיין חבר האט זיך גיזעצט ווייט פון אים זאגט רבי יוסי מיר דארפין זיך זעצין וועלין מיר זעהען ווארום הקב"ה וועט אים בוודאי טאן איין נס דער ווייל זעהען זייא וויא עש שטייט בייא אים איין פלאם פייער זאגט רבי חייא ווייא צו דעם מענטשין ער וועט איצונד שטארבין· זאגט רבי יוסי דער מענטש איז פיל זוכה דען הקב"ה וועט אים טאן איין נס דער ווייל זעהען זייא וויא איין שלאנג גידערט אראפ פון דעם בוים אונ וויל דעם מענטשין הרגענען אזו קומט דאש פייער אונ האט דעם שלאנג פאר ברענט אונ דער פלאם האט ארום גירינגלט זיין קאפ אונ איז אוועק גיגאנגען זאגט רבי יוסי האב איך דיר דען ניט גיזאגט אז הקב"ה וועט אים טאן איין נס אונ דו זאלשט זיין זכות ניט אוועק נעמען דער ווייל האט זיך דער מענטש אויף גיכאפט פון זיין שלאף אונ וויל אוועק גיין האבין אים רבי יוסי מיט רבי חייא אן גינומען אונ האבין אים גיגעבין עסין נאך דעם עסין האבין זייא אים גיוויזין דעם נס וואש הקב"ה האט מיט אים גיטאן זאגט רבי יוסי עס שטייט בפח בני אשה טוב הואל צו דעם מענטשין וואש ער גיט צדקה אונ פאר זיכערט זיך אין הקב"ה דרום שטייט וצדקה תציל ממות ווארום די צדקה האט איין אחיזה אין דעם עץ החיים אונ דער עני איז בהעפט אין דעם אילן המות אונ מיט דער צדקה דער וועקט ער דעם עץ החיים מחיה זיין דעם עני וואש ער איז חשוב כמת דרום איז דאש אים אויך מציל פון דעם טויט:

רבי יהודה זאגט עס שטייט הלא פרוס לרעב לחמך קום אונ זעה וואול צו דעם חלק פון דעם מענטשין וואש הקב"ה איז אים מזכה מיט איין ארימאן ער זאל צו אים קומען ער זאל אים מחיה זיין מיט עסין אונ טרינקען דען דאש איז די רעכטע מתנה פון הקב"ה אונ ווער עש איז מקבל די מתנה בסבר פנים יפות מיט איין פריילך פנים איז וואול צו זיין חלק דען דער וואש עש איז זיך מרחם אויף איין ארימאן אונ דער קוויקט אים זיין נפש איז הקב"ה אויף אים מעלה גלייך וויא ער האט אים בשאפין אונ דרום ווייל אברהם אבינו האט רחמנות גיהאט אויף דער גאנצער וועלט ער איז גיוועזן איין מכניס אורח צוא געבין עסין אונ טרינקען האט אים הקב"ה גירעכינט גלייך וויא ער האט זייא בשאפין אזו וויא עש שטייט ואת הנפש אשר עשו בחרן אונ דאש טייטש דער פסוק פרוס לרעב לחמך פרוס איז טייטש ער זאל פאר שפרייטין איין טישטעך אויף דעם טיש דער ארימאן זאל דרויף עסין· ד"א ער זאל אים אפ שניידין ברויט כדי ער זאל זיך ניט שעמען אז ער וועט זיך אליין דארפין שניידין איין שטיקיל ברויט אונ פרוס איז טייטש שטיקר זאלשט אים אפ שניידין שטיקלעך ברויט אונ אנידער לייגין פאר אים בעין יפה וטוב לב· עש שטייט לחמך אונ עש שטייט ניט סתם לחם דען עש דארף זיין דיין ברויט ניט גיגנבת אדער גיגזלת אונ אז ער גיט פון אזו איין ברויט צו איין ארימאן איז ער ניט מקבל קיין שכר עש איז ווייא צו אים ער דער מאנט דער מיט זיינע עבירות דרום שטייט אויך בייא תרומה קחו מאתכם תרומת ה' פון אייער געלט אליין ניט פון אום רעכט געלט:

אם בחוקתי שלמה המלך זאגט אין משלי עטרת
חכמים עשרם אולת כסילים אולת צו חכמים איז
דאש עשירות איין קרוין אונ צו דיא רשעים
איז דאש עשירות איין נארישקייט עש
מאכט זייא שטרויכלין אין אלע זאכין דען
ווען איין חכם איז איין עושר ווערין זיינע
רייד אן גינומען אונ לייט פאלגין אים אבער
ווען ער האט דעם דלות ווערין זיינע רייד
ניט צו גיהערט האטשע ער זאגט גרוישע
חכמות אזו וויא אין פסוק שטייט וחכמת המסכן
בזויה די חכמה פון איין ארום מאן איז מבוזה
אונ אויך קען דער חכם דורך דעם עשירות
פיל מצות טאן צדקה געבין אונ אויך אנדרע
מצות קען ער טאן מיט דעם געלט אבר ביי
דעם רשע איז דש עשירות צו איין נארעשקייט
אונ צו איין שטרויכלונג דען ער גיט ניט קיין
צדקה אונ האלט זיך דורך דעם זייער הויך
אונ וויל ניט ריידין מיט לייט דורך דעם האבן
אים לייט פיינט אונ שיידין זיך אפ פון אים
אונ האלטין אים נידעריג וייל ער וויל קיין
גוטש ניט טאן צו לייען מענטשן געלט אפילו
אויף איין משכון אונ דר מיט מאכט ער זיך
איין בייזין שם דען איטליכער טוט פון אים
ריידין אבער ווען ער זאל האבין דעם דלות
וואלט מען פון אים ניט גירעט האטשע ער
האט אין זיך בייזע מעשים מען וואלט אין
אים פאר געסין אבר דורך דעם געלט וואש
ער האט טוט דר עני פון אים ריידין אונ דר
ציילט אלע זיינע מעשים וואש ער האט אין
זיך אונ מען זעצט נאך צו אפילו וואש ער
האט אין זיך ניט אונ מען שענט זיין סחורה
אונ מען איז זיך משמח אויף זיין מפלה אונ
דרום האט די תורה אלע מאל אן גישריבין
מען זאל מצות טאן אונ שטעלט דאש ער
וועט דר פאר געבין קארין אונ רעגין האטשע
דיא תורה איז ניט גגעבין גיווארין פון דעם
עולם וועגין צו עסין אונ צו טרינקן פאר איר
דאך האט דיא תורה גימוזט זאגין דאש ער
וועט האבין גינוג צו עסין אונ צו טרינקען

כדי מען זאל קענען תורה לערנן אונ מצות
טאן מען זאל קענן קומען לעולם הבא דרום
האט די תורה דא אן גיהויבין אם בחוקתי תלכו
ווען איר וועט פרום זיין צו האלטין מיינע מצות
וועל איך געבין גינוג רעגין דאש איר זאלט
האבין צו עסין ונתתי שלום בארץ איך וועל געבין
שלום אין לאנד כדי ישראל זאלין ניט זאגין
ווען יוא מיר האבן צו עסין ווען עש איז קיין
שלום ניט איז עש גאר ניט ווערט דרום זאגט
דר פסוק איך וועל אייך געבן שלום ורדפו מכם
חמשה מאה פינף ישראל וועלן נאך יאגן הונדרט
כותים ומאה מכם רבבה ירדופו אונ הונדערט פון
אייך וועלן נאך יאגן צעהן טויזנט איז קשה
ווען פינף יאגין נאך הונדרט קומט אויש דר
חשבון דאש הונדרט דארפין נאך יאגין צוויי
טויזנט אונ ניט צעהן טויזנט דר תירוץ איז
עש איז ניט גלייך דער זכות פון פיל ישראל
וואש זיינן ביי אנאנדער וויא דער זכות פון
ווייניג ישראל דען גאט הערט גיכער די תפלה
פון פיל לייט דרום ווען הונדערט פון ישראל
וועלין זיין אין איינעם וועט איטליכער קענן
נאך יאגין הונדרט אבר ווען נאר פינף וועלין
זיין אין איינעם וועט איטליכער נאר קענען
נאך יאגין צוואנציג ופניתי אליכם גאט זאגט
איך וועל מיך קערין צו אייך והתהלכתי בתוככם
אונ איך וועל גיין צווישין אייך כלומר לעולם
הבא וועל איך מיך מיט אייך שפאצירין אין
גן עדן אונ די פרשה האט צום ערשטן גזאגט
דאש ער וועט אונז געבין ברויט מיר זאלין
קענן לערנען תורה אונ צו קומען דורך דעם
צו עולם הבא אונ דער נאך זאגט זיא דאש
גאט וועט זיין מיט אונז לעולם הבא אז משיח
וועט קומען ואולך אתכם קוממיות אז משיח וועט
קומען וועט גאט דאש בית המקדש הויך
בויען צווייא מאל אזו הויך וויא דיא הויך
פון אדם הראשון אונ דיא מענטשין וועלין
אויך אזו הויך זיין אונ די פרשה איז ווארין
אן גיהויבין מיט איין אלף אונ לאזט זיך
אויש מיט איין תי"ו צו ווייזין ווען ישראל

וועלן

ועלין האלטין דיא תורה פון אל"ף ביז ת"ו ועלין אויף זיי קומן אלע ברכות וואש אין דער פרשה שטייט · אונ נאהינט דער ביא האט די תורה אן געשריבן די קללות וואש וועלין קומען אויף ישראל ווען זייא ועלין עובר זיין אויף די מצות · אונ זייא הויבין זיך אן מיט איין וא"ו אונ לאזין זיך אויש מיט איין ה"א דאש זיינן די צווייא אותיות פון דעם שם פון גאט דאש ווייזט אונז דאש גאט איז ביי אונז אונ ווערט אונז אויש לייזין פון דיא קללות · דר מדרש זאגט מען זאל ניט זאגין דיא ברכות זיינען ווייניג פסוקים אונ דיא קללות זיינען פיל פסוקים דרום האט ער דיא ברכות אן גיהויבין מיט איין אל"ף אונ לאזט אויש מיט דעם ת"ו צו ווייזן דאש די ברכות וועלין לאנג גיוועריו אזוא וויא פון אל"ף ביז ת"ו איז ווייט · אבר די קללות הויבין זיך אן מיט איין וא"ו אונ לאזין זיך אויש מיט איין ה"א וואש די צווייא אותיות שטייען איינש ביי דעם אנדערין צו ווייזן דאש די קללות וועלין ניט לאנג גיווערין · דר תולדות יצחק שרייבט בחוקותי תלכו איז גימיינט איר זאלט האלטין די מצות וואש האבין קיין טעם ניט ווארום מען האלט זייא נאר ווייל גאט האט גיהייסין מען זאל זיי האלטין · אונ דער נאך זאגט ער מצותי תשמרו איר זאלט האלטין דיא מצות וואש האבין יוא טעמים · אונ נאך איין פשט איז תשמרו דאש איז טייטש ווארטן איר זאלט ווארטין אויף די מצות צו טאן זיי גיט די מצות זאלין אויף אייך ווארטין אונ זאלט חשק האבין צו איטליכער מצוה אונ דרום זאגט ער דר נאך ועשיתם אותם כלומר איר זאלט ווארטין אויף דער מצוה צו טאן איר אונ ווען די צייט קומט זאלט איר איר טאן · אויך פרעגט דער תולדות יצחק דיא תורה זאגט פינף ישראל וועלין נאך יאגין הונדרט כותים אונ הונדערט ישראל וועלין נאך יאגין צעהען טויזנט כותים אבר דר חשבון קומט ניט אויש אזו דען אז פינף יאגין נאך הונדרט קומט אויש אויף הונדערט צווייא טויזנט אונ ניט צעהען טויזנט · דר תירוץ איז ווען די ישראל האלטין מלחמה איז ראוי עש זאל זיין אזו פיל ישראל וויא פיל כותים נאר גאט טוט זיי נסים אונ מאכט דאש פינף ישראל יאגין נאך הונדרט אונ אז די ישראל גיווינן די מלחמה אזו ווערט דאש הארץ פון דיא כותים צו בראכין קענגן שון הונדערט נאך יאגין צעהען טויזנט · אונ אויב דו וועסט זאגין דיא ישראל וועלין ניט פיל זיין דרום וועלין ווייניג מוזין מלחמה האלטין · דרום זאגט דער פסוק והפריתי אתכם איך וועל אייך מערין אונ די פרשה לערינט אונז דאש עש זיינן פיר כתות צווישין ישראל · אטייל איז דא וואש אקערין אונ זייען די ערד איין צו זאמלין קארין אנטקעגין זיי זאגט דר פסוק ונתתי גשמיכם בעתם איך וועל אייך געבין רעגין אין דר צייט דאש זיי זאלין האבין קארין · אונ אטייל זיינן וואש ווילין פיל געלט אונ אקערין ניט אונ ווילין קיין מלחמה אויך ניט האלטין נאר זיי ווילין רוא האבין אנטקעגין זיי זאגט דר פסוק ונתתי שלום איך וועל זייא געבין רוא · אונ אטייל לייט זיינען וואש האבין לושט מלחמה צו האלטין · אנטקעגין זיי זאגט דער פסוק ורדפו מכם חמשה מאה פינף פון אייך וועלין נאך יאגין הונדערט · אונ אטייל לייט זיינען וואש באגערין ניט קיין מלחמה צו האלטין אונ ניט צו אקערין אונ ניט קיין עושר נאר זיי באגערין תורה לערנן אונ מצות האלטין · אנטקעגין זיי זאגט דר פסוק ונתתי משכני בתוככם והתהלכתי בתוככם איך וועל מאכין רוען מיין שכינה צווישין אייך פון וועגין דער תורה אונ מצות וואש איר האלט · ואם לא תשמעו לי אויב איר וועט ניט צו הערין צו מיר ווייל איר וועט זיך טראכטין מיין השגחה איז ניט אויף אייך · דרום וועט איר ניט טאן מיין גיבאט · אנטקעגין דעם אנדערין זאגט ער ואם בחוקותי תמאסו אונ אויב איר וועט ניט האלטין די מצות וואש דער

שכל

שכל איז ניט מחייב צו טאן די האבן קיין טעם ניט · אונ אנטקעגין דעם דריטן זאגט ער ואם את משפטי תגעל נפשכם איר ועט ניט טאן מיינע מצות ווייל זיי זיינען פיל דרום זיינען זיי אייך מיאוס · אונ אנטקעגין דעם פערטין זאגט ער להפרכם את בריתי צוא פאר שטערין מיינע מצות דען איר ווילט ווידער שפעניגין אין מיר · אונ דרום שטייט אין דר פרשה דאש גאט ועט זייא שטראפין מדה כנגד מדה · אויף דעם וואש איר זאגט מיין השגחה איז ניט אויף אייך דרויף זאגט דער פסוק והפקדתי עליכם בהלה איך ועל השגחה אויף אייך האבן אונ ועל אויף אייך ברייגגן איין דער שרעקעניש · אונ דאש איז ווייל איר זאגט איך האב צוא טאן מיט מלחמות דרום בין איך צו צייטין היילינדיג אונ דער שראקין דרום ועל איך אויף אייך ברייגגען איין דר שרעקעניש · אונ אויף דעם וואש איר זאגט דר שכל איז ניט מחייב די מצות צו טאן · דרום זיינען זיי אויף אייך מיאוס אונ דאש קומט פון ועגין גאוה וואש איר האלט אייך חשוב דרום זאגט דער פסוק ושברתי את גאון עזכם איך ועל צו ברעכין אייער גאוה אונ ועל אייך נידעריג מאכין דיא הימלען ועלין זיין שווארץ אזו וויא אייזין איבער פיל וואלקין וואש ועלין זיין אונ קיין רעגין ועט דאך ניט גיין · די וואלקין ועלין זיך ניט קערין צוא אייך זייא ועלין אייך פאר נישט האלטין · אונ אנטקעגין דעם וואש איר האט גזאגט דיא מצות זיינען זייער פיל דרום זיינען זיי אייך מיאוס · דרויף זאגט דער פסוק והשלחתי בכם את חית איך ועל אויף אייך שיקן דיא חיות פון פעלד אונ זיי ועלין אייך מינערין · אזו וויא איר באגערט ניט פיל מצות · דרום ועל איך ניט באגערן פיל פון אייך · אונ אנטקעגין דעם וואש איר ווילט ווידר שפעניגן אין מיר אונ ווילט אפ·בייסן דעם עול מצות פון אייך · אזו ועל איך אייך באצווינגען אין מיינע הענט דאש

איר ועט ניט קענגן אנטלויפן דרויף זאגט דר פסוק והבאתי עליכם חרב איך ועל אויף אייך ברייגגן איין שווערד פון דיא עובדי כוכבים אזו ועט. איר אנטלויפן אין אייערע שטארקע שטעט ועל איך שיקן איין מארד אין אייערע שטעט ועט איר דארפן ארויש פון זיי אזוא וויא דר סדר איז דאש אין איין מארד ניים מען ארויש פון דר שטאט אונ איר ועט ניט קענגן ארויש פון ועגן דר שווערד אזו ועט איר זיין גיפאנגען אין מיין האנט · בשברי לכם מטה לחם איך ועל צו ברעכין אייערע ברויט דאש אין אויבין ועט פאלן פון אים שטיקר ווייש אזו וויא איר האט צו בראכן מיין ברית ניט צו האלטין מיינע מצות ואם תלכו עמי קרי ווען גאט גיט דעם מענטשין עשירות זאל ער וויסין דאש גאט האט עש אים גיגעבין מיט זיין חסד ניט ער זאל זאגין דאש ער איז אליין איין עושר גיווארין · אדער גאט האט אים גיגעבן פון ועגין זיינע מעשים טובים · נאר עס איז איין חסד פון גאט · אונ אויך ווען עש קומט אויף דעם מענטשין צרות זאל ער עס ניט אן היינגן אין איין טרעפונג נאר ער זאל ווישין אז דאש איז פון ועגין זיינע עבירות · אונ אויב ער ועט אן היינגען אין איין טרעפונג ועט גאט אויף אים נאך מער צרות שיקין · ואפו עשר נשים צעהען ווייבער ועלין זייער ברויט אין איין אויבן באקין אונ דאש ברויט ועט ניט זיין אויש גיבאקין · אונ דרום זאגט ער צעהען ווייל ווען דער פסוק זאגט פיל זאגט ער צעהען · אונ איין מאל זאגט דער פסוק זיבין ווען ער וויל זאגין פיל אזו וויא אין פסוק שטייט כי שבע יפול צדיק וקם זיבין מאל ועט דער צדיק פאלין אונ ועט דאך אויף שטיין אויך שטייט ביי יעקב וישתחו ארצה שבע פעמים: ושממו עליה אויביכם דער פסוק לערינט אונז דאש קיין שום אומה קען ניט בלייבין אין ארץ ישראל · אונ דער מיט טרייסטין זיך ישראל דאש זייא זעהען דאש קיינר האט נאך ניט גיבויט קיין שלאס

אונ קיין פעסטע שטאט אין גאנץ ארץ ישראל אונ ווען צו צייטן ווילן זיי בויען גיפעלט זיי ניט דאש לאנד: וכשלו איש באחיו אונזערע חכמים זאגן דאש איטליכער פון ישראל איז איין ערב פר זיין חבר ווען זיין חבר טוט איין עבירה מוז ער פאר אים לידין שטראף אונ כל ישראל ווערין צוא צייטן גישטראפט פון וועגין איינעם · אונ דרום זיינען ישראל גיגליכין צוא איין הויפין ניס ווען מען נעמט איין נוס טוען זיך אלע רירין אזו אויך זיינן ישראל ווען איינר טוט איין עבירה שטראפט גאט אנדרע ישראל פון דר עבירה וועגן וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור דר פסוק שרייבט פריער יעקב האטשע ער איז אינגר גיוועזן פון אלע אבות צו ווייזן אז עש איז גינוג דאש ישראל זאלין ניצול ווערין אין זיין זכות אליין אונ אויב עש ווערט ניט זיין גינוג זיין זכות ווערט גאט דר מאנן דעם זכות פון יצחק אונ אויב עש ווערט נאך ניט זיין גינוג ווערט גאט דער מאנען דעם זכות פון אברהם · דיא תורה האט גישריבן ביי יעקב וזכרתי אונ ביי אברהם אזכור אונ בייא יצחק האט ער ניט אן גישריבן דאש ער ווערט אים דר מאנען דאש איז ווייל זיין אש ליגט אויף דעם מזבח צוא איין זכרון פאר גאט · יעקב שטייט מיט איין ואו אונ ווידער גיפינען מיר פינף מאל אליה אן איין ואו דאש ווייזט דאש אליהו האט גינעבין זיין ואו צוא יעקב פאר איין משכון ער זאל קומען זאגין דיא בשורה צוא ישראל אז משיח ווערט קומען צוא אויש לייזן זייא אונ איין ואו איז אזו וויא איין פינגער אונ פינף מאל איז פינף פינגער דאש ווייזט דאש אליהו האט צוא יעקב דיא האנט תקיעת כף גינעבין ער זאל קומען אין בשורה זאגין צו ישראל מיט איין טאג פריער איידר משיח ווערט קומען דאש משיח ווערט קומען בערכך נפשות ווען איין מענטש זאגט ער וויל

געבין אין הקדש וויא פיל מען ווערט אים שאצין אזו זאל מען אים שאצין נאך דיא יארין נאך פון צוואנציג יאר ביז זעכציג יאר זאל ער געבין פופציג שקלים זילבער אונ איין נקבה פון צוואנציג ביז זעכציג זאל זיא געבן דרייסיג שקלים זילבר אונ פון זעכציג יאר אונ ווייטער זאל איין זכר געבן פופצעהען שקלים אונ איין נקבה זאל געבן צעהען שקלים · דען איין נקבה אויף דער עלטער איז באלד אזו חשוב וויא איין זכר דרום גיט זיא פאר זיך ניט פיל ווייניגר וויא איין זכר דיא וועלט זאגט איין אלטער מאן אין הויז איז קריג אין הויז אונ אאלטע אשה אין הויז איז מזל אונ ברכה אין הויז · דער תולדות יצחק שרייבט דרום שטייט דיא פרשה פון ערכין ווען איינער ווערט זיך שאצין נאהינט פון דער פרשה פון דיא קללות צו ווייזן ווען אמענטש זעהט פר זיך קללות אונ ווערט פון זייא ניצול זאל ער געבין צדקה אונ נדרים טאן ווייל גאט האט אים מציל גיוועזן · עש איז גיוואוסט דאס דרייא ערליי ביז קען קומן דורך די קללות וואש אויבין איז גישטאנען דאש ערשטע עש שטייט דאש גאט זאגט איך וועל אייך פאר שפרייטין צווישין די עובדי כוכבים אזו וועלין זיך ישראל טראכטין דאש גאט ווערט זייא פאר בייטין אונ ווערט נעמען איין אנדערע אומה פאר זייא צוא זיך פאר איין גיליבטע פאלק דרום זאגט דיא פרשת לא יחליפנו ולא ימיר אותו גאט ווערט ישראל ניט פאר בייטין · דאש אנדערע איז אין דיא קללות שטייט ועבדתם שם אלהים אחרים וועלין ישראל מיינען דאש זייא מעגין אין גלות דינען עבודת כוכבים דרום זאגט דער פסוק אין מעשר לא יבקר בין טוב לרע מען זאל אלין גאט לויבין סייא ער גיט גוטש אדר שלעכין אונ ניט מען זאל דינען עבודת כוכבים אז עש איז שלעכט · דאש דריטע איז דיא ישראל וועלין מיינען דאש ארץ

ישראל

ישראל וועט איבינ בלייבין אין די הענט פון די ישמעאלים דרום זאגט די פרשה בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו כלומר ווען די גאולה וועט קומען וועלין ישראל זיך אום קערין צוא זייער לאנד:

הפטרת בחוקתי

יי עזי ומעוזי זאגט ירמיה דוא גאט דוא בישט מיין שטארקער וואש דוא טושט מיר העלפין אונ איך אנטלויף צוא דיר אין דעם טאג פון איין צרה לכן הנני מודיעם דרום זאגט גאט ווען איך זייא מודיע זיין מיין שלאק אונ מיין שטארקייט אונ זייא וועלין ווישין דאש מיין נאמען איז גאט איך קען מקיים זיין מיין גזירה חטאת יהודה די זינד פון שבט יהודה איז גישריבין מיט איין אייזערנע פען וואש קריצט טיף אונ מען קען עש ניט גרינג אפ מעקין אונ מיט דעם נאגיל פון דעם ווארים וואש הייסט שמיר וואש ער קריצט טיף איין אזוא איז זייער זינד זיא איז טיף איין גיאקערט אויף דעם טאביל פון זייער הארץ דאש זיא פאר געסין ניט אין זייערע אפ געטער אונ אויף די ווינקלען פון אייערע מזבחות איז אויך אן גישריבין אייערע זינד כזכור בניהם מזבחותם אזוא וויא זייא בייגקען אז זייא דער מאנען זיך אין זייערע קינדער אזו בייגקען זייא אז זייא דער מאנען זיך אין זייערע מזבחות אונ אין זייערע ליגדין בוימער דען די מזבחות שטייען בייא די בוימער אונ אויף אלע הויך · זאגט גאט הררי בשדה דוא ירושלים וואש דוא בישט גיבויט אויף איין בארג וואש ארום איז איין גלייכער פלאץ ואלקשטו ווישין דאש דיין גוטש אונ דיינע אוצרות וועל איך געבין צוא רויבונג דאש די עובדי כוכבים וועלין עש רויבין וויל דיינע במות זיינען גימאכט גיווארין פון זינד וועגין אין אלע דיינע גבולין דאש מען זאל אויף זייא מקריב זיין צוא דער אפ גאט ושמטתה דוא וועשט מוזין מיט גוואלד שמיטה האלטין וויל דוא וועשט פאר טריבין ווערין פון דיין לאנד · אונ איך וועל מיך טקם זיין

אין דיר פון וועגין דיין נחלה וואש איך האב דיר גיגעבין אונ דוא האשט אין איר קיין שמיטה ניט גיהאלטין · ווארום איין פייער האט איר גימאכט ברענען אין מיינע נאזלעכער עש וועט ברענען ביז אייביג כה אמר יי אזוא זאגט גאט פאר שאלטין זאל זיין דער מענטש וואש פאר זיכערט זיך אין איין מענטשין אונ טוט אויף איין מענטשין זיין שטארקייט אונ פאר לאזט זיך אויף אים דאש איז גימיינט ער פאר לאזט זיך אויף זיך אונ זאגט איך וועל זייען אין שמיטה כדי איך זאל האבין עפעס צוא עסין אונ פון גאט טוט ער אפ זיין הארץ וואש גאט האט צוא גיזאגט אז מען וועט האלטין שמיטה אונ מען וועט ניט זייען וועט ער געבין זיין ברכה אין די תבואה דאש מען וועט האבין וואש צוא עסין · והיה כערער בערבה אונ דער מענטש וועט זיין אזוא וויא איין איינציגער בוים וואש שטייט אליין אויף איין פלאץ · אונ רועט אין דארקייט אין דער מדבר אין איין גיזאלצין ארט וואש עש איז ניט באזעסין ברוך הגבר אשר יבטח ביי גיבענטשט איז דער מענטש וואש פאר זיכערט זיך אין גאט אזוא וועט גאט זיין פאר זיכערונג אונ זיין הילף והיה כעץ שתול על מים אונ דער מענטש וועט זיין גלייך וויא איין בוים וואש איז גיפלאנצט בייא וואסער אונ בייא איין טייך טוט ער פאר שפרייטין זיינע ווארצלען אונ עש שאט אים ניט קיין היץ אונ זיינע בלעטער זיינען צווייגענדיג אונ אין איין הונגער יאר זארגט ער ניט אונ ווערט ניט אפ גיטאן פון צוא וואקסין פירות · זאגט גאט עקוב הלב מכל דאש הארץ פון דעם מענטשין איז פול מיט בייזע מחשבות אונ עש איז שלאף ער מיינט ווען ער טוט איין עבירה ווייש גאט ניט אבער עש איז ניט אזו אני יי חוקר לב איך גאט פארשט דאש הארץ פון דעם מענטשין אונ פרוב די נירין צו ווישין וואש זיינע מעשים זיינען כדי צוא געבין צו איטליכין מענטשין אזו וויא זיינע וועגין זיינען אונ אזוא וויא די פירות פון זיינע מעשים זיינען קורא דגר ולא ילד דער פויגיל וואש הייסט קורא רופט צוא זיך קליינע פויגלען וואש ער האט ניט גיוואונען אונ זייא גייען אים

נאך כל זמן דיא זיינען קליין אבער אז זייא ווערין גרויש בייען זייא אים ניט נאך אונ פאר לאזין אים אזוא איז אויך עושה עושר ולא במשפט דער וואש זאמילט איין עשירות ניט מיט גירעכטיקייט מוט אים דאש געלט פאר לאזין אין זיינע האלבע טעג אונ צום סוף ווערט ער ווערין אן גירופין שלעכטער זאגט ירמיה צוא גאט כסא כבוד מרום מראשון דוא גאט וואש דיין שטול איז דער הויכין אין הימיל פון דעם ערשטין מאל אן וואש דיא וועלט איז ווארין באשאפין אונ דיא איז מכוון אנטקעגין אונזער בית המקדש מקוה ישראל יי אונ דוא גאט וואש דוא בישט דאש האפונג פון ישראל זיצט אויף דער שטול בעט איך דיך אלע וואש פאר לאזין דיך זאלין פאר שעמט ווערין אונ דיא וואש ווילין ניט צו הערין מיינע רייד וואש איך זאג פון דיינט וועגין דיא זאלין פאר שריבין ווערין צוא קומען אין דער טיפעניש פון דער ערד אין גיהנם ווייל זייא האבין פאר לאזין דעם קוואל פון קוועלענדיגע וואשער דאש מיינט מען גאט וואש ער טוט זייא תמיד גוטש אזוא וויא איין קוואל וואש קוועלט תמיד רפאני יי וארפא הייל מיך גאט וועל איך גיהיילט ווערין העלף מיר פון דיא וואש שטייען אויף אויף מיר וועל איך ווערין גיהאלפין דען דוא בישט מיין לויבונג איך טוא דיך לויבין אונ בארימען דאש דוא גאט העלפשט מיר תמיד׃

סליק ספר ויקרא

לוח המולדות וראשי חדשים לחודש סיון.

אין יאהר	איז דער מולד פון ראש חודש סיון	ראש חודש	שבועות
תרל"ז	שבתות צו נאכט 48 מינוט מיט אכט חלקים אויף נייך׃	זונטיג	פרייטיג שבת
תרל"ח	פרייטיג ביי טאג 21 מינוט מיט דריי חלקים אויף זיבן׃	זונטיג	פרייטיג שבת
תרל"ט	מיטוואך פריא ניין מינוט מיט פופצען חלקים אויף פיר׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תר"מ	זונטיג האלבין טאג 58 מינוט מיט ניין חלקים אויף 12׃	דינשטיג	זונטיג מאנטיג
תרמ"א	שבת אין דר פרי 31 מינוט מיט פיר חלקים אויף צעהען׃	זונטיג	פרייטיג שבת
תרמ"ב	מיטוואך ביי טאג 19 מינוט מיט 16 חלקים אויף זיבין׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרמ"ג	דינסטיג ביי טאג 52 מינוט מיט עלף חלקים אויף פיר׃	מיטוואך	מאנטיג דינסטיג
תרמ"ד	זונטיג פאר טאג 41 מינוט מיט פינף חלקים אויף איינס׃	זונטיג	פרייטיג שבת
תרמ"ה	דאנערשטיג פריא 29 מינוט מיט 17 חלקים אויף 10׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרמ"ו	מיטוואך פריא 2 מינוט מיט צוועלף חלקים אויף אכט׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרמ"ז	זונטיג ביי טאג 51 מינוט מיט זעקס חלקים אויף פיר׃	דינשטיג	זונטיג מאנטיג
תרמ"ח	פרייטיג פאר טאג פערציג מינוט אויף איינס׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרמ"ט	דאנערשטיג אבינט 12 מינוט מיט 13 חלקים אויף 11׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תר"נ	מאנטיג פריא איין מינוט מיט זיבין חלקים אויף אכט׃	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרנ"א	זונטיג פריא 34 מינוט מיט צוויא חלקים אויף פינף׃	זונטיג	פרייטיג שבת
תרנ"ב	דאנערשטיג ביי טאג 22 מינוט מיט 14 חלקים אויף 2׃	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרנ"ג	מאנטיג אבינט עלף מינוט מיט אכט חלקים אויף עלף׃	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרנ"ד	זונטיג ביי טאג 44 מינוט מיט דריי חלקים אויף אכט׃	דינסטיג	זונטיג מאנטיג

חודש סיון.

אין יאהר	איז דער מולד פון ראש חודש סיון	ראש חודש	שבועות
תרנ"ה	פרייטיג פריא 32 מינוט מיט פופצען חלקים אויף פינף :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרנ"ו	דינסטיג ביי טאג 21 מינוט מיט ניין חלקים אויף צוויי :	מיטוואך	מאנטיג דינסטיג
תרנ"ז	מאנטיג אין דר פרי 54 מינוט מיט פיר חלקים אויף עלף :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרנ"ח	פרייטיג פאר נאכט 42 מינוט מיט 16 חלקים אויף 8 :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרנ"ט	מיטוואך פריא 31 מינוט מיט צעהן חלקים אויף פינף :	מיטוואך	מאנטיג דינשטיג
תר"ס	דינסטיג פריא פיר מינוט מיט פינף חלקים אויף דרייא :	דינשטיג	זונטיג מאנטיג
תרס"א	שבת פריא 52 מינוט מיט זיבעצען חלקים אויף עלף :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרס"ב	פרייטיג פריא 25 מינוט מיט צוועלף חלקים אויף נאיין :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרס"ג	דינשטיג פ ר נאכט 14 מינוט מיט 6 חלקים אויף זעקס :	מיטוואך	מאנטיג דינשטיג
תרס"ד	זונטיג פאר טאג דרייא מינוט אויף דרייא :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרס"ה	פרייטיג צו נאכט 35 מינוט מיט 13 חלקים אויף 1ע :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרס"ו	מיטוואך פריא 24 מינוט מיט זיבין חלקים אויף ניין :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרס"ז	זונטיג ביי טאג 13 מינוט מיט איין חלק אויף זעקס :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרס"ח	שבת ביי טאג 45 מינוט מיט 14 חלקים אויף דרייא :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרס"ט	מיטוואך אבינס 34 מינוט מיט אכט חלקים אויף צוועלף :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תר"ע	דינסטיג אבינט זיבין מינוט מיט דריי חלקים אויף צעהן :	מיטוואך	מאנטיג דינסטיג
תרע"א	זונטיג פריא 55 מינוט מיט פופצען חלקים אויף זעקס :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרע"ב	דאנערשטיג ביי טאג 44 מינוט מיט 9 חלקים אויף דריי :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרע"ג	מיטוואך ביי טאג 17 מינוט מיט פיר חלקים אויף איינס :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרע"ד	זונטיג אבינט פינף מינוט מיט 16 חלקים אויף צעהען :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרע"ה	פרייטיג פריא 54 מינוט מיט צעהן חלקים אויף זעקס :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרע"ו	דאנערשטיג פרי 27 מינוט מיט פינף חלקים אויף פיר :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תרע"ז	מאנטיג ביי טאג 15 מינוט מיט 17 חלקים אויף איינס :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרע"ח	פרייטיג צו נאכט פיר מינוט מיט עלף חלקים אויף צעהן :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרע"ט	דאנערשטיג ביי טאג 37 מינוט מיט 6 חלקים אויף זיבין :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג
תר"פ	דינשטיג אין דר פריא זעקס אונ צוואנציג מינוט אויף פיר :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרפ"א	מאנטיג פאר טאג 58 מינוט מיט 13 חלקים אויף איינס :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרפ"ב	פרייטיג פריא 47 מינוט מיט זיבין חלקים אויף צעהן :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרפ"ג	דינסטיג אבינט 36 מינוט מיט איין חלק אויף זיבין :	מיטוואך	מאנטיג דינסטיג
תרפ"ד	מאנטיג פאר נאכט אכט מינוט מיט 14 חלקים אויף פינף :	דינסטיג	זונטיג מאנטיג
תרפ"ה	שבת אין דר פרי 57 מינוט מיט אכט חלקים אויף איינס :	זונטיג	פרייטיג שבת
תרפ"ו	מיטוואך ביי טאג 46 מינוט מיט צוויי חלקים אויף צעהן :	פרייטיג	מיטוואך דאנערשטאג

אם בחוקותי תלכו דאש איז די תורה שבעל פה וואש אין דעם הייגנען אן אלע דינים אונ עונשין אונ פקודין אונ משפטים תשמרו דאש איז תורה שבכתב אונ די צווייא תורות זיינען אלץ איינש זייא זיינען דער כלל פון דעם שם הקודש אונ ווער עש איז עובר אויף דער תורה איז גלייך וויא ער איז פוגם אין דעם שם הקודש פון הקב"ה ועשיתם אותם עם שטייט אתם אן איין וא"ו כביכול אז ער האלט דיא תורה איז גלייך וויא ער מאכט דעם שם · אונ גלייך וויא ער האט אלץ גימאכט · דעשט גלייכין שטייט ויעש דוד שם איז קשה האט דען דוד גימאכט דעם שם נאר ווייל ער איז גיגאנגען אין דעם וועג פון דער תורה ומצות אונ האט גיפירט די מלוכה אזו וויא עש דארף צו זיין איז גיוועזן גלייך וויא ער האט גימאכט דעם שם כביכול אונ עש איז ניט גיוועזן קיין שום מלך אויף דער וועלט ער זאל אזו זוכה זיין וויא דוד המלך דען ער איז אויף גישטאנען האלבע נאכט אונ האט זיך משמח גיוועזן אונ האט גילערינט תורה ביז דר שם הקודש איז ארויף גיגאנגען בכסא הכבוד דאש איז גיוועזן ביז טאג דרום שטייט אם בחוקותי תלכו · ועשיתם אותם אז איר וועט עוסק זיין מתקן זיין דעם שם הקדוש מיט תורה שבכתב ושבעל פה ביחוד אחד וועלין בייא אייך דיא ברכות גיפונען ווערין מתוקן אזו וויא עש דארף צו זיין :

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו איטליכער בזונדער וועט געבין זיין כח אויף אייך ווייל איר האט גיהיט דעם שם הקודש אזו וויא עם שטייט ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט איז דאך קשה אז עש שטייט שוין ושמרו דרך ה' נאך וואש שטייט נאך לעשות צדקה ומשפט נאר דער וואש היט דעם דין פון דער תורה איז גלייך וויא ער האט גימאכט כביכול צדקה ומשפט דאש הייסט דעם יחוד פון דעם שם הקודש · רבי שמעון וויינט אונ זאגט ווייא צו דיא מענטשין דען זייא ווישין ניט אונ זיינען ניט משגיח אין דעם כבוד פון זייער האר וואורום ווער מאכט דען דעם שם הקדוש דער וואש גיט צדקה צו איין עני וואורום דער עני איז בהעפט אין דעם דין אונ זיין עסין איז פון דין ער האט ניט פון זיינע גאר ניט נייערט וואש מען גיט אים אזו וויא די לבנה האט פון זיך גאר ניט קיין ליכט נאר וואש זיא נעמט פון דער זון · קום אונ זעה פאר וואש איז איין עני גלייך וויא איין מת ווייל דאש ארט וואו ער איז בהעפט איז דאש אים גורם אונ ווער עש איז זיך מרחם איבער אים רועט אויף אים דער עץ החיים וואש ער הייסט צדקה אזו וויא עם שטייט וצדקה תציל ממות אונ דרום איז דיא צדקה גרעשער פון אלץ דינג אזו וויא ער גיט פון אונטין צדקה צו דעם עני אזו דער וועקט זיך פון אויבין אויך אזו איין גלייכין אונ ער דער וועקט צדק ומשפט אזו ווערט דער שם הקדוש ביחודו וואול צו דעם מענטשין וואש ער איז זוכה צוא מאכין דעם שם הקודש אונ דאש איז דווקא ווען ער גיט צדקה לשמה דאש הייסט זיין כוונה איז נאר פון השי"ת וועגין ניט ער זאל זיך דער מיט באריממען אונ עש דארף נאר זיין בסתר אז קיינער זאל ניט ווישין דען איז ער גורם דאש דער שם ווערט גאנץ אזו וויא עם שטייט בצדקה תכונני דרום שטייט ועשיתם אותם ער איז מייחד הקב"ה מיט דיא כנסת ישראל :

ונתתי שלום בארץ רבי יוסי זאגט עש שטייט רגזו ואל תחטאו דעם פסוק האבין מיר שוין מפורש גיוועזן דאש דער מענטש זאל אן רייצין דעם יצר טוב איבער דעם יצר הרע אונ עם דארף אזו צוא זיין אבער בשעת עש ווערט נאכט אונ דער מענטש לייגט זיך שלאפין דא דער וועקט זיך כמה בעלי דינים אונ די שלוחי הדין גייען ארויש אונ שוועבין אויף דער וועלט אין דער צייט דארף דער מענטש ציטערין אונ זיך פארכטין פאר הקב"ה דאש ער זאל ניט אריין פאלין אין זייערע הענט חלילה זייא זאלין אויף אים ניט שולט זיין אונ דער מענטש דארף זיך היטין ער זאל קיין שלעכץ ניט ארויש לאזין פון זיין מויל כדי זייא זאלין זיך ניט דער וועקין אויף אים דרום שטייט אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה איר זאלט שווייגין פון אלע שלעכטע זאכין · קום אונ זעה בשעת דיא ישראל זיינען זוכה פאר הקב"ה שטייט ונתתי שלום בארץ איז זיך הקב"ה

מתחבר מיט דיא כנסת ישראל ושכבתם ואין
מחריד איר וועט זיך לייגין אונ קיינער וועט
אייך ניט דער שרעקין פאר וואש ווייל והשבתי
חיה רעה מן הארץ דאש מיינט מען אגרת בת מחלת
מיט איר חברותא דיא קליפות וועלין אויף
אייך קיין שליטה ניט האבין ניט ביי נאכט
אונ ניט ביי טאג · אונ דיא לייט וואש
זיינען פון זייער צד וועלין אין אייך קיין
שליטה ניט האבין דרום שטייט וחרב לא תעבור
בארצכם · רבי אבא זאגט וחרב לא תעבור בארצכם
אפילו זייער חברותא וועט ניט איבער פארין
והשבתי חיה רעה מן הארץ דאש עש וועט ניט
שולט זיין דיא וואש וועלין איבער פארין
איבער אייך חאטשע אפילו אן כלי זיין וועלין
זייא ניט איבער פארין אויף אייך אונ דאס
האט גידרשת יאשיהו המלך בשעת אז ער
איז נתפס גיווארין איבער די חטאים פון די
ישראל אזו וויא עש שטייט רוח אפינו משיח יי
נלכד בשחיתותם אין דעם פסוק איז דאך קשה
אמער מיר האבין דאך גילערינט אז דער
ראש פון דעם דור איז איין צדיק ווערין אלע
ניצול אין זיין זכות אונ יאשיהו המלך איז
דאך גיוועזן איין צדיק אונ איז זייער פרום
גיוועזן פאר וואש איז ער נאך גישטראפט
גיווארין איבער זייא נאר ווייל ער האט ניט
גיוואלט גלייבין צו ירמיהו הנביא דען ירמיהו
האט אים גיזאגט אז די ישראל זיינען זייער
ניט פרום ער זאל זייא שטראפין אונ יאשיהו
האט אזו ניט גיטאן ער האט גימיינט אז
זייא זיינען אויך פרום אזו וויא ער דרום איז
ער נתפס גיווארין איבער זייערע זינד :

אם בחוקותי תלכו רבי יוסי זאגט עש שטייט
מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ וויא נאר
זיינען די ישראל זייער גיליבט פאר הקב"ה
דאש ער שטראפט זייא כדי זייא זאלין גיין
בדרך הישר זייא זאלין זיך ניט קערין ליכט
וישמאל אזו וויא עש שטייט כי את אשר יאהב יי
יוכיח וכאב את בן ירצה אונ ווען הקב"ה האט
אבער ניט זייער ליב קערט ער אוועק זיינע
שטראף פון אים ער זאל אים ניט שטראפין
אזו וויא עש שטייט אהבתי אתכם אמר יי איך
האב אייך ליב דרום האלט ער אויף זייא
דיא רוט צו שטראפין זייא אלע צייט · קום
אונ זעה אז עש דער וועקט זיך דער דין
צדק פון הקב"ה אזו דער וועקין זיך פיל שרי
דינים מימין ומשמאל מיט פיל פייערדיגע ריטער
פון פלאם פייער אונ גייען ארויס אויף דער
וועלט צו שלאגין די מענטשין אונ הינטער
זייא איז פאר האנדין אנדערע ממונים פון
פייער צוא שלאגין ניין אונ דרייסיג מלקות
וויא שוועבין אונ נידערין צוא שלאגין דיא
מענטשין דרום שטייט ויספתי ליסרה אתכם איך
וועל מערין דעם מדת הדין אייך צו שטראפין
וויא איר זאלט קענען ליידין נאר פון דעסט
וועגין וועל איך אייך ניט פאר לענגערין ווארום
הקב"ה זאל חלילה גובה זיין פון דעם מענטשין
וואש ער איז שולדיג אנטקעגין אים וואלט
די וועלט קיין קיום ניט גיהאט אזו וויא עש
שטייט אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד :

הכלת ספר ויקרא